

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK DİLİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESKİ TÜRK ŞİİRİ'NİN SÖZLÜĞÜ

**KÜBRA ÖZÇELİK
17718001**

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. MEHMET ÖLMEZ**

**İSTANBUL
2020**

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK DİLİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESKİ TÜRK ŞİİRİ'NİN SÖZLÜĞÜ

**KÜBRA ÖZÇELİK
17718001
ORCID NO: 0000-0002-1933-6685**

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. MEHMET ÖLMEZ**

**İSTANBUL
2020**

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK DİLİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESKİ TÜRK ŞİİRİ'NİN SÖZLÜĞÜ

**KÜBRA ÖZÇELİK
17718001**

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 25.11.2020

Tezin Savunulduğu Tarih: 21.12.2020

Tez Oy Birliği ile Başarılı Bulunmuştur

Unvan Ad Soyad

İmza

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Mehmet ÖLMEZ

Jüri Üyeleri : Doç. Dr. Murat ELMALI

: Dr. Öğretim Üyesi Fikret YILDIRIM

**İSTANBUL
ARALIK 2020**

ÖZ

ESKİ TÜRK ŞİİRİ'NİN SÖZLÜĞÜ

Kübra ÖZÇELİK

Aralık, 2020

Uygurlardan kalma şiirler, İpek Yolu bölgesinde, özellikle Bin Buda Mağaraları'nda yıllarca bir duvarın arkasında saklı kalmıştır. Yıllar sonra 1906'da Macar asıllı İngiliz araştırmacı Aurel Stein tarafından duvarın açtırılmasıyla ortaya çıkarılmıştır. Dönemin nazım bilgisi, muhtevası, kullanılan edebi sanatlar hakkında önemli fikirler edindiğimiz bu şiirlerle ilgili çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Ortaya çıkarılan bu manzum parçalar birçok araştırmacının ilgisini çekmiştir. Yapılan her bir çalışma, farklı okuyuş, anlamlandırma ve yeni görüşlerin doğmasına sebep olmuştur. Şüphesiz ki Reşit Rahmeti Arat'ın 1965 yılında, Ankara'da yayımladığı antoloji niteliğindeki *Eski Türk Şiiri* adlı eseri bu konu için ilk başvuru kaynaklarından. Arat, eserinde 8. – 13. yüzyıllardan kalma 35 adet manzum parçayı “Mani Muhitinde Yazılan Eserler”, “Burkan Muhitinde Yazılan Eserler”, “İslâm Muhitinde Yazılan Eserler ve “Nazım ile İlgili Parçalar” başlıkları altında incelemiştir. Biz bu çalışmada Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserini esas alarak eski Türk şiiri ve eski Uygur Türkçesi alanında çalışmak isteyenlere kolaylık sağlamayı amaçladık. Arat'ın eserindeki parçaları güncel okuyuşları dikkate alarak yeniden okuduk ve bu eserin sözlüğünü hazırladık. Çalışmamızın ilk bölümünde eski Uygur Türkçesi hakkında genel bir bilgi verdikten sonra eski Türk şiirine ait parçaların ortaya çıkarılmasından kısaca bahsedip bu şiirlerle ilgili yapılmış çalışmalarda okuyuş farklılıklarını karşılaştırma yöntemiyle inceledik. Çalışmamızın ikinci bölümünde ise yukarıda bahsettiğimiz eserin sözlüğüne yer verip sonuç kısmında ise çalışmamız sonucunda elde ettiğimiz bulgulara değindik.

Anahtar Kelimeler: Eski Türkçe, Eski Türk Şiiri, Sözlük.

ABSTRACT

THE DICTIONARY OF “ESKİ TÜRK ŞİİRİ” Kübra Özçelik December, 2020

Uighur’s poets were hidden behind a wall in Thousand Buddha Caves for years especially in Silkroad area. After years, in 1906 the poets were appeared by Aurel Stein who was a Hungarian by origin. There were some researches that we can get significant ideas about this terms poetry information, content and using literary arts. Those poems has been attracting lots of researchers. Each research that was done led to differences in reading, interpretation and new views. Undoubtfully in 1965 the book *Eski Türk Şiiri* was published in Ankara, was a quality of anthology, is a first application resource for this subject. Arat examined 35 poetical works which belonged to 8-13 centuries according to some titles such as “Manicheist Poems”, “Buddhist Poems”, “Islamic Poems” and “Pieces about Poetry”. In this study, we aim to enable other people who will study on old Turkish poetry and Uighur Turkish. The literary works which were Arat’s, have reread and prepared a dictionary. In the first part of our study after giving general information about old Uigher Turkish, mentioned findings out about Old Turkish Works, we examined comperatively the differences in reading in these studies. In the second part of our study, we gave way to dictionary that talked above and in the final part we mentioned findings that we found in the study.

Key Words: Old Turkish, Old Turkish Poetry, Dictionary.

ÖN SÖZ

Reşit Rahmeti Arat'ın uzun yıllar süren çalışmasıyla oluşturduğu, ilk defa derli toplu bir şekilde yayımlanan eski Uygurlardan kalma şiirlerin yer aldığı *Eski Türk Şiiri* adlı eseri, çalışmamızın esasını oluşturmaktadır.

1965 yılında, Türk Tarih Kurumu tarafından yayımlanan bu eserde Arat, her şiirden önce o şiirle ilgili ilk neşredilişi, içeriği, biçim bilgisi vb. konular hakkında detaylı bilgiler verip ardından metni ve kendi tercümesini vermiştir. Bütün bunları göz önünde bulundurduğumuzda seneler geçmiş olmasına rağmen Arat'ın bu eserinin bizler için yol gösterici, ansiklopedik bir eser mahiyetinde olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Bu çalışma yapılırken bu mühim eserdeki söz varlığı ile ilgili bir kaynak sunmak ve alanla ilgilenenler için yararlı bir çalışma ortaya koymak hedeflenmiştir.

Bu çalışmanın konusunu belirlerken isteklerimi göz önünde bulundurup bana yol gösteren, çalışmanın planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda derin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım danışman hocam Prof. Dr. Mehmet ÖLMEZ'e teşekkürü bir borç addediyorum. Ayrıca her daim arkamda duran, hayatım boyunca her türlü desteklerini ve yardımlarını benden esirgemeyen annem Nuran ÖZÇELİK, babam Mustafa Atilla ÖZÇELİK, ablam Ömür BAŞKES ve ağabeyim Muharrem Burhan BAŞKES'e destekleri için sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

İstanbul; Aralık, 2020

Kübra Özçelik

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iiiv
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	viii
SEMBOLLER LİSTESİ	iiix
KISALTMALAR	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Eski Uygur Türkçesi	1
1.2. Eski Türk Şiiri ile İlgili Parçaların Ortaya Çıkarılması	1
1.3. Eski Türk Şiiri ile İlgili Yapılmış Bazı Çalışmalar	2
1.3.1. Reşit Rahmeti Arat – <i>Eski Türk Şiiri</i>	3
1.3.2. Şinasi Tekin – “Uygur Edebiyatının Meseleleri (Şekiller-Vezinler)”	3
1.3.3. Talat Tekin – “İslam Öncesi Türk Şiiri”	4
1.3.4. Osman Fikri Sertkaya – “Eski Türk Şiirinin Kaynaklarına Toplu Bir Bakış”	5
1.3.5. Semih Tezcan – “En Eski Türk Dili ve Yazını”	6
1.3.6. F. Sema Barutçu – “Maniheist ve Buddhist Çevrelerde Türk Şiiri”	6
1.3.7. Peter Zieme – <i>Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang</i> 6	
1.4. Eski Türk Şiiri ile İlgili Yapılan Bazı Çalışmalardaki Okuyuş Farklılıkları	7
1.5. 1965 Sonrası Eski Türk Şiiri’nde Yer Alan Şiirlere Yapılan Katkılar.....	33
1.5.1. ETŞ’de 1 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	33
1.5.2. ETŞ’de 2 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	33
1.5.3. ETŞ’de 5 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	33

1.5.4. ETŞ’de 7 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	34
1.5.5. ETŞ’de 8 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	34
1.5.6. ETŞ’de 9 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	34
1.5.7. ETŞ’de 10 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	35
1.5.8. ETŞ’de 11 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	37
1.5.9. ETŞ’de 12 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	37
1.5.10. ETŞ’de 13 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	38
1.5.11. ETŞ’de 14 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	41
1.5.12. ETŞ’de 15 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	41
1.5.13. ETŞ’de 16 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	41
1.5.14. ETŞ’de 17 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	42
1.5.15. ETŞ’de 18 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	42
1.5.16. ETŞ’de 19 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	43
1.5.17. ETŞ’de 20 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	43
1.5.18. ETŞ’de 21 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	46
1.5.19. ETŞ’de 22 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	46
1.5.20. ETŞ’de 23 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	47
1.5.21. ETŞ’de 28 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	47
1.5.22. ETŞ’de 29 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	47
1.5.23. ETŞ’de 34 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume.....	47
2. SÖZLÜK.....	48
3. SONUÇ.....	309
KAYNAKÇA.....	310
ÖZ GEÇMİŞ.....	313

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 1:	Farklı Okuduğumuz Kelimeler	300
-----------------	-----------------------------------	-----

SEMBOLLER LİSTESİ

- ... : Belirsiz sayıda harf eksiktir.
- < : Sözcüğün geldiği şekli gösterir.
- << : Başka bir dilden alıntılanan sözcüğün doğrudan alıntılanmadığını gösterir.
- +
- : Eylem kökü ya da gövdesi, eylem köküne gelen eki gösterir.
- ~ : Eş zamanlı kullanımı işaret eder.
- *
- [] : Düşmüş kısımların onarımını gösterir.
- (?) : Şüphe belirtir.

KISALTMALAR

Ar.	: Arapça
bkz.	: bakınız
Çin.	: Çince
ETS	: Eski Türk Şiiri
Far.	: Farsça
krş.	: karşılaştırınız
Mo.	: Moğolca
O. Far.	: Orta Farsça
OTWF	: Old Turkic Word Formation
Parth.	: Partça
Sıf.	: sıfat
Skr.	: Sanskritçe
Soğd.	: Soğdca
Tib.	: Tibetçe
Toh.	: Toharca
Toh. A	: Doğu Toharca
Toh. B	: Batı Toharca
UW	: Uigurisches Wörterbuch (2010)
Uyg.	: Uygurca
vb.	: ve buna benzer
yay.	: yayımlayan

1. GİRİŞ

1.1. Eski Uygur Türkçesi

Eski Türkçe'nin ikinci merhalesi olarak kabul edilen Uygur Türkçesi, 9. yüzyıldan 14. yüzyılın sonlarına kadar kullanılmaya devam edilen tarihi bir yazı dilidir. Bu yazı diline ait eserler daha çok dini nitelikli çeviri eserlerden oluşmaktadır. Uygurlar, varlıkları süresince çok fazla kültür ve medeniyetle ilişki halinde bulunmuşlardır ve bu durum onların dini inançlarına, yaşam biçimlerine, geçim kaynaklarının şekillenmesine, kültürlerine, dil ve edebiyat alanında bıraktıkları eserlere de sirayet etmiştir. Uygurlardan kalma eserlerde Maniheizm ve özellikle Budizm etkisi çok fazladır. Uygurlar Sanskritçe, Soğdca ve Toharca gibi dillerdeki kelimelere Türkçe karşılıklar bulmaya çalışmışlardır.

1.2. Eski Türk Şiiri ile İlgili Parçaların Ortaya Çıkarılması

Türklerin dil ve edebiyat alanındaki zengin geçmişini ve birikimini bizlere sunan, çoğu dine dayalı metinler olan eski Türk şiirinin önemli parçalarının bulunduğu İpek Yolu bölgesine araştırma yapmak için 1898 yılında ilk Finliler ve Ruslar gitmiştir. 1900 yılında ise Macar asıllı İngiliz araştırmacı Aurel Stein gitmiştir ve bu ilk gidişinde içinde el yazmaları ve antika eserler olan 12 sandıkla geri dönmüştür. Stein, Hamburg Müşterikler Kongresinde bu seyahatinden bahsedince Almanlar, 1902 yılında ilk seferini Albert Grünwedel önderliğinde düzenlemişler ve içinde değerli eserlerin olduğu 46 sandıkla geri dönmüşlerdir. İkinci seferini 1904 yılında Albert August von Le Coq önderliğinde düzenlemişler ve önemli eserlerle geri dönmüşlerdir. 1906 yılında Bin Buda mağaralarından haberdar olan Stein ikinci seferine çıkmıştır. Aynı yıl Paul Pelliot önderliğinde Fransız heyeti de yola çıkmıştır. Bin Buda mağaralarına ulaşan Stein, mağaranın Çinli bir rahip tarafından korunduğunu ve mağara içerisinde örülü bir duvar olduğunu duymuştur. Duvarı açması için rahibi zar zor ikna etmiştir. İçinde Uygur nesrine ait önemli eserler ile *Anı Teg Orunlarta* adlı şiir ve Pratya Şiri'ye ait birçok şiir dahil olmak üzere pek çok eser bulmuştur. Ardından Rus alim Malov ve Japonlar da bölgeye seferler

düzenlemişlerdir. Bu keşfedilen eserler alimler tarafından kendi ülkelerine götürüldükten sonra büyük bir hızla teker teker neşredilmiştir.

“Bu bölgede bulunan Uygurca metinler esas olarak beş ülkenin müzeleri ile kütüphanelerinde bulunmaktadır: Almanya, İngiltere, Fransa, Rusya ve Çin. Bunların dışında Japonya, İsveç, Finlandiya, Türkiye, Kore ve ABD’de de çeşitli boyutlarda, az sayıda Uygurca metin parçası bulunmaktadır. Bunlar arasında fragman sayısı, çok küçük parçalar açısından Japonya’da bulunanlar sayıca az olmasa da bir bütün oluşturabilecek metin parçası çok azdır” (Ölmez, 2017, 190).

1.3. Eski Türk Şiiri ile İlgili Yapılmış Bazı Çalışmalar

İpek Yolu bölgesine düzenlenen seferlerde bulunan parçalar, alimler tarafından kendi ülkelerine götürülüp incelendikten sonra, birçok farklı ülkede ve farklı dilde neşredilmiştir.

“Öncelikle Uygur şiiri üzerine günümüze değin yapılan çalışmalara kısaca değinmek gerekirse, bunların başında Uygurca metin yayınları *Manichaica*, *Türkische Turfantexte* gibi çalışmalar gelmektedir. Başlı başına incelemeler söz konusu edilirse konunun ilk başvuru kaynağı R. R. Arat’ın *Eski Türk Şiiri* adlı öncü çalışmasıdır. Arat’ın çalışması bir edebiyat incelemesinden ziyade bir dil incelemesi, daha doğrusu bir antoloji niteliğindedir.

Hemen aynı yıl Uygur edebiyatı üzerine uzun bir inceleme de Ş. Tekin’ce yayımlanmıştır. Şinasi Tekin’den 20 yıl kadar sonra, *Türk Dili* dergisinin bir sayısı yine “Eski Türk Şiiri”ne ayrılmıştır. Üç ayrı yazıya yer verilen dergide ilk yazı T. Tekin’e ait olup “İslam Öncesi Türk Şiiri” başlığını taşımaktadır. *Türk Dili* dergisinde yer alan ikinci yazıda ise ETŞ’nin açıklamalı bir kaynakçası yer alır. Osman F. Sertkaya’nın hazırladığı ve “Eski Türk Şiirinin Kaynaklarına Toplu Bir Bakış” adlı kaynakçanın 4. bölümü yine aynı derginin 1998 yılındaki sayısında tamamlanmıştır.

Peter Zieme’nin hazırlamış olduğu, ETŞ’nin anıtsal nitelikteki başvuru kaynağı ise 1991’de Budapeşte’de yayımlanmıştır.

Eski Uygur şiiri üzerine son kitaplardan birisi G. Doerfer’e aittir.

Bunların dışında J. P. Laut’un hazırladığı Uygurca bibliyografyası ile J. Elverskog’un *Buddhist Uygur Edebiyatı* adlı çalışmaları da bu konuda ilk elden kaynaklardır” (Ölmez, 2017, 227-233).

1.3.1. Reşit Rahmeti Arat – *Eski Türk Şiiri*

İslamiyetten önceki Türk şiiri ile ilgili ilk derli toplu çalışmayı 1965 yılında Reşit Rahmeti Arat yapmıştır. Arat, bu eserin ön sözünde şiirle ilgili *koşug, kojan, koşma, takşut, takmak, ır, küg, şlok, padak, kavi, başık* gibi kavramları açıkladıktan sonra eski Türk edebiyatı sayfalarında adları geçen Aprınçur Tigin, Kül Tarkan, Sınku Seli Tutuñ, Ki-Ki, Pratyaya-Şiri, Asıg Tutuñ, Çısuya Tutuñ, Kalım Keyşi, Çuçu, Yusuf Has Hacib gibi önemli Türk şairleri hakkında kısaca bilgiler vermiştir. Eserinde şiirleri Mani muhitinde yazılan eserler, Burkan muhitinde yazılan eserler, İslam muhitinde yazılan eserler ve nazım ile ilgili parçalar olarak dört başlık altında incelemiştir; kitabının sonuna kelimeler ile ilgili notlarını ve şiirlerin faksimilesini eklemiştir. Her şiirden önce o şiirle ilgili ilk neşredilişi, içeriği, biçim bilgisi vb. konular hakkında detaylı bilgiler verip ardından metni ve kendi tercümesini vermiştir.

1.3.2. Şinasi Tekin – “Uygur Edebiyatının Meseleleri (Şekiller-Vezinler)”

Şinasi Tekin çalışmasında, bu şiir parçalarının tasvir ve târifini yapmaya çalışmış ve bu çalışmayı daha çok Türkolog olmayan meraklı okuyucular için yaptığını belirtmiştir. Çalışmasının giriş kısmında şiirle ilgili bazı edebi terimlerin açıklamasını vermiştir. Daha sonra sonra dini masallarda dramlaşma temayülleri ve Burkan dinini öğreten mukaddes kitaplardan söz ettikten sonra bizim asıl konumuz olan Mani muhitinde nazım ve Burkan muhitinde nazım konusuna değinmiştir. Çalışmasının son kısmında ise Uygur şiirinde aliterasyon ve yapının menşei meselesine açıklık getirmiştir. Bu son bölümde de aliterasyonların karışık bir biçimde kullanıldığını göstermek için Arat’ın Eski Türk Şiiri kitabında da yer alan bazı atasözleri ve fal kitabından alıntılar yapmıştır. Bu alıntılardan bazıları aşağıda verilmiştir.

erdemlig kişi erdni birle tüz ol

erdemsiz kişi etük içindeki uylak birle tüz ol

‘faziletli insan cevherle birdir,

faziletsiz insan çizme içindeki taban astarı gibidir!’

yagmur yagsa kapuñ bolzun yapıngu kergek

yavuz kişi yakın kelse *apıngu kergek*

‘yağmur yağarsa, kabın olsun, örtünmek gerek;

kötü insan yakın gelirse, gizlenmek gerek!’

1.3.3. Talat Tekin – “İslam Öncesi Türk Şiiri”

Talat Tekin, İslam Öncesi Türk Şiiri adlı yazısının giriş bölümünde Orhon yazıtları ve İrk Bitig’in manzum olduğunu savunan Sovyet Türkolog Stebleva’nın görüşünün yanlış olduğunu örnekler vererek açıklamış ve Orhon yazıtlarının mensur olduğunu savunmuştur. Türk nazımının oluşumundan kısaca bahsettikten sonra Maniheist Uygur Şiiri başlığı altında üç Mani ilahisini, Aprın Çor Tigin’in şiirlerini, hükümdar övgüsünü, ölüm ve cehennem tasvirlerini; Budist Uygur Şiiri başlığı altında ise *Anı Teg Orunlarta* adlı şiiri, otuz beş budaya saygı, hikmet erdemi, maitreya övgüsü, tövbe duaları, hatime duaları, Sitadapri Sudur hatimesini, ölüm ve fanilik üzerine olan şiirleri, ana babaya şükran, saygı ve sevgi ile ilgili şiirleri, kutlu, seçkin Uygur eli övgüsünü, Altun Yaruk’taki manzum parçaları uyak, aliterasyon, durak sayıları ve içerik bakımından şiirlerden alıntılar yaparak incelemiştir.

Tekin’in Mani şiir incelemesinin bir örneği aşağıda verilmiştir:

<i>Taη teηri kelti</i>	Tan Tanrısı geldi,
<i>Taη teηri özi kelti</i>	Tan Tanrısı kendisi geldi;
<i>Taη teηri kelti</i>	Tan Tanrısı geldi,
<i>Taη teηri özi kelti</i>	Tan Tanrısı kendisi geldi.
<i>Turuηlar kamag begler kadaşlar</i>	Kalkınız, bütün beyler, kardeşler
<i>Taη teηrig ögelim</i>	Tan Tanrısını övelim!
<i>Körügme küin teηri</i>	Gören Güneş Tanrısı,
<i>Siz bizni küzetij</i>	siz bizi koruyun!
<i>Körünügme ay teηri</i>	Görünen Ay Tanrısı,
<i>Siz bizni kurtgarıη</i>	siz bizi kurtarın!
<i>Taη teηri</i>	Tan Tanrısı!

<i>Yıdlig yıparlıg</i>	Güzel kokulu, misk kokulu,
<i>Yaruklug yaşuklug</i>	parlak ve nurlu.
<i>Taŋ teŋri 5</i>	Tan Tanrısı (5 kez)!
<i>Taŋ teŋri 5</i>	Tan Tanrısı (5 kez)!
<i>Taŋ teŋri</i>	Tan Tanrısı!
<i>Yıdlig yıparlıg</i>	Güzel kokulu, misk kokulu,
<i>Yaruklug yaşuklug</i>	parlak ve nurlu.
<i>Taŋ teŋri</i>	Tan Tanrısı!
<i>Taŋ teŋri</i>	Tan Tanrısı!

“Soğdca Vam Vagi-nung baş “Tan Tanrısı İlâhisi” başlığını taşıyan bu ilâhinin dizeleri yazmada bir nokta ile birbirlerinden ayrılmıştır. İlk iki dizenin tekrar edilmesi ile başta bir dörtlük oluşmakta, iki dizelik ikinci kıtadan sonra koşutluk esası üzerine kurulmuş bir dörtlük daha gelmektedir. Manzumenin dördüncü kıtası kısa fakat alliterasyonlu beş dizeden oluşmakta ve ilâhi bu beş dizenin bir kez daha tekrarı ile sona ermektedir. İlâhide ahenk bakımından dikkati çeken önemli bir nokta dördüncü kıtanın *Taŋ teŋri* şeklinde son dizelerinin beşer kez tekrar edilmesi gerektiğidir. Bu kıtada *Taŋ teŋri* ibaresinin beş kez tekrarından sonra durularak aynı ibarenin beş kez daha tekrar edilmesi ile ilâhinin âhengi davul gümbürtülerinin sıklaşıp yoğunlaşması izlenimini uyandıran doruk noktasına erişmekte, son parçada ise dizelerin 3-5-6 tarzında kademeli olarak üç heceliden altı heceliye kadar yükselmesi ve sonra tekrar üç heceliye düşmesi ile bir bitiş veya bitiriş âhengi sağlanmaktadır. *Taŋ teŋri*, *yıdlig yıparlıg*, *yaruklug yaşuklug* gibi alliterasyonlu ibarelerle *Körügme kün teŋri / Siz bizni küzediŋ / Körünügme ay teŋri / Siz bizi kurtgarıŋ* gibi koşutluk esası üzerine kurulmuş dizelerden oluşan dörtlük de ilâhiye ayrı ve değişik bir âhenk veriyor. Ayrıca, gerçekten uyaklı olmamakla birlikte, *küzediŋ/ kurtgarıŋ* ve *yıparlıg / yaşuklug* kelimeleri ile sonlanan dizeler de kulakta, zayıf da olsa, uyaklı izlenimi bırakmaktadır” (Tekin, T., 1986, 9).

1.3.4. Osman Fikri Sertkaya – “Eski Türk Şiirinin Kaynaklarına Toplu Bir Bakış”

Osman Fikri Sertkaya, bir dizi olarak yayımladığı çalışmasının ilk yazısında şiirlerle ilgili bazı özelliklerden bahsetmiştir. Çin harfleri ile Çince yazılan kelimelerin Ondoku ve Kundoku metodu ile okunmasıyla ilgili örnekler ile birlikte bilgiler vermiştir. Daha sonra Budizme ait felsefi vecizeler, Mani muhitinde yazılan metinler, Budist muhitte yazılan metinler gibi başlıklarla şiirden parçalar vererek daha önceden yayımlayan kişilerden bahsetmiş ve şiirleri kafiye, aliterasyon ve içerik gibi konular çerçevesinde değerlendirmiştir. İkinci yazısında medhiyeleri, üçüncü

yazısında hatimeleri, dördüncü yazısında duvar yazılarını ve kitabelerini inceleyerek çalışmasını tamamlamıştır.

1.3.5. Semih Tezcan – “En Eski Türk Dili ve Yazını”

Semih Tezcan, *Bilim Kültür ve Öğretim Dili Olarak Türkçe* adlı kitapta yayımladığı “En Eski Türk Dili ve Yazını” adlı çalışmasının girişinde Türkçe’nin diğer dillerle olan benzerlikleri ve farklılıkları üzerine kendi görüşleriyle birlikte önemli araştırmacıların görüşlerine yer vermiştir. Eski Türk tarihinden kısaca bahsettikten konuyla ilgili detaylı bir kaynakça vermiştir. Ardından Köktürk ve Uygurlardan kalma yazıtlar hakkında açıklamalar yapmış ve Uygurlardan kalma yazma eserleri Budist Uygur yazını, Maniheist Uygur yazını, Hristiyan Uygur yazını, mektuplar, hukuk belgeleri, gökbilim, takvim ve yıldızfalı üzerine metinler, sağlık bilgisi, halk yazını, eski Türk çağında filoloji ve Türkçecilik çabaları, eski Türk çağında inanç özgürlüğü ve bilgiye verilen değer, eski Türk çağı ve eski Türkçe üzerine araştırmaların yetersizliği başlıkları ile bölümlendirerek incelemiştir.

1.3.6. F. Sema Barutçu – “Maniheist ve Buddhist Çevrelerde Türk Şiiri”

F. Sema Barutçu, “Maniheist ve Buddhist Çevrelerde Türk Şiiri” adlı çalışmasında Maniheist çevreye ait manzum dil yadigârları ve Buddhist çevreye ait manzum dil yadigârları başlıkları altında bu manzum parçaları kimlerin işlediği, neşrettiği hakkında bilgi verdikten sonra bazı parçalarla ilgili kendi rekonstrüksiyonlarını vermiştir. Daha sonra bu parçalardan alıntılar yaparak eski Türk şiirindeki nazım birimi, aliterasyon ve baş kafiye ile ilgili detaylı incelemeler yapmıştır.

1.3.7. Peter Zieme – *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang*

Uygurca manzum parçaların detaylı bir şekilde incelendiği bir başka eser de Peter Zieme’nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı çalışmasıdır.

“Peter Zieme’nin hazırlamış olduğu, ETSŞ’nin anıtsal nitelikteki başvuru kaynağı ise 1991’de Budapeşte’de yayımlanmıştır. Turfan ve Dunhuang bölgesinde bulunan Uygurca manzum metinlerin incelendiği bu ayrıntılı çalışma beş ana bölümden oluşmaktadır.

I. bölümde Uygur şiirinin yapısı, manzum eserlerle mensur eserler arasında yer alan manzum eserler ele alınır. Buddhist metinler esas olarak a) mensur, b) manzum ve c) mensur-manzum karışık eserler olarak ele alınabilir. Buddhist edebiyatın, külliyatın çoğunluğunu bu üçüncü grup oluşturur. Yine Buddhist metinler tür olarak on iki grupta ele alınabilir. Bunlardan ikisi manzumdur:

1. *geya*'lar (Uyg. *takşut*, *giya*),

2. *gāthā*'lar (Uyg. *şlok*, *gata*). Bunlardan *takşut* Uyg. tak- 'takmak, eklemek' eylemindendir; *şlok* ise Sanskrit *gāthā* yerine kullanılan yine Sanskrit kökenli *śloka* sözüdür. Bugün Moğolca ve Tuvacada söz konusu Uygurca form kullanılmaya devam etmektedir: Klasik Moğolca *şilüg* (Halha *şüleg*), Tuvaca *şülük*.

Zieme bu bölümde Uygur şairlerinin çeviride anlamsal çeviriyi sanatkârane ifadenin önüne çıkarttıklarını özellikle belirtir.

II. bölümde Buddhist şiirlerin içeriği ele alınmaktadır. Buna göre dinî esaslı Uygur şiirinin son dönemlerinde, 13.-14. yüzyıllara ait olan örneklerinde din dışı konular da göze çarpar, bu dönem Turfan ve çevresinde Moğolların hakim olduğu dönemdir.

III. bölümde ise şairler, çevirmenler, müstensihler ve şiirleri yazdırtan hayır sahiplerine, bunların adlarına yer verilir. Bu şairlerin adları şöyledir:

Piratya-şiri (Skr. *Prajnyasrî*), Antsang (Çin. *An-zang*), Kiki (Çin. ?), Çisimtu (Çin. *Zheng-xin ~ Cengşin*)

IV. bölüm Uygur şiirindeki aliterasyon düzenine, kullanımına yer verir. Örneğin Maniheist bir şiirden alınan şu parçada *k*, *kö/kü* sesleri sık sık yinelenmektedir:

körügme kün teñri siz bizni *küzediñ*

körünügme ay teñri siz bizni kutgarıñ

'Gören güneş tanrı / siz bizi koruyun / görünen ay tanrı / siz bizi kurtarın'

İslamî çevreye ait olduğu sanılan, Turfan bölgesine ait şu ağıtta da *k* ve *a* seslerinin yardımıyla sıkıntı ve üzüntü aliterasyonlu bir biçimde ifade edilmiştir.

karalar bulut örlep kükirep

kar mu yamgur ol yagurur

karı yaşlıg ol anam

kayguta mu yaşın akıtur

'kara bulutlar yükselip gürlereyerek / kar mı yağmur mu yağdırır / (yoksa) o yaşlı annem / kaygıdan mı gözyaşlarını akıtır.'

V. bölümde ise şiirler biçim, dış görünüş, yazım vb. noktalarından ele alınmıştır. Yeri geldikçe şiirlerdeki koşutluklara, karşıtlıklara da yer verilmiştir. Karşıtlık için aşağıdaki parça iyi bir örnektir:

yaykı suvni kışkı ödte buz tęp teyürler

yene yayın kışkı buzni suv tęp teyürler

yanıltokda çın burhannı köñül tępürler

yanılmadokta köñülni ök burhan tępürler

'yazın suyuna kış günü buz derler / kışın buzuna yazın da su derler / yanılınca asıl Buddha'ya gönül derler / yanılmadıkları vakit de bizzat gönüle Buddha derler'

Buradaki *yay* 'yaz' x *kış*; *suv* x *buz*; *yanıl-* x *çın* 'doğru, gerçek, asıl' kullanımları dikkat çekicidir.

Kitabın sonunda ise kısaltmalar ve ayrıntılı kaynakça yer alır" (Ölmez, 2017, 229-232).

1.4. Eski Türk Şiiri ile İlgili Yapılan Bazı Çalışmalardaki Okuyuş Farklılıkları

Eski Türk şiiri ile ilgili yapılan ilk çalışmalardan sonra yapılan her çalışmada farklı okuyuşlar ortaya çıkmıştır. Bu bölümde Arat'tan önce ve Arat'tan sonra yapılan bazı çalışmalardaki okuyuş farklılıkları Reşit Rahmeti Arat'ın *Eski Türk Şiiri*

adlı kitabı esas alınarak tespit edilmeye çalışılmıştır. İlk okuyuştan günümüze kadar yapılan okuyuşlarda birtakım farklılıkların olmasının öncelikli sebebi metinlerin zaman içerisinde yıpranmış ve tahrip olmasıdır. Diğer sebebi ise alfabe kaynaklıdır. Uygur alfabesinde *o-u*, *ö-ü*, *k-g* ve *b-p* gibi seslerin tek bir harf ile karşılanması, farklı okumalara sebep olmuştur. Zaman içinde yeni metinlerin keşfedilmesiyle bazı kelimelerin okuyuşları netleşmiş olsa da bir kısmı ile ilgili halen görüş birliğine varılamamıştır. Bu çalışmada eski Türk şiiri ile ilgili yapılmış bazı çalışmalardan alıntılar yaparak bu okuyuş farklılıkları örneklendirilmeye çalışılmıştır. Çalışmaya transkripsiyonda farklı olan ama okuyuşta farklı olmayan şekiller alınmamıştır. *ñ* ve *ng* şekilleri, birlik olması amacıyla çalışmanın içinde *ŋ* şeklinde gösterilmiştir.

***kamağ* (ETŞ 1/5) “tamamı, hepsi, bütün, hep, toplam”**

kamağ (Arat, 1965, 8); *kamağ* (Tekin, Ş., 1965, 40); *kamağ* (Tekin, T., 1986, 8); *kamak* (Barutçu, 1991, 73); *kamuğ* (Doerfer, 1996, 113).

***körünüğme* (ETŞ 1/9) “görünen”**

körünüğme (Arat, 1965, 8); *körünüğme* (Tekin, Ş., 1965, 40); *körünüğme* (Tekin, T., 1986, 9); *körünüğle* (Barutçu, 1991, 73); *körünüğme* (Zieme, 1991, 332); *körünüğme* (Doerfer, 1996, 113).

***küçlüğ* (ETŞ 2/1) “güçlü, kuvvetli”**

küçlüğ (Arat, 1965, 12); *küçlüğ* (Tekin, T., 1986, 9); *küçüğ* (Barutçu, 1991, 73).

***ötünür biz kün ay teŋrike* (ETŞ 2/2) “güneş ve ay tanrılara rica ederiz”**

ötünür biz kün ay teŋrike (Arat, 1965, 12); *ötünür biz kün ay teŋrike* (Tekin, T., 1986, 9); *ötünür biz kün at teŋrike* (Barutçu, 1991, 73).

***piriştilarka* (ETş 2/4) “meleklere”**

firiştilarka (Arat, 1965, 12); *firiştilarka* (Tekin, T., 1986, 9); *firiştilarka* (Barutçu, 1991, 73); *firiştilarka* (Doerfer, 1996, 114).

***kolur* (ETş 2/5) “ister, diler, rica eder”**

kolur (Arat, 1965, 12); *kolur* (Tekin, T., 1986, 10); *olur* (Barutçu, 1991, 74; bir dizgi hatası olmalı).

***et’özümüzni* (ETş 2/6) “vücudumuzu”**

etüzümüzni (Arat, 1965, 12); *et’özümüzni* (Tekin, T., 1986, 10); *et’özümüzni* (Barutçu, 1991, 74); *etözümüzni* (Doerfer, 1996, 114).

***üzütümüzni* (ETş 2/7) “ruhumuzu”**

üzütümüzni (Arat, 1965, 12); *özütümüzni* (Tekin, T., 1986, 10); *özütümüzni* (Barutçu, 1991, 74); *üzütümüzni* (Doerfer, 1996, 114).

***adasızın* (ETş 2/9) “ tehlikelerden uzak, kazalardan uzak, belalardan uzak”**

adasızın (Arat, 1965, 12); *adasızın* (Tekin, T., 1986, 10); *adasısızın* (Barutçu, 1991, 74); *adasuzın* (Doerfer, 1996, 114).

***ögrünçligin* (ETş 2/10) “sevinç içinde, neşe içinde”**

ögrünçligin (Arat, 1965, 12); *ögrinçligin* (Tekin, T., 1986, 10); *ögrinçligin* (Barutçu, 1991, 74); *ögrinçligin* (Doerfer, 1996, 114).

***tözünüm* (ETş 3/7) “asilim, soylum”**

tüzünüm (Arat, 1965, 16); *tözünüm* (Tekin, T., 1986, 13).

***köküzlügüm* (ETS 3/9-10) “göğüslüm”**

köküzlügüm (Arat, 1965, 16); *köküzlügüm* (Tekin, T., 1986, 13); *kögüzlügüm* (Doerfer, 1996, 117).

***küzünçüm* (ETS 3/11) “koruyucum”**

küzünçüm (Arat, 1965, 16); *küzünçüm* (Tekin, T., 1986, 13); *közünçüm* (Zieme, 1991, 335); *küzönçüm* (Doerfer, 1996, 117).

***kireyin tésér* (ETS 4/13) “gireyim desem”**

kireyin tiser (Arat, 1965, 20); *kireyin tiser* (Tekin, Ş., 1965, 43); *kireyin tiser* (Tekin, T., 1986, 14); *kirayin tesér* (Doerfer, 1996).

***yime* (ETS 4/14) “yine, dahi, de, da”**

yime (Arat, 1965, 20); *yime* (Tekin, Ş., 1965, 43); *yime* (Tekin, T., 1986, 14); *y(é)me* (Doerfer, 1996, 118).

***yarlıkazun* (ETS 4/16) “buyursun, emretsin”**

yarlıkaz-in (Arat, 1965, 20); *yarlıkazunun* (Tekin, Ş., 1965, 43); *yarlıkazunun* (Tekin, T., 1986, 14).

***bêrzün* (ETS 4/19) “versin”**

birz-ün (Arat, 1965, 20); *birzününin* (Tekin, Ş., 1965, 43); *birzününin* (Tekin, T., 1986, 14).

“Şiirin bu yeniden tasnifi hususunda olduğu gibi bazı kelimelerin okunuşunda ve mânalandırılmasında da nâşir ile aynı fikirde değilim: V. ve VI. dörtlüklerin ikinci mısralarındaki *yarlıkazunun* ve *birzünün* kelimelerinin yanlış okunuşu, herhâlde son tashihleri yapanlara yüklenmelidir. Yukarıda zikredilen okuyuş ayrılığı, görüldüğü gibi mânayı tamâmiyle değiştirmektedir: *yarlıkazun-ın* ve *birzün-in* kelimelerindeki vâsıta hâli eki bunları ‘buyursun’ ve ‘versin’ diye tercüme etmemize mânidir; bu takdirde şâirin söylemek istediği şeyden uzaklaşmış oluruz” (Tekin, Ş., 1965, 43).

***külüşüpen* (ETŞ 4/21) “güle güle”**

külüşügin (Arat, 1965, 20); *külüşüpen* (Tekin, Ş., 1965, 43); *k[ül]üşüp[en]* (Tekin, T., 1986, 14).

“VI. kıt’anın son mısraının ilk kelimesi, aslında zedelenmiş olup ancak *k(ü) (l)üşüpen* şeklinde okunabilmektedir, fakat dörtlükler arasındaki ifade ve şekil müvâziliği dikkate alınsa idi, bunu da V. 4’teki *yakışpan*’a bakarak *külüşüpen* şeklinde tamir etmek çok kolay olurdu” (Tekin, Ş., 1965, 44).

***tèrilelim* (ETŞ 5/1) “toplanaalım”**

tirile(l)im (Arat, 1965, 24); *tirilelim* (Tekin, Ş., 1965, 47); *tèrilelim* (Doerfer, 1996, 115).

***èşidelim* (ETŞ 5/2) “dinleyelim”**

işidelim (Arat, 1965, 24); *işidelim* (Tekin, Ş., 1965, 47); *èşidelim* (Doerfer, 1996, 115).

***èlig* (ETŞ 5/3) “hükümdar, hakan, han”**

ilig (Arat, 1965, 24); *ilig* (Tekin, Ş., 1965, 47); *èlig* (Doerfer, 1996, 115).

***ol’okma* (ETŞ 5/9) “işte”**

ol’ukma (Arat, 1965, 24); *olukma* (Tekin, Ş., 1965, 47); *ol ok ma* (Tekin, T., 1986, 17); *ol’okma* (Zieme, 1991, 333).

***üze* (ETŞ 5/15) “üzerine”**

öze (Arat, 1965, 24); *öze* (Tekin, Ş., 1965, 47); *üze* (Tekin, T., 1986, 17); *üze* (Zieme, 1991, 363).

***turguru* (ETŞ 5/18) “arkada”**

turguru (Arat, 1965, 24); *turguru* (Tekin, Ş., 1965, 47); *turkuru* (Tekin, T., 1986, 17).

***tonkı* (ETŞ 5/20) “kara, siyah”**

tonkı (Arat, 1965, 24); *tonkı* (Tekin, Ş., 1965, 47); *tunkı* (Tekin, T., 1986, 17), *tunkı* (Zieme, 1991, 363).

***emgi* (ETŞ 5/22) “ memesi”**

emki (Arat, 1965, 24); *emgi* (Tekin, Ş., 1965, 47); *egri* (Zieme, 1991, 363).

Kelime UW NB ‘da yer alan *emig* maddesine göre *emgi*, Zieme’ye göre ise (1991:363) *egri* olmalıdır; ancak UW NB Wilkens’a göndermede bulunarak yukarıdaki okuyuşu tercih eder.

***ünür* (ETŞ 5/23) “yükselir”**

önür (Arat, 1965, 24); *önür* (Tekin, Ş., 1965, 47); *ünür* (Zieme, 1991, 363); *ünür* (Doerfer, 1996, 116).

***burhanım* (ETŞ 7/4) “Buda’m”**

burhanım (Bang, Gabain, 1930, 200); *burka[nım]* (Arat, 1965, 36); *burhanım* (Zieme, 1991, 337).

***umug* (ETŞ 7/7) “umut”**

amug (Bang, Gabain, 1930, 200); *umug* (Arat, 1965, 36).

***ukittınız* (ETŞ, 7/23) “öğrettiniz”**

ukittınız (Bang, Gabain, 1930, 201); *okittınız* (Arat, 1965, 36).

***bolti erti* (ETŞ 7/44) “olurlardı; olmuştu”**

bulti erti (Bang, Gabain, 1930, 202); *bolti erti* (Arat, 1965, 38).

***yalaşuklar* (ETŞ 7/46) “insanlar”**

yalaşuklar (Bang, Gabain, 1930, 202); *yalşuklar* (Arat, 1965, 38).

***munkul* (ETŞ 7/52) “mantıksız, aptal”**

moşul (Bang, Gabain, 1930, 202); *monkul* (Arat, 1965, 38).

***batılıp* (ETŞ 7/55) “batıp”**

patılıp (Bang, Gabain, 1930, 202); *batılıp* (Arat, 1965, 38).

***turkaru* (ETŞ 7/56) “sürekli, devamlı, daima”**

turkaru (Bang, Gabain, 1930, 202); *tu[r]kanu* (Arat, 1965, 38).

***kalıktın* (ETŞ 7/74) “gökten, gökyüzünden”**

kalıgtın (Bang, Gabain, 1930, 202); *kalıktın* (Arat, 1965, 40).

***yintsikü* (ETŞ 7/90) “bulunup, ortaya çıkartılıp, keşfedilip”**

yintsigü (Bang, Gabain, 1930, 202); *yintsikü* (Arat, 1965, 42).

***bukagudakular* (ETŞ 7/111) “zincirdekiler”**

bokagutakular (Bang, Gabain, 1930, 202); *bukagut[akular]* (Arat, 1965, 42).

***ilgü* (ETŞ 7/117) “ilişme, bağlama”**

ilkü (Bang, Gabain, 1930, 202); *ilgü* (Arat, 1965, 42).

***bargu* (ETŞ 7/118) “giden, varan”**

barku (Bang, Gabain, 1930, 202); *bargu* (Arat, 1965, 42).

***turgurtuñuz* (ETŞ 7/119) “meydana getirdiniz”**

turkurtuñuz (Bang, Gabain, 1930, 202); *tur]gurtuñuz* (Arat, 1965, 42).

***ürlüg* (ETŞ 7/120) “ebedi, uzun”**

örlük(??) (Bang, Gabain, 1930, 202); *ürlük* (Arat, 1965, 42).

***küvençlig* (ETŞ 7/121) “gurur”**

kövençlig (Bang, Gabain, 1930, 202); *küvençlig* (Arat, 1965, 44).

***kutrulgu* (ETŞ 7/129) “kurtuluş”**

kutrulku (Bang, Gabain, 1930, 203); *kutru]lgu* (Arat, 1965, 44).

***keztijiz* (ETŞ 7/130) “dolaştınız”**

keçtijiz (Bang, Gabain, 1930, 203); *keztijiz* (Arat, 1965, 44).

***kutgargu* (ETŞ 7/131) “kurtarılacak”**

kutkarku (Bang, Gabain, 1930, 203); *kutgargu* (Arat, 1965).

***retnij* (ETŞ 7/134) “cevherini, değerli taşı”**

ratnij (Bang, Gabain, 1930, 203); *retnij* (Arat, 1965, 44).

***ozgu* (ETŞ 7/135) “geçiş”**

ozku (Bang, Gabain, 1930, 203); *ozgu* (Arat, 1965, 44).

***birök* (ETŞ 7/137) “eğer, şayet, ola ki”**

birök (Bang, Gabain, 1930, 203); *birük* (Arat, 1965, 44).

***tözgerinçsiz* (ETŞ 7/142) “aşlana erişilmeyen”**

tüz kerinçsiz (Bang, Gabain, 1930, 203); *tözkerin[çsiz]* (Arat, 1965, 44).

***işlettijiz* (ETŞ 7/146) “işlediniz”**

işletijiz (Bang, Gabain, 1930, 203); *işlettijiz* (Arat, 1965, 44); *işletijiz* (Doerfer, 1996, 120).

***kutgartujiz* (ETŞ 7/149) “kurtardınız”**

kutkartuñuz (Bang, Gabain, 1930, 203); *k[utkart]uñuz* (Arat, 1965, 44).

***körkitdiñiz* (ETŞ 7/152) “gösterdiniz”**

körkitiñiz (Bang, Gabain, 1930, 203); *körkittiñiz* (Arat, 1965, 46).

***törütüñüz* (ETŞ 7/153) “yaratıldınız”**

törütüñüz (Bang, Gabain, 1930, 203); *törüttüñüz* (Arat, 1965, 46).

***amvardışnıg* (ETŞ 7/160) “meditasyonu”**

amvardışnıg (Bang, Gabain, 1930, 203); *amvardışnıg* (Arat, 1965, 46).

***turug* (ETŞ 7/164) “duru”**

torug (Bang, Gabain, 1930, 203); *[turug]* (Arat, 1965, 46).

***avyakirt* (ETŞ 7/177) “hükümsüz gönül”**

afiakir (Bang, Gabain, 1930, 203); *avyakir[t]* (Arat, 1965, 46).

***tegirmileyü* (ETŞ 7/191) “etrafını çevirip”**

tegirmeleyük (Bang, Gabain, 1930, 203); *tegirmileyük* (Arat, 1965, 48).

***küseyürler* (ETŞ 7/195) “arzuluyorlar, istiyorlar”**

köseyürler (Bang, Gabain, 1930, 203); *küseyürler* (Arat, 1965, 48).

***birgerü* (ETŞ 7/195) “birlikte, bir olarak”**

birgerü (Bang, Gabain, 1930, 203); *birkerü* (Arat, 1965, 48).

***sıgurup* (ETŞ 7/202) “sığdırıp”**

sıkurup (Bang, Gabain, 1930, 204); *sıgurup* (Arat, 1965, 48).

***yatıg* (ETŞ 7/205) “yabancıyı”**

yaşıg (Bang, Gabain, 1930, 204); *yatıg* (Arat, 1965, 48).

***adırtmadın* (ETŞ 7/205) “ayırmadan”**

adırtıñız (Bang, Gabain, 1930, 204); *adırt[madın]* (Arat, 1965, 48).

***yumkını* (ETŞ 7/206) “hepsini”**

yomkını (Bang, Gabain, 1930, 204); *yumkını* (Arat, 1965, 48).

***tözüke* (ETŞ 7/210) “herkese”**

tüzüke (Bang, Gabain, 1930, 204); *tözüke* (Arat, 1965, 48).

***ürügin* (ETŞ 7/225) “devamlı”**

ürükin (Bang, Gabain, 1930, 204); *örügin* (Arat, 1965, 50).

***körginçe* (ETŞ 7/232) “görünce”**

körginçe (Bang, Gabain, 1930, 204); *körkinçe* (Arat, 1965, 50).

***küsençig* (ETŞ 7/321) “arzulanan”**

kösençig (Bang, Gabain, 1930, 204); *küsençig* (Arat, 1965, 52).

***yapşurmuş* (ETŞ 7/332) “yapıştırmış”**

yawşurmuş (Bang, Gabain, 1930, 204); *yapşurmuş* (Arat, 196, 52).

***bahşilig* (ETŞ 7/336) “hocaya ait, öğretmene ait, üstada ait, ustaya ait”**

bahşilig (Bang, Gabain, 1930, 204); *bakşilig* (Arat, 1965, 52).

***yarlıgıg* (ETŞ 7/339) “emri, buyruğu”**

yarlıgıg (Bang, Gabain, 1930, 204); *yarlıkığı* (Arat, 1965, 52).

***yarutdı* (ETŞ 7/344) “ışık saçtı”**

yarutı (Bang, Gabain, 1930, 204), *yaruttı* (Arat, 1965, 52).

***çahşapatıg* (ETŞ 7/347) “iyi davranışı”**

çahşapıtıg (Bang, Gabain, 1930, 204); *çakşapıtıg* (Arat, 1965, 54).

***küzetü* (ETŞ 7/347) “gözetip, koruyup”**

küzetdi (Bang, Gabain, 1930, 204); *k[üzetü]* (Arat, 1965, 54).

***ozguluk* (ETŞ 7/357) “kurtulan”**

ozguluk (Bang, Gabain, 1930, 205); *ozgulug* (Arat, 1965, 54).

***anoşagan* (ETŞ 7/359) “ölümsüz”**

anoşagan (Bang, Gabain, 1930, 205); *anuşagan* (Arat, 1965, 54).

***küzetdi* (ETŞ 7/360) “gözetti”**

küzeti (Bang, Gabain, 1930, 205); *küze[tti]* (Arat, 1965, 54).

***başik* (ETŞ 7/401) “ilahi, şarkı”**

paşik (Bang, Gabain, 1930, 205); *başik* (Arat, 1965, 56).

***bulganyuk* (ETŞ 7/405) “bulanık”**

bulkanyuk (Bang, Gabain, 1930); *bulganyuk* (Arat, 1965, 56).

***vahşiklarını* (ETŞ 7/423) “ruhların, iyi ruhların”**

vakşiklarını (Bang, Gabain, 1930, 205); *vakşiklerni* (Arat, 1965, 58); *vakşiklarını* (Zieme, 1991, 337).

***adkaşu* (ETŞ 8/1) “birbirine bağlı”**

ağkaşu (Arat, 1965, 66); *adkaşu* (Tekin, Ş., 1965, 55); *adkaşu* (Tekin, T., 1986, 19); *atkaşu* (Sertkaya, 1986, 46); *ağkaşu* (Zieme, 1991, 117).

***tèrinlik* (ETŞ 8/6) “toplandıkları yer”**

tirinlik (Arat, 1965, 66); *tirinlik* (Tekin, Ş., 1965, 55); *tirinlik* (Tekin, T., 1986, 19); *tirinlig* (Sertkaya, 1986, 46); *tirinlig* (Zieme, 1991, 117).

“*tirinlik*’ten önce bir tashih var, metin bozuk; iç aliterasyondaki aksaklık da buna bağlı” (Tekin, Ş., 1965, 55).

***kuvraglıkta* (ETŞ 8/6) “bir araya geldikleri yerde”**

kuvraglıkta (Arat, 1965, 66); *kuvraglıkta* (Tekin, Ş., 1965, 55); *kuvraglıkta* (Tekin, T., 1986, 19); *kuvraglıgta* (Sertkaya, 1986, 46); *kuvraglıgta* (Zieme, 1991, 117).

***adkagsızın* (ETŞ 8/7) “bağlanmadan”**

adkagsızın (Arat, 1965, 66); *adkagsızın* (Tekin, Ş., 1965, 55); *adkagsızın* (Tekin, T., 1986, 19); *atkagsızın* (Sertkaya, 1986, 46); *adkagsızın* (Zieme, 1991, 117).

***kayalig* (ETŞ 8/11) “kayalık”**

kayalık (Arat, 1965, 66); *kayalık* (Tekin, Ş., 1965, 55); *kayalık* (Tekin, T., 1986, 19); *kayalig* (Sertkaya, 1986, 46); *kayalig* (Zieme, 1991, 117).

***inçgek(i)ye* (ETŞ 8/14) “incecik”**

inçge-ki-e (Arat, 1965, 66); *inçge kök* (Tekin, Ş., 1965, 55); *inçge kök* (Tekin, T., 1986, 19); *inçkek(i)iye* (Sertkaya, 1986, 46); *inçge-kye* (Zieme, 1991, 117).

***olurguluk* (ETŞ 8/15) “oturmak”**

olurgulug (Arat, 1965, 66); *olurgulug* (Tekin, Ş., 1965, 55); *olurguluk* (Tekin, T., 1986, 19); *olurguluk* (Sertkaya, 1986, 46); *olurguluk* (Zieme, 1991, 117).

***suvlug* (ETŞ 8/19) “sulu, suyu bol”**

suvlug (Arat, 1965, 66); *suvlug* (Tekin, Ş., 1965, 55); *suvluk* (Tekin, T., 1986, 19); *suvlug* (Sertkaya, 1986, 46); *suvlug* (Zieme, 1991, 117).

***türlüg* (ETŞ 8/21) “türlü”**

türlüg (Arat, 1965, 66); *türlüg* (Tekin, Ş., 1965, 55); *türlüg* (Tekin, T., 1986, 19); *törlüg* (Sertkaya, 1986, 46); *törlüg* (Zieme, 1991, 117).

***tepremedin* (ETŞ 8/21) “kımıldanmadan”**

tepremetin (Arat, 1965, 66); *tepremetin* (Tekin, Ş., 1965, 55); *tepremetin* (Tekin, T., 1986, 19); *tepremedin* (Sertkaya, 1986, 46); *tepremetin* (Zieme, 1991, 117).

***sere* (ETŞ 8/23) “sabırla”**

sere (Arat, 1965, 66); *sere* (Tekin, Ş., 1965, 55); *sere* (Tekin, T., 1986, 19); *seçe* (Sertkaya, 1986, 46); *seçe* (Zieme, 1991, 117).

***körklüg* (ETŞ 8/25) “güzel”**

körklüg (Arat, 1965, 66); *körkle* (Tekin, Ş., 1965, 55); *körkle* (Tekin, T., 1986, 20); *körkle* (Sertkaya, 1986, 46); *körkle* (Zieme, 1991, 117).

***könjül yaraşı* (ETŞ 8/26) “gönlün hoşlandığı”**

könjül yaraşı (Arat, 1965, 66); *könjül ke yaraşı* (Tekin, Ş., 1965, 55); *könjül yaraşı* (Tekin, T., 1986, 20); *könjülke yaraşı* (Sertkaya, 1986, 46); *könjül-ke yaraşı* (Zieme, 1991, 117).

***oronlarta* (ETŞ 8/30) “yerlerde”**

[orun]-larta (Arat, 1965, 66); *orunlarta* (Tekin, Ş., 1965, 56); *[orun]larta* (Tekin, T., 1986, 20); *orun-larta* (Sertkaya, 1986, 46); *[orun]lerte* (Zieme, 1991, 117).

***tegingülük* (ETŞ 8/31) “ermeli”**

tegingülüğ (Arat, 1965, 66); *tegingülüğ* (Tekin, Ş., 1965, 56); *tegingülük* (Tekin, T., 1986, 20); *tegingülük* (Sertkaya, 1986, 46); *tegingülük* (Zieme, 1991, 117).

***uguşka* (ETŞ 9/2) “fasıla”**

oguşka (Arat, 1965, 72); *oguşka* (Sertkaya, 1986, 70); *uguşka* (Zieme, 1991, 164).

***bölükde* (ETŞ 9/2) “bölümde”**

bölük (Arat, 1965, 72); *bölökde* (Sertkaya, 1986, 70); *bölükde* (Zieme, 1991, 164).

***bodisatavlar* (ETŞ 9/3) “aydınlanmanın son aşamasındaki Buddhistler, Buddha olacak kimseler”**

bodisatav-lar (Arat, 1965, 72); *bodis(a)t(a)v-lıg* (Sertkaya, 1986, 70); *bodis(a)t(a)v-lıg* (Zieme, 1991, 164).

***arşınığ* (ETŞ 9/5) “ermişin, zahidin, münzevînin”**

arşınığ (Arat, 1965, 72); *arşınığ* (Sertkaya, 1986, 70); *erşiniğ* (Zieme, 1991, 164).

***şark* (ETŞ 9/7) “patırtı”**

şark (Arat, 1965, 72); *sark* (Sertkaya, 1986, 70); *şark* (Zieme, 1991, 164).

***antsaŋ* (ETŞ 9/7) “bir kişi adı”**

atsaŋ (Arat, 1965, 72); *antsaŋ* (Sertkaya, 1986, 70); *antsaŋ* (Zieme, 1991, 164).

“Arat’ın daha önce ETŞ 9/7 ile ETŞ 16/110’da *atsaŋ* ve ETŞ 13/171’de de *Aryasaŋ* okuduğu isim, TAKAO Moriyasu (“An Uıgur Buddhist’s Letter of the Yüan Dynasty from Tun-huang (Suppl. to “Uıgurica from Tun-huang”), *Memoirs of the Research Department of the Toyo Bunko*, No 40, Tokyo, 1982, 18 s.) ve Juten Oda (“Uıguru yaku Őicüke gonkyō noŐiki go ni tsuite (On the Uıgur Colophon of the Buddhavatamsaka-sütra in Forty-Volumes”, *The Bulletin of Toyohashi Junior College*, 1985/2, s. 121-127) tarafından *An-tsaŋ* olarak teşhis edilmişti” (Sertkaya, 1986, 69).

***buyan küsüş üze koŐmiŐ takşut başladı* (ETŞ 9/8) “sevap için bizzat koşmuş olduğum bu parça başladı”**

buyan küsüş öze takşut başladı (Arat, 1965, 72); *buyan küsüş öze koŐmiŐ takşut baŐlandı* (Sertkaya, 1986, 70); *buyan küsüş üze koŐmiŐ takşut baŐlandı* (Zieme, 1991, 164).

***ugurın* (ETŞ 10/163) “zamanını,vaktini”**

ogurın (Arat, 1965, 92); *ugurın* (Tekin, T., 1986, 21).

***tenġergülüksüz* (ETŞ 10/164) “kıyaslanmaz”**

tengġergülüġsüz (Arat, 1965, 92); *tenġergülüksüz* (Tekin, T., 1986, 21).

***tepretgülüksüz* (ETŞ 10/165) “kımlıdatılmaz, sarsılmaz”**

tepretgülüġsüz (Arat, 1965, 92); *tepretgülüksüz* (Tekin, T., 1986, 21).

***ülgüsüz* (ETŞ 10/166) “ölçüsüz, sayısız”**

ülgüsüz (Arat, 1965, 92); *ülüġsüz* (Tekin, T.,1986, 21).

***taŋgsuk* (ETŞ 12/61) “şaşırtıcı, sıradışı”**

taŋgsuk (Arat, 1965, 124); *taŋgsuk* (Sertkaya, 1986, 64); *taŋısuık* (Zieme, 1991, 319).

***kav* (ETŞ 12/61) “kap”**

kav (Arat, 1965, 124); *kav* (Sertkaya, 1986, 64); *gao* (Zieme, 1991, 319).

***lènhuata* (ETŞ 12/61) “nilüfer çiçeğinde, nilüfer çiçeği içinde”**

linhuata (Arat, 1965, 124); *linhuata* (Sertkaya, 1986, 64, 319).

***kalıkıg* (ETŞ 12/62) “gök yüzünü”**

kalıkıg (Arat, 1965, 124); *kalıkıg* (Sertkaya, 1986, 64); *kalıgıg* (Zieme, 1991, 319).

***çısuya* (ETŞ 12/66) “özel isim”**

çısuya (Arat, 1965, 124); *çısuya* (Sertkaya, 1986, 64); *çisön* (Zieme, 1991, 319).

***vişayı* (ETŞ 13/1) “duyusal nesne, duyusal dünya”**

vişayı (Arat, 1965, 134); *vişayı* (Sertkaya, 1986, 69); *vişayı* (Zieme, 1991, 135).

***bo* (ETŞ Eser Boyunca) “bu, işaret zamiri”**

bu (Arat, 1965); *bo* (Sertkaya, 1986); *bo* (Zieme, 1991).

***alku* (ETŞ 14/29) “bütün, hep, her, herkes, daima”**

alku (Arat, 1965, 152); *alku* (Zieme, 1985, 68); *alko* (Sertkaya, 1988, 100).

***üdde* (ETŞ 14/29) “zamanda”**

ödte (Arat, 1965, 152); *ödte* (Zieme, 1985, 68); *üdde* (Sertkaya, 1988, 100).

***kentü* (ETŞ 14/29) “kendi”**

kentü (Arat, 1965, 152); *kntü* (Zieme, 1985, 68); *k(e)ntü* (Sertkaya, 1988, 100).

***kergek* (ETŞ 14/30) “gerek”**

kergek (Arat, 1965, 152); *krgek* (Zieme, 1985, 68); *k(e)rgek* (Sertkaya, 1988, 100).

***piratya şiri* (ETŞ 14/31) “burkancı mezhep salikleri ismi ile zikredilen ve ruhani zümreye dahil olduğu anlaşılan bir Uygur şair”**

biraty-a şiri (Arat, 1965, 152); *piraty-a şiri* (Zieme, 1985, 68); *piraty-a-şiri* (Sertkaya, 1988, 100).

“Arat’ın daha önce *biraty-a şiri* okuduğu isim, skr. aslına uygun olarak *piraty-a-şiri* < skr. *prajñāśrī* şeklinde düzeltilmiştir. (Arat, ETŞ 14 B/31 ile ETŞ 15/89’da bu ismi *biraty-a şiri* şeklinde okumuştur. ETŞ 15/89’da *biraty-a şiri* okuduğu metni, ETŞ 13’ün “giriş” bölümünde *piratya şiri* okumuş ve ETŞ 13 (s. 126-127), ETŞ 14(s. 128) ve ETŞ 15(s. 154)’ün “giriş” bölümlerinde *Pratyaya Śrī* şeklinde de teşhis etmiş idi” (Sertkaya, 1986, 66).

***tınlıglarka* (ETŞ 14/32) “canlılara”**

tınlıglarka (Arat, 1965, 152); *tınlıglarka* (Zieme, 1985, 68); *tınl(i)glarka* (Sertkaya, 1988, 100).

***üzeliksiz* (ETŞ 15/22) “en üstün”**

üzeliksiz (Arat, 1965, 156); *üzeliksiz* (Tekin, T., 1986, 22).

***üklitdeçi* (ETŞ 15/24) “çoğaltan”**

öklidteçi (Arat, 1965, 156); *üklitdeçi* (Tekin, T., 1986, 22).

***yarlıkar-siz* (ETŞ 15/25) “buyurursunuz, emredersiniz”**

yarlıkar-sız (Arat, 1965, 156); *yarlıkar-siz* (Tekin, T., 1986, 22).

***umug* (ETŞ 15/26) “umut”**

umug (Arat, 1965, 156); *umug* (Tekin, T., 1986, 22).

***paramitka* (ETŞ 15/86) “erdem, fazilet”**

paramitka (Arat, 1965, 160); *paramitka* (Sertkaya, 1986, 65); *paramitka* (Zieme, 1991, 176).

***ayaguluk* (ETŞ 15/87) “saygıdeğer”**

ayaguluk (Arat, 1965, 160); *ayaguluk* (Sertkaya, 1986, 65); *ayaguluk* (Zieme, 1991, 176).

***nagarçuni* (ETŞ 15/87) “ünlü Buddhist filozof”**

nagarçuni (Arat, 1965, 160); *nagarçuni* (Sertkaya, 1986, 65); *nagarçuni* (Zieme, 1991, 176).

***bahşı* (ETŞ 15/87) “hoca, öğretmen”**

bakşı (Arat, 1965, 160); *bahşı* (Sertkaya, 1986, 65); *bahşı* (Zieme, 1991, 176).

***nirvikalpa* (ETŞ 15/88) “bir methiyenin adı”**

nirvikalpa (Arat, 1965, 160); *nirvikalpa* (Sertkaya, 1986, 65); *nirvikalpa* (Zieme, 1991, 176).

***koşdum* (ETŞ 15/89) “nazmettim”**

koşdum (Arat, 1965, 160); *koştum* (Sertkaya, 1986, 65); *koşdum* (Zieme, 1991, 176).

***üdtékilerke* (ETŞ 15/91) “zamandakilere”**

öd (Arat, 1965, 160); *üdtékilerke* (Sertkaya, 1986, 65); *ödtékilerke* (Zieme, 1991, 320).

***iduk* (ETŞ 15/92) “kutsal, aziz”**

iduk (Arat, 1965, 160); *idok* (Sertkaya, 1986, 65); *iduk* (Zieme, 1991, 320).

***ukıdtaçı* (ETŞ 15/92) “öğreten”**

okıdtaçı (Arat, 1965, 160); *ukıdtaçı* (Sertkaya, 1986, 65); *okıdtaçı* (Zieme, 1991, 320).

***şlokni* (ETŞ 15/92) “manzumeyi”**

şlokni (Arat, 1965, 160); *şlokni* (Sertkaya, 1986, 65); *ş[u]lok-nı* (Zieme, 1991, 320).

***samantabadiri* (ETŞ 16/109) “Doğu’da ikamet eden muhteşem bir Bodhisattva”**

samandabadırı (Arat, 1965, 170); *samantabadırı* (Sertkaya, 1988, 153); *samandabadiri* (Zieme, 1991, 312).

***kulutı* (ETŞ 16/110) “kulları”**

kolutı (Arat, 1965, 170); *kulutı* (Sertkaya, 1988, 153); *kulutı* (Zieme, 1991, 312).

***kalım keyşi* (ETŞ 16/111) “bir kısmı eksik, uzunca bir dini metni nazmetmiş olan ve ruhani zümreye mensup bulunan bir Uygur şair”**

kalım keyşi (Arat, 1965, 170); *h(a)nlim keyşi* (Sertkaya, 1988, 153); *hnlim keyşi* (Zieme, 1991, 312).

“Arat’ın *kolutı* *atsaŋ kalım keyşi* okuyuşundaki *kolutı* kelimesi, Semih Tezcan tarafından BT III, s. 57-58, not 758’de *kulutı* < *kul-u-t-ı* “kul-lar-ı” (= Osm. bendeleri) şeklinde düzeltilmiştir. Kezâ Arat’ın *Atsaŋ Kalım keyşi* okuduğu isim de T. Moriyasu (1982) tarafından *An-tsaŋ H(a)nlin Keyşi* (Uyg. *Antsaŋ h(a)nlim keyşi*) şeklinde teşhis edilmişti” (Sertkaya, 1988, 153).

***ëntürmiş* (ETŞ 16/111) “geçirmiş”**

ingurmuş (Arat, 1965, 170); *ingurmuş* (Sertkaya, 1988, 153); *intürmiş* (Zieme, 1991, 312).

***namo* (ETŞ 16/113) “saygı, hürmet”**

namu (Arat, 1965, 170); *namo* (Sertkaya, 1988, 153).

***monı teg* (ETŞ 17/3) “bunun gibi”**

munı teg (Arat, 1965, 174); *munı teg* (Tekin, T., 1986, 22); *munuŋ* (Zieme, 1991, 237).

***şaşmaksız* (ETŞ 17/7) “şaşmaz”**

şaşmaksız (Arat, 1965, 174); *şaşmaksız* (Tekin, T., 1986, 22); *şaşmaksız* (Zieme, 1991, 237).

***uguşlug* (ETŞ 17/10) “aile, akraba”**

oguşlug (Arat, 1965, 174); *uguşlug* (Tekin, T., 1986, 22); *uguşlug* (Zieme, 1991, 238).

***ünüş* (ETŞ 17/11) “yükseliş”**

önüş (Arat, 1965, 174); *önüş* (Tekin, T., 1986, 22); *ünüş* (Zieme, 1991, 238).

***üntürgil* (ETŞ 17/12) “çıkar”**

öntürgil (Arat, 1965, 174); *üntirgil* (Tekin, T., 1986, 22); *üntürgil* (Zieme, 1991).

***eltgelir* (ETŞ 17/14) “götürmek üzeredir”**

iltkelir (Arat, 1965, 174); *iltgelir* (Tekin, T., 1986, 22); *iltgelir* (Zieme, 1991, 238).

***evirtim* (ETŞ 17/15) “yönelttim”**

evertim (Arat, 1965, 174); *evertim* (Tekin, T., 1986, 22); *evirtim* (Zieme, 1991, 238).

***tügün* (ETŞ 17/17) “bütün”**

tükün (Arat, 1965, 174); *tügün* (Tekin, T., 1986, 23); *tügün* (Zieme, 1991, 238).

***tüşgelir* (ETŞ 17/18) “düşmek üzere”**

tüşkelir (Arat, 1965, 174); *tüşgelir* (Tekin, T., 1986, 23); *tüşgelir* (Zieme, 1991, 238).

***taturgil* (ETŞ 17/20) “tatlandır”**

tatutgıl (Arat, 1965, 174); *taturgıl* (Tekin, T., 1986, 23); *taturgıl* (Zieme, 1991, 238).

***büke* (ETŞ 18/27) “bükerek”**

büke (Arat, 1965, 180); *böge* (Tekin, T., 1986, 24); *böge* (Zieme, 1991, 211).

***kşanti* (ETŞ 18/30) “tövbe, pişmanlık, nedamet, günah çıkarma; sabır”**

kşanti (Arat, 1965, 182); *kşanti* (Tekin, T., 1986, 24); *kşanti* (Zieme, 1991, 211).

***tutunu* (ETŞ 18/36) “tutuşup”**

tudunu (Arat, 1965, 182); *tutunu* (Tekin, T., 1986, 25); *tuğunu* (Zieme, 1991, 211).

***arıg* (ETŞ 18/37) “mukaddes, temiz, ak pak, saf, arı, duru”**

ar[ıg] (Arat, 1965, 182); *arıg* (Tekin, T., 1986, 25); *ar[tuk]* (Zieme, 1991, 211).

***arjilar* (ETŞ 18/38) “zâhidler, ermişler, münzevîler”**

arz-ı-lar (Arat, 1965, 182); *erjiler* (Tekin, T., 1986, 25); *'erzi-ler* (Zieme, 1991, 211).

***kılınçlarımın* (ETŞ 18/39) “hareketlerimin”**

kılınçlarımın (Arat, 1965, 182); *kılıçlarımın* (Tekin, T., 1986, 25); *kılınçlarımın* (Zieme, 1991, 212).

***üküş* (ETŞ 18/40) “çok”**

öküş (Arat, 1965, 182); *üküş* (Tekin, T., 1986, 25); *üküş* (Zieme, 1991, 212).

***biligsizlig* (ETŞ 18/43) “bilgisizlik”**

biligsizlik (Arat, 1965, 182); *biligsizlig* (Tekin, T., 1986, 25); *biligsizlig* (Zieme, 1991, 418).

***yana* (ETŞ 18/45) “yine”**

yana (Arat, 1965, 182); *yana* (Tekin, T., 1986, 25); *yene* (Zieme, 1991, 418).

***törçimeksiz* (ETŞ 18/45) “ortaya çıkmayacak şekilde”**

türçimeksiz (Arat, 1965, 182); *törçimeksiz* (Tekin, T., 1986, 25); *törçimeksiz* (Zieme, 1991, 418).

***tay pan lin şı* (ETŞ 19/11) “özel isim”**

tay pay lin şı (Arat, 1965, 186); *tay pay lin şı* (Zieme, 1985, 78); *Tay Pay Lin Şı* (Sertkaya, 1986, 72).

***tayşèŋ* (ETŞ 19/12) “‘büyük taşıt, büyük araba’, üç Budist mezhepten biri, Mahāyāna”**

tayşıŋ (Arat, 1965, 186); *tayşıŋ* (Zieme, 1985, 78); *tayşıŋ* (Sertkaya, 1986, 72).

***yaratınıŋlar* (ETŞ 20/160) “hazırlanınız”**

yaratı(ni)ŋlar (Arat, 1965, 204); *yaratıŋlar* (Zieme, 1985, 110).

***süüsi* (ETŞ 26/10) “saadeti”**

suu-sı (Arat, 1965, 238); *süü-sı* (Sertkaya, 1988, 15)

***erdemlig* (ETŞ 34/1) “erdemli, faziletli”**

erdemlig (Arat, 1965, 274); *erdemlig* (Tekin, Ş., 1965, 60); *ertemlig* (Zieme, 1991, 343).

***erdini* (ETŞ 34/1) “cevherle”**

erdini (Arat, 1965, 274); *erdni* (Tekin, Ş., 1965, 60); *ertni* (Zieme, 1991, 343).

***ulyak* (ETŞ 34/1) “taban astarı”**

ulyak (Arat, 1965, 274); *uylak* (Tekin, Ş., 1965, 60); *ulyak* (Zieme, 1991, 343).

***yagmur* (ETŞ 34/14) “yağmur”**

yagmur (Arat, 1965, 274); *yagmur* (Tekin, Ş., 1965, 60); *yamgur* (Zieme, 1991, 344).

***yagsa* (ETŞ 34/14) “yağarsa”**

yagsa (Arat, 1965, 274); *yagsa* (Tekin, Ş., 1965, 60); *yagza* (Zieme, 1991, 344).

***kedgüŋ* (ETŞ 34/14) “giysin”**

kapuŋ (Arat, 1965, 274); *kapuŋ* (Tekin, Ş., 1965, 60); *kedgüŋ* (Zieme, 1991, 344).

***bolzun* (ETŞ 34/14) “olsun”**

bolsun (Arat, 1965, 274); *bolsun* (Tekin, Ş., 1965, 60); *bolzun* (Zieme, 1991, 344).

***yapıngu* (ETŞ 34/14) “örtünmek”**

yabıngu (Arat, 1965, 274); *yabıngu* (Tekin, Ş., 1965, 60); *yapıngu* (Zieme, 1991, 344).

***yavuz* (ETŞ 34/14) “kötü”**

yavuz (Arat, 1965, 274); *yavuz* (Tekin, Ş., 1965, 60); *yavız* (Zieme, 1991, 344).

***kelze* (ETŞ 34/14) “gelse”**

kelse (Arat, 1965, 274); *kelse* (Tekin, Ş., 1965, 60); *kelze* (Zieme, 1991, 344).

1.5. 1965 Sonrası Eski Türk Şiiri’nde Yer Alan Şiirlere Yapılan Katkılar

1.5.1. ETŞ’de 1 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat’ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 8. sayfada, 1 numara ile kayıtlı olan manzumenin 7.-10. satırları; Zieme’nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 332. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.2. ETŞ’de 2 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat’ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 16. sayfada, 3 numara ile kayıtlı olan manzumenin 11. Ve 12. satırları; Zieme’nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 335. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.3. ETŞ’de 5 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat’ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 24. sayfada, 5 numara ile kayıtlı olan manzumenin 9.-12. ve 25.-27. satırları; Zieme’nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 333. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat’ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 24. sayfada, 5 numara ile kayıtlı olan manzumenin 15. ve 16. satırları ile 20. satırı; Zieme’nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 363. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.4. ETŞ'de 7 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 36. sayfada, 7 numara ile kayıtlı olan manzumenin 1.-3. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 336. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 36. sayfada, 7 numara ile kayıtlı olan manzumenin 4. satırı; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 337. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 58. sayfada, 7 numara ile kayıtlı olan manzumenin 421.-424. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 337. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.5. ETŞ'de 8 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 66. sayfada, 8 numara ile kayıtlı olan manzumenin tamamı Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 117. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.6. ETŞ'de 9 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 72. sayfada, 9 numara ile kayıtlı olan manzumenin 1.-8. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 164. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 72. sayfada, 9 numara ile kayıtlı olan manzumenin 9.-20. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 166. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 72. sayfada, 9 numara ile kayıtlı olan manzumenin 21.-32. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 167. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 74. sayfada, 9 numara ile kayıtlı olan manzumenin 33.-44. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 168. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 74. sayfada, 9 numara ile kayıtlı olan manzumenin 45.-56. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 169. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 74. sayfada, 9 numara ile kayıtlı olan manzumenin 57.-64. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 170. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 76. sayfada, 9 numara ile kayıtlı olan manzumenin 65.-72. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 171. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 76. sayfada, 9 numara ile kayıtlı olan manzumenin 73.-80. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 172. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 76. sayfada, 9 numara ile kayıtlı olan manzumenin 81.-88. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 173. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 78. sayfada, 9 numara ile kayıtlı olan manzumenin 97.-104. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 174. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 78. sayfada, 9 numara ile kayıtlı olan manzumenin 105.-108. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 175. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.7. ETŞ'de 10 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 84. sayfada, 10 numara ile kayıtlı olan manzumenin 14. ve 18. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 392. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 86. sayfada, 10 numara ile kayıtlı olan manzumenin 37. ve 57. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 392. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 88. sayfada, 10 numara ile kayıtlı olan manzumenin 86. satırı; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 392. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 90. sayfada, 10 numara ile kayıtlı olan manzumenin 102. satırı; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 392. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 90. sayfada, 10 numara ile kayıtlı olan manzumenin 120.-127. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 226. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 92. sayfada, 10 numara ile kayıtlı olan manzumenin 138. satırı; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 392. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 92. sayfada, 10 numara ile kayıtlı olan manzumenin 158. satırı; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 392. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 94. sayfada, 10 numara ile kayıtlı olan manzumenin 188. satırı; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 392. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 94. sayfada, 10 numara ile kayıtlı olan manzumenin 200.-203. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 392. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 96. sayfada, 10 numara ile kayıtlı olan manzumenin 204.-205. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 392. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 96. sayfada, 10 numara ile kayıtlı olan manzumenin 211.-214. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 392. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 96. sayfada, 10 numara ile kayıtlı olan manzumenin 228. satırı; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 392. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 100. sayfada, 10 numara ile kayıtlı olan manzumenin 277. satırı; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 392. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 100. sayfada, 10 numara ile kayıtlı olan manzumenin 280.-283. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 221. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 100. sayfada, 10 numara ile kayıtlı olan manzumenin 284.-295. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 222. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.8. ETŞ'de 11 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 108. sayfada, 11 numara ile kayıtlı olan manzumenin 33.-40. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 275. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 114. sayfada, 11 numara ile kayıtlı olan manzumenin 143.-150. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 275. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 114. sayfada, 11 numara ile kayıtlı olan manzumenin 151.-166. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 276. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.9. ETŞ'de 12 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 120. sayfada, 12 numara ile kayıtlı olan manzumenin 5.-12. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 179. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 120. sayfada, 12 numara ile kayıtlı olan manzumenin 13. ve 14. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 345. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 120. sayfada, 12 numara ile kayıtlı olan manzumenin 17. ve 24. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 180. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 120. sayfada, 12 numara ile kayıtlı olan manzumenin 25. ve 28. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 416. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 122. sayfada, 12 numara ile kayıtlı olan manzumenin 29. ve 32. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 181. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 122. sayfada, 12 numara ile kayıtlı olan manzumenin 52. ve 59. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 182. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 124. sayfada, 12 numara ile kayıtlı olan manzumenin 60. ve 66. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 319. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.10. ETŞ'de 13 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 134. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 1. ve 4. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 135. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 134. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 5. ve 12. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 145. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 134. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 13. ve 16. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 136. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 134. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 17. ve 20. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 137. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 134. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 21. ve 24. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 138. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 136. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 41. ve 44. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 139. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 136. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 45. ve 52. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 146. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 136. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 53. ve 56. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 147. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 138. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 57. ve 64. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 147. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 138. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 63. satırı; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 375. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 138. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 65. ve 68. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 141. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 138. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 69. ve 72. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 142. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 138. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 73. ve 76. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 143. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 138. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 79. satırı; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 377. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 138. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 82. satırı; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 375. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 140. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 87. ve 88. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 375. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 140. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 94. ve 95. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 375. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 140. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 101.-104. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 145. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 140. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 109.-112. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 148. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 140. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 117.-120. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 144. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 142. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 121.-124. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 155. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 142. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 125. satırı; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 376. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 142. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 133.-140. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 155. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 142. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 141.-148. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 156. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 144. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 149.-152. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 156. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 144. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 153.-160. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 157. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 144. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 161.-168. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 158. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 144. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 169.-176. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 159. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 146. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 177.-180. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 159. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 146. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 181.-188. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 161. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 146. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 189.-192. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 162. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 146. sayfada, 13 numara ile kayıtlı olan manzumenin 193.-200. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 163. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.11. ETŞ'de 14 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 152. sayfada, 14 numara ile kayıtlı olan manzumenin 29.-32. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 68. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.12. ETŞ'de 15 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 160. sayfada, 15 numara ile kayıtlı olan manzumenin 86.-89. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 176. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 160. sayfada, 15 numara ile kayıtlı olan manzumenin 90.-93. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 320. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.13. ETŞ'de 16 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 164. sayfada, 16 numara ile kayıtlı olan manzumenin 2.-5. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 130. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 164. sayfada, 16 numara ile kayıtlı olan manzumenin 6.-9. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 145. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 164. sayfada, 16 numara ile kayıtlı olan manzumenin 21.-24. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 146. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 166. sayfada, 16 numara ile kayıtlı olan manzumenin 25.-28. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 131. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 166. sayfada, 16 numara ile kayıtlı olan manzumenin 41.-44. ve 49.-52. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 146. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 166. sayfada, 16 numara ile kayıtlı olan manzumenin 53.-56. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 147. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 168. sayfada, 16 numara ile kayıtlı olan manzumenin 57.-64. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 147. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 168. sayfada, 16 numara ile kayıtlı olan manzumenin 65.-68. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 146. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 170. sayfada, 16 numara ile kayıtlı olan manzumenin 105.-108. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 133. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 170. sayfada, 16 numara ile kayıtlı olan manzumenin 109.-111. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 312. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.14. ETŞ'de 17 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 174. sayfada, 17 numara ile kayıtlı olan manzumenin 1.-8. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 237. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 174. sayfada, 17 numara ile kayıtlı olan manzumenin 9.-20. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 238. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.15. ETŞ'de 18 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 180. sayfada, 18 numara ile kayıtlı olan manzumenin 5. ve 9. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 383. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 180. sayfada, 18 numara ile kayıtlı olan manzumenin 12. satırı; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 382. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 180. sayfada, 18 numara ile kayıtlı olan manzumenin 13. satırı; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 383. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 180. sayfada, 18 numara ile kayıtlı olan manzumenin 16. satırı; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 382. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 180. sayfada, 18 numara ile kayıtlı olan manzumenin 18. ve 24. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 383. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 180. sayfada, 18 numara ile kayıtlı olan manzumenin 27. ve 28. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 211. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 182. sayfada, 18 numara ile kayıtlı olan manzumenin 29. ve 30. satırları ile 35.-38. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 211. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 182. sayfada, 18 numara ile kayıtlı olan manzumenin 39.-42. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 212. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 182. sayfada, 18 numara ile kayıtlı olan manzumenin 43.-46. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 418. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 182. sayfada, 18 numara ile kayıtlı olan manzumenin 48. satırı; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 382. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 182. sayfada, 18 numara ile kayıtlı olan manzumenin 51.-54. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 383. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.16. ETŞ'de 19 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 186. sayfada, 19 numara ile kayıtlı olan manzumenin 1.-10. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 80. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 186. sayfada, 19 numara ile kayıtlı olan manzumenin 11.-20. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 78. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.17. ETŞ'de 20 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 194. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 3.-16. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde

102. sayfada ve 3.-6. satırları ile 13.-16. satırları *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 388. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 194. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 17.-20. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 104. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 194. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 21.-28. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 94. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 196. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 29.-32. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 94. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 196. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 33.-44. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 96. sayfada ve 41.-44. satırları *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 388. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 196. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 45.-50. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 98. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 196. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 51.-54. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 82. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 198. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 55.-62. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 82. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 198. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 63.-70. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 84. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 198. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 80-83. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 116. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 200. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 84.-87. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 116. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 200. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 88.-99. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 118. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 200. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 100-103. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 84. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 200. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 104-115. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 86. sayfada ve 108.-11. satırları *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 388. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 202. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 116-119. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 88. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 202. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 128-139. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 106. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 202. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 140-143. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 108. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 204. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 144-151. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 108. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 204. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 152-162. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 110. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 204. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 163-174. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 112. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 206. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 175-178. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 114. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 206. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 179-190. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 120. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 206. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 191.-202. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 122. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 208. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 203-214. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 124. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 208. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 215-225. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 126. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 208. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 226. ve 227. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 128. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 210. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 228. ve 234. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 90. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 210. sayfada, 20 numara ile kayıtlı olan manzumenin 235. ve 238. satırları; Zieme'nin *Guanwuliangshoujing in Uigur* adlı eserinde 92. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.18. ETŞ'de 21 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 214. sayfada, 21 numara ile kayıtlı olan manzumenin 1.-4. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 145. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 214. sayfada, 21 numara ile kayıtlı olan manzumenin 5. ve 6. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 146. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.19. ETŞ'de 22 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 220. sayfada, 22 numara ile kayıtlı olan manzumenin 26. ve 34. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 412. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 222. sayfada, 22 numara ile kayıtlı olan manzumenin 35., 38. ve 42. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 412. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.20. ETŞ'de 23 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 226. sayfada, 23 numara ile kayıtlı olan manzumenin 11. ve 12. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 412. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.21. ETŞ'de 28 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 248. sayfada, 28 numara ile kayıtlı olan manzumenin 5. ve 8. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 340. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.22. ETŞ'de 29 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 252. sayfada, 29 numara ile kayıtlı olan manzumenin 5. ve 8. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 340. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

1.5.23. ETŞ'de 34 Numara ile Kayıtlı Olan Manzume

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 274. sayfada, 34 numara ile kayıtlı olan manzumenin 1. ve 2. satırı; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 343. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eserinde, 274. sayfada, 34 numara ile kayıtlı olan manzumenin 5., 7. ve 14. satırları; Zieme'nin *Die Stabreimtexte der Uiguren von Turfan und Dunhuang* adlı eserinde 344. sayfada yeniden ele alınıp yayımlanmıştır.

2. SÖZLÜK

a a harfi: *a. başlaglıg aşnukı sav savlarıg* 11/1.

abipiray << Skr. *abhiprāya*, niyet, arzu: *a. yolın azıp ankaru umatın* 13/143.

abita < Skr. *amitābha*, Batı cennetindeki Buddha'nın adı: *a. teñri burhanıg artukrak meñilig uluşug* 19/7, *a. teñri burhanıg ayayu sakınmak ömekig* 19/15, *a. burhan uluşınta adırtlıg odgurak tugarlar* 20/27, *a. burhan öskinte altunlug lénhuata tugarlar* 20/86, *adırtlıg odgurak öz tözi a. burhan ol erür* 20/103, *amti montada basakı a. burhan uluşın* 20/105, *azuça kimler küseser a. burhan[ıg] körgeli* 20/208, *a. burhan öskinte adırtlıg tuggalı bolurlar* 20/217, *sekizinç a. burhanın serilip turdaçı meñgülüg* 20/222, *a. burhan uluşınta tugmakları bolzun* 22/36, *a. burhan kutın bulayın* 22/ 44, *a. burhan uluşınta antiraysız tugup belgürüp* 23/11.

aç aç, açlık: *a. kız ig kigente ulatı adaları amrılıp* 24/9, *a. kız başlap üç türlüg yavız adalar* 25/3, *erdemlig kara laçın erdemsiz kalmaz a. +ın* 32/10.

aç- açmak, açıklamak: *mona amti a.-a yada ayıglarımın* 18/29, *adırtlıg körkitü yarlıkap a.-a adıra nomlamış* 19/10, *a.-a adıra nomlamış* 22/6, *üzeliksiz yæg nirvannıñ kapıgın a.-ar* 12/4, *teğilmiş közlerig a.-dınız tegimliçe işlerig işlettiñiz* 7/150, *közüg yumup a.-gınça közüntünüz* 7/383, *ayayu ukıp a.-zun tęp alku küsüşlerim kanzun tęp* 22/10.

açari << Skr. *ācārya*, üstat, usta, hoca: *sarıg a. çın tegin kelin teñrim* 22/50.

açataşatru << Skr. *ajātaśatru*, Magadha kralı, Buddha'nın çağdaşı: *açagarh atlıg balıkta a. eligniñ anası vaydihi hatunta* 19/5.

açı- acı çekmek: *ak bir saçlıg karı anam a.-yu mu yaşların akıtur* 28/4.

açıg (1) acı, sıkıntı, eziyet: *a. emgekdin ozgurtaçı artukrak kınıg katıgılanmaklıg* 10/45, *a. tarka kılınç tüşin kayuma oronta* 18/57, *el kan a.+ın tétmekin alp edlig sanlıg bolup yorımakin sarıp* 35/62.

açıg (2) ihsan, iyilik etme, iyi davranma; bağışlama, bağışta bulunma: *eki köñül köñül tutup kovi boslar éltin hantın a. bolur mu* 35/119.

açıl- açılmak: *ujiklayu hua alu a. kamag tétselelerin ara* 11/17, *başı tapışsar basası a.-gay bagsal kañımıznıñ süüsü* 11/101, *körklenü a.-mıñ lénhua uguşlug* 10/275, *kün teñri kaytsısı a.-tı yarudı* 35/3, *kédin tagdın bulunđa teñri kapıgı a.-tı* 35/98.

açın- açılmak, itiraf etmek: *kintsü münlüg yazuklarıg kəñürü a.-ıp* 13/19, *özüm amtı a.-ur+men yadınur-men* 18/41.

açuk açık seçik: *anı teg savlarnıñ a.+ın bilser* 11/5.

ada tehlike, âfet: *a. ...7/174, rakşaz uguşlug a. kıltaçı* 10/89, *a. ertgey edgü kelgey* 35/23, *etözün tegre a. bar* 35/46, *ne a. bolgay seni birle ulıg kılındaçı* 35/123, *bo a.+dın ozguluk yoluñ orukuñ közünmez* 35/16, *kamag a.+dın ozgay-sen* 35/120, *aç kız başlap üç türlüg yavız a.+lar* 25/3, *aç kız ig kegente ulatı a.+ları amrılıp* 24/9, *alku yértinçüdeki tınlıglar alp a.+larıntın ozzunlar* 7/419, *alku türlüg a.+larta umug boltaçı* 26/6, *a.+ñ ertgey edgü kelgey* 35/50, *a.+ñ tudañ kətdi ayıg sakınguçılar tezdi* 35/97, *suv a.+sı saña öñdürti utru kelir* 35/116.

adak nihâyet, son; ayak: *a. soñınta terk üdün abita burhan ulışınta tugmakları bolzun* 22/35, *a.+ın yorıp sizni atayu agızınta sizni öge alkayu* 7/197, *a.+ın başın aşlaşturu kelürgil ançulayu bulganma tidigte* 11/3, *apam bir a.+ın sısar içinteki tatıg tökülgüke* 35/137.

adalıg tehlike, tehlikeli: *a. oronlartın ozguluk arıg nomlarta katıg[lanu]* 7/357, *yérde kazguk bekürü tokıyın tésér (-sen) yantıru a.* 35/122.

adasız tehlikesiz, kazasız, belâsız: *a. tudasız tümen yıl ava kavzayu küzetün 22/25, a. uzun yaşamakda ulatı 22/33, a. tudasız tümen yıl ava kavzayu küzetün 23/3, a. tudasızın tümen tümen yaşazun 25/2, a. uzun yaşamakda ulatı 26/15, a.+ın turalım ögrünçligin erelim 2/9, a.+ın uzun yaşamakda ulatı 24/5.*

adın diğer, başka: *a. tümge könjüller arıg yollarta yorıp 7/409, birle yana a. alku uluşlar sayu 9/43, a. gandahasti başlap bodisatavlıg arıg tērin kuvrag üze ağırladılır 9/71, a. yime partagçannıñ yumkıgunuñ 14/14, koptın sınar yana a. yol yokıntın 15/67, a. ana-bar teñriniñ kalıkınta 16/73, a. kalmış hatunlar tēginler yime 22/32, a. kişilertin tıdıg bar saklangıl 35/144, a. kişi tişi üze et'özün tegre körser 35/147, özke a.+ka asıglıg iş bütürüp bütgerip 13/130, a.+lar asıgın kılğuluk işde 10/259, a.+larka asıglıg işig işletdiniz 7/146, a.+larka kergek bolgay sakınç üze 14/30, a.+larka asıg kılur tözünlerniñ 15/23, a.+larka asıg bolzunlar tēp 22/9, a.+larka yumkı ülemiş 22/15, a.+larka ülemiş buyan küçinte 26/9, a.+larnıñ asıgı üçün küü kelig üze 9/10, a.+larta kaçan erser az övkesi 15/48, a.+ta yēg büğüke ... 16/90.*

adınçig emsâlsiz, seçkin, harikulade: *a. amrak 4/2, a. iduk kañımız ağıncsız köñül 7/37, yalañuz erser yime tañ a. 15/35, a. iduk kagan han süüsin 22/22, a. iduk kagan han süüsin 23/1, a. iduk kagan han süüsi 26/10.*

adır- ayırmak, ayırt etmek: *adırtlıg körkitü yarlıkap aç a. -a nomlamış 19/10, a. -a tuyuglı biligig anı tayşıçı tēp küleyür 20/69, aç a. -a nomlamış alku küsüşlerig kanturdaçı 22/6, ay teñrili aydıñlı teg a. -mazlar 15/13, ayı üküş ad belgüler üze a. -u sözlemiş 13/141.*

adırıl- ayrılmak: *akıgsız uguşdın a. -ıp ünmiş 10/256, yakışpan a.-malım 4/18, atdın belgüdin a.-mış tözlüg 10/128.*

adırt ayrılık, fark: *örü kodı a. sakınç öçürüp kēterip 13/129, ayıglı savıñıñ a. +ı yok 35/60, ... a. +ın ukıtdınız 7/308, a. +ların adrukların kim yime neñ 15/12.*

adırt- ayırt etmek: *özüg yatıg a. -madın özirkeñtiñiz yumkıñı 7/205.*

adırtla- ayırt etmek: *ot küyürdi altunug a. -guluk belgü bar 35/53.*

adırtlıg seçkin; açık, açıkça; iyice; ayrılık: *a. umugum tini ratnaşiki burhantın alkış alıp 11/116, eneyü özte a. közünür 12/51, ayturulmuş öd erigig a. oñarıp 13/167, a. siz yarlıkar-siz amrançıga 15/25, a. körkitü yarlıkap aç a adıra nomlamış 19/9, abita burhan uluşınta a. odgurak tugarlar 20/28, a. odgurak sêziksiz abita burhan öskinte 20/85, a. odgurak öz tözi abita burhan öl erür 20/102, altınç kamağ erdinilig a. somlıg çizuklug 20/164, a. bekiz belgülig alamban kılıp sakıngu ol 20/197, aşnuça lénhualıg oronug a. ... sakıngu-ol 20/210, abita burhan öskinte a. tuggalı bolurlar 20/218, a. burhan kutın bulzunlar 23/14.*

adkag bağ, tutku, bağlantı: *a. sayu ertürü kizlemiş 13/142, yapşurmuş ilinmiş a. +dın 7/332, ünlüg a. +dın ünmiş ertmiş 10/104, a. +lar köñül birle birikser 20/63.*

adkaglıg bağlı, tutulmuş, yapışmış: *a. vişaylıg meñiler al altağ uzanmaklarıg öntürüp 7/317.*

adkagsız bağlardan sıyrılmış, bağısız, tutkusuz : *amrılıp olorup a. bolsar 11/7, a. +ın meñi teginçülik-ol 8/7.*

adkan- bağlanmak, tutulmak: *ilkide berü a. -ıp 7/95, özi sakınç sakınmadın üzeliş a. -ıp 13/151, a. -makı ilinmeki kimniñ birök 15/46, akaşdaki ay teñrini a. -miş bolup 12/13, prakarti tēp a. -taçı 10/120.*

adkangu duyu organı, algı organı, hissetmemizi sağlayan organ: *öñ başlap a. +larka biligler kaçar 12/1.*

adkaş- birbirine bağlı olmak, karşılıklı bağlanmak: *a. -u turur kat kat tagda 8/1.*

adro- ayırmak, ayırt etmek: *ay yultuzdın a. -miş 15/31.*

adrol- ayrılmak, ayırt edilmek: *a. -miş öt erigig adırtlıg oñarıp 13/167.*

adruk seçkin, üstün, ayrı, başka başka: *a. taşuk artuk inçge işlig 10/129, akıgsız uğuştın adırılıp ünmiş a. a. etözleri üze 10/257, anı teg savlarının açukın bilser a. ermez mü biligde 11/6, tutgu bodi yorıkların a. kut kolunçın 13/118, a. edgü işleriñe ögirir-men 14/16, alkuda yæg a. üze kükülür-siz 15/33, a. seçme sokañçig yæg tözlügünñin 15/62, a. ulug tuyunmakıg tuyunayın 16/24, a. yæg yorıklarım törögü uluşum 16/30, edgü a. içinte turup 16/39, a. küsüş öritip 16/46, a. kértgünç turgurup 22/13, a. küsüşleri top kanıp 22/27, a. buyanım küçinte 22/39, a. küsüşleri top kanıp 23/5, a. buyanım küçinte 23/17, bo yétiken sudurnuñ yégin a. +ın 26/20, edgü a. +lar at yörüglüg 10/29, una bo ok a. +ları birer bireri 9/95, adırtların a. +ların 15/12, a. +larka tükellig 15/10.*

adrukluğ seçkin, ayrılmış: *teñsiz ülgüsüz edgü a. 10/166.*

ag- çıkmak, yükselmek: *a. -mak ênmek ajuñlarıg körkittiñiz 7/126, tarazuk a. -sar kılınçı aytıg bolur 6/9.*

ag(a)dê ızdıraptan kurtulma: *tört kértü nomluğ a. +ıg 17/19.,*

agduk kendinden geçmiş; beceriksiz: *a. bolup isig öşüm üzülğü tuşta 16/49.*

agılığ hazîne, depo: *yéti a. nomlarıg nomladıñız 7/154, darmapitaka a. tutdaçı 10/209, a. bützünler 13/188, a. +ıg algı iş kılıñlar 13/168, yürün arıg edgü nomlar a. +ıña 9/101.*

agınçsız sarsılmaz, sağlam, tereddütsüz: *a. köñülin ... 7/38, a. kınığlıg vikirantagamini 10/262.*

agır ağır, büyük, çok; mübârek: *yénik a. aşnu kılmiş tıtağı éyin 9/63, kötrülme a. erdini tözliüg 10/273, ayıg kılınçlıg a. yük yüdmekim üze 18/17, a. ayıg kılınçı arıyu kêtıp tarıkıp 20/215, adınlarka yumkı ülemiş a. buyanlarımız küçinte 22/16, ay bir yañı a. ulug busat baçağ 26/2, a. buyanlıg kuñ tay kiu kutı 26/11.*

agırla- hürmet etmek, saygı göstermek: *arıg têrin kuvrag üze a. -dılar 9/72.*

agız ağız, dil: *a. arığın ermek 7/360, altun a. ... 22/5, üntedeçi til a. tapgay 35/77, a. +ımdın tükel üntürüp 16/8, a. +ınta sizni öge alkayu 7/198.*

agızkıya ağızcık: *bir a. edgü söz bar 12/21.*

aglak tenhâ, tenhâlık: *amıl a. aranyadanta 8/2, köñül yaraşı a. oronta 8/26, sep sem a. +da 8/20.*

agrıg ağrı, hastalık: *ig a. üze bastıkmak tıtağı 26/19, ig a. kêtıdi könek yasgaç başkardı 35/9, eşitip igdin a. +dın ozayın 26/21, igidmekde içansar etöz ertgey ig a. +dın 35/141, igiñ a. +ıñ öçdi ediñ tavarıñ yuvuldı 35/39, êltin hantın tölı yok igiñe a. +ıña emi yok 35/138, busuş kadgu ig a. +lar ornag tutgalır 35/112.*

agrılıg hasta, muzdarip, ağırlı, sızılı: *iglig öñetdi a. katıntı 35/130.*

agtal- yatırılmak: *mañusun yañılsar matı a. -ur 11/79.*

agtarıl- dönmek: *akıp kelir sogık suv a. -ıp yanturu yorıdı 35/74.*

agtın- yükselmek: *arasız oksuz a. -u êne 10/42, a. -ur êner suvlarnıñ 20/144.*

agtur- yükseltmek: *a. -gu... 19/2.*

agu zehir: *üç a. üze bulganmış 17/9, üç a. +dın kên alkıg törümiş 13/18.*

aguk- zehirlenmek: *az nizvanika a. -up 7/57, tügün nizvanılarka a. -up 17/17.*

agulug zehirli: *munkul kal a. ylıkıda 7/52.*

agzan- ağızdan çıkmak, okumak: *a. -ıp miñ küün tükel yakturup 26/8, a. -mış savıñ edikdi 35/100.*

ajun < Soğd. "z'wn, "zwn, âlem, dünya nimeti: *tört tugum beş a. 7/83, üküş ayıg kılınç kılum a. 18/22, aşagalı tegimlig bolmayın a. 18/58, beş a. tınıglar 25/5,*

asıgılg bolur kişi a. +ı bululmışı 16/82, tugumın a. +ın ... 7/163, yanınçsız a.+ka tegdiler 7/304, a. +lar sayu kız etözinte tugmayın 26/22, agmak ênmek a. +larıg körkitdiñiz 7/126, olınçıg a.+larıntın kutgarıp 7/311, alku bês a. +larnıñ umuğı 7/1, êki a. +nı bultaçı 30/10, kayu a. +ta 11/159, üküş a. +ta 13/90, üküş ayıg kılınç kultım ajun a. +ta 18/22, aşagalı tegimlig bolmayın ajun a. +ta 18/58, a. +takı 7/47, yılkı a. +takı tunlıglarıg 7/65, a. +ug kutgargalı ...7/19, tugumuğ a. +ug unitmaklıg 7/54, bês a. +ug êrketip ozgurtuñuz 7/106.

ak ak, beyaz: *a. bir saçlıg karı anam 28/3, a. kışın az 35/108, a. +lar bulıt 28/1.*

ak- akmak: *a. -ar suvlukda 8/4, a. -ar suvlug 8/19, a. -ıp kelir sogık suv 35/74.*

aka < Mo. *aqa aça, ağabey: anam toklug kutlug a. birle 23/9, kurçıgan a. 23/10, a. +m kayda têr mü erki 29/4.*

akař < Toh. A *ākās* < Skr. *ākāśa*, semâ, gökyüzü: *köñül tözilig a. yüüzinte 10/32, a. +dakı ay teñrini 12/13.*

akıglıg değişen, sabit olmayan, akan: *a. +lı akıgsızlı alku türlüg 14/15.*

akıgsız değişmeyen, değişmez: *a. uguş nomlug etözlüg 10/131, a. uguşdın adrılıp ünmiş 10/256, akıglığ a. +lı alku türlüg 14/15.*

akıkat << Ar. *ح د ق ي ق ت*, bir şeyin aslı ve esası; gerçek, doğru, hakikat: *a. bolsa tözün aña can bêrmiř kerek 33/21.*

akıl- dışarı akmak, kabarmak: *a. -ıp ünêr süzülüp 20/139.*

akılış- yükselmek: *kuduluşu a. -u yaruklar ünêr 9/20.*

akıt- akıtmak: *buyanlıg taloy ügüzüg a. -ıp 7/407, rasayan tatıglıg nomlug suv a. -ıp 10/92, açıyu mu yaşların a. -ur 28/4, kayguda mu yaşın a. -ur 28/8, yaşların mu a. -ur 28/12, köz yaşların mu ol a. -ur 28/16.*

aklançig iğrenç: *anantemadi başlagsız uzun a. sansar içinte 10/41.*

akşar << Skr. *akşara*, hece, harf: *ünüşü ünmeyük ujik a. 11/13, ujik a. sav söz 12/52, körgülüg neñ ujik a. tapgulugsuz 15/7, montag yañlıg ujik a. padak üze 15/79.*

akşobi << Skr. *akşobhya*, Doğu cennetinin Buddha'sının adı: *aryavayroçana a. amitaayusi 9/65.*

al (1) hile, aldatma: *a. altag uza[nmaklarıg] taşgarıp 7/145, a. altag uzanmakl[arı]g öntürüp 7/318, topça kamağ a. altagda uz yaradınur 9/80, a. altaglarta elgeysüklenü 10/81, mayaçal yelvi toor a. altag üze 10/244, törümenin oşgusiña soka a. altagı 13/198, soñ futsi bilgenin a. +ı yime edikmegey 35/75.*

al (2) alt: *ornaglıg oron a. +ında 35/90.*

al- almak; götürmek; elde etmek; donatmak; kabul etmek; istifâde etmek: *ögretinğü evrişlerig ötkünüp a. -alım 13/36, alkışig a. -alım 13/60, alkış a. -ayın 16/60, yaşı kiçig a. -ganlarım 28/11, a. -gay+men sansartın seni 11/118, a. -gıl meni maytri 17/16, satgın a. -gu ool 11/67, bodiçit a. -gu erür 13/122, bodiçitnuğ a. -gu yañın boşgurup bilgü erür 13/123, a. -gu iş kılıñlar 13/168, a. -ıñ amtı umug inag 7/7, bo etöznüñ asıgın a. -ıñlar 13/166, a. -ıñlar ay(3) tözünlerim anutmuş bulunçug 13/172, yevikler a. -ıp 9/73, alkış a. -ıp 11/117, alkışın biz a. -ıp 13/61, a. -ıp tutup sözleyü 16/98, a. -ıp eltgelir meni tamuka 17/14, a. -ıp işletgil 35/87, at a. -mışıg 13/26, vyakiyan kılı vidiş a. -sar+sen 11/11, köñülin a. -u yarlıkañ 9/103, hua a. -u açıl 11/17, ol alkışın a. -u birle ök 16/61, şabilig a. -zun yanka 11/148, .*

alamban << Skr. *ālambana*, kötü bir ruhun adı: *a. kılıp sakıngu-ol 20/198.*

alasız istisnâsız, eksiksiz, tam: *a. bir teg meñilig bolzunlar 25/6.*

alayavitñan << Skr. *ālaya-vijñāna*, Budizmde sekizinci bilincin adı: *a. bilig tēp 20/100.*

alk- yok etmek, gidermek: *kılınç küçin kıra a. -ıp arıtıp* 13/109.

alka- övmek, alkışlamak: *êltin hantın körser-sen a. -makka tüşgelir-sen* 35/113, *agızınta sizni öge a. -yu* 7/198.

alkat- övülmek, methedilmek: *a. -muş bês kat teñri yêrinte tugurtuñuz* 7/128.

alkıg büyük, geniş: *kêñ a. törümiş* 13/18, *kêñ a.* 20/134, *kêñ a. êtiglig* 20/186.

alkın- bitmek, tükenmek, ortadan kalkmak; gitmek: *bo yaşımız a. -gu üd bolsar* 13/49, *meniñ bo kut kolunçum a. -madın* 16/68, *a. -maksız yêg üstünki tapıglar* 13/13, *a. -maksız agılıgıg algu iş* 13/168, *alku tınlıg a. -masar apamu bolgınça* 13/46, *anı teg ök a. -masun ançaka teginçe* 13/48, *a. -maz mu erti* 7/140, *tepreser a. -tıñ* 35/139, *bir kşanta ol kılınç ... a. -ur* 16/88, *kişi sözleser sav a. -ur* 35/25, *kañım sizin küçünüzde a. -urlar* 15/41, *alku türlüg tıdığımız a. -zun odgurak* 13/50, *biligsizlik kılınçlarım öçzün a. -zun* 18/43, *arızun a. -zun* 18/54.

alkınçsız bitmez, tükenmez: *yapa kat kat erklig toori a. körüglüg* 13/7, *kat kat a. körüglüg* 13/176, *buyan bilge bilig a.* 13/186.

alkış hamd, dua, övgü: *a. başık sözlegüg* 7/401, *vasundarê a. urzun* 11/30, *ratnaşıkı burhantın a. alıp* 11/117, *burhan kutıña a. alayın* 16/60, *ezüksüz çın vyakrit a. +ıg alalım* 13/60, *tuyunmışlar êliginiñ a. +ın biz alıp* 13/61, *tuyunmışınñ ol a. +ın alu birle ök* 16/61.

alku bütün, hep, her, herkes, daima: *a. bês ajunlarınñ umuğı* 7/1, *a. ayıg kılınçlarımız* 7/21, *a. tınlıg oğlanınıñ* 7/39, *a. yêrtinçüdeki tınlıglar* 7/418, *tolp üç üdki a. nomnuñ* 9/39, *adın a. uluşlar sayu* 9/43, *turıtmaksız köñül üze a. üdlerte* 9/79, *yogaçarılarka a. üdlerte* 10/4, *a. üdte körüp umug boldaçı* 10/85, *nirvana a. tıdıglarınıñ* 10/97, *a. nom tayakı ada kañ têtmiş* 10/132, *a. üdte taştın sınar tilemiş bolup* 12/15, *[üç] üdki a. tözünler mondın törüyür* 12/39, *a. üdte bışıgta yig yigte bışıg bol* 12/57, *pudgıl a. burhanlarınñ bütgerlig tuymışınñ* 13/21, *a. tınlıg alkınmasar apamu bolgınça* 13/46, *a. türlüg tıdığımız alkınzun*

odgurak 13/50, a. kamag üç üdki burhanlarka 14/1, ayap külep a. üdte inanurmen 14/4, bodlar üze a. üdte burhanlarka 14/7, a. kamag burhanlarınñ tözünlerniñ 14/13, akıglıglı adıgsızlı a. türlüğ 14/15, a. üdte sözler üçün kentü özüm 14/29, a. kamag üzeliksiz burhanlarınñ 15/22, a. körmek körmemekdin seçilür-siz 15/65, a. üç üdki utmışlarınñ 16/21, una aña a. işlerim okşaşzun tęp 16/27, üküş a. bögülüğ küçüg ötküreyin 16/40, a. üdte olarka éyin ögretingü üçün 16/43, a. kılınçlıg tıdıglarım yumkı tarıkıp 16/50, kalısız a. yég nomları kşanta tolup 16/103, a. tınlıg et'özlerin emgeklig kılınış 18/2, a. üdte kolulap sakınsar 20/26, a. erdinilerin étiglig 20/128, a. tınlıglarıg kutkarıp 20/195, a. kamag burhanlar arıg nom uguşı tözlüg ol 20/226, a. ... 22/1, a. küsüşlerig kanturdaçı 22/7, a. küsüşlerim kanzun tęp 22/11, a. türlüğ küsüşleri kanıp bütüp 22/34, a. küsüşlerim top kanıp 22/40, a. küsüşlerim top kanıp 23/18, a. üdlerte kutları buyanları asılıp üstelip 24/4, a. türlüğ küsüşleri kanıp bütüp 24/6, a. üdte yél yağmur ödinçe bolup 24/10, ögüm kañım başlap a. tınlıglar 25/7, ürlügsüzün bilip a. nomlarınñ 25/9, a. türlüğ adalarta umug boltaçı 26/6, a. türlüğ küsüşleri kanıp bütüp 26/16, a. +da yég adruk üze kükülür-siz 15/33, arıtı neñ sémeksizin a. +dın sıñar 9/15, birni a. +ka kigürmeki antag ok erür 9/46, a. +ka mu kar yağurur 28/2, birgerü ol a. +larnı birke sıgurur 9/45, a. +nı bilteçi belgürzün 22/28, a. +nı bilteçi belgürziin 23/6, a. +nı bilteçi burhan kutın bulmakları bolzun 24/7, a. +nı bilteçi burhan kutın bulmakları bolzun 26/17, a. +nuñ barça yükünçin 7/8.

allıg hileli, hilekar: *a. çevişlig kişiler altayu turur öskünjde 35/19.*

alp güç, güçlük, zor; büyük, kudretli: *a. erti sansartın ozgusı 7/40, a. adalarıntın ozzunlar 7/419, a. samantabadıra vaçiraduvaça 9/69, çınlayu udumbar a. tapışguluk 10/283, a. tuyguluk oñarguluk ertükiñdin 15/64, a. biliglig iduk kutlug mançuşiri teg 16/41, a. şakimuni ... 22/3, ig tapa körser-sen et öñedmeki a. 35/58, él han açığın tétmekiñ a. 35/62, kişi ara edgülüg yoluñ a. 35/108, edgü teñrim a. +ım begrekim 3/3, teñrim a. +ım begrekim 3/4, a. +ın bulmuş bo et'özniñ asıgın alıñlar 13/166, umugumuz ugan a. +nıñ et'öz belgüsü 9/89.*

alpagut kahraman: *a. erke yükünür-men 10/47.*

alta- aldatmak, kandırmak: *allıg çevişlig kişiler a. -yı turur öskünje 35/19, yagı yavlak a. -yur 35/30.*

altag yalan, aldatma; usûl, tedbir: *al a. uzanmaklarıg taşgarıp 7/145, al a. uzanmaklarıg üntürüp 7/318, mayaçal yelvi toor al a. üze 10/244, topça kamağ al a. +da uz yaratınur 9/80, törümeniñ ozgusuña soka al a. +ı 13/198, al a. +larta elgeysüklenü 10/81.*

altı altı: *a. kaçıg üze azmışlarka 7/125, erksinmek başlap a. türlüg 10/28, a. yollarta tegzinü turur 10/43, a. paramit tört içgermeklig 10/80, a. kapıgça içdin körgil 12/58, a. kaçıglıg yagularım alıp eltgelir meni tamuka 17/13, a. yolta [ö]g kañ kadaş ogul kız bolmış 18/1, a. yegirmi kolulamakıg aya körkitü bərelim 20/106, a. +lı ekili teginçsizlerde istim turguluk 18/52.*

altın aşağıdaki, altında: *a. yagız yer yerinte 20/165, artuç söğüt a. +ınta 8/3, bodi söğüt a. +ınta 16/93.*

altınç altıncı: *a. köñül bilig ök 20/67, a. kamağ erdinilig 20/163, yime kuyşipkanlıg ud yıl a. 26/1.*

altınkı alttaki: *üstünki a. teñrilerniñ 7/422, üstünki a. tapladı 35/89.*

altmışar altmışar, altı sayısının üleştirme sayı sıfatı: *a. kolti lənhuanıñ 20/136.*

altın altın (maden): *temir tuç kümüş a. tilgenlig 10/160, a. yaruk yaltrıklıg sudurka tayanıp 13/154, a. agız ... 22/5, kagan han hatun kuñ tayzi a. urugları 25/1, a. urugları birle 26/13, a. koysa taş bolur 31/8, agzanmış savıñ edikdi a. kümüş teg 35/100, eki köñül birikip a. etig elginde tutgay-sen 35/126, eki kişi köñülü bir a. etig tözi bir 35/128, a. küzeç erser ornaglıg idiş ol 35/133, ot köyürti a. +ug adırtlaguluk belgü bar 35/53.*

altınlug altın ile süslenmiş, altından: *a. lənhuada tugarlar 20/87.*

amari << O. Far. 'b'ryg, diğerleri, bazıları, geri kalanı: *taki a. tınlıglar 7/188.*

amıl sakın: *a. aglak aranyadanta artuç söğüt altınmta 8/2.*

amıru sakın hâlde: *a. saçılmadın turulsar 20/65.*

amitaaba << Skr. *amitābha*, Batı cennetinin Buddha'sının adı: *a. burhan yüüzün yügerü biz körüp 13/51.*

amita-ayuşê << Skr. *amitāyus*, Buddha Amitabha'nın isimlerinden biri: *aryavayroçana akşobi a. 9/65, a. burhan maña yügerü közünüp 16/51, alku küsüşlerig kanturdaçı a. suduruğ 22/8.*

amogadarşi << Skr. *amogadarśin*, bir Bodhisattva adı: *a. kurugsuz körteçi 10/86.*

amra- sevmek, hoşlanmak: *ançulayu a. -r erti sizni tözügi 7/199.*

amrak sevgili, kıymetli: *adinçig a. 4/2, a. özkeyem 4/3, a. isig özin 18/3, a. tugmuş ini kelin 29/3, barayın têsar baç a. +ım 4/10, öz a. +ımın öyür-men 4/7, öz a. +ımın öpügseyür-men 4/9.*

amrançig güzel, sevgili, sevimli, sevinç içinde: *a. köl yuullar içinte 20/129, a. ögenkeyelertin 20/138, a. ünlüg kuşlarnıñ 20/145, adırtlıg siz yarlıkar-siz a. +ı 15/25, a. +ın uçdaçı kuşkıyalar 8/5.*

amrıl- sakın olmak, sakınlaşmak, istiğraka dalmak, kurtulmak, durulmak: *a. -p ênç tepremedin olurmuş üdte 9/14, a. -ıp olurup adkagsız bolsar 11/7, a. -ıp olurgu dyanıg 19/17, ...K'R a. -ıp 20/59, a. -ıp kararmadın yaltırsar 20/64, a. -ıp tolu tururın 20/131, aç kız ig kegente ulatı adaları a. -ıp 24/9, amtkıya ok tavrak bokup a.-ıp 25/4, öçme a. -ma yintem bir tözin tutsar 12/44, a. -mış nirvanıg tapzunlar 7/420, ürüg a. -mış vimala kirsiz 10/110, kértü a. -mış nirvan 13/183, şanta a. -sar sav ok turur 11/125, êkisiz bolup a. -sar 20/58.*

amtı şimdi, bugün: *alıñ a. umug inag 7/7, yaltritguluk a. maña 11/50, öñre a. kên üç üdki 13/34, a. neteg bo kök 13/45, a. monuñ yöründekin 13/153, anın a. tözünlerim 13/165, a. muna bo yükünçüg 13/169, a. muna buyanlarımın*

evirür-men 16/44, una a. bo kut 16/105, muna a. aç a yada ayıklarımın 18/29, una a. isig özümün berü inanu 18/35, özüm a. açınur-men 18/41, a. muna yügerüki bo ok etözde 18/55, a. montada basakı 20/104, a. men buyan kaya kal kentü özüm 22/12, a. bo buyan küçinte 22/29, a. men buyan kaya kal 22/37, a. men küñçükıdukkut 23/15, a. +ka tegi yértinçü 7/139, başlagsızdın a. +kı bo üdke tegi 14/9, a. +kı monı teg sakınçıg 20/25, a. +kı kişiler öltükde 20/84.

amtıkan şimdıcik: *a. turkaru işiñin törüñ tutgıl 35/104.*

amt(ı)kıya şu anda, hemen: *a. ok tavrak bokup amrılıp 25/4.*

amw(a)rd(i)şn << Parth. 'mwrđyşn', meditasyon: *a. kılıp yıgingug 7/403, arıg yollarta yorıp a. kılular 7/411, a. +ıg ... 7/160.*

amw(a)rd(i)şnlig (*amvardişn* << Parth. 'mwrđyşn' + Uyg. +lıg), meditasyona dayanan: *artayu yokadtururta a. ot üze 7/59.*

ana anne: *a. +m toklug kutlug aka birle 23/9, ak bir saçlıg karı a. +m 28/3, karı yaşlıg ol a. +m 28/7, asdaçı üklitdeçi ögi a. +sı 15/24, a. +sı vaydihi hatunta 19/6, kamaglıg-siz a. +sı+siz yarlıkar-siz 15/29, a. +sın babasın oğlanı severçe 7/200.*

anabarak << Skr. *anabhraka*, Budist Rūpaloka, 18 tanrı dünyasından birinin adı: *adın a. teyriniñ kalıkınta 16/73.*

anaç anacık: *inanguluk a. +ıma sizki tayap 15/15, a. +ıma sizde yime bultukmasar 15/47, muñadıñıg öggülük-siz a. +ıma 15/80.*

anagat << Skr. *anāgata*, gelecek: *a. kelmedük üd tükeginçe 10/258.*

anantemadi << Skr. *anantamadhya*, sınırsız: *a. başlagsız uzun aklançıg sansar içindeki 10/40.*

anantraş < Toh. *anāntārs* ~ Skr. *ānantarya/ānantarya*, Budizmde bağışlanamaz beş ağır günahın adı: *bêş a. ayıg kılınç...* 16/86.

anasiravadatu < Skr. *anāsravadhātu*, etkisi olmayan durum veya varlık: *a. tégme akıgsız uguş nomlug et'özlüg* 10/130.

ança bu, o kadar, şöyle: *a. bitilim bitigde* 11/2, *bolsar neçe a. sanlıg uluş sayu* 14/6, *a. monça yığıp koşdum* 14/31, *a. +da tatıgay yilikde* 11/8, *a. +da tēmin 'YS...* 35/63, *anı teg ök alkınmazun a. +ka teginçe* 13/48.

ançak(i)ya biraz, birazcık, en küçük: *a. münegülük münsüz erip* 15/30.

ançm(a)n < Soğd. *'njmn*, cemâat, meclis: ... *iduk a. +ka tutuzduñuz* 7/124, *terkin tarıkur erti a. +tın* 7/192.

ançulayu öylece, onlar gibi, böylece, aynı şekilde, bir de: *a. amrar erti sizni tözüki* 7/199, *a. kaltı sumur taglar kanı teg* 9/11, *a. ok suryagarbi vajir yalınlıg* 9/67, *a. bulganma titigde* 11/4, *a. ok biziñ yime kut kolunçlarımız* 13/47, *a. ok meniñ yime aña ogşazun* 16/32, *a. ol tolıp tözün bodisatav teg* 16/83, *a. ok hatunlar kutların* 22/23, *a. ok ekem tölek kız teñrim* 22/31, *a. ok kuñtaykuu katın kutın* 23/2, *a. kurçıgan aka yime* 23/10, *a. ok kuñkiunuñ* 24/3, *a. ok kagan han hatun* 25/1, *a. ok kuñ kuu kutı sidipala başlap* 26/12, *saña utruntaçı kişiler a. bolur* 35/40.

anı onu, bunu, bunun, o, onun, onların, öyle: *a. terkkeye tuyunup* 7/314, *a. teg oronlarta* 8/8, *a. teg oronlarta* 8/24, *a. teg oronlarta* 8/32, *a. teg savlarnıñ açukın bilser* 11/5, *ne tégü-ol a. teg erig* 11/140, *a. üçün bahşilartın* 12/56, *una a. éyin kezigçe ukıtu sözlelim* 13/4, *a. tuta utmuşlarka ayayu tapınıp* 13/14, *a. teg ök alkınmazun* 13/48, *bir kşanka a. barın birgerü kigürüp* 13/98, *a. bozup adkağ sayu ertürü kizlemiş* 13/142, *a. inçe bilinler* 13/165, *a. birök kimler tutsar arıtur kılınçig* 13/170, *a. üçün üç...* 16/92, *a. üçün siziñe evertim* 17/15, *a. tayşiçi tēp küleyür* 20/70.

anın onun için, bu nedenle, bundan dolayı: *a. amtı tözünlerim anı inçe bilinler* 13/165.

anıq onun, onları: *tegmez mü a. tüşi* 11/132, *öñi körki ogşatığı a. yok erip* 12/36, *una a. tıltagınta tétrü evrilip* 13/135, *uzatı a. tıdıqların uturu kéterip* 13/162, *a. buyanı yég erür buşı...lar* 16/76, *a. tüşin...* 16/99, *a. tikisinte nom üni* 20/146, *a. bir mezesi bar* 32/16.

anoşagan < Parth. 'nwşg, ölümsüz: *a. ordoda tuggu için* 7/359, *a. ordoda tugdılar* 7/412.

anta orada, onda: *üzüt a. körür táyür* 6/19, *serilip a.* 8/22, *mani tapmadım a.* 11/152, *a.* 12/42, *arıq süzük yég menjilig uluş a. ol* 12/59, *a. basa kut kolunmak küçinte kılılmış* 13/15, *a. basa utlı yanığ işlemiş kergek ol* 13/156, ... *kuvraglıg burhanlar a. erür tép* 16/3, *a. teginülük kılınçım erser erksiz sergülük* 18/53, *a. basa bir tuşda* 19/3, *yarp tugar erser ol a.* 20/74.

antag öyle: *birni alkuka kigürmeki a. ok erür* 9/46, *a. eşidilür inçe tép* 20/147, *ol a. tözün birle* 33/19.

antin ondan: *üküş tınlıg yértinçüler a. belgürer* 12/37, *a. edgü kelteçi* 30/6.

antiray << Skr. *antarāya*, engel: *bilgülük nomlug a. tégme* 10/72.

antiraysız (*antiray* < Skr. *antarāya* + Uyg. +sız), engelsiz: *a. tugup belgürüp* 23/12.

antsağ bir kişi adı: *burk şark kılıp on edgüsin men a. özüm* 9/7, *kolunmakıña tayanıp kolıtı a.* 16/110.

anuk hazır: *a. ol sağa kèni* 11/114, *a. buznu suv tēmedin arsızkalma* 12/16.

anun- hazırlanmak, toplanmak: *a. -tumuz siziğe* 7/5

anut- hazırlamak: *emin yöründekin a. -gıl 35/78, alıñlar ay(3) tözünlerim a. -mıñ bulunçug 13/172.*

anutara < Skr. *anuttara*, aydınlanma niteliği: *a. üzeliksiz tapıgıg tutalım 13/16.*

aña ona, onlara: *a. yöründek kılınız 7/60, a. ... 7/319, a. inanur-men 9/96, piratya tégli mani sènte tép bérgil a. 12/23, una a. alku işlerim ogşazun tép 16/27, ançulayu ok meniñ yime a. ogşazun 16/32, a.ogşatı yég nomlar terkin bululur 16/84, a. can bérmiş kerek 33/22.*

añgar- anlamak: *abipiray yolın azup a. -u umadın 13/143.*

añsız sayısız: *a. üküş uluñlarta tolu közünür 9/16.*

apam eğer, ama fakat: *a. birök monı teg 7/137, a. biziñ bo yaşımız alkingu üd bolsar 13/49, a. birök kayu kişi bo QW... 16/97, a. bir adakın sısar içinteki tatıg tükülgüke 35/137.*

apamu < Skr. *apramāṇa* bir Buddha'nın adı: *alku tınlıg alkınmasar a. bolgınça 13/46, yavız işdin a. ... evrilür 16/78.*

apın- gizlenmek: *yavuz kişi yakın kelse a. -gu kergek 34/14.*

apıtıl- örtülmek, kapatılmak, gizlenmek: *rahu üze a. -maksız 10/90.*

ara ara, arasında, içinde, o esnada: *yalañuklar a. ... 7/46, bulıtçılayu yığılmıñ toy kuvrag a. 9/4, turum a. erte kısğa bir kşan üdte 9/38, oñay ilgey kuvrag a. oñaru evirür 9/56, kat kat teñri yerlerinte yalañuk a. 9/85, kamag têtsèlerniñ a. 11/18, a. tıdmakniñ ayıg tüşi 11/113, mahamat paygambar a. kirmiñ 11/155, turum a. ontın sıñar tolyu kezelim 13/64, kavşatılmıñ kuvrag a. 13/75, turum a. yüz kolti etöz belgürtüp 16/62, turum a. tegşilip 20/22, eñ kèninte kèçmedin a. 22/43, kişi a. edgülüg yolun alp 35/108, imirt çoğurt söğüt a. +sınta 8/13, arka kamag paramitlar a. +sınta 15/32, a. +sıntın suvlar kudulup 20/137.*

aranyadan << Skr. *āranyadhānī*, inziva yeri: *amul aglak a. +ta 8/2, erteke söki a. +ta 8/10, seviglig a.+ta 8/18.*

arasız arasız: *a. oksuz agtını ene 10/42, a. oksuz bar kel kılğalı 10/260.*

arhant << Skr. *arhat* (~*arhant*), evliya, aziz (kutsal olmanın ilk aşaması): *a. kutun bultılar 7/316, a. üç türlüg kutug bultaçı 18/13, şortaban a. +da ulatılarnıñ 10/136.*

arı- temizlenmek; ortadan kalkmak: *a. -miş köñüllüg kutluglar 7/313, tuymak tuymamak a. -sar ol bolur sıdıg 12/32, şaşmadın a. -yın tęp sakıngu-ol 20/231, köl suvınıñ lénhuası teg yukluñsuz a. -yu 13/65, ökünü kakınu a. -yu siliyü kèterip tüketip 18/48, a. -yu kètip tarıkıp 20/216, yükünmiş sayu a. -zun 7/11, a. -zun alkınzun kşanti kılıp bolzun ertgülük 18/54.*

arıg (1) mukaddes, temiz, ak pak, saf, arı, duru: *a. nomug nomlap kodmasar 7/138, a. nomlarta katıglanu 7/358, a. yollarta yorıp 7/410, odgurak çın arış a. üç nom tilgenin 9/54, a. tèrin kuvrag üze ağırladılar 9/72, yürüñ a. edgü nomlar ağılığıña 9/101, yavalmaz tepremez yañı a. vajir10/18, brahmaçari a. yorıklıg 10/126, a. brahmi çın ezrua bèrmiş 10/133, parivişudi tözi a. süzük 10/201, ilki tözi a. bilge biliglig 10/232, yintem a. öz köñülüg burhan tęp tuygıl 12/11, ertmiş kelmedük közünür a. uluşlar 12/50, a. süzük yığ meñilig uluş anta ol 12/59, a. sukavati uluşda tugalım terk tavrak 13/52, çamsız a. kirsiz münsüz çahşaput küdelim 13/92, arış a. çın nom tözinte ayıgılap irtimiz 13/144, amtı muna bo yükünçüg a. kut kolunçug 13/169, putgıl a. kooş yorıglı samadı kutrulmak 13/187, arış a. nirvan tözlüg iduk nomka 14/2, yintem a. bodiçit tęp ulug küülüg 14/19, kopı a. münegüsüz yég üküş tęp 15/2, körür olar kèrtü a. burhanlarıg 15/9, kkirsiz a. köñül üze bir keykeye 15/18, arış a. kut kolunçug tolun bütgerip 16/22, a. süzük etözüm tilim köñülüm 16/29, a. bodi yorıkda küsüşı tursar 16/75, putgıl a. nomlug tilgen evirmek üze 16/95, arış a. ... kèrtü ... Ç' 18/10, ol yèrtinçü yulalarıña a. süzülü 18/37, birtemleti a. silig kètzün tarıkzun 18/44, a. nom uguşı tözlüg ol 20/227, a. nom aşlıg teñrilerniñ 22/19, arış a. bo yitiken sudur erdinig 26/7, etöz a. +ın ermek çahşapıtıg bütürti*

7/356, *agız a. +ın ermek çahşapıtıg küzetdi 7/360, a. +ın kelmişke yükünür-men 10/87, öz tözi a. +ka yükünür-men 10/111.*

arığ (2) orman: *topulup ününçsüz berk yigi a. +ıg 10/57.*

arış temiz, pak, saf: *odgurak çın a. arıg üç nom tilgenin 9/54, a. arıg çın nom tözin ayıglap irtimiz 13/144, a. arıg nirvan tözlüg iduk nomka 14/2, a. arıg kut kolunçug tolun bütgerip 16/22, a. arıg ... kértü ... Ç' 18/10, a. arıg bo yétiken sudur erdinig 26/7.*

arıt- temizlemek, ayıklamak, seçmek: *oyı kirgü uz a. -gu umungu küsegü 13/114, kılılmışça kılınç küçin kıra alkıp a. -ıp 13/109, tolptı tözin iduknuş yorıkın a. -ıp 16/33, anı birök kimler tutsar a. -ur kılınçig 13/170.*

arıtı asla, kesinlikle, hiçbir: *a. neş sémeksizin alkudın sınar 9/15, a. tudıgsız tenridem közin 10/84.*

arji << Skr. *ṛṣi*, ilahi zahid; ermiş, münzevî: *ugan a. üze uz nomlatılmış 10/291, ugan a. yarlıgıña udu éyin evrilser 13/163, varkşı a. +ça sorzun 11/32, on küçlüg büğü biliglig ugan a. +lar 18/32, ugan a. +lar öksüklerinte töptün yükünü 18/38, a. +lar éligi kaşımız 22/2, burhan oğlu (oğlu) tolptı tözün ugan a. +nıñ 9/5, şakimuni atlıg uganlar a. +sı 10/14, şakiliglar a. +sı şardulè arslan 11/147.*

arka (1) arka, sırt; yardım, destek: *birök bo a. bérnek atlıg ırk kelser 35/52.*

arka (2) diğer: *a. kamag paramitlar arasınıtı 15/32, a. kamag kut vahşik 22/18, a. kamag élniñ bodunuñ yime 24/8, a. kamag bēş ajun tınlıglar uguşı 25/5.*

arkula- aracı olmak, aracılık etmek: *erklig kannıñ yarlıgı a. -yu turur eviñde 35/19.*

arkura çapraz, yanlamasına (krş. UW *arkuru*, UW NB II.1 258): *r ujik a. yatıp 11/111.*

arsık- aldanmak, aldatılmak: *birtin uç tutmak körümke a. -ıp 10/74, anuk buznu suv tëmedin a. -ıp kalma 12/16, utun nizvanika a. -ıp utlısız boltumuz 13/136.*

arslan arslan: *şakılıglar arjisi şardulè a. 11/147, a. bilge teñri èlig künçüküduk kut 22/30, a. bilge teñri èlig 23/7, narasinha ıduk yalañuk a. +ı 10/189, yapa kamagı üç üdteki yalañuk a. +ın 13/177, yalañuklar a. +ıña yumkıkı kalısız 13/6.*

arslan bilge teñri èlig kişi adı: *arslan bilge t. èlig 23/7.*

art dağ sırtı: *atıkımsınmayuk atıg bulsar a. sayu mayakayur 34/5.*

arta- bozulmak, fenalaşmak: *yavrimaz a. -maz yarp katıg toñ şır 10/19, bozulmaz a. -maz nirvan meñisin 10/180, a. -yu yokadtururta 7/58.*

artançsız bozulmaz: *yat üze a. yanınçsız tözlüg 10/16.*

artat- bozmak: *işin küçünin a. -ur 35/48.*

artuç ardıç ağacı: *a. söğüt altınında 8/3, a. söğüt butıkı yüz türlügin ırgalır 35/111.*

artuk fevkalade, çok: *ayı ulug a. körkle etöz belgürtür 9/12, adruk tañsuk a. inçe işlig 10/129, a. berk katıg küsüş turgurmuş 10/261, a. teriñ bilge bilig paramitka 15/86, a. meñilig yèrtinçüde barıp turayın 16/52, a. süzük kèrtgünçlüg kuñtaykiu kutınıñ 24/2, ülgülençsiz yèg üstünki a. +larınta 18/20.*

artukrak daha fazla, daha çok, çok, daha: *a. kınıg katıgılanmaklıg 10/46, takı a. korkınçsız kılıp 10/116, a. meñilig uluşug 19/8, a. körgeli seviglig 20/166, a. terk üdün 23/13, ay teñri a. yaltırtı 35/125.*

arya-avolokita-işvarè << Skr. *ārya avalokiteśvara*, bir Bodhisattva'nın adı: *a. atanur 20/68.*

arya vayoçana < Skr. *āryavairocana*, bir Buddha'nın adı: *a. akşobi amitaayusi* 9/65.

aryabaşça << Skr. *āryabhāṣā*, Sanskritçe için muhtemelen, sadece Hindistan dışında kullanılan bir isim: *a. yaratılmış nirvikalpa* 15/88.

aryamarg < Toh. *āryamārg* < skr. *āryamārga*, asil yol: *a. yolça uduzdaçı* 10/83.

aryasañ << Skr. *āryā-saṅga*, asil topluluk: *a. tözün bursañ kuvraglar* 11/115, *a. üze yaratılmış takşutin sözleyü* 13/171, *ayaguluk a. kuvraglarka* 14/3.

aryayuşa < Parth./O. Far. *yyšiv^c*, *yyšiv*, *yšiv^c*, İsa: *a. töz nom ...* 7/2.

as- arttırmak, çoğaltmak: *a. -daçı üklitdeçi ögi anası* 15/24, *a. -dim üklitdim kılınçımın montaglar üze* 18/18.

asanke < Toh. *asaṃkhe* < Skr. *asaṃkhyeya*, sayısız, sonsuz: *nayut a. kolti sanınça* 10/186, *ertinü sansız a. paramitlarıg* 12/48, *a. kalplıg taloyug yoguru kéçeyin* 16/20.

asanvar << Skr. *asamvara*, canlıları profesyonel olarak öldüren ve canlılara işkence eden: *ayıg kılınç kılınç eraser a. tétmiş* 18/4.

asıg istifâde, faydalı, yardım, menfaat, ihtiyaç: *ulug a. tuso kılınçız* 7/203, *ulug a. tuso kılınçız* 7/214, *a. tuso kılınçız* 7/320, *a. bolup tınlıglarka burhan bolzunlar* 14/32, *adınlarka a. kılur tözünlerniñ* 15/23, *ontın sıñar tınlıglarka a. kılayın* 16/56, *adınlarka a. bolzunlar tıp* 22/9, *utruñda a. tuso yéterü kelti* 35/82, *adınların a. +ı üçün küü kelig üze* 9/10, *but kötürme tınlıglarka a. +ı tegzün* 16/96, *adınlar a. +ın kılğuluk işde* 10/259, *ooksuz tutçı tınlıglarınıñ a. +ın kılgu üçün* 13/56, *tolp tınlıgınıñ a. +ın bütürür küç üze* 13/63, *olar köni nomlug a. +ın tapmakdın* 13/79, *alpin bulmuş bo etöznüñ a. +ın alıñlar* 13/166, *T... tınlıg a. +ın bütüreyin* 16/64, *öz a. +ınta evrilteçi* 10/51, *köpnüñ a. +ınta tutçı evrilteçi* 10/277, *a. +ıñ ayagıñ egsüdi* 35/45, *kurugsuz yég a. +ları bütürgü üçün* 9/22, *korum üküş a. +larıg kolur-sen bėrgeli* 13/69.

asıg tutuñ ETŞ'de 15. Parçanın sonunda kaydı bulunan bir Uygur şair: *ilip tartıp kie bitimiş boltum a. 15/93.*

asıgılıg faydalı, istifâdeli; arzu: *adınlarka a. işig işletdiñiz 7/146, köpke a. kusumaşiri atlıg 10/198, barçaka a. at mañgal bolmış 10/205, özke adınka a. iş bütürüp bütgerip 13/130, a. bolur kişi ajunu bulunmışı 16/82, upakar a. işleri 20/18, a. meñilig kılmışın 20/196, a. bolguluk yolun közünmez 35/47, kênj teriñ uz sokañçıg yêg a. +ı 15/21.*

asıgsız faydasız: *a. butadı üd kün keçürmekin üze 18/16.*

asıl < Ar. اصل, asıl, kök, dip, kütük, temel, esas, kaide, kural; hakikat; soy, nesep: *a. tözi atı yolu körki ... 16/89.*

asıl- artmak: *alku üdlerte kutları buyanları a. -ıp üstelip 24/4, alku üdte buyanları a. -ıp üstelip 26/14, a. -mış üstelmiş küçlügin 22/21, yapşını a. -u ermişin 20/178, a. -zun nomlug küçleri 22/20.*

asra alçak, aşağı: *a. köñülin yüküngeli 7/6, a. atıñ yêgedtiñ 35/6.*

asure << Skr. *asura*, cinler/şeytanlar topluluğuna verilen ad; yarı-tanrısal varlıklar: *a. başlap tört yollarta barıp tugguluk 18/51.*

aş yemek, yiyecek, nimet: *yêgülüg a. yumgu suvdın kılıp 16/11, urup tolu erdiniler teñridem a. ton 16/70, küzeçiğ kezütip simasar a. bërteçi idiş ol 35/137, üzüksüz nomlug a. +ıg aşayu 25/8, tutu yêgü a. +ın üzüp emgekde çomup 9/76.*

aş- aşmak: *a. -ayın tésér-sen édiz turur 35/36.*

aşa- yemek, tatmak: *a. -galı tegimlig bolmayın ajun ajunta 18/58, üzüksüz nomlug aşıg a. -yu 25/8.*

aşay << Skr. *āśaya* + Uyg. *+ıña*, yatkınlık, eğilim: *özlüglerniñ a. udu éyin evrilip 13/195.*

aşlaştur- bağlamak: *adakin başın a. -u kelürgil 11/3.*

aşlıg gıda, yiyecek: *arıg nom a. tejrilerinij 22/19.*

aşlık mutfak; tahıl, buğday: *a. tarıg edgü bütüp enç bolzunlar 24/11.*

aşnu önce: *yénik ağır a. kılmiş tıltığı éyin 9/63, a. +ça lénhualıg oronug 20/209, a. +ça sanmış kerek 33/2, a. başlağlıg a. +kı sav savlarıg 11/1, evinje kılğıl a. +kı tözünler törüsin 35/123, a. +kıça öñi bo savka köñleme 35/103.*

aşnukan daha önce, önce: *a. érgürü etözünin küzet 35/114.*

aşoke şiri << Skr. *aśokaśri*, bir Buddha adı: *busuşsuz kutlug a. 10/182.*

aştañga-upet << Skr. *aşṭāngopeta*, Batı cenneti: *a. suvları 20/130.*

aşuk- acele etmek: *ayıg kılınç öçgü işde a. -u evrilip 13/155.*

aşun- geçmek; gitmek; aşmak: *telim uğurın ertmiş a. -mış 10/163.*

at (1) ad, isim, şöhret: *sarvaaratasidi tegin a. öñlüg 9/25, suvasti sıdam a. mañgal bolzun başladı 10/2, edgü adruklar a. yürüglüg 10/29, namorup a. öñde tutulmuşlarınij 10/185, barçaga asıgıg a. mañgal bolmuş 10/205, sokançıg edgü a. küü éltinür 10/229, yintip kamağ şimnularıg utmuş a. almışıg 13/26, ayı üküş a. belgüler üze adıru sözlemiş 13/141, a. yol tilemekde içangu-ol 35/136, a. +dın belgüdin adırılmış tözlüg 10/128, a. +ı kötrülmüş brahmadati atlıg 10/134, datu uguşnuñ a. +ı mañgalı 10/213, çamsız bodisatav tıp çavukur a. +ı 11/109, a. +ı tolptı tözünñüñ neçök erti erser 16/31, asıl tözi a. +ı yolu körki ... 16/89, a. +ı kötrülmüş burhannıñ ... Y Ç' 18/9, a. +ı bolur monuñ dyan tıp 20/66, a. +ı kötrülmüş burhannıñ 22/4, atıkımsınmayuk a. +ıg bulsar art sayu mayakayur 34/5, asra a. +ıñ yégedtinij 35/6, kiçig a. +ıñ bedüdüñ 35/6, a. +ıñ küñ kötrülgey 35/33, a. +ıñ atayu kut kıv özin kelti 35/83, eski a. +ıñ tegşilip yanı boltuñ 35/84, bokdam a. +ıñ tegşilip tatıgıg boltuñ 35/84, a. +ıñ küñ*

yadıltı yıd yıpar teg 35/100, a. +lar üze öñi öñi yértinçülerte 9/68, öñler körkler a. +lar üze seçilür tęp 15/36.

at (2) at: *olurup körünçlegil inçge yügürük a. +larıg 35/87.*

at- atmak: *ya kurup ok a. -galır 35/110, tantirvid a. -gu+ol közin 11/72, namlayu a. -ıp tüüni 11/86.*

ata baba: *alku nom tayakı a.kañ tétmiş 10/132, a. +m kireşizıdukkut 23/8, a. +m kayda ter mü erki 29/2.*

ata- adını anmak, çağırmaq: *adakın yorıp sizni a. -yu 7/197, atıñ a. -yu kut kıv özin kelti 35/83.*

ataç babacık: *a. +ım siziñe yükünür-men 10/263.*

atan- ad almak, ad verilmek: *utlı yanıg kılmuş bolur ulug er a. -ıp 13/164, a. -taçı sekizinç biligniñ 20/101, aryaavalokıtaişvarı a. -ur 20/68.*

atay yavru, çocuk (sevme, okşama, hitap sözü): *a. +larım kaçma kulun atam kayda tęp mü erki 29/1.*

atıkımsın- şöhrete layık olmak: *a. -mayuk atıg bulsar art sayu mayakayur 34/5.*

atlıg *budaavatansaka a. sudur içinte 9/1, burhanlarka yükünç yükünmek a. 10/6, şakimuni a. uganlar arjısı 10/14, yança éyinteçi tęp yadılmış a. 10/21, kür luular erkligi élig han a. 10/38, tolu tegirmi erdini oot a. 10/62, üd a. santa tüşrülmedük 10/109, atı kötrülmiş brahmadati a. 10/134, başçı uduzgakı badıraşiri a. 10/150, köpke asıglıg kuşumaşiri a. 10/198, danaşiri a. ed tavar kutlug 10/214, ulug tuyunmuş simartışiri a. 10/222, şuuparikirtitanamadiyaşiri a. 10/230, özi süñüşde yégedmiş 10/254, a. küülüg tétrüm teriñ bolmaqıñdın 15/63, a. ögdig piratyaşiri takşut koşdum 15/89, racagah a. balıkda 19/4, taypanlinşi a. 19/11, birök bo tusuşmak a. ırk kelser 35/11, birök sü sülemek a. ırk kelser 35/24, birök bo tag a. ırk kelser 35/34, birök bo koramak a. ırk kelser*

35/42, *birök bo arka bėrmek a. ırk kelser* 35/52, *birök bo sevinmek a. ırk kelser*
35/64, *birök bo teriņ kudug a. ırk kelser* 35/73, *birök utru kelmek a. ırk kelser*
35/81, *birök  nç kelmek a. ırk kelser* 35/92, *birök kiçig igidmek a. ırk kelser*
35/107, *birök k n yarıkı a. ırk kelser* 35/115, *birök kişi birikmek a. ırk kelser*
35/124, *birök bo igidmek a. ırk kelser* 35/140, *birök bo ulug m n kmek a. ırk*
kelser 35/150, *brahmani a. +ka y k n r-men* 10/127.

atyantik << Skr. * tyantika*, Buddha'nın elde edemeyeceği: *a. bolup yaņılmıřlarig*
10/82.

av- bir Şeyin etrafında toplanmak: *a. -a kavzayu k zetz n* 22/26, *a. -a kavzayu*
k zetz n 23/4.

avalokita-işvara << Skr. *avalokiteşvara*, bir Bodhisattva'nın adı: *a. inyanakit *
9/70.

avantlig Őartlandırılmıř: *sokuşmış tutuşmış a. +larnuņ* 10/140.

aviş < Toh. *avis/avis* < Skr. *avici*, Budizmde bir cehennemnin adı: *a. tamu emgekin*
biltürtünüz 7/127.

avyakirt << Skr. *avyakrta*, h k ms z gönül: *k ņ li a. ...* 7/177, *a. kultı m ni* 11/112.

ay (1) ay, kamer: *körünügme a. teņri* 1/9, * t n r-biz k n a. teņrike* 2/2, *tolu yarım a.*
sayu belgüni bilip 9/77, *ratnaçandira erdini a. teņri* 10/94, *akaşdaki a. teņrini*
adkanmış bolup 12/13, *a. teņrili aydıņlı teg adırmazlar* 15/13, *a. yultuzdın*
adurmış teg ertükintin 15/31, *k n a. yarukın tıda katıgılanur* 35/20, *a. teņri*
batdı kutuņ  ze 35/31, *a. teņri artukrak yalturtı* 35/125, *bilge biliglig a. +daki*
yaruklug 10/78, *kök ayaznıņ k n a. +ı teg alıncısız yoryu* 13/66, *k nli a. +lı*
k r şdi 35/67.

ay (2) takvimde ay: *sanı yüz miņ kolti nayut yıl a. yaşayur* 9/28, *a. bir yaņı ağır ulug*
busat baçag 26/2, *yıl a.  til  eligiņde (elgiņde) kirti* 35/88, *tegrer-sen yaņı*

yılınıñ éki yigirmiñ a. +ıñ 35/63, küsgü yılın tokuzunç a. +nıñ on yañıda 12/60.

ay (3) ey, seslenme sözü: *alıñlar a. (3) tözünlerim anutmış bulunçug 13/172.*

ay- söylemek, demek, bildirmek: *a. -a körkitü bèrelim 20/107, tumanlıg yekler a. -ar tēyür 5/12, a. -ıglı savıñnıñ adırtı yok 35/60, takı ne a. -mıñ kerek 33/24, ... L'R'Y'K a. -mıñdakiça 18/11, a. -u yarlıkadıñız olarka 7/404, a. -u sözleyü bèrelim 19/18, savın inçe a. -ur 35/11, savnı inçe a. -ur 35/24, savın inçe a. -ur 35/52.*

aya avuç içi, aya: *a. +daki erdinini içgınıp salma 12/14.*

aya- hürmet göstermek, saygı göstermek: *erdemlig kişilerig a. -gıl 35/49, a. -guluk umugumuz birer tuşlarta 9/9, a. -guluk badıraşiri suçandırabodi 9/66, a. -guluk aryaşaña kuvraglarka 14/3, a. guluk burhannıñlı ékegünün 15/11, a. -guluk nagarçuni bahşi üze 15/87, a. -guluk tolptı tözün yolu üze 16/23, a. -guluk tolptı tözün bodisatav teg 16/42, a. -p külep alku üdte inanur-men 14/4, şarırığ a. -yu şakimunika yükünü 11/145, anı tuta utmışlarka a. -yu tapınıp 13/14, a. -yu sakınmak ömekig 19/16, a. -yu kut kolunu teginip 20/76, a. -yu ukıp açzun tēp 22/10, a. -yu yüz on küün yakturup 22/14, a. -yu bo nomug yakturmuş 22/38, a. -yu bo nomug yakturup 23/16.*

ayag hürmet, saygı, kıymet: *yükünç a. tapıg udug yanıg bulgusuz 9/98, etözünñde a. çilteg ornanu bërti 35/82, a. +ıñ a.+ıñ egsüdi 35/45, a. +ka tegimligke teginür-men 10/135, a. +larıg barça siziñe emtertinñiz 7/157.*

ayaglıg herkesin saydığı: *a. atlıg kañım mani burhanım 7/4.*

ayançañ saygıdeğer: *a. köñülin yüküngü 7/3, a. köñülin yükünür-biz 7/417.*

ayaz açık gök, açık hava: *a. +ka yagızka tayaklıg 22/17, kök a. +nıñ küñ ayı teg alıñsız yorıyu 13/66.*

aydıñ ay ışığı: *ay teñri a. +lı teg adırmazlar 15/13.*

ayı pek, çok: *a. ulug artuk kökle etöz belgürtür 9/12, a. üküş at belgüler üze adıru sözlemiş 13/141, a. uz bolur tirig özüg éltinmişi 16/81.*

ayıg kötü, fena: *alku a. kılınçlarımız 7/21, a. kılınçlıg şimnu éligintin ozgurtuñuz 7/148, ... a. kılınçlıglarig 7/230, yanturtuñuz a. kılınçdın 7/331, kirlig a. kılınçig kılmamak 7/351, bérimlig a. ...7/396, a. kılınçig öküñüg 7/402, raga az başlap a. nomlarlıg 10/88, ara tıdmakñıñ a. tüşi 11/113, üküş kara a. yollug urugug saçar 12/2, a. kılınç öçgü işde aşuku evrilip 13/155, bėş anantraş a. kılınç 16/86, a. şimnu ters nomlug K... 16/91, a. kılınç kılım erser asanvar tétmiş 18/4, a. kılınçlıg ağır yük yüdmekim üze 18/17, üküş a. kılınç kılım ajun ajunta 18/22, kalmadı erki a. kılınç maña kılmaduk 18/26, ağır a. kılınçı 20/215, a. sakıñuçılar tezdi 35/97, yintem a. + da yaratıntaçılarig tuttuñuz 7/155, muna amtı aça yada a. +larımın 18/29, a. +ların basdılar 7/315, öñi kılmaduk a. +lartın özüm tıdınıp 18/49.*

ayıgla- kötülemek: *arış arıg çın nom tözin a. -p irtimiz 13/144, ülgü teñ urup a. -p tanıp olarta 18/21.*

ayıglıg kötü olan: *yayıtu a. +ka yaragsız eşidilser 11/51.*

ayıpsız < Ar. *ء يب* + Uyg. +sız, utanılacak şeyi, kusuru olmayan, ayıbı, lekesi olmayan: *a. bolmış kerek 33/14, a. bolmışda kén 33/15, a. tişike er 33/17.*

ayıpsızlık < Ar. *ء يب* + Uyg. +sız +lık, utanılacak şeyi, kusuru, ayıbı, lekesi olmama durumu: *ne hoş bo a. 33/13.*

ayıt- sormak: *... a. -ur + [aytur] téyür 6/1.*

aytıg sorgu, soru: *tarazuk agsar kılınçı a. bolur 6/9.*

az (1) az, çok değil: *a. teñinçe törügey mü umuguma* 15/49, *üküş a. ma sav söz yolu üzülmedin* 15/75, *köhülün köküzün bütmeki a.* 35/61, *kiçig igidmek kelti ak kışın a.* 35/108.

az (2) < Soğd. ʾz, hırs: *a. nizvanika agukup* 7/57, *raga a. başlap ayıg nomlarlıg* 10/88, *basa yana a. övkeler biligsizdin* 14/11, *adınlarta kaçan erser a. övkesi* 15/48, *suksınmak tözlüg a. +da ulatı* 10/224, *kök kalık teg yuklunmaksız a. +sız suksuz* 15/6.

az- ayrılmak, yanılmak, şaşırarak, kaybetmek: *piratıyasanbutpad nomug a. -ıp* 10/122, *abıpiray yolın a. -ıp anğaru umadın* 13/143, *altı kaçığ üze a. -mıslarka* 7/125, *a. -mıslarka yolçı yérçi boltuñuz* 7/147, *birin birin a. -mıslarka* 10/75, *yol a. -sar ev tapmaz* 35/26.

azırak pek az: *a. +ı mévesi bar* 32/2.

azıt- şaşırarak, doğru yoldan çıkmak: *ögin köñülin a. -ıp* 7/71.

aziz < Ar. عزیز, muhterem, sayın; sevgili: *eşi için a. can* 30/3.

azlan- azımsamak: *özni ögüp yatnı irip ölmigü a. -u* 13/137.

azu yahut, eğer: *a. yime ol kañımız bagdaşını* 9/13, *a. yime kèn keligme üdte koluda* 18/56, *sartavahé yolçı yérçi a. +ça yime* 9/27, *a. +ça kimler küseser* 20/207.

ba b harfi: *b. ujikke sav bar erti* 11/97.

baba baba: *anasın b. +sın oğlanı severçe* 7/200.

baç hitap: *barayın tésar b. amrakım* 4/10.

baça- oruç tutmak: *öglüg kişi istim tutçı yazmaksız b. -ar* 12/3.

baçağ oruç: *ay bir yañı ağır ulug busat b.* 26/2.

badıl pek: *b. üküş etöz til köñülümdin* 14/10.

badira şiri < Skr. *bhadraśrī*, iki Buddha'nın adı: *ayaguluk b. suçandırabodi* 9/66, *başçı uduzgaki b. atlıg* 10/150.

bag bağ, düğüm; demet, deste: *b. kusuk tégli kkir yolatmaksız* 10/202, *ürtüg b. başlap nizvanılıg şimnu* 10/249, *tuysar montag sansartaki b. üze bolmaz* 12/35, *b.+ıñ çugun yoluntu* 35/7.

bagdaşın- meditasyon amacıyla bağdaş kurarak oturmak: *azu yime ol kañımız b.-u* 9/13.

bagır karaciğer: *yürek b. üzülğü emgek teginür tunlıgnıñ* 13/127, *ig tapa körser b. +tın tepremiş ig ol* 35/148.

bagırsak merhamet: *baru yime umaz-men b.+ım* 4/12.

baglal- bağlanmak: *üküş elig tutug üze bekürü b.-ıp* 13/150, *körser sizni ol tunlıglar b.-urlar* 15/58, *körmekdin olar yime b.-urlar* 15/59.

bagşal sopa: *kagıl b. erigli el han beg eşi bolup* 9/82, *b. kañımıznıñ süüsü* 11/102.

bahıllık açgözlülük: *b.+nı hu kılğan* 30/11.

bahşi << Çin. *bo-shi* < *pâk-shi*, hocaya ait, öğretmene ait, üstada ait, ustaya ait: *bizke yërçi bilge b. edgü ogliler birle* 13/83, *ayaguluk nagarçuni b. üze* 15/87, *umug inag yolçı yërçi b.tutunu* 18/36, ... *P oron lama b.* 22/46, *bo bir sözni sedirek boltı b.+da sorgan* 12/8, *şanta b.+ka yükünür-men* 10/15, *öz b.+ka üç erdini kutıña inanıp* 13/189, *ontın sıñarkı üç üdki burhan b.+lar* 18/31, *üzeliksiz nom boşgunmış öz b.+ların* 27/2, *anı üçün b.+lartın yañ kęp boşug kol* 12/56, *b.+m sizije yükünür-men* 10/151, *b.+m kutıñıñ sözi* 11/98, *b.+m emgek kelmekintin* 11/99, *öz b.+mız ögin tuymış üzeliksiz erniñ* 13/33, *sañgadıs b.+nıñ savıña öçeşmek* 11/93, *yalañuknuñ teñriniñ yalañuz b.+sı* 10/22.

bahşılıg << Çin. *bo-shi* < *pâk-shi* + Uyg. +*lıg*, hocaya, öğretmene, üstada, ustaya ait olan: *b. burhan teñri tugduñuz* 7/336.

bak- bakmak: *yünçigsizin tétrü b.-a körüp kangusuz* 9/97, *yakın b.-ıp ülgülençsiz yaruklugka* 16/79, *sürisin b.-miş kerek* 33/6.

bakın- bakınmak: *köñültin taş negü nom bar çingaru b.* 12/20.

bakır bakır, bakır para; ağırlık ölçüsü: *buyansız kişi bok b. birle tüz ol* 34/2.

balapartgcan < Skr. *bālaprthagjana*, Budizmle aydınlanmış sıradan bir insan: *b. bolmak ugurınta* 10/145.

balık (1) balık: *koço tagınta kaplan yok kudug sıvınta b. yok* 34/7, *taloy ügüzdeki b.+lar* 7/185.

balık (2) şehir: *kün (3) tün tagdın b. uluş kentü köñülünçe (köñlünçe)* 35/5, *raçagarh atlıg b.+da* 19/4, *b.+da erser korayur* 35/51, *uluşu b.+ı elleri* 20/17, *lañkapur b.+nı neteg kılı* 11/141.

ban on bin: *tümen b. yerte yañkurar süzüük suv tikisi* 35/93, *miñ b.+ça irak barmış kişiler birle körüşgey-sen* 35/126.

bar var, mevcut: *tüpinte olukma ölmeki b.* 5/9, *tünerig tamuka tüşmeki b.* 5/10, *b. ililig kök kalık yüzinte* 7/335, *b. yok têmeçlig eki uçtuğ tutup* 10/147, *ba ujikke sav b. erti* 11/97, *köñültin taş negü nom b. çingaru bakın* 12/20, *bir ağızkaya edgü söz b. söyleyin saña* 12/21, *tuyungulukı b. erser tuyunmış bolmaz* 12/33, *kayu neçe ontın sıñar uluşlar b. erser* 13/73, *b. bolmuşça kılınçımın ökünürmen* 14/12, *azırakı mevesi b.* 32/2, *kulnuñ ne sakınçı b.* 32/4, *töpesinte mevesi b.* 32/8, *töpesinte ... b.* 32/12, *anıñ bir mezesi b.* 32/16, *yime türk savınta b.* 34, *emgek b. sakınguluk* 35/15, *kadgu b. buşunguluk* 35/15, *éltin hantın busuş b.* 35/46, *etözün b. tegre ada b.* 35/46, *tag içinte eki yek b.* 35/48, *él içinte tevlig kürlüg buyruk b.* 35/48, *adırtlaguluk belgü b.* 35/53, *tütüşgülik emgek b.* 35/53, *adın kişilertin tıdıg b. saklangıl* 35/144, *yat kişilertin yağı b. ıçangıl* 35/144,

kamagda yeg oron b.+a 11/24, bir kşanka anı b.+ın birgerü kigürüp 13/98, uz etiglig üç üdteki kayu b.+ınça 21/1, şaşısız yarp kut küsüşlög küçi b.+ıntın 9/31.

bar- gitmek, varmak, ulaşmak, : *b. kel kılmaklıg bügülemek 10/204, utru tétrü b. kel kıltaçı 10/217, manlayu keze b. kel kıltaçı 10/241, arasız oksuz b. kel kılğalı 10/260, uzun irak kalp üze ol yolça b.-alim 13/88, b.-ayın tésér baç amrakım 4/10, közi yaruk iduklarka b.-gil yakın 12/18, burhanlar ulaşınğa b.-gu yolug körkitdiñiz 7/118, teñri yerine b.-gu köni yol körkitdiñiz 7/152, b.-gu yolug bilmedin 7/333, ünüş yolça b.-gu evriş üzdümüz kesdimiz 13/152, b.-guluk orton yol yañılmişlarnıñ 10/149, niyaya yörüg yolınça b.-ip 10/99, artuk meñilig yértinçüde b.-ip turayın 16/52, ol uluşda men b.-ip tuga birle ök 16/53, karangı sansar içinte men b.-ip tugmaduk 18/24, asurı başlap tört yollarta b.-ip tugguluk 18/51, köçer b.-ır yértinçünün yolıntın ozalım 13/68, kamgak b.-ır teg ediñ kètdi 35/71, ... bo kün kirü b.-ır 35/116, turıka turuşka b.-ma 35/38, tınlıg udu b.-makların ötkünü yorım 13/40, ... kelmeksiz b.-maksız 20/57, kaçan erser kayuka ma b.-maksız+siz 15/51, yürekimde içdin b.-miş kèrtgünçüm üze 9/102, edgün b.-miş iduklarıg emgekligler üçün 13/31, edgün b.-miş ülgülençsiz yaruklug üskinte 13/59, yırak b.-miş kişi kelmeki sarp 35/58, miñ bança irak b.-miş kişiler birle körüşgey-sen 35/126, edgün b.-mişka yükünür-men 10/31, kün batğalı b.-tukda 20/113, b.-u yime umaz-men 4/11, kènetmedin ogadmadın kèn yakın b.-zunlar 13/184.*

barça bütün, hep, hepsi, bütünüyle, büsbütün, tamamıyla: *alkunıñ b. yükünçin 7/8, ayaglarıg b. siziñe emtertiñiz 7/157, olarnı b. sıgurup 7/202, kızıg orantakılar b. üntiler 7/212, olarnı b. sıgurup 7/310, olar b. kamıgun 7/325, köñülünğdeki küsüşün b. kantı 35/83, b.+ka asıglıg at mañgal bolmış 10/205.*

barıglıg serap: *yene yelvi b. kutrulmak küç üze 13/179.*

bark ev, konut, mal, mülk: *evdin b.+dın üntiler 7/354.*

barklıg evi barkı olan, varlıklı: *üdüñ üdüñ evlig b. kınlıkda beklelip 13/149.*

bas- basmak; yenmek, ezmek: *tünerig tünçüle b.-ar tøyür 5/13, kas tıñı teg edgüñ b.-dı 35/71, ayıgların b.-dılar 7/315.*

basa ondan sonra, sonra; sürekli: *anta b. kut kolunmak küçinte kılılmış 13/15, anta b. utlı yanığ işlemiş kergek ol 13/156, b. yana az övkeler biligsizdin 14/11, anta b. bir tuşda 19/3, amtı montada b.+kı 20/104, başı tapışsar b.+sı açılğay 11/101.*

basguklug çok büyük: *édiz tikim kayalığ b. erip 8/11.*

basıt- ezilmek, mağlup olmak, yenilmek: *kişi küçi korasar yat kişike b.-ur 35/43.*

basıtıl- ezilmek: *çaritlar üze b.-maklıg 10/154, érinç emgekke b.-mışlarıg 10/68.*

bastık- acı çekmek: *ig agrıg üze b.-mak tıtagı ... 26/19, b.-mış köñülke özi 11/100.*

basutçılıg yardımcılık: *turkaru üdüñ köñül bilig b.+ın 9/33.*

baş baş, kafa; ilk, öncü: *b.+ı tapışsar basası açılğay 11/101, b.+ın yittürünmiş yadyadatı teg 10/148, adakın b.+ın aşılaşturu kelürgil 11/3, kutka tegmiş burhan b.+ın tözünlerke 15/68.*

başçı rehber, öncü: *b. uduzgakı badıraşiri atlıg 10/150, b. édisiñe yükünür-men 10/207.*

başdıñkı birinci, ilk, en üstteki, baştaki: *éñ b. tugum üze lénhuada tugalım 13/57.*

başdıñlıg öncü, lider: *sudani b. edgü erenlerniñ 10/138, tezgintürteçi hanlar b. 10/161, sudur b. edgü nomlarlıg 10/226, manuşa yalañuk b.+larnıñ 10/242.*

başık < Soğd. *p* 'şyk, ilahi, şarkı: *alkış b. sözlegüg 7/401.*

başkar- değişmek: *könek yasgaç b.-tı 35/9.*

başla- başlamak, başta olmak, yönetmek: *madyamarg yolça uz b.-daçı* 10/245, *buyan küsüş üze koşmuş takşut b.-dı* 9/8, *suvasti sıdam at maᅅgal bolzun b.-dı* 10/2, *özüñe öñ işin b.-gıl* 35/103, *kara bodun b.-guluk törü yoritıp* 9/84, *kayuda yime kaçan erser b.-p erksinip* 9/86.

başlaglıg temel, temelleri içeren: *a b. aşnukı sav savlarıg* 11/1, *ürgüt tutçı ters körümüg öritmek b.* 13/139, *on paramitlar b.* 20/150.

başlagsız başlangıcı olmayan: *anantemadi b. uzun* 10/40, *b. uzun sansartın berü* 10/144, *b.+dın amtıkı bo üdke tegi* 14/9.

başlap başta olmak üzere: *köz b. kaçıgıların yıgınıp* 8/29, *b. 9/51, on ulug küç tört korkınçsız eñeyük b.* 9/71, *erksinmek b. altı türlüg* 10/28, *raga az b. ayıg nomlarlıg* 10/88, *ürtüg bag b. nizvanilig şimnu* 10/249, *öñ b. adkangularka biligler kaçar* 12/1, *biligsiz b. nizvanilar ugunıta* 16/85, *asurı b. dört yollarta barıp tugguluk* 18/51, *kelinim turmuş tegin b.* 22/55, *aç kız b. üç türlüg yavız adalar* 25/3, *ögüm kañım b. alku tınlıgılar* 25/7, *ançulayu ok kuñ kuu kutı kuşala sidipala b.* 26/12.

başlayu başta: *birök kimler eñ b. bodiçit öritip* 13/157.

başlıg başlı: *toyın körklüg tog b.+nıñ törüsin tutup* 9/74.

bat hemen, derhal: *katıgı bedümiş b.* 7/181.

bat- batmak, dalmak, gömülmek: *yüze b.-a bo sansarta yüzerü talıkıp* 13/125, *ay teñri b.-dı kutuñ üze* 35/31, *kün b.-galı bartukda* 20/113, *yanturu b.-ıp bo monta* 20/72, *uzun üdüin sansarta çommuş b.-muşlar* 16/107.

batıl- batmak, dalmak, gömülmek: *toz toprakka b.-ıp* 7/55.

batman < O. Far. *pātman*, ölçek, batman: *bir b. ... sürisin bakmış kerek* 33/5.

batır- batırmak, sokmak: *ürtmez kişilemez yaşuramaz b.-maz+men* 18/42.

bavagir < Skr. *bhavāgra*, varlığın ve evrenin en yüksek noktası: *b. tüplüg lokadatunuñ* 10/206.

bay varlıklı, zengin, zenginlik: *danişirişti b.+lar ornagı* 10/211.

bayu- zenginleşmek, zengin olmak: *kamag b.-mak utru kelir tarkasar* 35/70.

bedize- süslemek, resim yapmak: *küçeyü b.-geli umunmuşın körgü için bitidim* 12/63.

bedü- büyümek: *kiçig atıñ b.-dün* 35/6, *katıgı b.-miş bat* 7/181.

beg hükümdar; bey, efendi, üst düzey görevli: *kagıl bağşal erigli el han b. eşi bolup* 9/82, *kızlarım tanyaşiri b.* 22/53, *irinçin b.* 22/53, *yana yime ... 'WÇY b.* 22/56, *yegen ... nirmalaşiri b.* 22/58, *imaşiri b. yegen ...* 22/59, *begimsinmeyük b. bolsar beltir sayu berke salur* 34/5, *b. er sıkıur iş bulmadın* 35/18, *b. bolgalı kılıntıñ yarlıgıñ yorımaz* 35/28, *séni kamagun topladı b. kılgalı* 35/65, *b. tamgası eligiñde (elgiñde) ornaglıg oron alıñda* 35/90, *b. er yemin yeyin tęp sakınsar-sen tişinçde tıdıgıg* 35/122, *b.+din işidin körser-sen savka kiregelir-sen* 35/113, *b.+im kayda ter mü erki* 29/6, *kayda b.+im ter mü erki* 29/10, *bilig bilinç ya b.+im* 31/1, *inçge terinç bilge biliglig b.+imizniñ* 15/90, *b.+ke işike inangıl* 35/78, *туруñlar kamag b.+ler kadaşlar* 1/5.

begimsin- hükümdar olmak, bey olmak: *b.-meyük beg bolsar beltir sayu berke salur* 34/5.

begrek yüce, üstün: *retnide yeg meniñ edgü teñrim alpım b.+im* 3/3, *retnide yeg meniñ teñrim alpım b.+im* 3/4.

bek sağlam, sıkı, sert: *sansar uçı tüpükginçe b. mençü turur* 9/32, *dardavaçıra b. katıg vajir* 10/212, *uz nomlamış edgü nomın ulayu b. tutup* 13/86, *öz kentünin b.tutgıl* 35/27, *kentü köñülünin b. tutgıl* 35/32.

bekiz açık, şeffaf: *odgurak b. belgülig* 20/19, *adırtlıg b. belgülig* 20/197.

bekle- sabitlemek, sıkılaştırmak, (bir şeyin içine) kilitlemek: *yèlli suvlu tepreyü kudug için b.-di 35/74.*

beklel- sabitlenmek, sıkılaştırılmak, (bir şeyin içine) kilitlenmek: *üdüñ üdüñ evlig barklıg kınlıkda b.-ip 13/149.*

bekrü sağlam, kuvvetli, sımsıkı: *üküş élig tudug üze b. baglalıp 13/150, yèrte kazguk b. tokıyın tésér-sen yantıru adalıg 35/122.*

belek hediye, armağan: *savınta ıdzunlar b. 11/96.*

belgü belirti, işaret, belgi, delil: *adırtlaguluk b. bar 35/53, atdın b.+din adırılmış tözlüg 10/128, üçli törtli b.+ke tayaklıg 10/108, ayı üküş at b.+ler üze adıru sözlemiş 13/141, tolu yarım ay sayu b.+ni bilip 9/77, éñçgülüg bolguluk b.+ñ belgürmez 35/47, umugumuz ugan alpnuñ etöz b.+si 9/89, busuş kadgu b.+si eñire turur 35/58, tolp üç üdki alku nomnuñ tözin b.+sin 9/39.*

belgülüg belirli, belirtili, açık: *şanlıg b. tapduları körşi 10/11, odgurak bekiz b. 20/19, adırtlıg bekiz b. 20/197, tört ulug çeülarta b. idiş ol 35/133.*

belgür- belirlemek, belli olmak, ortaya çıkmak, görünmek: *üküş tınlıg yèrtinçüler antın b.-er 12/37, éñçgülüg bolguluk belgün b.-mez 35/47, uçuzkaya lénhua içinte tugup b. -üp 16/58, antırayısız tugup b.-üp 23/12.*

belgürt- ortaya çıkartmak: *turum ara yüz kolti etöz b.-üp 16/62, ayı ulug artuk körkle etöz b.-ür 9/12.*

beliñ korku: *er kutı b. suv kutı teriñ 34/4.*

beltir dört yol ağzı, kavşak; nehirlerin birleştiği yer: *begimsinmeyük beg bolsar b. sayu berke salur 34/5.*

berk sıkı, sağlam: *topulup ününçsüz b. yigi arıgıg 10/57, artuk b. katıg küsüş turgurmuş 10/261, çintamani teg b.+in bulguluk 10/281.*

berklig güçlü, kuvvetli: *b. yek içgekler él tutgalır 35/112.*

bert- kırmak, zedelemek, yaralamak: *b.-er mü köñülin erki 29/8, ... saydı seni b.-geli 35/14.*

berü beri, bu yana: *yüz yüzegüdin b. kértgünçin 7/10, ilkide b. adkanıp 7/95, ilkide b. kırıkgen ... 7/305, ilkisiz uzun sansartın b. 10/64, başlagsız uzun sansartın b. 10/144, kayudın neñ söödin b. kelmeksiz-siz 15/50, una amtı isig özimdin b. manu 18/35.*

bezeklik süslenmiş, süslü: *b.+de kızlar kırkın 29/7.*

bél bel; taraf, yan: *tagda öz yok say yazıda b. yok 34/8, karaçu bodunnuñ b.+i 11/162, biliglig er b.+iñe taş kurşansa kaş bolur 31/5, b.+te turgan bês on yigit 29/5.*

bêr- vermek, geri vermek: *kara yërke kirginçe küç b.-eli tęp 11/165, onunç buyan evirmekig evirü b.-elim 13/44, ayu sözleyü b.-elim 19/18, aya körkitü b.-elim 20/107, tiliklerin küsüşlerin kanturu b.-geli 13/39, korum üküş asıglarıg kolur-sen b.-geli 13/69, piratya tégli mani sente tęp b.-gil aña 12/23, teleme b.-gü+ol buşı 11/130, bërım öteg ... b.-gülük 20/214, bir tek köni yol körkitü b.-ip 10/76, tavar mu b.-ip satgın algu ool 11/67, tüş b.-ip monı teg buyanı 17/3, birök bo arka b.-mek atlıg ırk kelser 35/52, tadatıvaki b.-mekde titimlig 10/118, şandapur yolın körkitü b.-meklig 10/12, yañ kęp b.-meklig yarakın ıdıp 10/171, arıg brahmi çın ezrua b.-miş 10/133, tözünlerniñ ed tavarın lap buşı b.-miş 18/7, aña can b.-miş kerek 33/22, çak soka nomlug meñi b.-teçi 10/157, bışrunğu tolptı tözün yorıkın b.-teçi 13/82, ugan sazañ b.-teçi 30/8, küzeçiğ kezütip sımasar aş b.-teçi idiş ol 35/137, etözünjde ayag çilteg ornanu b.-ti 35/82, öz ötünüz b.-tiñiz 7/207, ... b.-ü yarlıkazun 7/435, küçlüg piriştilar küç b.-zün 4/19, yarışu küç b.-zün saña 11/56, örmüş tugmuş buyanların evirü b.-zünler 13/196.*

bërge kamçı, kırbaç: *begimsinmeyük beg bolsar beltir sayu b. salur 34/5, ... kagal b.+n urupan bërkeseyür tøyür 6/17.*

bérgese- kamçılmak: ... *kagal berken urupan b.-yür téyür* 6/17.

bérim vergi; borç: *b. öteg ... bérgülük* 20/214, *kamağ öteg b.+lerig özüm yıgmaduk* 18/25.

bérimlig borçlu: *b. ayıg ...* 7/396.

bérökçi veren: *b. bo kut kolunç ...* 16/87.

béş beş: *alku b. ajunlarınıj umuğı* 7/1, *b. ajuntakı tınlıglarığ* 7/65, *tört tugum b. ajun* 7/83, *b. ajunuğ érkletip ozgurtuñuz* 7/106, *alkatmış b. kat teñri yerinte tugurtuñuz* 7/128, *öyü ödikleyü tutgalı tegimlig otuz b.* 10/5, *otuz b. burhanlarka yükünmiş üçün* 10/292, *yügerü kaça b. yollarta yük yüde yalkıkıp* 13/126, *b. anantraş ayıg kılınç ...* 16/86, *b. tümen kalp sansarta* 20/213, *arka kamağ b. ajun tınlıglar uguşı* 25/5, *belte turgan b. on yigit* 29/5, *b. yek talaşur* 35/21, *b.+er yüz kolti erdinilig* 20/167.

béşinç beşinci: *b. kolulamakıg öritip* 20/124.

bışığ pişmiş, haşlanmış: *alku üdte yég yégde b. ol* 12/57, *yég etler tegşilip b. boltı* 35/134.

bışrun- öğrenmek, eğitmek, alıştırmak: *kirip b.-galı küseser* 19/20, *b.-gu tolptı tözün yorıkın béртеçi* 13/82, *tözi üzmedin b.-gu+ol* 20/52, *edgü nomlarta b.-u* 7/355, *biz kigürüp kşan učka b.-u bilelim* 13/100, *b.-u ... tüketser* 20/212.

bil- bilmek; anlamak, ayırımına varmak: *etözün b. şük tur* 35/149, *biz kigürüp kşan učka bışrunu b.-elim* 13/100, *utmışlarınıj uluşıña kirü b.-eyin* 21/4, *ötgürü b.-geli umamak üze* 10/49, *bilig b.-gen ol erke* 31/3, *bodiçitnuñ algu yañın boşgurup b.-gü erür* 13/123, *b.-gülük nomlug antiray tégme* 10/72, *nıyamayamanı b.-gülük nomlug* 10/96, *b.-gülükçe kamağ nomda tuyunmış üdte* 9/42, *bilig b.-iñ ya begim* 31/1, *anın amtı tözünlerim anı inçe b.-iñler* 13/165, *tolu yarım ay sayu belgüni b.-ip* 9/77, *ürlügsüzin b.-ip alku nomlarınıj* 25/9, *bargu yolug b.-medin* 7/333, *éki kurug tözin b.-medin ...* 7/394, *kelütün b.-*

medin kevşenser 11/61, uçuz b.-mek ötgürmeki uz tuyunmakı 9/91, körmek b.-meklig bulit öritip 10/33, anı teg savlarnıñ açukın b. -ser 11/5, t ujik teg tele b.-ser 11/127, alkunı b.-teçi belgürzün 22/28, alkunı b.-teçi belgürzün 23/6, alkunı b.-teçi burhan kutın bulmakları bolzun 24/7, alkunı b.-teçi burhan kutın bulmakları bolzun 26/17, ... kadirin b.-teçi 30/2, b.-ü ugusuz intraçal toorka ogşatı 9/47, uka b.-ü umamakdın ogadıp kaltımız 13/133, uka b.-ü mēni körü yarlıkazunlar 18/34.

bilegüsüz bilenmeden, bilenmemiş: *b. yiti vajir tēyür 3/5, b. yiti vajir tēyür 3/6.*

bilge bilge, bilgili, bilgi sahibi, hakim: *tözün b. kişiler tirilelim 5/1, b. biligde yaratdıñız 7/67, b. biliglig şatı tikdiñiz 7/105, tuyunmışlar liginıñ b. biligi 9/37, ol tıdıǵsız tolun b. biligi üze 9/55, b. biliglig aydaki yaruklug 10/78, buyanın b. biligin yıvıp 10/179, ilki tözi arıǵ b. biliglig 10/232, köni tuyunmak b. biliglig 10/278, tıdıǵsız çın b. biliglig içirti tanuklap 13/37, bizke yērçi b. bahşı edgü ögliler birle 13/83, körk maytri körkle buyan uz b. biliglig 13/106, boş taş yığıp buyan b. biliglig alkuñsız 13/186, yükünür-men b. bilig paramit kutıña 15/1, kurug b. bilig saña yükünür-men 15/5, ulug b. erenlerig ögirtür-siz 15/45, b. bilig paramitig ögmekimdin 15/82, b. bilig paramitlig keçig üze 15/84, artuk teriñ b. bilig paramitka 15/86, inçge teriñ b. biliglig begimizniñ 15/90, ... Q b. biligler ... 16/16, b. biliglig turgurup 20/126, arslan b. teñri élig künçükıdukkut 22/30, arslan b. teñri élig 23/7, teñri yaruk küçlüg b.+ke yalvarar-biz 2/1, kañçıma b.+lerke tapmaksız-siz 15/53, taloydaki b.+lerniñ sözın 11/68, vajirta ötvı biligligim b.+m yañam 3/8, kün teñri yarukın teg kögüzlügüm b.+m 3/9, kün teñri yarukın teg kögüzlügüm b.+m 3/10, soñ futsi b.+niñ alı yime edikmegey 35/75.*

bilgin bilgi, bilge: *b. yērçike yükünür-men 10/79, sorugmış b.+ke yükünür-men 10/231.*

bilig bilgi; bilinç, şuur: *biligsiz b. ... 7/97, turkaru üdüñ köñül b. basutçılıkın 9/33, yükünür-men bilge b. paramit kutıña 15/1, kurug bilge b. saña yükünür-men 15/5, bilge b. paramitig ögmekimdin 15/82, bilge b. paramitlig keçig üze 15/84, artuk teriñ bilge b. paramitka 15/86, altınç köñül b. ök 20/67, alayavıyan b.*

tép 20/100, b. biliñ ya begim 31/1, b. saña eş bolur 31/2, b. bilgen ol erke 31/3, bilge b.+de yaratdınız 7/67, adruk ermez mü b.+de 11/6, biligsiz b.+din öñi üdürdünüz 7/66, tuyunmışlar eliginiñ bilge b.+i 9/37, ol tıdıgsız tolun bilge b.+i üze 9/55, tıdıgsız çın bilge b.+ig içirti tanuklap 13/37, boş taş yığıp buyan bilge b.+ig alkınçsız 13/186, adıra tuyuğlı b.+ ig 20/69, bilge b.+ig turgurup 20/126, buyanın bilge b.+in yıvıp 10/179, tapışadılar bo b.+ler 11/69, öñ başlap adkangularka b.+ler kaçır 12/1, ... Q bilge b.+ler ... 6/16, yaruk b.+leri yaltrıyu 7/345, nasvahi kelir b.+lerni 11/85, sarvatyan b.+ni tapmış erser 11/95, keçürür b.+niñ türkin 11/62, atantaçı sekizinç b.+niñ 20/101, kergekletgeli b.+niñ (bilginiñ) örkin 11/58.

biliglig bilgili; bilinçli: *bilge b. şatu tiktiñiz 7/105, biligsiz b. karangu tünte 10/73, bilge b. aydaki yaruklug 10/78, ilki tözi arıg bilge b. 10/232, köni tuyunmak bilge b. 10/278, taraltaçı targu b. 11/71, narya b. suvnu 11/88, körk maytri körkle buyan uz bilge b. 13/106, inçge teriñ bilge b. begimizniñ 15/90, alp b. iduk kutlug mançuşiri teg 16/41, on küçlüg büğü b. ugan arjilar 18/32, b. er biliñe 31/5, vajirta ötvı b.+im tözünüm yarukum 3/7, vajirta ötvı b.+im bilgem yañam 3/8.*

biligsiz bilgisiz, cahil: *b. biligdin öñi üdürdünüz 7/66, b. bilig ... 7/97, b. biliglig karangu tünte 10/73, takılıp b. özin 11/70, b. başlap nizvanilar uğurınta 16/85, karangu b.+niñ közi 11/46, teltük b.+niñ işi 11/134, b.+niñ yanına 31/7.*

biligsizlig bilgisizlik: *b. kılınçlarım öçzün alkınzun 18/43.*

bilil- belli olmak, bilinmek: *ögin ök b.-gey özin 11/14, közünmiş b.-mişçe oronlarta 8/30.*

bilin- bilinmek, farkında olunmak: *b.-medin ... keltimiz 7/108, üküş telim yazuklarımın b.-ür+men 18/40.*

biltür- bildirmek, anlatmak, açıklamak: *aviş tamu emgekin b.-tünüz 7/127.*

bintevir perde: *turgu b. kerikler 20/189.*

bir bir: *turum ara erte kısqa b. kşan üdte 9/38, tuyu yumkı b. kalısız tuyar ödgürür 9/40, b. uluşta yertinçünüñ yaruk yulası 9/41, b. teg yanlıg burhan bolmuş körki közüñür 9/44, sıdap nom bitig b. tegzinç 10/7, b. tek köni yol körkitü béríp 10/76, yatda özde b. teg yapa yadılmış 10/168, bo b. sözni sedirek boltı bahşida sorgan 12/8, b. ağızkaya edgü söz bar sözleyin saña 12/21, yapa yertinçüg b. yintem éter tuymayur 12/41, öçme amrılma yintem b. tözin tutsar 12/44, üç uguşda monısız neñ b. nom oron yok erür 12/47, b. bir ünte uz takşutlug taloylar üntürüp 13/11, bir b. ünte uz takşutlug taloylar üntürüp 13/11, birtemleti b. teg ogşaş etöz til köñülin 13/81, birikişip b. oronta birgerü erelim 13/84, b. kşanka anı barın birgerü kigürüp 13/98, bulun yınak sayu ol ok b. yanlıg 13/102, b. uçlugın köni nomug kop üdte küzetip 13/159, yalañuz b. kşan üdte yapıtı tüz körüp 13/178, adruklarka tükellig b. tözünümnüñ 15/10, kkirsiz arıg köñül üze b. keykeye 15/18, odgurak b. egsüksüz oñay tolgurup 16/55, b. kşanta ol klinç ... alkınur 16/88, b. ékinti üçünç yolu kşanti bolzun 18/46, anta basa b.tuşda 19/3, yéti erdinilig b. sıruk 20/33, b. yintem montag sakingu-ol 20/127, b. teg kalık 'YSY... L'RY 20/168, b. teg ülgüsüz erürler 20/170, alasız b. teg meñilig bolsunlar 25/6, ay b. yañı ağır ulug busat baçag 26/2, ak b. saçlıg karı anam 28/3, b. küñ davlat tuş bolur 31/4, anıñ b. mezesi bar 32/16, b. batman ... 33/5, éki kişi köñülü b. 35/128, altun étig tözi b. 35/128, apam b. adakın sısar içinteki tatıg tökülgüke 35/137, ayaguluk umugumuz b.+er tuşlarta 9/9, una bo ok adrukları b.+er bireri 9/95, b.+er kogda kog sanınça nom uguş ol ok 13/9, b.+er burhan edgülerin ür üdün ögelim 13/12, bun oronu b.+er kogda bütürü ételim 13/104, yertinçünüñ umugları b.+er üdte 15/72, b.+er erdini monçukdın 20/41, seçilip b.+er yaruklar 20/45, una bo ok adrukları birer b.+eri 9/95, b.+in birin azmışlarka 10/75, birin b.+in azmışlarka 10/75, b.+inte miñer yaruklar 20/42, b.+inte ... 'YL'R 20/169, birgerü ol alkularnı b.+ke sıgurur 9/45, b.+ni alkuka kigürmeki antag ok erür 9/46, b.+tin uç tutmak körümke arıskıp 10/74.*

birer birer, bir sayısının üleşirme sayı sıfatı: *b.+inte birle toylug burhanlar sakınıp 13/10.*

birgerü birlikte, bir olarak: *küseyürler erti b. 7/195, b. ol alkularnı birke sıgurur 9/45, birikişip bir oronta b. erelim 13/84, bir kşanka anı barın b. kigürüp*

13/98, bitimekde ulatı iş b. bütürser 13/160, kaltı sudani on urı teg kalısız b. 13/175, b. (?) yumkı bo yanlıg toplayur-men 16/5, b. yalrıyu üneler 20/44, yarukların b. ıdmış teg 20/50.

birik- birikmek, çoğalmak, birleşmek: *ëki köñül b. -di ögrünçi üküş 35/94, kişi b.-ip yarudı 35/125, ëki köñül b.-ip altun étig éliginje (élginje) tutgay-sen 35/126, birök kişi b.-mek atlıg ırk kelser 35/124, adkaglar köñül birle b.-ser 20/63.*

birikdür- bir araya getirmek: *b.-üp kën keligme üdteki kalplarığ 13/97.*

birikiş- birleşmek: *b.-ip bir oronta birgerü erelim 13/84.*

birle ile, beraber, birlikte: *yavaşım b. 4/17, közi karam b. 4/20, ... b. karşısız 7/217, ... b. 7/436, b. yana adın alku uluşlar sayu 9/43, kañımız burhanka hua b. tapın 11/19, birerinte b. toylug burhanlar sakınıp 13/10, bizke yerçi bilge bahşi edgü ögliler b. 13/83, b. yana üç üdteki ülgüsüz kalplarığ 13/99, körü b. tenrim sizni bozulurlar 15/60, b. tugmuş buyan üze bo tınlıglar 15/83, ol uluşta men barıp tuga b. ök 16/53, tuyunmışniñ ol alkışın alu b. ök 16/61, b. yana törçimeksiz itzün yokadzun 18/45, adkaglar köñül b. birikser 20/63, anam toklug kutlug aka b. 23/9, altun urugları b. 26/13, burhan kutıñ bulup biz esen sılıg tegin b. kéninte 26/25, ol antag tözün b. 33/19, erdemlig kişi erdini b. tüz ol 34/1, erdemsiz kişi etük içinteki ulyak b. tüz ol 34/1, buyanlıg kişi burhanlar b. tüz ol 34/2, buyansız kişi bok bakır b. tüz ol 34/2, ne ada bolgay seni b. ulug kılınțaçı 35/123, miñ bança irak barmış kişiler b. körüşgey-sen 35/126.*

birök eğer; ise, şayet, ola ki: *apam b. monı teg 7/137, b. tapsar ol erdinig ne satıg moña 12/24, b. kimler ëñ başlayu bodiçit öritip 13/157, anı b. kimler tutsar arıtur kılınçığ 13/170, adkanmakı ilinmeki kimniñ b. 15/46, apam b. kayu kişi bo QW... 16/97, b. bo sakınçığ kim kayu 20/211, b. bo tusuşmak atlıg ırk kelser 35/11, b. sü sülemek atlıg ırk kelser 35/24, b. bo tag atlıg ırk kelser 35/34, b. bo koramak atlıg ırk kelser 35/42, b. bo arka bėrmek atlıg ırk kelser 35/52, b. bo sevinmek atlıg ırk kelser 35/64, b. bo teriñ kudug atlıg ırk kelser 35/73, b. utru kelmek atlıg ırk kelser 35/81, b. ënç kelmek atlıg ırk kelser 35/92, b. kiçig igidmek atlıg ırk kelser 35/107, b. kün yarukı atlıg ırk kelser 35/115, b. kişi*

birikmek atlıg ırk kelser 35/124, b. bo igidmek atlıg ırk kelser 35/140, b. bo

birtem tamamen, büsbütün, bütünüyle, bir kerede, toptan: *tözünü b. ... 7/388, nista birakina b. kêtmeke 10/98, b. kærtgünüp tutgil ye mü sizinme maña 12/22, b. uz körü kanınçsız 20/43, b. kærtgünçin süzülüp 20/125.*

birtemleti hep, tamamıyla; hiçbir: *b. tıdıışmaz küü kelig kılur 9/48, b. bir teg ogşaş etöz til köñülin 13/81, b. nomug bulgu sakınç turgursar 13/158, b. ol kıldıgda terk tınzunlar 15/85, b. kalısız nom uguşınta 16/4, b. arıg silig kêtzün tarıkzun 18/44.*

birtemlik biricik: *b. tuşka tegürteçi 10/77.*

biti- yazmak: *küçeyü bedizegeli umunmuşın körgü üçün b.-dim 12/63, ança b.-lim bitigde 11/2, b.-mekde ulatı iş birgerü bütürser 13/160, ilip tartıp kie b.-miş boltum asıg tutuñ 15/93.*

bitig kitap, yazı: *sıdap nom b. bir tegzinç 10/7, ança bitilim b.+de 11/2, teñriniñ b.+in biz eşidelim 5/2, törü b.+in agızımdın tükel üntürüp 16/8.*

biz biz, birinci çoğul kişi zamiri; birinci çoğul kişi çekim eki: *teñriniñ bitigin b. eşidelim 5/2, ... b. siziñe 7/17, PW... b. sizni teg 7/109, amitaaba burhan yüüzin yügerü b. körüp 13/51, tıyunmuşlar éliginiñ alkışın b. alıp 13/61, çok soka b. bodi yolça yoriyur tuşınta 13/89, b. kigürüp kşan uçka bışrunu bilelim 13/100, burhan kutın bulup b. 26/25, b.+iñ teñrimiz edgüsi retni tıyür 3/1, b.+iñ teñrimiz edgüsi retni tıyür 3/2, ançulayu ok b.+iñ yime kut kolunçlarımız 13/47, apam b.+iñ bo yaşıımız alkingu üd bolsar 13/49, b.+ke yérçi bilge bahşi edgü ögliler birle 13/83, siz b.+ni küzetin 1/8, siz b.+ni kutgarin 1/10, umugsuz b.+ni teg tınlıglarka 7/33, b.+ni teg érinç tınlıglar 7/107, ogadıp kelmiş b.+ni teg tınlıgta 7/133, una bo soka b.+ni osuglug 10/288.*

bo bu, işaret zamiri: *b. sansarta kaltımız 7/112, b. ... ürlüg bulturtuñuz 7/120, b. yarlıgıñızni eşidip 7/406, yérçileyü b. sansartın tartıp taşgarıp 9/61, una b. ok*

adrukları birer bireri 9/95, una b. soka bizni osuglug 10/288, tapışmadılar b. biligler 11/69, b. bir sözni sedirek boltı bahşida sorgan 12/8, yæg nom b. ol moni tutup iş sémek kodgıl 12/12, tuyunmadukda ol kızıg bolur b. kızıg 12/29, tuyunmışka b. kızıg ok bolur ol kızıg 12/30, osal bolup simtasar-sen muna b. tuşda 12/54, uganlarnıñ on kut kolunç yorıkı b. nomug 13/3, ozakı b. tokuz türlüg işlerig işleyü 13/43, amtı neteg b. kök kalık nizvani kılınçlar 13/45, apam biziñ b. yaşımız alkingu üd bolsar 13/49, on türlüg b. kut küsüşüg edgüti tutalım 13/55, b. iş üçün bodisatav yolına kirgü erür 13/121, boşgungalı küsüşlügler b. sakınç kılgu erür 13/124, yüze bata b. sansarta yüzerü talıkıp 13/125, ölür tugar b. sansartın üntürür ozgurur 13/131, una b. tört tapıg işin umışça eterip 13/161, alpın bulmış b. etöznüñ asıgın alıñlar 13/166, amtı muna b. yükünçüg arıg kut kolunçug 13/169, bolmak sayu b. sansarta tugumug tutmuşlar 13/185, b. bo edgülerig tolu agılıg büztünler 13/188, bo b. edgülerig tolu agılıg büztünler 13/188, başlagsızdın amtıkı b. üdke tegi 14/9, muna b. mat muñadınçıg edgüñ erür 15/57, birle tugmış buyan üze b. tınlıglar 15/83, iduk kértü kurugug ukıtıdaçı b. şloknu 15/92, birgerü (?) yumkı b. yañlıg toplayur-men 16/5, uzatı b. buyanlarımın evirür-men 16/28, oza b. kut kolunçka tükellig bolup 16/54, ertmedin b. kök kalık tınlıg uguşı 16/65, ertmegey b. moni tegler ertgü üdke tegi 16/67, eñeyü meniñ b. kut kolunçum alkınmadın 16/68, 'R... b. kut kolunç yolukmışda 16/74, yarp odgurak b. yorıkıg tavrak bütürür 16/80, bérökçi b. kut kolunç ... 16/87, apam birök kayu kişi b. QW... 16/97, Q... b. nom erdinin tutdaçı ... 16/101, una amtı b. kut kolunçug sözlemişiñ 16/105, amtı muna yügerüki b. ok etözde 18/55, kimler b. dyan yañınta 19/19, yanturu batıp b. monta 20/72, b. ünlerniñ içinte 20/156, b. erdinilig étigler 20/191, una b. yétinç K'Z ... 20/199, b. oron erser 'WY'K'K ... 20/203, birök b. sakınçig kim kayu 20/211, uulsuz tüpsüz yıñak sayu b. ok yañlıg 21/3, amtı b. buyan küçinte 22/29, ayayu b. nomug yakturmuş 22/38, ayayu b. nomug yakturup 23/16, b. buyan edgü kılınçniñ tüşinte 25/11, arış arıg b. yétiken sudur erdinig 26/7, b. yétiken sudurnuñ yégin adrukın 26/20, b. buyan edgü kılınç küçinte 26/24, ne hoş b. ayıpsızlık 33/13, birök b. tusuşmak atlıg ırk kelser 35/11, b. adadın ozguluk 35/16, birök b. tag atlıg ırk kelser 35/34, birök b. koramak atlıg ırk kelser 35/42, b. ırk kimke kelser 35/51, birök b. arka bérmek atlıg ırk kelser 35/52, b. éñşızdın ... 35/59, birök b. sevinmek atlıg ırk kelser 35/64, birök b. teriñ kudug atlıg ırk kelser 35/73, aşnukaça öñi b. savka köñleme 35/103, ... b.

kün kirü barır 35/116, birök b. igidmek atlıg ırk kelser 35/140, birök b. ulug münükmek atlıg ırk kelser 35/150, b.+larka éyin ögirmekig bodulu işlelim 13/24, b.+larnı mat bölser bolur sansarta turgan 12/6, b.+larnı ... 20/159.

bod boy, vücut: *kut buyanlar éliginiñ kutlug b.+ınta 9/17, b.+lar üze alku üdte burhanlarka 14/7.*

bod- göçmek: *çambudivipda b.-gu+ol 11/110.*

bodi << Skr. *bodhi*, aydınlanma: *yasımukça b. ıntın anta yok erip 12/42, çok soka biz b. yolça yoriyur tuşınta 13/89, tutgu b. yorıkların adruk kut kolunçın 13/118, arıg b. yorıkda küsüşi tursar 16/75, b. söğüt altınınta ... 16/93, b. köjüliniñ küçinte 20/205.*

bodiçit < Skr. *bodhicitta*, aydınlanma düşüncesi: *bodisatav bolayın tęp b. algu erür 13/122, birök kimler éñ başlayı b. öritip 13/157, yintem arıg b. tęp ulug küülüg 14/19, öritip yég üzeliksiz b.+ıg 14/25, b.+nıñ algu yañın boşgurup bilgü erür 13/123.*

bodılıg << Skr. *bodhi* + Uyg. +*lıg*, *Buddha*'ya ait olan: *tutçı istim b. yég yorık üze 14/23.*

bodimant öğretim yeri: *kavşatılmış kuvrag ara b. orunta 13/75.*

bodisatav << Skr. *bodhisattva*, aydınlanmanın son aşamasındaki Budist, *Buddha* olacak kimse, *Buddha* adayı: *çamsız b. tęp çavıkur atı 11/109, boşgutlugnuñ boşgutsuznuñ b. tétmişniñ 13/22, bo iş için b. yolına kirgü erür 13/121, b. bolayın tęp bodiçit algu erür 13/122, ayaguluk tolptı tözün b. teg 16/42, ançulayı ol tolptı tözün b. teg 16/83, bulun yınak sayu kelmiş b.+lar 9/3, ulug b.+lar yorıkı tęp 20/151, ıduk samantabadiri b.+nıñ yorır kut 16/109.*

bodisatavlıg << Skr. *bodhisattva* + Uyg. +*lıg*, *Buddha* olacak kimseye ait, *Buddha* adayına ait: *adın gandahasti başlap b. 9/71.*

bodug boya: *köp yañşamaklıg b.+ın kök kalıkıg 12/62.*

bodul- bulaşmak: *b.-maklıg ilgü tüpke sırlımlırlarka 7/117, b.-masar ékigüke bulur ol nirvan 12/7, bolarka éyin ögirmekig b.-u işlelim 13/24.*

bodun halk, topluluk: *kara b. başlaguluk törö yoritıp 9/84, karaçu b.+nuñ bili 11/162, arka kamag élniñ b.+nuñ yime 24/8.*

bok- kaybolmak, yok olmak: *amtıkıya ok tavrak b.-up amrılıp 25/4.*

bok bok, pislik: *buyansız kişi b. bakır birle tüz ol 34/2.*

bokdam küflenmiş: *b. atıñ tegşilip tatıglıg boltıñ 35/84.*

bol- olmak, yardımcı eylem: *alku üdte bışıgda yég yégde bışıg b. 12/57, ötüğçisiz nomlarka umug b.-ayın 9/108, çaramabaviki b.-ayın tésar 11/107, bodisatav b.-ayın tép bodičit algu erür 13/122, nata umug inag b.-galı udaçı 10/188, soka umug inag b.-galı umakdın 10/228, çatisimari b.-galı up kén üküş ajunta 13/90, beg b.-galı kılınıñ yarlıgıñ yorımaz 35/28, adınlarka kergek b.-gay sakınç üze 14/30, kim b.-gay saña eñirmedeçi 35/6, ne ada b.-gay sèni birle ulug kılınıñ 35/123, yılıg yumuşak b.-gil 35/118, alku tınlıg alkınmasar apamu b.-gıñça 13/46, ugrap edgü umug b.-gu ukıtu nomlagu 13/113, ne busuş ol takı élke hanka inanç b.-guka 35/132, asıglıg b.-guluk yolıñ közünmez 35/47, éñçgülüg b.-guluk belgüñ belgürmez 35/47, oğsatınçsız edgü dintar b.-gusın küselim 13/80, kedgüsi b.-madın kegen bolsar 11/63, kavırıp tóküp sözleser bolmuş b.-maduk 18/23, balapartagçan b.-mak uğurınta 10/145, b.-mak sayu bo sansarta tugumug tutmuşlar 13/185, kamagda yég arıg süzük b.-mak üze 15/28, etözi münsüz b.-makda ulatı 10/24, b.-makdaki partagçanıñ buyanlıg işleriñe 13/23, kutrulmakıñ yalañuz yolu siz b.-makdın 15/66, şatvargı toyın teg satgısız b.-maki 11/121, kamag éliniñ meñilig b.-maki 11/161, ögin ulug tuyunmuş-men b.-makım üze 9/107, ulug tuyunmuş b.-makım bolzun 10/295, kasda muñı b.-makıntın 11/47, öñilerke tayanmaksız b.-makıntın 15/76, atlıg küülüg tétrüm teriñ b.-makıñdın 15/63, öñüñ körküñ tepremekiñ b.-mamakdın 15/74, ideñ kararmaki b.-masar 20/60, aşagalı tegimlig b.-mayın ajun ajunta*

18/58, *tuyunguluki bar erser tuyunmuş b.-maz* 12/33, *tuyunguluki yok erser tuyunmak b.-maz* 12/34, *tuysar montag sansartaki bag üze b.-maz* 12/35, *bir teg yanlıg burhan b.-miş körki közünür* 9/44, *barçaka asıglıg at mañgal b.-miş* 10/205, *utmuşlarnıñ eñ ulug ogulu (oglu) b.-miş* 16/25, *altı yolta ög kañ kadaş ogul kız b.-miş* 18/1, *kavırıp töküp sözleser b.-miş bolmaduk* 18/23, ... *T' b.-miş tüşlertin* 20/3, *ayıpsız b.-miş kerek* 33/14, *bar b.-mişça kılınçımın ökünür-men* 14/12, *şaşmaksız burhan b.-mişda* 17/7, *ayıpsız b.-mişda kên* 33/15, *ordo karşılar b.-mişin* 20/6, *toñup buz b.-mişin sakıngu-ol* 20/24, *yitiñsiz körkle b.-mişin* 20/36, *akıkat b.-sa tözün* 33/21, *amrılıp olurup adkagsız b.-sar* 11/7, *yam ed b.-sar ma taña* 11/54, *kedgüsi bolmadın kegen b.-sar* 11/63, *çaritig koşayın tıp tapı b.-sar* 11/103, *apam biziñ bo yaşımız alkingu üd b.-sar* 13/49, *b.-sar neçe ança sanlıg uluş sayu* 14/6, *kimniñ tamırı yogun b.-sar kanağı yęñil* 34/3, *begimsinmeyük beg b.-sar beltir sayu berke salur* 34/5, *ıt karı b.-sar yatıp ürür* 34/6, *teve karı b.-sar bunkal bolur* 34/9, *ud karı b.-sar murañın bolur* 34/10, *kız karı b.-sar kıçın körgü* 34/11, *koyñçılar karı b.-sar irçin bolur* 34/12, *er karı b.-sar kerçin bolur* 34/13, *eki köñül köñül tutup kovi b.-sar* 35/119, *ergülük tapları b.-sarlar* 20/111, *alku üdte körüp umug b.-taçı* 10/85, *umugsuzlarka umug b.-taçı* 10/294, *yarup yaşup katçıglarta b.-taçı erip* 12/40, *alku türlüg adalarta umug b.-taçı* 26/6, *üküş telim tınlıglar b.-tı erti* 7/44, *bo bir sözni sedirek b.-tı bahşida sorgan* 12/8, *tag yerinte tag ünti señir b.-tı* 35/35, *toprak üze toprak ünti ediz b.-tı* 35/35, *tegirmileyüki yağıñ telim b.-tı* 35/44, *tümen sav tügüni sênide b.-tı* 35/88, *yeg etler tegşilip bışıg b.-tı* 35/134, *yıdı yıparı bura turur katıg b.-tı* 35/134, *tegirmi tam içinte esrük b.-tıñ* 35/44, *küntekirilig b.-tukda* 20/112, *ilip tartıp kie bitimiş b.-tum asıg tutuñ* 15/93, *töleç kunup ogurlap b.-tum sañgikka yukmuş* 18/8, *utun nizvanika arsikıp utlısız b.-tumuz* 13/136, *eski atıñ tegşilip yañı b.-tıñ* 35/84, *bokdam atıñ tegşilip tatıglıg b.-tıñ* 35/84, *katıg tatıgınıñ erdinisi b.-tıñ* 35/132, *azmışlarka yolçı yerçi b.-tıñuz* 7/147, *ogşatınçsız yeg nomlarka tükellig b.-up* 9/52, *toz bulganmış ig emledeçi otaçı b.-up* 9/78, *kagıl bağşal erigli el han beg eşi b.-up* 9/82, *atyantık b.-up yañılmışlarıg* 10/82, *kanımlıg b.-up kaygusuz yatgıl* 11/23, *akaşdaki ay teñrini adkanmış b.-up* 12/13, *alku üdte taşdın sınar tilemiş b.-up* 12/15, *osal b.-up simtasar-sen muna bo tuşda* 12/54, *asıg b.-up tınlıglarka burhan bolzunlar* 14/32, *agduk b.-up isig özüm üzülgü tuşda* 16/49, *oza bo kut kolunçka tükellig b.-up* 16/54, *boş köñülin yağısızın burhan b.-up* 16/94, *ekisiz*

b.-up amrılısar 20/58, emgeksiz igsiz ênç b.-up 22/41, emgeksiz igsiz ênç b.-up 23/19, alku üdte yêlmiş yagmur ödinçe b.-up 24/10, edlig sanlıg b.-up yorımakiñ sarıp 35/62, tarazuk agsar kılınçı aytıg b.-ur 6/9, érinçü kılmiş kılınçı iştig b.-ur 6/10, keltük mü b.-ur kişi 11/128, bolarnı mat bölser b.-ur sansarta turgan 12/6, tuyunmadukda ol kızıg b.-ur bo kızıg 12/29, ayı uz b.-ur tirig özüg êltinmiş 16/81, asıghıg b.-ur kişi ajunı bululmuş 16/82, atı b.-ur monuñ dyan têp 20/66, bilig saña eş b.-ur 31/2, bir kün davlat tuş b.-ur 31/4, taş kurşansa kaş b.-ur 31/6, altun koysa taş b.-ur 31/8, teve karı bolsar bunkal b.-ur 34/9, ud karı bolsar murañın b.-ur 34/10, koyñılar karı bolsar irçin b.-ur 34/12, er karı bolsar kerçin b.-ur 34/13, saña utruntaçı kişiler ançulayu b.-ur 35/40, êltin hantın açıg b.-ur mu 35/119, işin küdügin yañılsar tütüş b.-ur 35/135, adırtlıg tuggalı b.-urlar 20/218, suvasti sidam at mañgal b.-zun başladı 10/2, ulug tuyunmuş bolmakım b.-zun 10/295, bir êkinti üçünç yolu kşanti b.-zun 18/46, arızun alkinzun kşanti kılıp b.-zun ertgülik 18/54, abita burhan uluşınta tugmakları b.-zun 22/36, alkunı bilteçi burhan kutın bulmakları b.-zun 24/7, alkunı bilteçi burhan kutın bulmakları b.-zun 26/17, öz öz küsemiş taplarınça tugmakları b.-zun 27/4, yagmur yagsa kapuñ b.-zun 34/14, ürgüt nomlap ür turzun têp ötügçi b.-zunlar 13/192, asıg bolup tınlıglarka burhan b.-zunlar 14/32, adınlarka asıg b.-zunlar têp 22/9, aşlık tarıg edgü bütüp ênç b.-zunlar 24/11, alasız bir teg meñilig b.-zunlar 25/6.

boş rahat, geniş, bol: *ütkeyede kök kalığıg kên b. sıgurur 12/45.*

boş boş, dolu olmayan: *b. taş yığıp buyan bilge biligi alkinçsız 13/186, b. köñülin yagısızın burhan bolup 16/94.*

boşgun- öğrenmek: *b.-galı küsüşlügler bo sakınç kılgu erür 13/124, üzeliksiz nom b.-miş öz bahşılarnı 27/2.*

boşgur- öğretmek: *bodiçitniñ algu yañın b.-up bilgü erür 13/123.*

boşgutlug eğitimli, öğrenen, eğitim gören: *b.+nuñ boşgutsuznuñ bodisatav têtmişniñ 13/22.*

boşgutsuz eğitimsiz, öğrenmeyen, eğitim görmeyen: *boşgutlugnuñ b.+nuñ bodistav tétmişniñ 13/22.*

boşu- kurtarmak, serbest bırakmak, bağışlamak: *üzütümüzni b.+ñ 2/7.*

boşug bağışlama: *anı üçün bahşilartın yañ kip b. kol 12/56, ögdi sözlep tapıg tutup öz b. kolunu 13/190.*

boy bir tür ot, semen otu, karaboy otu: *kazguk teg kara b. emigi [emgi] tøyür 5/22.*

boyun boyun: *b.+ın sumış kerek 33/18.*

boz gri renk: *burunıta [burnıta] b. bulıt ünür tøyür 5/23.*

böl- ayırt etmek: *bolarnı mat b.-ser bolur sansarta turgan 12/6.*

bölük bölüm, bölük, kısım: *buzulmaksız nom uguşka kirmek b.+de 9/2, yaraşı oyun b.+ler 20/176.*

börk başlık, takke: *kedürgil kekeler b.+ın 11/60.*

böz bez, pamuklu kumaş: *sañgati karajanıñ b.+i 11/40.*

brahmaçari < Skr. *brahmacārī*, genç Brahman: *b. arıg yorıklıg 10/126.*

brahmadati << Skr. *brahmadatta*, bir hükümdar adı: *atı kötrülmiş b. atlıg 10/134.*

brahmamani << Skr. *brahma-mani*, Brahma'nın sihirli incisi: *kınzuk erdini b. 20/184.*

brahmi < Skr. *brahmā*, tüm canlıların babası: *arıg b. çin ezrua bérmiş 10/133.*

braman < Skr. *brāhmaṇah*, Brāhman din adamı: *toruk yavrı b.+nuñ körkin körkitip 9/75.*

bud << Skr. *buddha*, Buddha: *namo b. namo dıram namo saṅ* 16/113.

buda avatansaka bir sutranın adı: *b. atlıg sudur içinte* 9/1, *utmuşlarınıñ vışayı b.* 13/1.

bukaç çömlek, kap: *kanlıg b. teg karakı tıyür* 5/21.

bukagu zincir: *b.+dakılar emgeklig* 7/111.

bul- bulmak, elde etmek: *yintem süzük köñül üze ötügçi b.-alım* 13/28, *abita burhan kutın b.-ayın* 22/44, *üzeliksiz erenler yolın b.-galı* 16/47, *èñ kéninte nirvan b.-gu ugragıg turgurmuş* 13/30, *birtemleti nomug b.-gu sakınç turgursar* 13/158, *kértü amrılmış nirvan b.-gu ugraglıg neçe erser* 13/183, *b.-guluk küsüşü uz bütmiş kanmış* 10/181, *çintamani teg berkin b.-guluk* 10/281, *ötüg tilek b.-gulukı sarp* 35/148, *kolulayu ülgüleyü b.-guluksuz* 15/4, *ülgülep neñ b.-guluksuz edgü nom tapıp* 16/38, *orukuñuz uçın b.-madın* 7/103, *beg er sıkılur iş b.-madın* 35/18, *alkunı bilteçi burhan kutın b.-makları bolzun* 24/7, *alkunı bilteçi burhan kutın b.-makları bolzun* 26/17, *ölüm kut kolupan b.-maz tıyür* 6/20, *alpın b.-miş bo etöznüñ asıgın alıñlar* 13/166, *atıkımsınmayuk atıg b.-sar art sayu mayakayur* 34/5, *burkan ... arhant üç türlüg kutug b.-taçı* 18/13, *èki ajunı b.-taçı* 30/10, *arhant kutın b.-tılar* 7/316, ... *b.-tuñ* 35/1, *urı ogul küseser b.-tuñ* 35/8, *tözgerinçsiz burhan kutın b.-tuñuz* 7/142, *odgurak burhan kutın b.-tuñuz* 7/216, *tıdıgız burhan kutın b.-tuñuz* 7/220, *burhan kutın b.-up men kamalaanantaşiri kéninte* 25/12, *burhan kutın b.-up biz esen sılıg tegin birle kéninte* 26/25, *bodulmasar èkiğüke b.-ur ol nirvan* 12/7, *adırtlıg burhan kutın b.-zunlar* 23/14, *üzlünçüde burhan kutın b.-zunlar* 25/10,.

bulfayız feyz babası: *b. urdu kadam* 32/13.

bulga- karıştırmak: *ögünin köñülünin b.-yur* 35/48.

bulgan- karıştırılmak, bulanmak: *ançulayu b.-ma titigde* 11/4, *toz b.-miş ig emledeçi otaçı bolup* 9/78, *üç agu üze b.-miş* 17/9, *b.-yuk köñüllüg tınlıglar* 7/405.

bulgantur- bulandırmak: *b.-maklıg küçlerin kevip 10/177, PW...D... köjüllerin b.-taçı 18/15.*

bulgusuz bulunmaz: *yükünç ayag tapıg udug yanıg b. 9/98.*

bulıt bulut: *tolılıg b. teg tonkı kaşlıg tøyür 5/20, burunıta [burnıta] boz b. ünür tøyür 5/23, körmek bilmeklig b. öritip 10/33, b. teg tüzüde yadılı 20/192, aklar b. örlep kükirep 28/1, yürün b. ünüp yağmur yağdı 35/4.*

bulıtçılayu bulut gibi: *b. yığılmış toy kuvrag ara 9/4.*

bulıtlayu bulut gibi: *b. tapıg üze tapınur-men 14/8.*

bultuk- bulunmak: *anaçıma sizde yime b.-masar 15/47, ençgün menij b.-maz 35/16.*

bultur- buldurmak, elde ettirmek: *b.-ayın nivanıg ej üzlünçüsinte 25/14, b.-ayın nirvanıg ej tüpinte 26/27, tanuklaguluk töz b.-taçı 10/115, bo ... ürlüg b.-tujuz 7/120.*

bulul- bulunmak: *asıglıg bolur kişi ajunu b.-mışı 16/82, aña ogşatı yeg nomlar terkin b.-ur 16/84.*

buluğ bucak; yön, taraf: *sejir b. terij tagda 8/17, b. yınak sayu kelmiş bodisatavlar 9/3, b. yınak sayu ol ok bir yanlıg 13/102, b. yınakda tap eyin 20/193, öñdün kün (3) tün b.+da 35/98, kedin tagdın b.+da 35/98.*

bulunç ulaşma, bulma: *alırlar ay (3) tözünlerim anutmuş b.+ug 13/172.*

bulunçsuz bulunmaz: *b. yeg edgülerin ögmiş şlokda 9/6, körtle tözün teñrim burhanım b.+um 3/12.*

bulut bulut: *karalar b. örlep kükirep 28/5, yazkı b. yaşlap kükirep 28/9, küski b. kükirep örlep 28/13.*

bun temel: *b. oronı birer kogda bütürü ételim* 13/104.

bunkal şaşkın, aklını kaybetmiş: *teve karı bolsar b. bolur* 34/9.

bur- koku yayılmak, yükselmek: *yıdı yıparı b. -a turur katıg boltı* 35/134.

burhan < Çin. *b'iu't*, Buddha: *tözgerinçsiz b. kutın bultuñuz* 7/142, *odgurak b. kutın bultuñuz* 7/216, *tıdıgsız b. kutın bultuñuz* 7/220, *bahşılıg b. teñri tugduñuz* 7/336, *b. ogulı (oglı) tolptı tözün ugan arjınıñ* 9/5, *bir teg yañlıg b. bolmış körki közünür* 9/44, *b. kutıña yükünür-men* 10/183, *b. kentü köñül erür* 12/5, *köñül ök b.* 12/5, *yintem arıg öz köñülüg b. tęp tuygıl* 12/11, *yañılmadukda köñülni ök b. tēyürler* 12/28, *birer b. edgülerin ür üdün ögelim* 13/12, *amitaaba b. yüüzin yügerü biz körüp* 13/51, *asıg bolup tınlıglarka b. bolzunlar* 14/32, *kutka tegmiş b. başın tözünlerke* 15/68, *amitaayusi b. maña yügerü közünüp* 16/51, *utrusınta b. kutıña alkış alayın* 16/60, *boş köñülün yağısızın b. bolup* 16/94, *adırtlıg ol b. kutı ...* 16/100, *şaşmaksız b. bolmışda* 17/7, *b. ... arhant üç türlüg kutug bultaçı* 18/13, *ontın sıñarkı üç üdki b. bahşılar* 18/31, *emgekligin b. kutıña evrilteçiler* 18/60, *abita b. uluşınta* 20/27, *abita b. üksinte* 20/86, *abita b. ol erür* 20/103, *abita b. uluşın* 20/105, *b. Y'R ...* 20/157, *abita b. üksinte* 20/217, *abita b. uluşınta tugmakları bolzun* 22/36, *abita b. kutın bulayın* 22/44, *abita b. uluşınta* 23/11, *adırtlıg b. kutın bulzunlar* 23/14, *alkunı bilteçi b. kutın bulmakları bolzun* 24/7, *üzlünçüde b. kutın bulzunlar* 25/10, *b. kutın bulup men kamalaanantaşiri kéninte* 25/12, *alkunı bilteçi b. kutın bulmakları bolzun* 26/17, *b. kutın bulup biz esen sılg tēgin birle kéninte* 26/25, ... *b.+ıg* 19/1, *abita teñri b.+ıg* 19/7, *abita teñri b.+ıg* 19/15, *yēg üstünki b.+ıg* 20/90, *abita b.+ıg körgeli* 20/208, *körtle tözün teñrim b.+ım bulunçsuzum* 3/12, *ayıglıg atlıg kañım mani b.+ım* 7/4, *kañımız b.+ka hua birle tapın* 11/19, *b.+lar uluşına bargu yolug körkitdiñiz* 7/118, *b.+lar uluşınta tugdılar* 7/408, *birerinte birle toylug b.+lar sakınıp* 13/10, ... *kuvraglıg b.+lar anta erür tęp* 16/3, *ontın sıñarkı b.+lar* 20/16, *b.+lar işin işleyü* 20/194, *alku kamag b.+lar* 20/226, *buyanlıg kişi b.+lar birle tüz ol* 34/2, *körür olar kērtü arıg b.+larıg* 15/9, *b.+larka yükünç yükünmek atlıg* 10/6, *otuz beş b.+larka yükünmiş üçün* 10/292, *alku kamag üç üdki b.+larka* 14/1, *bodlar üze alku üdte b.+larka* 14/7, *kopdın sıñar b.+larka ögdilmiş* 15/3, *üç üdki b.+larka öggü külegü* 16/45, *uzun*

üdüñ b.+larka ... tapıg kılgu 16/72, b.+larka tapıg kıl 35/91, budgıl alku b.+larnıñ bütgerlig tuymıñıñ 13/21, öñreki ol b.+larnıñ öritmiş yorımıñ 13/193, b.+larnıñ uluñınıñ pramanusı 14/5, alku kamağ b.+larnıñ tözünlerniñ 14/13, alku kamağ üzeliksiz b.+larnıñ 15/22, kayu neçe umug inag b.+larnıñ 15/26, üzeliksiz b.+larnıñ yarlıgı erür 15/37, üzeliksiz b.+larnıñ edgülerinte 18/19, türk b.+larta kên éntiñiz 7/141, yañıltukda çın b.+nı köñül tÿürler 12/27, odgurak ol b.+nıñ üskinte tugsar-biz 13/53, erte kañsuk ol b.+nıñ mantalın körelim 13/58, ugrayu ol b.+nıñ nomlug toyınta 16/57, atı kötrülmüş b.+nıñ ... YÇ' 18/9, sekizinç abita b.+nıñ 20/222, atı kötrülmüş b.+nıñ 22/4, ayaguluk b.+nıñlı ékegünüñ 15/11, ratnaşıkı b.+tın alkış alıp 11/117.

burhanlıg < Çin. b'iu't + Uyg. +lıg, mukaddes, ilahi, Buddha ile ilgili: b. kün teñrig körgeli 7/110, ... urmadın b. taloyka teginü 16/19.

burk gürültü: b. şark kılıp on edgüsin men atsañ özüm 9/7, b. şark kılıp uguluksuz uluş étigin 13/103.

bursañ < Çin. fo sêng, Budist cemaat: aryaşañ tözün b. kuvraglar 11/115, b. kuvragıg ömekig 20/158, törtidin sıñarkı b.+larka madurug urmış 18/6.

burun (1) burun: b.+ınta+[burnınta] boz bulıt ünür tÿür 5/23.

burun (2) önce, önceki: b. ertmiş öñdüñ uçdın kên üdke tegi 13/101.

busantur- kederlendirmek, endişelendirmek: b.-taçı nizvanılarnıñ 10/176.

busat baçağ büyük oruç: ay bir yañı ağır ulug b. baçağ 26/2.

busuş keder, dert, üzüntü: éltin hantın b. bar 35/46, b. kadgu belgüsi eñire turur 35/58, b. köñül kodgıl 35/72, b. kadgu ig agrıglar ornag tutgalır 35/112, ne b. ol takı élke hanka inanç bolguka 35/132, odguratı b.+ı yok meñi ök teginü 13/78.

busuşlug kederli, dertli, üzüntülü: kisiñ b. kadgulug turur 35/146.

busuşsuz kedersiz, dertsiz, üzüntülü olmayan: *b. kutlug aşokaşiri* 10/182.

buşi < Çin. 布施 *bu shi*, sadaka, altı yahut on faziletten biri: *teleme bêrgü-ol b.* 11/130, *anıñ buyanı yêg erür b. ...lar* 16/76, *tözünlerniñ ed tavarın lap b. bêrmış* 18/7, *b.+da ulatı yorıklar üze* 10/178.

buşun- can sıkılamak: *kadgu bar b.-guluk* 35/15.

but kol: *b. kötürme tınlıglarka asıgı tegzün* 16/96, *b. kötürmeçe tınlıglar oğlanlarıña* 25/13, *b. kötürmeçe tınlıg oğlanıña* 26/26.

butadı karışık: *asıgsız b. üd kün keçürmekim üze* 18/16.

butık budak, dal: *çıbıkı b.+ı yapa yadılmış* 10/285, *tıt söğüt b.+ı miñ türlügin titriyür* 35/111, *artuç söğüt b.+ı yüz türlügin ırgalır* 35/111.

buyan << Skr. *punya*, iyi davranış, iyi amel; sevap, iyilik: *b. küsüş üze koşmış takşut başladı* 9/8, *onunç b. evirmekig evirü bêrelim* 13/44, *körk maytri körkle b. uz bilge biliglig* 13/106, *kayu b. ol montın kazganıltı erser* 13/173, *boş taş yığıp b. bilge biliglig alkınçsız* 13/186, *birle tugmış b. üze bo tınlıglar* 15/83, *amtı men b. kaya kal kentü özüm* 22/12, *amtı bo b. küçinte* 22/29, *amtı men b. kaya kal* 22/37, *yana yime b. küçinte* 22/45, *bo b. edgü kılınçınıñ tüşinte* 25/11, *adınlarka ülemiş b. küçinte* 26/9, *bo b. edgü kılınç küçinte* 26/24, *teyridem kut b. utmak yigedmek kentün ornantı üdüñde* 35/2, *b. edgü kılınç kıl* 35/22, *b. edgü kılınç kılgu-ol* 35/51, *erte kün tavrak b. kıl* 35/114, *anıñ b.+ı yêg erür buşı ...lar* 16/76, *tüş bêrip monı teg b.+ı* 17/3, *b.+ıg sevgil* 35/80, *adruk b.+ım küçinte* 22/39, *adruk b.+ım küçinte* 23/17, *öge yükünmiş b.+ımın evirer-men* 9/105, *öge yükünmiş b.+ımız tüşinte* 7/421, *b.+ın bilge biligin yıvıp* 10/179, *uç kızıg yok yêg b.+ın evirür-men* 16/106, *öñilerniñ b.+ıña töz éyin ögirü* 13/191, *ol b.+ıñız tüşinte* 7/215, *kut b.+lar éliginiñ kutlug bodınta* 9/17, *alku üdlerte kutları b.+ları asılıp üstelip* 24/4, *alku üdte b.+ları asılıp üstelip* 26/14, *uzatı bo b.+larımın evirür-men* 16/28, *amtı muna b.+larımın evirür-men* 16/44,

üzüksüz ol b.+larımın evirür-men 16/48, ağır b.+larımız küçinte 22/16, örmüş tugmuş b.+ların evirü bérzünler 13/196.

buyanlık << Skr. *punya* + Uyg. *+lıg*, iyi davranışa sahip, sevaplı: *b. sumır tagıg turgurtuñuz 7/119, b. taluy ügüzüg akıtıp 7/407, eksümiş b.tınlıglarıg 10/26, bolmaktaki partağçannıñ b. işleriñe 13/23, ağır b. kuñ tay kuu kutı 26/11, b. kişi burhanlar birle tüz ol 34/2.*

buyansız << Skr. *punya* + Uyg. *+sız*, iyi davranışa sahip olmayan, sevapsız: *b. kişi bok bakır birle tüz ol 34/2.*

buyruk kumandan, vekil, amir, yönetici: *köni b. közüngüçe közüñipen 6/6, el içinte tevlig kürlüg b. bar 35/48.*

buz buz: *yaykı suvnu kışkı üdte b. tøyürler 12/25, toñup b. bolmuşın sakıngu-ol 20/24, öñdüñki ol b. tegşilip 20/30, anuk b.+nı suv tédmedin arsızıp kalma 12/16, yana yayın kışkı b.+nı suv té tøyürler 12/26.*

buz kin: *üzde b.+da ulatı 7/69.*

buz- bozmak, mahvetmek, tahrip etmek: *yama raça körkin b.-daçı erür 12/43, anı b.-up adkag sayu ertürü kizlemiş 13/142.*

buzul- bozulmak, mahvolmak, tahrip olmak: *b.-maksız nom uguşka kirmek bölükde 9/2, b.-maz artamaz nirvan meñisin 10/180, körü birle teñrim sizni b.-urlar 15/60, körmeser kim olar yime b.-urlar 15/61.*

bügü büyü, doğaüstü güç; hikmet, bilgelik: *on küçlüg b. biliglig ugan arjılar 18/32, adınta yég b.+ke ... 16/90.*

bügüle- büyülemek: *bar kel kılmañlıg b.-meki 10/204.*

bügülüg büyü; hikmetli, bilgi sahibi: *üküş alku b. küçüg ötgüreyin 16/40.*

bügüş düşünce, hikmet: *tegir mü tegmez mü tēp tētrü b. 11/133, köni ögeli b. urgıl odugin sakın 12/17.*

bük kıvrım: *iç teriñ kat b. tagda 8/9.*

bük- bükmek: *monçulayu türe b.-e kılmuşlarımın 18/27.*

bükün- anlamak, öğrenmek: *ürlügsüz nomlarıg b.-üp 7/365.*

bürit- hissetmek, dokunmak: *h ujiknı kavrayu b.-gil 11/41.*

bürtiglig hissetme ile ilgili, dokunma ile ilgili: *çamsız ögirgü suvig b. 10/156.*

büt- bitmek, tamamlanmak, sona ermek: *sakinmiş sakınçın b.-di 35/129, kıluntuk sayu iş b.-er 35/95, tatıglar b.-güke tayakı tētir 35/133, tört ulug tüş b.-güsiñe ugrayu tıltagı 13/197, köñülün köküzüñ b.-meki az 35/61, kaltı kum üze kudu tartıp işi küdügi b.-meyük teg 35/40, kişi yanılsar iş b.-mez 35/26, ügüz ertgeli ugradın işin b.-mez 35/28, ugramış iş b.-mez edikmez 35/57, ugramış işin b.-mez etözün emgeklig 35/117, bulguluk küsüşü uz b.-miş kanmış 10/181, özin ök b.-mişin sakınıp 20/32, alku türlüg küsüşleri kanıp b.-üp 22/34, edgülüg işlerim terk b.-üp 22/42, edgülüg işlerim terk b.-üp 23/20, alku türlüg küsüşleri kanıp b.-üp 24/6, aşlık tarıg edgü b.-üp enç bolzunlar 24/11, alku türlüg küsüşleri kanıp b.-üp 26 /16, bo bo edgüleriñ tolu agılıg b.-zünler 13/188.*

bütger- tamamlamak: *kınıg üze tolptı tözün küçin b.-elim 13/112, özke adınka asıglıg iş bütürüp b.-ip 13/130, arıñ arıg kut kolunçug tolun b.-ip 16/22.*

bütgerlig nüfuz etmiş olan: *budgıl alku burhanlarınñ b. tuymışınñ 13/21.*

bütün tüm, hep, parçalanmamış: *kiçig iş küdügler yime b. ermez 35/54.*

bütür- bitirmek, tamamlamak, sona erdirmek: *T... tınlıg asıgın b.-eyin 16/64, kurugsuz yég asıgları b.-gü üçün 9/22, bitimekte ulatı iş birgerü b.-ser 13/160, etöz arıgın ermek çahşapıtıg b.-ti 7/356, kutlıg çıgayın ermek*

çaşşapıtıg b.-ti 7/364, üç tamgalarıg b.-ti 7/368, bun oronı birer kogda b.-ü etelim 13/104, özke adınka asıglıg iş b.-üp bütgerip 13/130, tolp tınlıgnıñ asıgn b.-ür küç üze 13/63, yarp odgurak bo yorıkıg tavrak b.-ür 16/80.

bütüt son: *yagukdaki iş b.+i edgü 35/96.*

can < Far. جان, can, ruh: *ëşi üçün azız c. 30/3, aña c. bërmiş kerek 33/22.*

cuanmartlık < Far. جوانمرد + Uyg. +lık, cömertlik: *c.+nı hu kılğan 30/9.*

çaşşapat < Soğd. *çihşāpad* < Skr. *śiktāpada*, Çakşapat ay, kadim Uygur takviminin on ikinci(?) ayı olan perhiz yeminini yerine getirme ayı; emir; yemin; iyi davranış, ahlak: *yazınçsızın ermek ç.+ıg küzetü 7/347, etöz arıgn ermek ç.+ıg bütürti 7/356, agız arıgn ermek ç.+ıg küzetdi 7/360, kutlug çıgayın ermek ç.+ıg bütürti 7/364.*

çaşşaput < Soğd. *çihşāpad* < Skr. *śiktāpada*, Çakşapat ay, kadim Uygur takviminin on ikinci(?) ayı olan perhiz yeminini yerine getirme ayı: *çamsız arıg kirsiz münstüz ç. küdelim 13/92, kértü ç.+ıg küzetdi 7/352.*

çak zaman, vakit: *ç. ülgü sanı sekiz tümen tört miñ 10/153, ç. soka nomlug meñi bërteçi 10/157.*

çakravart << Skr. *cakravartin*, büyük bir kralın lakabı: *şañké ç. hanka 11/144.*

çalıg sorgulama, arama; toplantı: *ç. sèzikke çalsıkmişlarka 10/155.*

çalpañ kirli: *çandik ç. evig tètıp ünüşüg tileyü 13/91.*

çalsık- baskına uğramak: *çalıg sèzikke ç.-mişlarka 10/155.*

çama bir tür elbise: *ç. ton üze yodgu ol 11/108.*

çambudvip < Toh. A *jambudvip* < Skr. *jambūdvīpa*, bu dünyanın adı: *yapa ç. uluşda* 20/118, *ç. +da bodgu ol* 11/110.

çamsız kavgasız, tartışmasız: *ç. ögürgü suvıg bürtiglig* 10/156, *ç. bodisatav tēp çavıkur atı* 11/109, *ç. arıg kirsiz münsüz çahşaput küdelim* 13/92.

çandana şiri < Skr. *candanaśrī*, bir Buddha'nın adı: *ç. çindan ülüglüg* 10/158.

çandik çamur, bataklık: *ç. çalpañ evig tētip ünüşüg tileyü* 13/91.

çanta Skr. *chandas?*, arzu, heves, tutku: *ç. içerig kodgu ol* 11/104.

çantik çamur, bataklık: *kezigsiz ç. keyikin (keykin) koşsar* 11/59.

çap- vurmak, dövmek: *çaritsız savlıglar ç. –ıp kelser* 11/105.

çaramabaviki < Skr. *caramabhavika*, Bodhisattvaların yaşamında olduğu gibi son var oluşunu yaşayan, kaderinde yeniden doğum olmayacak olan kişi: *ç. bolayın tēser* 11/107.

çarit < Toh. B *carit* < Skr. *carita*, davranış: *ç. +ıg koşayın tēp tapı bolsar* 11/103, *ç. +lar üze basıtılmaklıg* 10/154.

çaritsız < Toh. B *carit* < Skr. *carita* + Uyg. +sız davranışsız, davranışı olmayan: *ç. savlıglar çapıp kelser* 11/105.

çark ses taklidi: *ç. ok yüüziñe sudgu ol* 11/106.

çaşut iftira: *ç. yonag tikileşür* 35/55.

çatisimari << Skr. *jātismara*, önceki yeniden doğuşlarını hatırlayan: *ç. bolgalı up kēn üküş ajunta* 13/90.

çavık- nam salmak, meşhur olmak: ç.-miş küülügke yükünür-men 10/159, tolpa ç.-mişka yükünür-men 10/63, çamsız bodisatav tıp ç.-ur atı 11/109.

çeçek çiçek: yintem lénhua ç.+ler 20/135.

çerig ordu: lakışmanı toñalıg ç. 11/142, kün teñri kölünti ç.+iñ üze 35/31.

çeü bölge < Çin. zhou: tört ulug ç.+larta belgülüg idiş ol 35/133.

çevişlig hilekar: allıg ç. kişiler altayı turur öskünde 35/19.

çıgay yoksul, sefil: kutlug ç.+ın ermek çahşapıtıg bütürti 7/364.

çıgsız ölçülmez, ölçüsüz: ç. ülgüsüz edgü nomlarlıg 10/284.

çın < Çin. 真 chên, gerçek, doğru: odgurak ç. arış arıg üç nom tilgenin 9/54, üyeliksiz ç. kértü nom tözin 10/48, arıg brahmi ç. ezrua bérmiş 10/133, sokançıg edgü ç. köni nomlug 10/142, paramaarta ç. yég yöriüglüg 10/200, maytri köñüllüg ç. edgü öglisi 10/243, ç. şala sögütke yükünür-men 10/287, yañıltukda ç. burhanı köñül tēyürler 12/27, tıdıgsız ç. bilge biligig içirti tanuklap 13/37, ezüksüz ç. vyakrit alkışıg alalım 13/60, korılmaksız ç. meñike komitu ilişelim 13/72, arış arıg ç. nom tözin ayıglap irtimiz 13/144, kértü ç. yég ulug sıdıg tanuklayur 15/20, ... ç. yinçü toorları 20/185, ç. tēgin kelin teñrim 22/51, meñi ç. ol meñi ok 33/23.

çıngaru tam, kesin, kesin olarak, net bir şekilde; dikkatlice: köñültin taş negü nom bar ç. bakın 12/20.

çınlayu gerçek, hakiki: ç. udumbar alp tapışguluk 10/283, yılayulı ç.+lı eki türlüg 14/17.

çınşu temel gerçek, mutlak varlık: ç. nom tözinte uz ornaşıglıg 10/286.

çıpık dal, ince dal: ç.+ı butıkı yapa yadılmış 10/285.

çisuya tutuñ *Gevezelik Boyası* adlı manzumeyi yazan bir Uygur şair: *çisuya t.* 12/64.

çiçe yeterli, yeterince: *ç. egüsüz küsüş kanturur* 10/280.

çilteg onur, saygı: *etözünge ayag ç. ornanu bërti* 35/82.

çimed- azarlamak: *una astıñ keñrengey-sen ç.-me maña* 12/55.

çimsiz kırışksız, kırışık olmayan: *ç. silvisiz münsüz kadagsız* 10/282.

çintamani < Skr. *cintāmani*, bir tür mücevher; inci: *ç. teg berkin bulguluk* 10/281.

çintan < Toh. A *candañ* < Skr. *cañdana*, sandal ağacı: *çandanaşiri ç. ülüglüg* 10/158.

çoğ parıltı: *kaltı neteg kün teñriniñ ç.+ı üze* 15/38, *küsüşlüg kün ç.+ın kölitü tutup* 10/34.

çoğlug parlak: *teñ kergülüksüz ç. yalınlig* 10/164, *tözgergülüksüz ç. yalınlig* 10/269, *yalınlig ç.+ka yükünür-men* 10/23, *kötitmiş ç.+ka yükünür-men* 10/279.

çok çok, son derece: *ç. soka biz bodi yolça yorıyur tuşinta* 13/89.

çom- batmak, dalmak, boğulmak: *uzun üdüin sansarta ç.-miş batmışlar* 16/107, *tutu yëğü aşın üzüp emgekde ç.-up* 9/76.

çuğ ağaçlık, bahçe, bağ: *bagın ç.+uñ yulıntı* 35/7.

çuvala pırabası < Skr. *jvalaprabhāsa*, ışık, parlak: *tutçı yaruklug ç.* 10/60.

dakşınake < Skr. *dakşınaka*, sağ el; bağışlar, teklifler: *d. dëntarka yükünür-men* 10/215.

dana şiri < Skr. *dhanasri*, bir Tathāgata'nın adı: *d. atlıg etde tavar kutlug* 10/214.

danişirişti < Skr. *dhana*, zenginler yeri: *d. baylar ornagı* 10/211.

darani < Skr. *dhāranī*, tılsım, tılsım tâbiri, tılsımlı söz: *d. samadi nomların tolu* 10/208.

dardavaçira < Skr. *dr̥ḍha-vajra*, sağlam elmas: *d. beg katıg vajir* 10/212.

darmapitaka < Skr. *dharmapiṭaka*, Budistlerin kutsal yazıları: *d. agılıg tutdaçı* 10/209.

daşabal < Skr. *daśabala*, Buddha'nın on gücü: *d. on küçlüg tıyunmuşlarlıg* 10/210.

datu << Skr. *dhātu*, fiziksel element, element, psikofiziksel elementler; doğa; küre, dünya: *d. uguşnuş atı maŋgalı* 10/213.

davlat < Ar. دولت, bir hükümet idaresinde teşkilatlandırılmış olan siyasi topluluk: *bir kün d. tuş bolur* 31/4.

déntar < Soğd. *dynd'r*, Maniheist toplumun bir üyesi, seçilmiş: *ogşatınçsız edgü d. bolgusun küselim* 13/80, *dakşınaki d. +ka yüküniür-men* 10/215.

diram töre: *namo bud namo d. namo saŋ* 16/113.

dyan < Toh. A *dhyaṃ* < Skr. *dhyana*, meditasyon, derin düşünceye dalma, tefekkür, mistik trans, vecd hali, istiğrak: *ilinmeksizin d. olurguluk ol* 8/15, *kimler bo d. yaŋınta* 19/19, *tünermez saçılmaz d. ol* 20/54, *atı bolur monuŋ d. tēp* 20/66, *amrılıp olurgu d. +ıg* 19/17.

ed mal, mülk: *taŋsuk e. tavarlar üze* 10/112, *danaşiri atlıg e. tavar kutlug* 10/214, *yam e. bolsar ma taŋa* 11/54, *öziniŋ e. ed sayu sıgmışın körser* 12/46, *özniŋ ed e. sayu sıgmışın körser* 12/46, *tözünlerniŋ e. tavarın lap buşı bërmiş* 18/7, *e. tavar tileser tapdıŋ* 35/8, *ig tapa körser-sen e. öñedmeki alp* 35/56, *üküş e. tavar yunlagıl* 35/72, *e.+iŋ tavarıŋ yuvultı* 35/39, *e.+iŋ tavarıŋ kokdı* 35/45, *kamgak barır teg e. +iŋ kētdi* 35/71, *tük tümen türlüg taŋsuk e.+lerin* 10/268.

edgü iyi, güzel; iyilik, üstünlük: *retnide yæg meniñ e. teñrim alpım begrekim 3/3, ... siz e. nomlarıg nomlayu 7/82, e. nirvanka yakın eltdiñiz 7/116, turug e. kılınçlıg işlarıg işletdiñiz 7/164, kılınçlıg e. tüzüke 7/210, e. tityük nomlug retnig 7/222, e. nomlarta bışrunu 7/355, yürüñ arıg e. nomlar ağılıgıña 9/101, şaşın öt erig e. nomlarıg 10/10, e. adruklar at yörüglüg 10/29, sudani başdıñlıg e. erenlerniñ 10/138, sokañçıg e. çın köni nomlug 10/142, teñsiz ülgüsüz e. adrukluğ 10/166, yaratinguluk e. nomlarta 10/170, sudur başdıñlıg e. nomlarıg 10/226, sokañçıg e. at küü eltinür 10/229, maytri köñüllüg çın e. öglisi 10/243, tügüni kırk sekiz e. nomlarıg 10/264, çısız ülgüsüz e. nomlarıg 10/284, e. edgü 10/296, edgü e. 10/296, maña mu e. ol saña 11/78, bir ağızkiya e. söz bar sözleyin saña 12/21, oğşatınçsız e. dentar bolgusın küselim 13/80, bizke yérçi bilge bahşi e. ögliler birle 13/83, uz nomlamış e. nomın ulayu bek tutup 13/86, ugrap e. umug bolgu ukıtu nomlagu 13/113, istim tutçı e. yiltız isilgü kılınçlıg 13/148, adruk e. işleriñe ögirür-men 14/16, umugumuz tolpu tözün e. erke 16/26, ülgülep neñ bulguluksuz e. nom tapıp 16/38, ünüş yorık e. adruk içinte turup 16/39, ertmiş kelmedük közünür üdki e. erenler 18/59, aşlık tarıg e. bütüp énç bolzunlar 24/11, bo buyan e. kılınçlıg tüşinte 25/11, bo buyan e. kılınç küçinte 26/24, e. sakın eşinke 30/5, amtın e. kelteçi 30/6, e. kişiler yolın kese katıglanur 35/20, buyan e. kılınç kıl 35/22, e. kelgey 35/23, e. kılınçlıg iş üküş kıl 35/41, e. kelgey 35/50, buyan e. kılınç kılgu-ol 35/51, énçip e. kılınçlıg işlerke inanmaginça 35/59, e. kılınç kılgu 35/80, tapınça alıp işletgil yènik e. lalarıg 35/87, irakda sav eşidüti e. 35/96, yagukdaki iş bütüti e. 35/96, e. kılınç yaratınmakın egsüme 35/143, köñülteki e.+leri 7/342, bo bo e.+lerig tolu ağılıg bütünler 13/188, bulunçsız yæg e.+lerin ögmiş şlokda 9/6, birer burhan e.+lerin ür üdün ögelim 13/12, üzeliksiz burhanlarıñ e.+lerinte 18/19, e.+n barmışka yükünür-men 10/31, e.+n barmış iduklarıg emgekligler için 13/31, e.+n barmış ülgülençsiz yarukluğ üskinte 13/59, muna bo mat muñadıñçıg e.+ñ erür 15/57, kas tıñı teg e.+ñ basdı 35/71, kılmuş e.+ñüzñüñ tüşinte 7/211, biziñ teñrimiz e.+si retni tégür 3/1, biziñ teñrimiz e.+si retni tégür 3/2, burk şark kılıp on e.+sin men atsañ özüm 9/7.*

edgü iyi, iyilik: *Q... QY' e. tüşin töküp sözleser 16/102, oğşatguluksuz e. umug inaglar 18/33, e. işlerim terk bütüp 22/42, e. işlerim terk bütüp 3/20, kişi ara e. yolun alp 35/108.*

edgüti iyice: *nirvanlıg oronta e. ornaşmış 10/102, on türlüg bo kut küsüşüg e. tutalım 13/55, e. kolulap körgü-ol 20/123.*

edik- iyi olmak, geliştirmek: *agzanmış savıñ e.-di altun kümüş teg 35/100, soñ futsi bilgeniñ alı yime e.-megey 35/75, ugramış iş bütmez e.-mez 35/57.*

edlig mal sahibi: *e. sanlıg bolup yorımakiñ sarıp 35/62.*

egir- etrafını sarmak, kuşatmak: *ig tuga e.-ti seni emgetgeli 35/14, yek içgek e.-ür 35/30.*

egri eğri, düzensiz, kavisli: *kesmeñler e. talnı 32/7, e. yorık kemişgil 35/79.*

egsü- azalmak, eksiltmek: *asıñ ayagıñ e.-di 35/45, edgü kılınç yaratınmakın e.-me 35/143, e.-miş buyanlıg tınlıglarıg 10/26.*

egsüksüz eksiksiz, tam: *tükel e. kutlug ülüglüg 10/267, çiçe e. küsüş kanturur 10/280, odgurak bir e. oñay tolgurup 16/55.*

eke abla: *ançulayu ok e.+m tölek kız teñrim 22/31, e.+m tilik tegin kız teñrim 22/57, e.+ñ yeñeñ sevinçlig ol 35/105.*

elig el: *üküş e. tutuğ üze bekürü baglalıp 13/150, sunmış e.+i üze tartıp taşgarıp 10/227, erikse e.+i kalam 32/15, ayıg kılınçlıg şimnu e.+intin ozgurtuñuz 7/148, yıl ay étülü e.+iñde (elgiñde) kirti 35/88, beg tamgası e.+iñde (elgiñde) ornaglıg oron alıñda 35/90, eki köñül birikip altun étig e.+iñde (elgiñde) tutgay-sen 35/126.*

eliger ellişer, beş sayısının üleştirme sayı sıfatı: *e. yoçan uluğın 20/180.*

elük şaka, alay: *satya e. tınlıg yertinçünüñ 11/35.*

em ilaç, deva: *igiñe agrıgıña e.+i yok 35/138, e.+in yürüntegin anutgıl 35/78.*

emgek sıkıntı, eziyet, ızdırap: *sekiz türlüğ e. ... 7/85, bahşim e. kelmekintin 11/99, yürek bagır üzülğü e. teginür tınlıñıñ 13/127, odgurak ürlügsüz e. tıp 20/148, e. bar sakınguluk 35/15, tütüşgülük e. bar 35/53, tört ulug e.+de kurtulalım 5/4, tutu yėgün aşıp üzüp e.+de çomup 9/76, açığ e.+din ozgurtaçı 10/45, tar sıkış e.+din kutrulturtaçı 10/117, aviş tamu e.+in biltürtünüz 7/127, ... e.+in körüp 7/227, otum sansar e.+intin 7/327, yavlak yolnuñ e.+intin ...lur 16/77, érinç e.+ke basıtılmışlarığ 10/68, ulınçığ e.+ke sokışmışlarığ 10/219, korkınçların e.+lerin koryu kéterip 13/71, naraka seviksiz e.+lerinte 10/187.*

emgeklig sıkıntılı, eziyetli, ızdıraplı: *bukagudakılar e. 7/111, e. taloydın keçürtünüz 7/115, e. tolgaklıg tınlıglarka 7/224, e. tüntin ertürteçi 10/27, alku tınlıg etözlerin e. kalmış 18/2, e. sansarka korksarlar 20/109, ugramış işiñ bütmez etözün e. 35/117, e.+in burhan kutıña evrilteçiler 18/60, edgün barmış iduklarığ e.+ler üçün 13/31, kadguluknuñ e.+niñ yarağı éyin 9/83.*

emgeksiz sıkıntısız, eziyetsiz, ızdırapsız: *e. ıgsız éñç bolup 22/41, e. ıgsız éñç bolup 23/19.*

emget- acı çektirmek, ızdırap çektirmek: *ig tuga egirti seni e.-geli 35/14, éñçsiretgü e.-güde évip terk tavrınu 13/145.*

emig meme: *kazguk teg kara boy e.+i tıyür 5/22.*

emle- tedavi etmek: *toz bulganmış ig e.-deçi otaçı bolup 9/78.*

emter- yönlendirme: *ayağlarığ barça siziñe e.+tiñiz 7/157.*

eñ en, ilk: *é. kéninte nirvan bulgu ugragıg turgurmuş 13/30, é. başdınkı tugum úze lénhuada togalım 13/57, birök kimler é. başlayu bodiçit öritip 13/157, utmıslarıñ é. ulug ogulu (oglı) bolmuş 16/25, é. kéninte keçmedin ara 22/43, bulturayın nirvanıg é. üzünçüsinte 25/14, bulturayın nirvanıg é. tüpinte 26/27.*

eñeyü özel: *e. özde adırthıg közünür 12/51, e. öz işlegü işin ertürü tüketip 13/29, e. meniñ bo kut kolunçum alkınmadın 16/68, e. yüz yoçan yarutur 20/11.*

eñeyük özel, özellikle: *on ulug küç tört korkınçsız e. başlap 9/51, e. nomlug yarukın idip 10/25.*

eñilki ilk önce: *e. kim kayu tınlıglar 20/108.*

eñinçig inanılmaz, dikkat çekici, olağanüstü: *e. iduk erdini yalınlug 10/30.*

eñir- eğirmek, bükme: *busuş kadgu belgüsi e.-e turur 35/58, kim bolgay saña e.-medeçi 35/6.*

eñittür- baş eğdirmek: *tolp sansarıg siziñe e.-tiñiz 7/161.*

eñrek parmak: *e. sokımı yerinte ertürmiş bolur 12/49.*

er er, bey, erkek; kişi, kimse, biri: *mahapuruş ulug e. suuvikirantaşiri 10/246, utlı yanıg kılmuş bolur ulug e. atanıp 13/164, biliglig e. biliñe 31/5, ayıpsız tişike e. 33/17, e. kutı beliy suv kutı teriñ 34/4, e. karı bolsar kerçin bolur 34/13, beg e. sıkılur iş bulmadın 35/18, beg e. yemin yeyin tıp sakınsar-sen tişinñe tıdıglıg 35/122, ne tégü-ol anı teg e.+ig 11/140, alpagut e.+ke yükünür-men 10/47, üyeliksiz e.+ke yükünür-men 10/255, umugumuz tolpt töziñ edgü e.+ke 16/26, bilig bilgen ol e.+ke 31/3, öz bahşımız ögin tuymuş üyeliksiz e.+niñ 13/33.*

er- r- imek, yardımcı eylem; var olmak, bulunmak: *ögrünçliğin e.-elim 2/10, birikişip bir oronta birgerü e.-elim 13/84, e.-gülük tapları bolsarlar 20/111, kagıl bagsal e.-igli el han beg eşi bolup 9/82, ediz tikim kayalig basguklug e.-ip 8/11, sermelip akar suvlug e.-ip 8/19, köp yeği telim söğütlüg e.-ip 8/27, kulaçça e.-ip tıp tegirmi pravişi erür 9/18, öñi körki oğşatıgı anıñ yok e.-ip 12/36, ötvi yétvi oçme yaruk top tolup e.-ip 12/38, yarup yaşup katçılarta boltaçı e.-ip 12/40, yasımukça bodi intın anta yok e.-ip 12/42, ujik akşar sav söz intın yok e.-ip monta 12/52, yügerü kén umuğıña yüküngü törü e.-ip 13/128, ögdin kañdın öñisigig öggülük üd e.-ip 13/132, ançakıya münegülük münsüz e.-ip 15/30, yazınçsızın e.-mek çahşapıtıg küzetü 7/347, etöz arıgın e.-mek çahşapıtıg bütürti 7/356, ağız arıgın e.-mek çahşapıtıg küzetdi 7/360, kutlug çıgayın e.-mek çahşapıtıg bütürti 7/364, adruk e.-mez mü biligde 11/6, sakıg*

teg e.-mez mü tözi 11/36, sandanak erdi teg satıgsız e.-mez mü 11/39, yintem e.-mez nomlamakı nomlamazı 15/73, ulug iş küdüg yime ögrünçlüg e.-mez 35/54, kiçig iş küdügler yime bütün e.-mez 35/54, yapşını asılı e.-mişin 20/178, ... e.-ser olar yegü koñuzdın 7/190, kayuda yime kaçan e.-ser başlap erksinip 9/86, tapışguluk e.-ser tözin 11/66, sarvatyan biligni tapmış e.-ser 11/95, lañkaşvari teg lençük e.-ser 11/137, tuyungulukı bar e.-ser tuyunmış bolmaz 12/33, tuyungulukı yok e.-ser tuyunmak bolmaz 12/34, kayu neçe ontın sıñar uluşlar bar e.-ser 13/73, kaçan e.-ser olururın kamagun körelim 13/76, kayu buyan ol montın kazganıltı e.-ser 13/173, kértü amrılmış nirvan bulgu ugraglıg neçe e.-ser 13/183, üstey yalañuz e.-ser yime tañ adınçig 15/35, kar kıragu salkım suvi erür e.-ser 15/39, adınlarta kaçan e.-ser az övkesi 15/48, atı tolptı tözünnüñ neçök erti e.-ser 16/31, ayıg kılınç kılınç e.-ser asanvar tétmiş 18/4, anta tegingülük kılınçım e.-ser erksiz sergülük 18/53, idi saçılmakı yok e.-ser 20/62, yarp tugar e.-ser ol anta 20/74, bo oron e.-ser 'WY'K'K... 20/203, süde e.-ser sançitur 35/51, balıkda e.-ser korayur 35/51, altun küzeç e.-ser ornaglıg idiş ol 35/133, alp e.-ti sansartın ozgusı 7/40, üküş telim tınlıglar boltı e.-ti 7/44, örletür e.-ti tınlıglarıg 7/72, alkınmaz mu e.-ti 7/140, körürler e.-ti siziñe tétrü 7/168, terkin tarıkur e.-ti ançmantın 7/192, küseyürler e.-ti birgerü 7/195, ançulayu amrar e.-ti sizni tözügi 7/199, ... e.-ti yalañuknuñ 7/334, ba ujikke sav bar e.-ti 11/97, atı tolptı tözünnüñ neçök e.-ti erser 16/31, sakınsar e.-ti kim me yok 17/6, turkaru munkul e.-tiler 7/56, ögsüz köñülsüz e.-tiler 7/62, kal tilve teg e.-tiler 7/235, yértinçünüñ yelvi tül teg e.-tükin ukgul 12/9, ay yultuzdın adurmuş teg e.-tükinin 15/31, alp tuyguluk oñarguluk e.-tükiñdin 15/64, kulaçça erip tıp tegirmi pravişi e.-ür 9/18, sekiz on yaş yaşamaşın körkitmiş e.-ür 9/26, birni alkuka kiğürmeki antag ok e.-ür 9/46, ulsuz tüpsüz e.-ür üçün aña inanur-men 9/96, burhan kentü köñül e.-ür köñül ök burhan 12/5, yama raça körkin bozdaçı e.-ür 12/43, üç uguşda monısız neñ bir nom oron yok e.-ür 12/47, bo iş üçün bodisatav yolına kirgü e.-ür 13/121, bodisatav bolayın tıp bodiçit algu e.-ür 13/122, bodiçitniñ algu yañın boşgurup bilgü e.-ür 13/123, boşgungalı küsüşlügler bo sakınç kılgu e.-ür 13/124, üzeliksiz burhanlarnıñ yarlıgı e.-ür 15/37, kar kıragu salkım suvi e.-ür erser 15/39, muna bo mat muñadıñig edgüñ e.-ür 15/57, ... kuvraglıg burhanlar anta e.-ür tıp 16/3, anıñ buyanı yeg e.-r buşı ...lar 16/76, abita burhan ol e.-ür 20/103,

kamug iş irabdın e.-ür 32/3, kamağunuñ yalañuz ögi siz e.-ür+siz 15/27, bir teg ülgüsüz e.-ürler 20/170.

erdemlig marifetli, faziletli: *e. kara laçın 32/9, e. kişi erdini birle tüz ol 34/1, e. kişilerin ayagıl 35/49.*

erdemsiz marifetsiz, faziletsiz: *e. kalmaz açın 32/10, e. kişi etük içinteki ulyak birle tüz ol 34/1.*

erdini < Skr. *ratna*, mücevher, değerli taş: *eñinçig iduk e. yalınlig 10/30, tolu tegirmi e. oot atlıg 10/62, iduk e. ülüglüg kutlug 10/70, ratnaçandira e. ay teñri 10/94, kötrülme ağır e. közlüg 10/273, sandanak e. teg satıgsız ermez mü 11/39, öz bahşika üç e. kutıña inanıp 13/189, seviglig e. monçuklar 20/38, birer e. monçukdın 20/41, kınşuk e. brahmamani 20/184, olurgu e. lénhua ... 20/201, erdemlig kişi e. birle tüz ol 34/1, birök tapsar ol e.+g ne satıg moña 12/24, toda yeği üç e.+g umug tutup 14/22, arış arıg bo yetiken sudur e.+g 26/7, urup tolu e.+ler teñridem aş ton 16/70, alku e.+lerin étiglig 20/128, kün üze men üç e.+lerke 26/3, vayduri e.+n étilmiş karşıda 11/25, Q... bo nom e.+n tutdaçı ... 16/101, yeti e.+n itiglig 20/92, yalrıyur e.+n étiglig 20/116, ayadaki e.+ni içgınıp salma 12/14, katıg tatıgınıñ e.+si boltıñ 35/132.*

erdinilig < Skr. *ratna* + Uyg. *+lıg* mücevher ile süslü, mücevherli: *e. étig tümegin 20/10, yeti e. bir sıruk 20/33, yava e. samırın 20/98, e. söğüt huaların 20/120, yeti e. yerlerde 20/132, altınç kamağ e. 20/163, bēşer yüz kolti e. 20/167, bo e. étigler 20/191.*

eren er, adam; kişi, insan: *üzelihsiz e.+ler yolın bulgalı 16/47, ertmiş kelmedük közünür üdki edgü e.+ler 18/59, ulug bilge e.+lerig ögirtür-siz 15/45, sudani başdıñlıg edgü e.+lerniñ 10/138.*

erig öğüt, nasihat: *şasın öt e. edgü nomlarlıg 10/10, ayturulmuş öt e.+ig adırtlıg oñarıp 13/167, uz ötlemiş öt e.+in unitıp saltımız 13/134.*

erik- hakim olmak: *e.-se eligi kalam 32/15.*

erin- üşenmek: *ürgüt yorıp yég yorıkda e.-meksiz 14/27.*

eriş davranış: *uz yaraşı ötleyüri kop e.+leri 9/94, kamağ türlüğ e.+lerig tükel körkitür 9/88.*

erk güç, kuvvet, kudret: *ulug e. kelti 35/85, raça élig han e.+içe tegmiş 10/91.*

erki herhalde, belki: *yazar e. sen kaña 11/52, kayu ajunta kılılır e. 11/159, kalmadı e. ayıg kılınç maña kılmaduk 18/26, atam kayda tər mü e. 29/2, akam kayda tər mü e. 29/4, begim kayda tər mü e. 29/6, berter mü köñülin e. 29/8, kayda begim tər mü e. 29/10, kaygu ... e. 29/12.*

erklig güçlü, kuvvetli, kudretli: *yapa kat kat e. toori alkınçsız körüglüg 13/7, e. hannıñ yarlığı arkulayu turur eviñde 35/19, kür luular e.+i élig han atlıg 10/38, köñül e.+ig ögirtdürteçi 10/195, teñri yalañuk e.+lerinte 10/162.*

erksin- yönetmek, hakim olmak: *kayuda yime kaçan erser başlap e.-ip 9/86, e.-mek başlap altı türlüğ 10/28.*

erksiz güçsüz, kuvvetsiz, kudretsiz: *anta tegingülük kılınçım erser e. sergülik 18/53.*

erñek parmak: *e.+i ol kamug ... tøyür 5/27.*

ert- geçmek; (zaman) geçmek: *tutçı yistim e.-er keçer étiğlig nomlar 9/34, ügüz e.-geli ugradıñ işiñ bütmez 35/28, ada e.-gey 35/23, adañ e.-gey 35/50, igidmekde içansar etöz e.-gey ig agrıgdın 35/141, ertmegey bo monı tegler e.-gü üdke tegi 16/67, arızun alkınzun kşanti kılıp bolzun e.-gülük 18/54, e.-medin bo kök kalık tınlıg uguşı 16/65, e.-megey bo monı tegler ertgü üdke tegi 16/67, tokılıg körkle monçukdın e.-miş 10/61, ünlüg adkagdın ünmiş e.-miş 10/104, telim uğurın e.-miş aşunmuş 10/163, e.-miş kelmedük közünür arıg uluşlar 12/50, burun e.-miş öñdün uçdın kën üdke tegi 13/101, e.-miş kelmedük közünür üdki edgü erenler 18/59.*

erte (1) erken, daha önce, evvel: *êşidgeli e. yaraglıg 20/153, e. kün tavrak buyan kıl 35/114.*

erte (2) pek, fazla, aşırı: *turum ara e. kışa bir kışan üdte 9/38, e. üküş kalp üd üze sergürü turalım 13/32, e. taşuk ol burhannıñ mantalın körelim 13/58.*

erteki erken: *ê. söki aranyadanta 8/10.*

ertgüsüz bitirilmez: *yüz miñ sansız kalp üd üze ögüp e. 9/100.*

ertimlig fâni, geçici, kararsız: *e. meñike ilinmişke 7/113, etöz e.+in sakınıp 7/353.*

ertiñü son derece, aşkın, olağanüstü: *şaktilig küçi e. ulug 10/13, e. sansız asanki paramitlarıg 12/48, e. meñilig uluşda 20/110.*

ertür- yapmak, yürütmek: *eñrek sokımı yerinte e.-miş bolur 12/49, emgeklig tüntin e.-teçi 10/27, yarutguluk işi e.-tükde 20/119, eñeyü öz işlegü işin e.-ü tüketip 13/29, anı bozup adkag sayu e.-ü kizlemiş 13/142.*

esen sağ, salim, sağlıklı: *burhan kutın bulup biz e. sılg tegin birle kêninte 26/25.*

esirgençsiz esirgemeyen, cömert, (bir şeyden) kaçınmayan: *e.+in tileyü yarlıkadıñız 7/223.*

eski eski, yeni olmayan: *e. atıñ tegşilip yañı boltıñ 35/84.*

esriñü çok renkli, rengarenk, alaca, çeşitli: *e. kılınçlar kılış nizvani 16/66, e. yaruklar ünmişin 20/12, e. yapırgak tüşlerin 20/121, e. yaruklar ünmişin 20/182.*

esrük sarhoş: *tegirmi tam içinte e. boltıñ 35/44.*

et et: *ig tapa körer-sen e. öñedmeki alp 35/58, lanudur e.+ig terig 11/136, yig e.+ler tegşilip bışıg boltı 35/134.*

etiz- çalmak, müzik icra etmek: *oyun e.-ü turmuşın 20/8.*

et'öz vücut: *e. ertimligin sakınıp 7/353, e. arığın ermek çahşapıtıg bütürti 7/356, ayı ulug artuk körkle e. belgürtür 9/12, umugumuz ugan alpniñ e. belgüsi 9/89, közünü turur e. étigi 10/193, birtemleti bir teg ogşaş e. til köñülin 13/81, badıl üküş e. til köñülümdin 14/10, turum ara yüz kolti e. belgürtüp 16/62, e. ... 35/76, igidmekde içansar e. ertgey ig agrıgdın 35/141, amtı muna yügerüki bo ok e.+de 18/55, e.+i münsüz bolmakda ulatı 10/24, tardıç teg e.+in kodur tēyür 5/17, seçe tanlançıg e.+in 20/224, ajunlar sayu kız e.+inte tugmayın 26/22, adruk adruk e.+leri üze 10/257, alku tınlıg e.+lerin emgeklig kılmuş 18/2, e.+leriñe yaraşı 20/9, alpın bulmuş bo e.+nüñ asıgın alıñlar 13/166, arıg süzük e.+üm tilim köñülüm 16/29, e.+ümüzni küzetin 2/6, e.+ün tegre ada bar 35/46, aşnukan érgürü e.+ün küzet 35/117, e.+ün ... 35/142, adın kişi tişi üze e.+ün tegre körser 35/147, e.+ün bil şük tur 35/149, e.+ünñde ayag çilteg ornanu bërti 35/82, e.+ünñin küzetser-sen 35/33, aşnukan érgürü e.+ünñin küzet 35/114.*

et'özlüg vücutlu, bedenli: *akıgsız uguş nomlug e. 10/131.*

etük yumuşak deri ayakkabı: *erdemsiz kişi e. içinteki ulyak birle tüz ol 34/1.*

ev ev, çadır, barınak, ikametgah: *uzun sansarlıg ootlug e. içinte 10/216, yol azsar e. tapmaz 35/26, e.+din barkdın üntiler 7/354, çandik çalpak e.+ig tētip ünüşüg tileyü 13/91, yēl üze yēl tikilep yēltirti e.+inñde 35/12, erklig hannıñ yarlıgı arkulayu turur e.+inñde 35/19, e.+inñde kılğıl aşnuki tözünler törüsün 35/123, kişi ogulı (oglı) ... e.+inñ kelmez 35/145.*

evang(e)lyon < Soğd. 'wnglywn *evangelium*, İncil, Allah'ın vahiy yoluyla dört büyük peygambere yolladığı mukaddes dört büyük kitaptan Hz. İsa'ya nazil olanı: *e. nom rednig nomlap kodtuñuz 7/134.*

evir- çevirmek, aktarmak; yöneltmek; evirmek, döndürmek: *öge yükünmiş buyanıñın e.-er+men 9/105, ... e.-er+men 20/78, kamağ tınlıg uguşı üçün e.-mek kılur-men 13/174, pudğıl arıg nomlug tilgen e.-mek üze 16/95, onunç buyan e.-mekig evirü bërelim 13/44, onunç buyan evirmekig e.-ü bërelim*

13/44, *örmiş tugmuş buyanların e.-ü bērzünler* 13/196, *ögüm kañım hatunlarım e.-ü uluglarım* 27/1, *oñay ilgey kuvrag ara oñaru e.-ür* 9/56, *kēñ teriñ yēg nomlug tilgen e.-ür iduklar* 13/182, *öyü e.-ür+men ...* 4/8, *uzatı bo buyanlarımın e.-ür+men* 16/28, *amtı muna buyanlarımın e.-ür+men* 16/44, *üzüksüz ol buyanlarımın e.-ür+men* 16/48, *uç kızıg yok yēg buyanın e.-ür+men* 16/106, *anı üçün siziñe e.-tim* 17/15, *kañlarımız nomlug tilgen e.-ürke* 21/6.

evirt- çevirmek; yöneltmek: *yēg üstünki nomlug tilgen e.-gü küsüşin* 13/27.

evlig evli barklı, evi olan, varlıklı: *üdüñ üdüñ e. barklıg kınlıkda beklelip* 13/149.

evril- çevrilmek; evrilmek, döndürülmek: *una anıñ tıtagınta tētrü e.-ip* 13/135, *ayıg kılınç öçgü işde aşuku e.-ip* 13/155, *özlüglerniñ aşayıña udu éyin e.-ip* 13/195, *e.-ip yana katnayu* 20/122, *ugan arji yarlıgıña udu éyin e.-ser* 13/163, *öz asıgınta e.-teçi* 10/51, *köpnüñe asıgınta tutçı e.-teçi* 10/277, *emgekligin burhan kutıña e.-teçiler* 18/60, *yavız işdin apamu ... e.-ür* 16/78.

evriş davranış: *ünüş yolça bargu e. üzdümüz kesdimiz* 13/152, *ögretingü e.+lerig ötkünüp alalım* 13/36.

eygü iyi: *ēş kılgu e. işni* 32/5.

ezrua < Soğd. 'zrw', Brahmā Tanrı : *arıg brahmi çın e. bērmış* 10/133.

ezügsüz hatasız, kusursuz, yalansız: *e. çın vyakrit alkışig alalım* 13/60.

éçi ağabey, büyük erkek kardeş: *ini é. tüzülti tavarı telim* 35/94.

édiz yüksek, yüce: *é. tikim kayalıg basguklug erip* 8/11, *é. uçruglug tug örü tikip* 10/233, *toprak üze toprak ünti é. boltı* 35/35, *aşayın tiser-sen é. turur* 35/36.

éki iki: *é. kurug tözin bilmedin ...* 7/394, *bar yok tēmeklig é. uçug tutup* 10/147, *ögretingü é. türlüg işlerin işleyü* 13/194, *yıla yuli çınlayuli é. türlüg* 14/17, *köñül taşım é. kiçig* 28/15, *é. ajunni bultaçı* 30/10, *tag içinte é. yek bar* 35/48,

é. köñül karışdı 35/53, tegser-sen yañı yılñıñ é. yegirminç ayıña 35/63, é. köñül birikdi ögrünçi üküş 35/94, é. köñül köñül tutup kovı bolsar 35/119, é. köñül birikip altun étig eliginde (eliginde) tutgay-sen 35/126, é. kişi köñülü bir 35/128, şamat vipaşyan é.+din sıñar 10/8, altılı é.+li teginçsizlerde istim turguluk 18/52.

ékigü her ikisi, ikisi birden: *bodulmasar é.+ke bulur ol nirvan 12/7, köñül vişay é.+nüñ tözin sakın 12/19, ayaguluk burhannıñlı é.+nüñ 15/11.*

ékileyü yeniden, ikinci kez, tekrardan, bir daha: *é. yana kutadturtaçı 10/69.*

ékinti ikinci: *bir é. üçünç yolu kşanti bolzun 18/46.*

ékirçgü tereddüt: *é. köñüllüg yalañuklarka 7/307.*

ékisiz ikilik olmayan, su götürmez bir şekilde: *é. bolup amrısar 20/58.*

él ülke, memleket, devlet: *kopdın sıñar é. uluşlarig kezdiñiz 7/130, kagıl bağşal erigli é. han beg eşi bolup 9/82, kamağ é. uluşlar tapıgı yügerü kelti öskünge 35/2, yañırtı é. olurgay-sen 35/41, é. içinte tevlig körlüg buyruk bar 35/48, é. han açığın tétmekin alıp 35/62, berklig yek içgekler é. tutgalır 35/112, é. han köñülü ... 35/131, kamağ uluşı é.+i 11/164, é.+in uluşın uz küzetdeçi 10/237, kamağ é.+iñin meñilig bolmakı 11/161, ne busuş ol takı v.+ke hanka inanç bolguka 35/132, buluşı balıkı é.+leri 20/17, arka kamağ é.+niñ bodunnıñ yime 24/8, é.+tin hantın busuş bar 35/46, é.+tin hantın körser-sen alkamakka tüşgelir-sen 35/113, é.+tin hantın açığ bolur mu 35/119, é.+tin hantın töli yok 35/138.*

élgeysüklen- bilge olmak: *al altağlarta é.-ü 10/81.*

élig hükümdar, han, hakan: *tört é. teñrilerke tapınalım 5/3, dört é. teñrilerte tañgmalar 5/5, küir luular erkligi é. han atlıg 10/38, raça é. han erkiñe tegmiş 10/91, arslan bilge teñri é. künçükıdukkut 22/30, arslan bilge teñri é. 23/7, odunmışlarınñ é.+i uz kutrulmış 9/49, arjılar é.+i kañımız 22/2, kut buyanlar é.+iniñ kutlug bodınta 9/17, tuyunmuşlar é.+iniñ bilge bilgisi 9/37, tuyunmuşlar é.+niñ alkışın biz alıp 13/61, tuyunmuşlar é.+iniñ tuymakın tıyalım 13/120,*

ıduk é.+ke yükünür-men 10/239, öñreki é.+ler ... 35/68, açataşaturu é.+niñ 19/5.

élt- taşımak, sürüklemek, liderlik etmek: *edgü nirvanka yakın é.-diñiz 7/116, alıp é.-gelir meni tamuka 17/14, yite uduzu kölüngüler yolınça é.-ür 9/64.*

éltin- taşınmak: *ayı uz bolur tirig özüg é.-mişi 16/81, yüde é.-ü töpöde urup utlı kılğusuz 9/99, alkınmaksız yég üstünki tapıglar é.-ü 13/13, töz tüp tayşınj kértü nomug töpöde é.-ü 13/199, sokançığ edgü at küü é.-ür 10/229, yég üstünki ol köñülüg é.-ür+men 14/20.*

éltiş- (biriyle) iyi geçinmek, samimi olmak (krş. UW NB I.2 (2020), s. 15): *é.-miş kişiler köñülü takı teriñ 35/127.*

én- inmek, alçalmak: *arasız oksuz agtını é.-e 10/42, agtınur é.-er suvlarnıñ 20/144, agmak é.-mek ajunlarığ körkitdiñiz 7/126, üstürti kodı é.-meser 7/42, é.-ser teriñ tenlençsiz yég tözünüzke 15/16, kalıkdn kodı é.-tiñiz 7/74, türk burhanlarta kén é.-tiñiz 7/141.*

éñç sükunet, rahatlık, barış, huzur: *amrılıp é. tepremedin olurmuş üdte 9/14, emgeksiz ıgsız é. bolup 22/41, emgeksiz ıgsız é. bolup 23/19, aşlık tarıg edgü bütüp é. bolzunlar 24/11, ...K' é. kılğıl tepreme 35/143, é. turmak yavışur 35/147, köñülün yıg é. tur 35/149.*

éñçgü sakin, rahat: *é.+ñ meñiñ bultukmaz 35/16.*

éñçgülüg huzurlu, sakin, rahat: *é. oronka 7/26, é. bolguluk belgün belgürmez 35/47, küneyinki köñülünin (köñlünin) é. kılğıl 35/104.*

éñçsiret- rahatsız etmek: *é.-gü emgetgüde évip terk tavrınu 13/145.*

éñçsiz huzursuz, rahat değil: *(...) bo é.+din ... 35/59.*

énil- alçalmak: *intki yarag kılınğu üçün é.-ü yalvaru 13/146.*

éniş gelecek: *é. üdtekilerke ulalzun tép sakınçın koşmış* 15/91.

éntür- bastırmak, düşürmek, indirmek: *kalımkeyşi koşugka é.-miş şlok* 16/111, *yél yéltirip é.-ti lim sıntı ...* 35/151, *takşutka é.-ü tegintim* 19/14.

érgür- ulaşmak, yetişmek; erimek: *aşnukan é.-ü etözünin közet* 35/114.

érin- bozulmak: *yér sub kutı é.-ür tøyür* 6/3.

érinç sefil, zavallı: *bizni teg é. tınlıglar* 7/107, *é. umugsuz tınlıglarıg* 10/44, *é. emgekke basıtılmışlarıg* 10/68, *sansarta é. mēni teg* 17/5.

érinçke- merhamet göstermek: *tıdmadın ol özlüglarıg taşırtı é.-p* 13/38, *suyurkayu é.-yü yarlıkadıñız* 7/231.

érinçü günah, kötülük: *tümenlig é. kılıgmalar* 5/8, *é. kılmış kılınçı iştig bolur* 6/10, *öñi öñi tsoy é. yazuklar yazdımız* 13/140.

érinçülüg günahkar: *irkilü kelmiş tsoy é.* 10/65.

érinügsüz üşenmeksiz: *turup kēnki kalplarta é.+in* 16/35.

ésilgü azalma: *istim tutçı edgü yiltız é. kılımız* 13/148.

éş eş, arkadaş: *bilig saña é. bolur* 31/2, *é.+i üçün azız can* 30/3, *edgü sakın é.+iñke* 30/5, *yaman sakınsañ é.+iñke* 30/7.

éşi asil bir kişinin karısı, hanım, kadınlara özgü bir unvan: *kagıl bağşal erigli él han beg é. bolup* 9/82, *begdin é.+din körser-sen savka kiregelir-sen* 35/113, *begke é.+ke mangıl* 35/78.

éşid- işitmek, duymak, dinlemek: *teñriniñ bitigin biz é.-elim* 5/2, *é.-geli erte yaraglıg* 20/153, *TWZ...LWK... é.-gülük ünler 'KSY...L'R* 16/7, *ol nomda é.-ip ukar-biz* 7/136, *bo yarlıgıñızni é.-ip* 7/406, *é.-ip igdin agrıgdın ozayın* 26/21.

êşidil- işitilmek, duyulmak, dinlenilmek: *yayıtu ayıglıgka yaragsız é.-ser* 11/51, *antag é.-ür inçe tıp* 20/147, *inçip é.-ür tañlançıg* 20/155, *on kat kas oyun yañkusı é.-ür yorisar* 35/70, *yêl éyin é.-ür küzki ıgaç yañkusı* 35/93.

êşidüt işitme, duyma: *ırakda sav é.+i edgü* 35/96.

êşsiz eşsiz, eşi olmayan, benzersiz: *é. köni nomug nomladıñız* 7/114, *é. ıduk tilıñız üze* 7/221.

ét- süslemek, tanzim etmek: *bun oronu birer kogda bütürü é.-elim* 13/104, *yapa yértinçüg bir yintem é.-er tuymayur* 12/41.

éter- takip etmek: *una bo tört tapıg işin umışça é.-ip* 13/161.

étig süs, dekorasyon: *erdinilig é. tümegin* 20/10, *éki köñül birikip altun é. eliginde (elginde) tutgay-sen* 35/126, *altun é. tözi bir* 35/128, *közünü turur etöz é.+i* 10/193, *tükezigçe uz tümegi é.+i* 10/266, *burk şark kılıp uguluksuz uluş é.+in* 13/103, *yapırgaklarınıñ é.+in* 20/97, *seçe tañlançıg é.+ler* 20/40, *tutçı yaruklug é.+ler* 20/190, *bo erdinilig é.+ler* 20/191.

étiglig süslü, süslenmiş: *tutçı yistem erter keçer é. nomlar* 9/34, *yêti erdinin é.* 20/92, *yaltrıyur erdinin é.* 20/116, *alku erdinilerin é.* 20/128, *kêñ alkıg é. sakingu-ol* 20/186, *uz é. üç üdteki kayu barınça* 21/1.

étıl- süslenmek, donatılmak: *kalısız tüz uz é.-ip utmışlar ul sayu* 13/74, *vayduri erdinin é.-miş karşıda* 11/25, *yıl ay é.-ü eliginde (elginde) kirti* 35/88.

év- acele etmek: *ênçsiretgü emgetgüde é.-ip terk tavrınu* 13/145.

éyin (-Den) dolayı:, takip ederek, (-E) göre, uygun olarak: *é. ...7/393, kutgarguluk vaynikılar yarağı é.* 9/21, *yênik ağır aşnu kılmuş tıltığı é.* 9/63, *kadgulugnuñ emgeklignin yarağı é.* 9/83, *una anı é. kezigçe ukıtu sözlelim* 13/4, *é. ögirmeklig işig inaru kemişip* 13/147, *ugan arji yarlıgıña udu é. evrilser* 13/163, *öñilernin buyanıña töz é. ögirü* 13/191, *özlüglernin aşayıña udu é.*

evrilip 13/195, alku üdte olarka è. ögretingü için 16/43, buluj yınakda tap è. 20/193, yel è. eşidilür küzki ıgaç yankusı 35/93.

futsi hoca: *son f. bilgeniñ alı yime edikmegey 35/75.*

gandahasti << Skr. *gandhahastin*, Buddha adı: *adın g. başlap bodisatavlıg 9/71.*

h h harfi: *h. ujıknı kavrayu büritgil 11/41.*

han (2) hakan, han, hükümdar: *kagıl bağşal erigli el h. beg eşi bolup 9/82, kür luular erkligi elig h. atlıg 10/38, raça elig h. erkiñe tegmiş 10/91, adınçığ iduk kagan h. süüün 22/22, adınçığ iduk kagan h. süüsün 23/1, ançulayu ok kagan k. hatun kuñ tayzi altun urugları 25/1, adınçığ iduk kagan h. süüsü 26/10, el h. açığın tétmekiñ alp 35/62, el h. köñüli ... 35/131, ançulayu kaltı sumur taglar h.+ı teg 9/11, ... kagan h.+ımıznıñ 24/1, teñri h +ıñ kavudı küñ(3)tün turup yıg tiler 35/121, uganlar h.+ıña yükünür-men 10/223, kamagnıñ h.+ıña yara 11/20, şaņke çakravart h.+ka 11/144, ne busuş ol takı elke h.+ka inanç bolguka 35/132, tegzintürteçi h.+lar başdıñlıg 10/161, söki h.+lar küçi yime tusulmagay 35/75, erklig h.+nıñ yarlıgı arkulayu turur eviñde 35/19, eltin h.+tın busuş bar 35/46, eltin h.+tın körser-sen alkamakka tüşgelir-sen 35/113, eltin h.+tın açığ bolur mu 35/119, eltin h.+tın töli yok 35/138.*

hardayı *harday, hartay, hartya* << Skr. *hrdaya*, zihin, ruh: *h. kayuda ol tözi 11/42.*

hatun tanrıça, kraliçe: *ançulayu ok kagan han h. kuñ tayzi altun urugları 5/1, kaka yarağlıg k. tileser 11/43, ançulayu ok kuñtaykiu k. kutın raçabadiratayzıları yime 23/2, ançulayu ok h.+lar kutların 22/23, adın kalmış h.+lar teginler yime 22/32, ögüm kañım h.+larım evirü uluglarım 27/1, anası vaydihi h.+ta 19/6.*

hoş < Far. □ □ □ , güzel, iyi; tatlı : *ne h. bo ayıpsızlık 33/13.*

hu huy, tabiat: *cuanmartlıknı h. kılğan 30/9, bahıllıknı h. kılğan 30/11.*

hua < Çin. 花 hua, çiçek: *kañımız burhanka h. birle tapın* 11/19, *ulunın yapırgak h. +ların* 20/2, *erdinilig sögüt h. +ların* 20/120.

hualan- çiçeklenmek: *k ujiklayu h.-u açıl* 11/17.

ı ekin, bitki, ağaç: *ı. ıgaç kutı ulıyur tıyür* 6/5.

ıçan- uzak durmak, vaz geçmek, dikkat etmek: *örki kişilerke ı.-gıl* 35/49, *yat kişilertın yağı bar ı.-gıl* 35/144, *at yol tilemekde ı.-gu+ol* 35/136, *küzetmişçe ... ı.-ıp* 7/341, *ıgidmekde ı.-sar etöz ertgey ıg agrıgdın* 35/141.

ıçgın- kaybetmek, elinden çıkarmak; dağılmak, bozulmak: *ayadaki erdinini ı.-ıp salma* 12/14.

ıd- göndermek, yollamak: *eñeyük nomlug yarukın ı.-ıp* 10/25, *yañ kıp bėrmeklig yarukın ı.-ıp* 10/171, *yarukların birgerü ı.-mış teg* 20/50, *uzatı ı.-ur yarukları öz yaş ülgüsi* 9/90, *savınta ı.-zunlar belek* 11/96.

ıduk kutsal, aziz, mukaddes, gönderilmiş: *adıñıç ı. kañımız* 7/37, ... *ı. kañımız* 7/41, *kaçan ı. kañımız* 7/73, ... *ı. ançmanka tutuzduñuz* 7/124, *eşsiz ı. tiliñiz üze* 7/221, *eñiñiç ı. erdini yalınlıg* 10/30, *ı. erdini ülüglüg kutlug* 10/70, *narasinha ı. yalañuk arslanı* 10/189, *ı. éligke yükünür-men* 10/239, *arış arıg nirvan tözlüg ı. nomka* 14/2, *ı. nomnuñ özen sısan tızı tėtmiş* 15/14, *ı. kértü kurugug ukıtdaçı bo şloknu* 15/92, *alp biliglig ı. kutlug mançuşiri teg* 16/41, *ı. samantabadiri bodisatavnuñ yorır kut* 16/109, *ı. nomlamış nom üni* 20/154, *adıñıç ı. kagan han süüsın* 22/22, *adıñıç ı. kagan han süüsın* 23/1, *adıñıç ı. kagan han süüsü* 26/10, *kėñ teriñ yėg nomlug tilgen evirür ı.+lar* 13/182, *edgün barmış ı.+larıg emgekligler üçün* 13/31, *kızı yaruk ı.+larka bargıl yakın* 12/18, *tolpı tözün ı.+nuñ yorıkın arıtıp* 16/33.

ıgaç ağaç: *ı ı. kutı ulıyur tıyür* 6/5, *köp ı. üre turur* 32/1, *yél éyin eşidilür kızıki ı. yañkusı* 35/93.

ıgla- ağlamak: *ot sub kutı ı.-yur t y r 6/4.*

ımag dayanak, sığınak, güvence, inanılacak ve güvenilecek Şey veya kimse: *alıŭ amtı umug ı. 7/7, y rtin uke umug ı. t r td nj z 7/153, nata umug ı. bolgalı udaçı 10/188, soka umug ı. bolgalı umakdın 10/228, kayu neçe umug ı. burhanlarnıŭ 15/26, umug ı. yolçı y r i bahşi tutunu 18/36, unıtmadaçı umugı ı.+ı 10/221, oŐatguluksuz edgülüg umug ı.+lar 18/33.*

ıman- inanmak, güvenmek: * z kent nke ı.-gıl 35/32, begke eŐike ı.-gıl 35/78, ı.-guluk anaçıma sizki tayap 15/15, öz bahşika  c erdini kutıŭa ı.-ıp 13/189, inçip edgü kılınçlıg işlerke ı.-magın a 35/59, pra apatika ı.-mıŐlarnıŭ 10/123, ... ı.-u teginür-men 16/1, una amtı isig  z mdin berü ı.-u 18/35, ı.-u yinçürü y k n p 20/236, ılsuz tüpsüz erür  c n aŭa ı.-ur+men 9/96, ayap k lep alku  dte ı.-ur+men 14/4.*

ıman  bir unvan, bir memuriyet unvanı, yardımcı müŐavir: *ne busuş ol takı ülke hanka ı. bolguka 35/132.*

ımaru öte, sonra, ileri, bu yana: * yin ögirmeklig işig ı. kemişip 13/147.*

ımın öte yandaki, karşı taraftaki, uzak, çok ileri: *yasımukça bodi ı. anta yok erip 12/42,  jik akşar sav söz ı. yok erip monta 12/52, ı. kıdıg uçuz bolur kimke yime 15/17.*

ırab Tanrı, Rab: *kamug iş ı.+dın erür 32/3.*

ırak uzak: *ı. tezgürü ka urmak  ze 10/235, uzun ı. kalp  ze ol yol a baralım 13/88, miŭ ban a ı. barmış kişiler birle körüşgey-sen 35/126, ı.+da sav eşidüti edgü 35/96.*

ırgal- ırgalanmak, sarsılmak, sallanmak: *artuç sögüt butıkı yüz t rl g n ı.-ır 35/111.*

ırk fal: *birök bo tusuşmak atlıg ı. kelser 35/11, birök s  sülemek atlıg ı. kelser 35/24, birök bo tag atlıg ı. kelser 35/34, birök bo koramak atlıg ı. kelser 35/42, bo ı.*

kimke kelser 35/51, birök bo arka bėrmek atlıg ı. kelser 35/52, birök bo sevinmek atlıg ı. kelser 35/64, birök bo teriñ kudug atlıg ı. kelser 35/73, birök utru kelmek atlıg ı. kelser 35/81, birök  n  kelmek atlıg ı. kelser 35/92, birök kiçig igidmek atlıg ı. kelser 35/107, birök k n yarukı atlıg ı. kelser 35/115, birök kişi birikmek atlıg ı. kelser 35/124, birök bo igidmek atlıg ı. kelser 35/140, birök bo ulug m n kmek atlıg ı. kelser 35/150.

ısırıl- ısırılmak: *ı.-makdın kutsıratılmı  10/67.*

ıt it, k pek: *ı. karı bolsar yatıp  r r 34/6.*

ı  ı , ı eri: *i. teriñ kat b k tagda 8/9, y rekimde i.+din barmı  k rtg n m  ze 9/102, i.+din sıñarkı k ni yorıklıg 10/236, altı kapıg a i.+din körgil k z ngey y g yol 12/58, y lli suvlı teprey  kudug i.+in bekledi 35/74, tarazuk i.+inte olgurtur t y r 6/8, kas i.+inte t r mi  7/236, budaavatansaka athg sudur i.+inte 9/1, aklan ig sansar i.+inte 10/41, uzun sansarlıg ootlug ev i.+inte 10/216, ... mnu i.+inte kooglar sanın a 16/2,  n   yorik edg  adruk i.+inte turup 16/39, u uzkıya l nhua i.+inte tugup belg r p 16/58, karan u sansar i.+inte men barıp tugmaduk 18/24, tay  n nomnuñ i.+inte 19/12, olarnuñ i.+inte  lg s z 20/15,   n  kolulamak i.+inte 20/29, ... i.+inte 20/51, amran ig k l yuullar i.+inte 20/129, bo  nlerniñ i.+inte 20/156,  z n n kar i.+inte ig kirti 35/15, k n l i.+inte oot kirti 35/15, k n teñri kirti y r i.+inte yarumakı tıdltı 35/17, tegirmi tam i.+inte esr k boltıñ 35/44, tag i.+inte  ki yek bar 35/48,  l i.+inte tevlig k rl g buyruk bar 35/48, k z n i.+inte k g yok 35/99, k n l n i.+inte kadgu yok 35/99, erdemsiz ki i et k i.+inteki ulyak birle t z ol 34/1, apam bir adakın sısar i.+inteki tatıg t k lg ke ... 35/137.*

ı gek cin,  eytan: *yek i. egir r 35/30, yek i. tarınsar  nreken ''  ... 35/141, irig kadir yavlak i.+ler  ze 10/66, berklig yek i.+ler  l tutgalır 35/112.*

ı ger- nüfuz etmek: *altı paramit tört i.-meklig 10/80.*

ı ger  ı eriye doğru, ileriye doğru: *... i. 7/170.*

içik- girmek, batmak, çökmek: *üzlünçü tüpde i.-medük 10/107.*

içirti gönül: *tıdıgsız çın bilge biligig i. tanuklap 13/37.*

ideñ hep: *i. kararmakı bolmasar 20/60.*

idi (1) sahip; Tanrı, hazret, efendi: *i. igeke yükünür-men 10/71, ... TL'R i.+sin 20/1, başçı i.+siye yükünür-men 10/207.*

idi (2) asla, hiçbir şekilde, hiçbir surette (olumsuzluk bildirir): *i. tikisizde 8/12, i. saçılmakı yok erser 20/62.*

idiş kap, çanak, çömlek: *altun küzeç erser ornaglıg i. ol 35/133, tört ulug çeülarta belgülüg i. ol 35/133, küzeçiğ kezütip simasar aş berteçi i. ol 35/137.*

idişlig kap, kabı olan: *toog i. tirgükler 20/188.*

ig hastalık: *toz bulganmış i. emledeçi otaçı bolup 9/78, aç kız i. kigente ulatı adaları amrılıp 24/9, i. agrıg üze bastıkmak tıltagı ... 26/19, i. agrıg kètdi 35/9, i. agrıg ugrınta (ugrinta) körser-sen ... 35/13, i. tuga egirti seni emgetgeli 35/14, özünin kar içinte i. kirti 35/15, i. tapa körser-sen et öñedmeki alp 35/58, i. tapa körser-sen törü yavız 35/72, busuş kadgu i. agrıglar ornag tutgalır 35/112, igidmekde içansar etöz ertgey i. agrıgdın 35/141, i. tapa körser bagırtın tepremiş ig ol 35/148, ig tapa körser bagırtın tepremiş i. ol 35/148, eşidip i.+din agrıgdın ozayın 26/21, i.+iñ agrıgıñ öçdi 35/39, i.+iñe agrıgıña emi yok 35/138.*

ige sahip: *idi i.+ke yükünür-men 10/71.*

igesiz sahipsiz: *i. kurugın oñarsar 20/56.*

igid yanlış, hata: *i. sakınçlıg yat yağılarıg 10/234.*

igid- beslemek, yetiştirmek: *birök kiçig i.-mek atlıg ırk kelser 35/107, kiçig i.-mek kelti ak kışın az 35/108, birök bo i.-mek atlıg ırk kelser 35/140, i.-mekde içansar etöz ertgey ig agrıgdın 35/141.*

iglig hastalıklı: *i. önedti 35/130, ... i.+ler 7/173.*

igsiz hastaliksız, sağlam: *emgeksiz i. ênç bolup 22/41, emgeksiz i. ênç bolup 23/19.*

il- iliştiirmek, bağlamak: *bodulmaklıg i.-gü tûpke sırlımlıslarka 7/117, i.-ip tartıp kie bitimiş boltum asıg tutuñ 15/93.*

ilek azarlama, takdir: *sañ teñşü i. 11/94.*

ilgey iyilik: *oñay i. kuvrag ara oñaru evirür 9/56.*

ilin- ilişmek, bağlanmak: *adkanmakı ilin-meki kimniñ birök 15/46, i.-meksizin dyan olurguluk ol 8/15, yapşurmuş i.-miş adkagdın 7/332, ertimlig menjike i.-mişke 7/113.*

ilinçsiz ilintisiz, bağlantısız (krş. UW *arkuru*, UW NB II.1 91): *kök ayazniñ kün ayı teg a. yoryu 13/66.*

iliş- ilişmek: *korılmaksız çın menjike komitu i.-elim 13/72.*

ilişlig bağlı: *i. tartıslıg ... 7/93.*

ilki ilk, ilk olan, birinci, baş, başlangıç: *i. tözi arıg bilge biliglig 10/232, ... tınlıglar i.+de 7/49, i.+de berü adkanıp 7/95, i.+de berü kirikgen ... 7/305.*

ilkisiz öncesi olmayan, başlangıçsız, ezeli: *i. uzun sansartın berü 10/64.*

ima şiri bir kızın adı: *i. beg yegen ... 22/59.*

imirt kasvetli; barut ağacı: *i. çoğurt söğüt arasınta 8/13.*

inçe öyle, öylece, böyle, böylece: *anın amtı tözünlerim anı i. bilinler 13/165, köñülte i. tēp sakıngu-ol 20/115, antag eşidilür i. tēp 20/147, savın i. ayur 35/11, savın i. ayur 35/24, savın i. tēr 35/34, savın i. tēr 35/42, savın i. ayur 35/52, savın i. tēr 35/64, savın i. tēr 35/73, savın i. tēr 35/81, savın i. tēr 35/92, savın i. tēr 35/107, savın i. tēr 35/115, savın i. tēr 35/124, savın i. tēr 35/140, savın i. tēr 35/150.*

inçge ince: *adruk tañsuk artuk i. işlig 10/129, i. teriñ bilge biliglig begimizniñ 15/90, i. teriñ sokañçığ 20/152, olurup körünçlegil i. yügürük atlarığ 35/87.*

inçgek(i)ye incecik: *i. suv kadıgınta 8/14.*

inçip böylelikle, bu suretle, sonra, fakat, lakin: *i. taşdın yaltrıp 20/61, i. eşidilür tañlançığ 20/155, i. edgü kılınçlıg işlerke inanmagañça 35/59.*

indira kitu duvaça raça < Skr. *indraketu-dhvajarāja*, bir Buddha'nın adı: *ı. 10/238.*

ini küçük erkek kardeş, küçük kardeş: *amrak tugmuş i. kelin 29/3, i. içi tüzültili tavarı telim 35/94.*

intki fayda, kar, çıkar: *i. yarag kılıngu üçün énilü yalvaru 13/146.*

intraçal Indra'nın ağı: *bilü ugusuz ı. toorka ogşatı 9/47.*

inyanakitu << Skr. *jñāna*, bir Bodhisattva'nın adı: *javalokitaişvara i. 9/70.*

ir- yermek: *özni ögüp yatnı i.-ip ölmigü azlanu 13/137, arış arıg çın nom tözin ayıglap i.-timiz 13/144.*

irig sert, kaba, vahşi: *i. kadır yavlak içgekler üze 10/66.*

irinç zavallı, sefil, boynu bükük: *umugsuz i. munkul kal agulug yıldıda 7/52.*

irinçin < Tib. *rin-zhen*, özel isim: *kızlarım tanyaşiri beg i. beg 22/53.*

irkil- toplanmak: *i.-ü tsoy érinçülüg* 10/65.

isig sıcak: *agduk bolup i. özüm üzülügü tuşda* 16/49, *amrak i. özin üzüp ölümke sokmuş* 18/3, *una amtı i. özüm din berü inanu* 18/35, *ulug tolun üni i.+i toyı kuvrığı* 9/93.

iste- istemek, aramak: *sora i.-yü tilegülüki* 10/139.

istim sabit, daima: *öglüg kişi i. tutçı yazmaksız baçar* 12/3, *i. tutçı edgü yiltız isilgü* *kaltımız* 13/148, *tutçı i. bodilig yég yorık üze* 14/23, *altılı ekili teginçsizlerte i.* *turguluk* 18/52.

iş iş, görev: *yég nom bo ol monı tutup i. sémek kodgil* 12/12, *bo i. üçün bodisatav* *yoluña kirkü erür* 13/121, *özke adınka asıglıg i. bütürüp bütgerip* 13/130, *bitimekde ulatı i. birgerü bütürser* 13/160, *alkınmaksız ağılıgı algu i. kılınlar* 13/168, *kamug i. irabın erür* 32/3, *i. kılgu eygü işni* 32/5, *beg er sıkılır i.* *bulmadın* 35/18, *kamag i. kodgil* 35/22, *kişi yanıl sar i. bütmez* 35/26, *edgü kılınçlıg i. üküş kıl* 35/41, *ulug i. küdüg yime ögrünçlüg ermez* 35/54, *kiçig i.* *küdügler yime bütün ermez* 35/54, *ugramış i. bütmez edikmez* 35/57, *tepredük sayu i. kütügün (kütgün) tapıgınça (tapgınça)* 35/85, *kılntuk sayu i. büter* 35/95, *yagukdaki i. bütüti edgü* 35/96, *adınlar asıgın kılguluk i.+de* 10/259, *ayıg kılınç öçgü i.+de aşuku evrilip* 13/155, *i.+de tuşda seçiltiñ* 35/37, *yavız i.+din apamu ... evrilür* 16/78, *teltük biligsizniñ i.+i* 11/134, *yarutguluk i.+i ertürtükde* 20/119, *kaltı kum üze kudu tartıp i.+i küdügi bütmeyük teg* 35/40, *yaşurukı i.+i üze kapıgıñ ünürser ...WR* 35/146, *adınlarka asıglıg i.+ig işletdiñiz* 7/146, *éyin ögirmeklig i.+ig inaru kemişip* 13/147, *eñeyü öz işlegü i.+in ertürü tüketip* 13/29, *una bo tört tapıg i.+in umışça éterip* 13/161, *burhanlar i.+in işleyü* 20/194, *özünje öñ i.+in başlagıl* 35/103, *i.+in küdügin yanıl sar tütüş bolur* 35/135, *ügüz ertgeli ugradıñ iş+iñ bütmez* 35/28, *kılmış i.+iñ yagılıg* 35/29, *kop i.+iñ tapıñça korı yok ...* 35/101, *kop i.+iñ yaraglıg* 35/106, *künikeki i.+iñ tıdıglıg* 35/109, *ugramış i.+iñ bütmez etözün emgeklig* 35/117, *kılmış i.+iñ ... L'Q'Ysen* 35/142, *i.+iñin küçünin artatur* 35/48, *amtıkan turkaru i.+iñin törün tutgil* 35/104, *upakar asıglıg i.+leri* 20/18, *teğimligçe i.+lerig işletdiñiz* 7/151, *turug edgü kılınçlıg i.+lerig işletdiñiz*

7/164, ozakı bo tokuz türlüg i.+lerig işleyü 13/43, turkaru ol i.+lerig tolguru işleyin 16/36, una aña alku i.+lerim ogşaşzun tēp 16/27, edgülig i.+lerim terk bütüp 22/42, edgülig i.+lerim terk bütüp 23/20, ögretingü eki türlüg i.+lerin işleyü 13/194, yaratingu i.+lerinte yarp yaratınzunlar 13/180, bolmaktaki partağçannıñ buyanlığı i.+leriñe 13/23, adruk edgü i.+leriñe ögirür-men 14/16, èncip edgü kılınçlıg i.+lerke inanmagañça 35/59, iş kılgu eygü i.+ni 32/5.

işle- işlemek, çalışmak, yapmak, yerine getirmek: eneyü öz i.-gü işin ertürü tüketip 13/29, bolarka èyin ögirmekig bodulu i.-lim 13/24, ana basa utlı yanığı i.-miş kergek ol 13/156, turkaru ol işlerig tolguru i.-yin 16/36, ozakı bo tokuz tüürlüg işlerig i.-yü 13/43, ögretingü eki türlüg işlerin i.-yü 13/194, burhanlar işin i.-yü 20/194.

işlet- çalıştırmak, işletmek: adınlarka asıgılıg işig i.-diñiz 7/146, tegimligçe işlerig i.-diñiz 7/151, turug edgü kılınçlıg ırlarig i.-diñiz 7/164, tapıñça alıp i.-gil yènik edgü lalarig 35/87.

işlig işli: yavalturu udaçı yanğarınçsız i. 10/17, adruk tañsuk artuk inçge i. 10/129, örletmek i. teñrilig şimnu 10/250.

iştig bol- dinlenmek: èrinçü kılınmış kılınçı i. bolur 6/10.

it- yitmek: birle yana törçimeksiz i.-zün yokadzun 18/45.

iyin- ezilmek: yança i.-teçi tēp yadılmış atlıg 10/21.

k k harfi: k. ujiklayu hua alu açıl 11/17.

kaç kaç, birkaç, ne kadar: katda turgan k. ol oğlan 29/9.

kaç- kaçmak, uzaklaşmak: yügürü k.-a beş yollarta yük yüde yalkıkıp 13/126, k.-ar ol mēntin özi 11/44, öñ başlap adkangularka biligler k.-ar 12/1, l ujiknıñ lalanı k.-dı 11/135.

kaçan ne zaman, ne vakit, ne zaman ki, işte o zaman: *k. iduk kaçımız 7/73, kayuda yime k. erser başlap erksinip 9/86, k. erser olururın kamagun körelim 13/76, adınlarta k. erser az övkesi 15/48, k. erser kayuka ma barmaksız-siz 15/51, k.+ka tegi kaygusuz yırgasun 11/163.*

kaçıg algı organı: *altı k. üze azmışlarka 7/125, köz k.+larıg kutadurtaçı 10/194, köz başlap k.+ların yığınıp 8/29.*

kaçıglıg algı organına sahip olan: *altı k. yağılarım 17/13.*

kaçma kaçan, kaçır, kaçmış: *ataylarım k. kulun atam kayda tır mü erki 29/1.*

kaçur- kovmak: *ırak tezgürü k.-mak üze 10/235.*

kadagsız günahsız, suçsuz, kusuru olmayan: *çimsiz silvisiz münsüz k. 10/282.*

kadam < Ar. قدم ,ayak, adım: *bulfayız urdu k. 32/13.*

kadaş akraba, aile efradı; kardeş: *altı yolta ög kaç k. ogul kız bolmuş 18/1, turunlar kamag begler k.+lar 1/5.*

kadgu keder, kaygı, dert, sıkıntı: *k. nizvanılarını katıgdi tutup 11/21, kamag k. nizvanılar ters süzekler 15/40, k. bar buşunguluk 35/15, busuş k. belgüsi ejire turur 35/58, köñülün içinte k. yok 35/99, busuş k. ig agrıglar ornag tutgalır 35/112.*

kadgulug kederli, kaygılı, dertli, sıkıntılı: *kisiñ busuşlug k. turur 35/146, k.+nuñ emgeklignin yaragı éyin 9/83.*

kadgur- kederlenmek, üzülmek: *kasınçıgımın öyü k.-ar+men 4/4, k.-tukça kaşı körtlem 4/5.*

kadır sert, kızgın, vahşi: *k. yavlak tınlıglarıg yavalturgu için 9/81, irig k. yavlak içgekler üze 10/66, k. katkı katıg sav yügerü kelti öskünde 35/12, ... k.+ın bilteçi 30/2.*

kagal kamçı: *... k. berken urupan bërkeseyür tøyür 6/17.*

kagan hükümdar, hakan, han: *adınçıg iduk k. han süüsın 22/22, adınçıg iduk k. han süüsın 23/1, ... k. hanımıznıy 24/1, ançulayu ok k. han hatun kuş tayzi altun urugları 25/1, adınçıg iduk k. han süüsü 26/10.*

kagıl söğüt dalı, çubuk: *k. bağşal erigli el han beg eşi bolup 9/82.*

kaguş- kavuşmak: *k.-guluk künni küsep 29/11.*

kak kurutulmuş nesne: *yaraşıp k.+ıña yarsımasar 11/53, k.+ka yaraglıg katın tileser 11/43.*

kakaç pislik: *kkir k. teg üç agudın kên alkıg törümiş 13/18.*

kakın- pişman olmak: *ökünü k.-u arıyu siliyü kéterip tüketip 18/48.*

kal aptal, deli, çılgın, şaşırılmış: *umugsuz irinç munkul k. agulug yıldı 7/52, k. tilve teg ertiler 7/235, amtı men buyan kaya k. kentü özüm 22/12, amtı men buyan kaya k. 22/37.*

kal- kalmak, arta kalmak: *tavarı turguru k.-ır tøyür 5/18, anuk buznu suv temedin arsızıp k.-ma 12/16, k.-madı erki ayıg kılınç maña kılmaduk 18/26, erdemsiz k.-maz açın 32/10, ogadıp k.-mış tınlıglarıg ugrap 10/289, adın k.-mış hatunlar teginler yime 22/32, ulınçıg sarsarta k.-tımız 7/104, bo sansarta k.-tımız 7/112, uka bilü umamakdın ogadıp k.-tımız 13/133.*

kalam << Ar. kalam, kalem: *erikse eligi k. 32/15.*

kalık gökyüzü; yukarı kat, kule: *bar ililig kök k. yüzinte 7/335, amti neteg bo kök k. nizvani kalınçlar 13/45, kök k. teg yuklunmaksız azsız suksuz 15/6, ertmedin bo kök k. tınlıg uguşı 16/65, bir teg k. 'YSY...L'RY 20/168, yaltrıyu kök k.+da 20/177, kök k.+da uçar kuş uçu umadın turtı 35/17, k.+dın kodı ëntiñiz 7/74, ütkeyede kök k.+ıg kën booş sıgurur 12/45, köp yañşamaklıg boduğın kök k.+ıg 12/62, adın anabar teñriniñ k.+ınta 16/73.*

kalım keyşi bir kısmı eksik, uzunca bir dini metni nazmetmiş olan ve ruhani zümreye mensup bulunan bir Uygur şair: *k. koşugka ëntürmiş şlok 16/111.*

kalın kalın, çok, kalabalık: *ol yaruklarta köp k. 20/13.*

kalısız tamamen, büsbütün, bütün, hep: *tuyu yumkı bir k. tuyar ötgürür 9/40, topça k. tuyu örtedeçi 10/59, yalañuklar arslanıña yumkık k. 13/6, k. tüz uz ëtilip utmışlar ul sayu 13/74, kaltı sudani on urı teg k. birgerü 13/175, birtemleti k. nom uguşınta 16/4, k. alku yëg nomları kşanta tolup 16/103.*

kalp << Skr. *kalpa*, devir, dönem, çağ: *sansız üküş k. üd üze ürk iç serilür 9/30, yüz miñ sansız k. üd üze ögüp ertgüsüz 9/100, erte üküş k. üd üze sergürü tutalım 13/32, uzun ırak k. üze ol yolça baralım 13/88, uluş kogi sanınça k. üdler üze 16/71, beş tümen k. sansarta 20/213, ülgüsüz kolti k.+dakı 20/82, birikdürüp kën keligme üdteki k.+larıg 13/97, birle yana üç üdteki ülgüsüz k.+larıg 13/99, turup kënki k.+larta ërinügsüzün 16/35.*

kalplık << Skr. *kalpa* + Uyg. *+lık*, devire ait: *asankë k. taloyug yoguru keçeyin 16/20.*

kaltı öyle ki, tıpkı, gibi, eğer; dahası, örneğin: *ançulayu k. sumur taglar kanı teg 9/11, k. sudani on urı teg kalısız birgerü 13/175, k. neteg kün tenriiñ çoğı üze 15/38, k. kum üze kudu tartıp işi küdügi bütmeyük teg 35/40.*

kamag tamamı, hepsi, bütün, hep, toplam: *turuñlar k. begler kadaşlar 1/5, bilgülıkçe k. nomda tuyunmış üdte 9/42, topça k. al altagda uz yaratınur 9/80, k. türlüg erişlerig tükel körkitür 9/88, k. tetsëlerniñ ara 11/18, k. ëliniñ meñilig*

bolmakı 11/161, k. uluşı eli 11/164, yintip k. şimnularıg utmuş at almuşıg 13/26, tuyu yapa üç üdteki ol k. utmuşlar 13/117, k. tınlıg uguşı üçün evirmek kılurmen 13/174, yapa k. üç üdteki yalañuk arslanın 13/177, alku k. üç üdki burhanlarka 14/1, alku k. burhanlarınıñ tözünlerniñ 14/13, alku k. üzeliksiz burhanlarınıñ 15/22, arka k. paramitlar arasınta 15/32, k. kadgu nizvanilar ters süzekler 15/40, k. oron sayu körser kolulayu 15/52, k. tınlıg küsüşlerin katuru uyur 16/104, k. öteg bėrimlerig özüm yıgmaduk 18/25, montag yañlıg k. türlüg yazuklarımın 18/28, altınç k. erdinilig 20/163, alku k. burhanlar 20/226, arka k. kut vahşık 22/18, arka k. elniñ bodunnıñ yime 24/8, arka k. bėş ajun tınlıglar uguşı 25/5, k. el uluşlar tapıgı yügerü kelti öskünjde 35/2, k. iş kodgıl 35/22, k. bayumak utru kelir tarkasar 35/70, k. adadın ozgay-sen 35/120, k.+da yėg oron bara 11/24, k.+da yėg arıg süzük bolmak üze 15/28, k.+nıñ kanıña yara 11/20.

kamaglıg herkese ait olan, herkes için var olan: *yarumuş yarukı k. kişike közünti 35/125, k.+siz anası-siz yarlıkar-siz 15/29.*

kamagu bütün, hep, toptan, hep birlikte: *k.+nuñ yalañuz ögi siz erür-siz 15/27.*

kamagun her şey, tamamen: *kaçan erser olururın k. körelim 13/76, seni k. tapladı beg kılğalı 35/65.*

kamala ananta şiri bir kişi adı: *burhan kutın bulup men k. ananta şiri kėninte 25/12.*

kamgak bir tür bitki: *k. barır teg ediñ kėtdi 35/71.*

kamıg bütün, eksiksiz, hep birlikte, istisnasız: *k. tınlıg uguşı ... 7/75, k. tınlıg uguşı 7/233.*

kamıgu hepsi: *kodmadın k.+nı kutgartıñız 7/132.*

kamıgun hep birlikte: *olar barça k. 7/325.*

kamug bütün, hep: *töşi ol k. tümen yılan tøyür 5/25, erñeki ol k. ... tøyür 5/27, k. iş irabdın erür 32/3.*

kan (1) kan: *k. +ın kurban kıltaçı 30/4.*

kan- kanmak, doymak, tatmin olmak: *adruk küsüşleri top k.-ıp 22/27, alku türlüğ küsüşleri k.-ıp bütüp 22/34, alku küsüşlerim top k.-ıp 22/40, adruk küsüşleri top k.-ıp 23/5, alku küsüşlerim top k.-ıp 23/18, alku türlüğ küsüşleri k.-ıp bütüp 24/6, alku türlüğ küsüşleri k.-ıp bütüp 26/16, küsemiş küsüşün k.-maz köñülüñ (köñlüñ) sakınçlıg 35/117, bulguluk küsüşü uz bütmiş k.-mış 10/181, köñülüñdeki küsüşün barça k.-tı 35/83, küsemiş küsüşün k.-tı 35/129, yügerüde sizni körgü küsüşüm k.-zun 9/104, alku küsüşlerim k.-zun töp 22/11.*

kanag kanama, kan aldırma: *kimniñ tamırı yogun bolsar k. +ı yēñil 34/3.*

kangusuz doyulmaz: *yümçigsizin tētrü baka körüp k. 9/97.*

kanımlıg memnun: *k. bolup kaygusuz yatgıl 11/23.*

kanınçsız doyulmaz, doyulamayan; kanmaz, doymaz: *körü k. körkle körkünüzni 7/166, körü k. lakşan nayraklıg 10/192, birtem uz körü k. 20/43.*

kanlıg kanlı: *k. bukaç teg karakı tøyür 5/21.*

kanta nerede, nereden; nereye: *manıstanta mu ol naman k. 11/158.*

kantur- kandırmak, doyuma ulaştırmak, tatmin etmek: *k.-gu üçün tınlıglarnıñ kop küsüşlerin 9/87, küsemiş küsüşüg top k.-taçı 10/197, küsemiş küsüşüg top k.-taçı 10/272, alku küsüşlerig k.-taçı 22/7, tiliklerin küsüşlerin k.-u bērgeli 13/39, suvsuşın k.-up ögirtgüülüki 10/141, çiçe egsüksüz küsüş k.-ur 10/280.*

kañ baba: *alku nom tayakı ata k. tētmiş 10/132, altı yolta ög k. kadaş ogul kız bolmış 18/1, yazar erki sen k.+a 11/52, maña kelmezsen k.+a 11/76, ögdin k.+dın öñisigig öggülük üd erip 13/132, ayaglıg atlıg k.+ım mani burhanım 7/4, k.+ım*

siziñ küçünüzde alkınurlar 15/41, ögüm kañım başlap alku tınlıglar 25/7, ögüm k.+ım hatunlarım evirü uluglarım 27/1, adınçığ iduk k.+ımız 7/37, ... iduk k.+ımız 7/41, kaçan iduk k.+ımız 7/73, azu yime ol k.+ımız bağdaşını 9/13, k.+ımız burhanka hua birle tapın 11/19, k.+ımız suusıña kili 11/160, k.+ımız suusıña tili 11/166, arjilar éligi k.+ımız 22/2, bağşal k.+ımıznıñ suusı 11/102, tartınçlıg k.+ımka yükünür-men 10/119, k.+larımız nomlug tilgen evirürke 21/6.

kañıç babacık: *k.+ıma bilgelerke tapmaksız-sız 15/53.*

kañıç kañı: *altı k.+ça içdin körgil közüngey yég yol 12/58, teñri k.+ı açıldı 35/98, üzeliksiz yég nirvannıñ k.+ın açar 12/4, yaşurukı işi üze k.+ıñ üñürser ...WR 35/146, kat kat alkınçsız körüglüg k.+ka kirzünler 13/176.*

kaplan kaplan: *koço tagınta k. yok kudug suvınta balık yok 34/7.*

kar kar: *k. kıragu salkım suvı erür erser 15/39, alkuka mu k. yagurur 28/2, k. mu yagmur ol yagurur 28/6, özünin k. içinte ig kirti 35/15.*

kara (1) kara, siyah: *kazguk teg kara boy emigi [emgi] tégür 5/22, tamgakınta k. tütün taşıkar tégür 5/24, k. yerke kirginçe küç béréli tég 11/165, üküş k. ayıg yollug urugug saçar 12/2, erdemlig k. laçın 32/9, k.+lar bulut örlep kükirep 28/5, közi k.+m birle 4/20.*

kara (2) halk, avam tabakası: *k. bodun başlaguluk törü yoritıp 9/84.*

karaçu Oğuz şehirlerinden biri: *k. bodunnıñ béli 11/162.*

karaja < Toh.? < Skr. *kaşāya, kāşāya*, rahiplerin renkli giysisi; ruhban sınıfından olmayanların giydiklerinin tersine beyaz renkli olmayan kaftan, cüppe: *ton k. şatparışkar yevikler alıp 9/73, sañgati k.+nıñ bözi 11/40.*

karak göz, göz bebeği: *köz k. ... 7/165, kanlıg bukaç teg k.+ı tégür 5/21.*

karanġu karanlık: *biligsiz biliglig k. tünte 10/73, k. biligsizniġ közi 11/46, k. sansar iġinte men barıp tugmaduk 18/24, yaġılmak tözlüg k.+ların 10/172.*

karar- kararmak: *amrılıp k.-madın yaltırsar 20/64, ideġ k.-makı bolmasar 20/60, k.-miş köñüllüg munkul ... 7/183.*

kararıġ karanlık: *k. nizvanıları üze 7/234.*

karı yaşı, ihtiyar: *ak bir saġlıġ k. anam 28/3, k. yaşıġ ol anam 28/7, ıt k. bolsar yatıp ürür 34/6, teve k. bolsar bunkal bolur 34/9, ud k. bolsar murañın bolur 34/10, kız k. bolsar kıçın körgü 34/11, koyñıclar k. bolsar irçin bolur 34/12, er k. bolsar kerçin bolur 34/13.*

karıl- karıştırmak: *mañım k.-tı maña 11/74.*

karın karın, iç: *kasıġda tutmışni k.+ta yatgurmış 11/45.*

karış- karışmak: *eki köñül k.-dı 35/53, k.-ur maña sözi 11/48.*

karşı (1) karşıt, karşı: *paramarta yeg yöriğ töziġe k. 10/146.*

karşı (2) köşk, saray: *vayduri erdinin etilmiş k.+da 11/25, ordo k.+lar bolmuşın 20/6.*

karşısız kavgasız, düşmanlıktan uzak: *... birle k. 7/217.*

kart büyük, yaşı büyük, yaşı, : *k. kiçig yigit ... 33/7.*

kas kabuk: *k. iġinte törümiş 7/236, on kat k. oyun yañkusı eşidilür yorisar 35/70, k. tıñı teg edġün basdı 35/71, k.+da muñı bolmakıntın 11/47.*

kasıġ kasık, vücudun karın ile uyluk arasındaki bölümü: *k.+da tutmışni karında yatgurmış 11/45.*

kasınçig korkunç, berbat: *k. +ımın öyü kadgurar-men 4/4.*

kaş kaş: *taş kurşansa k. bolur 31/6, kadgurtukça k. +ı körtlem 4/5.*

kaşlıg kaşlı, kaşı olan: *tolılıg bulıt teg tonkı k. tøyür 5/20.*

kat nezd, yan, huzur: *alkatmış bês kat teñri yèrinte tugurtuñuz 7/128, adkaşu turur k. kat tagda 8/1, adkaşu turur kat k. tagda 8/1, iç teriñ k. bük tagda 8/9, k. kat teñri yèrlerinte yalañuk ara 9/85, kat k. teñri yèrlerinte yalañuk ara 9/85, yapa k. kat erklig toori alkinçsız körüglüg 13/7, yapa kat k. erklig toori alkinçsız körüglüg 13/7, k. kat alkinçsız körüglüg kapıgka kirzünler 13/176, kat k. alkinçsız körüglüg kapıgka kirzünler 13/176, on k. kas oyun yañkusı eşidilür yorisar 35/70, k. +da turgan kaç ol oğlan 29/9.*

katçig patiska, hasse: *yarup yaşup k. +larta boltaçı erip 12/40.*

katig katı, sert: *yavrimaz artamaz yarp k. toñ şır 10/19, dardavaçıra bek k. vajir 10/212, artuk berk k. küsüş turgurmuş 10/261, vajir teg k. tözin 11/10, kadir katkı k. sav yügerü kelti öskünđe 35/12, k. tatıgınıñ erdinisi boltuñ 35/132, yıldı yıparı bura turur k. boltı 35/134, k. +ı bedümiş bat 7/181.*

katıgdı sıkıca: *kadgu nizvanılarını k. tutup 11/21.*

katıgılan- çabalamak, gayret etmek: *üzüksüz turkaru k.-makda 10/54, artukrak kınıg k. +maklıg 10/46, kértü törülerte k.-u 7/350, arıg nomlarta k.-u 7/358, kün av yarukın tıda k.-ur 35/20, edgü kişiler yolın kese k.-ur 35/20.*

katın- güçlenmek, kuvvetlenmek: *arıglıg k.-tı 35/130.*

katkı sert, acımasız: *kadır k. katkı sav yügerü kelti öskünđe 35/12.*

katna- tekrar etmek: *evrilip yana k.-yu 20/122.*

katun- sertleşmek: *tép otın k.-sar küzeç taşar 35/135.*

katur- sertleştirilmek: *kamag tınlıg küsüşlerin k.-u uyur* 16/104.

kav kap: *körkle taşuk tayto kédini k. lénhuada* 12/61.

kavık kepek: *k. teg kılı tara* 11/22.

kavır- derlemek, toplamak, özetlemek: *k.-ip töküp sözleser bolmuş bolmaduk* 18/23.

kavışgısa- kavuşmak istemek: *k.-yur+men* 4/6.

kavra- kavramak: *h ujiknı k.-yu büritgil* 11/41.

kavşatıl- etrafında toplanılmak: *k.-miş kuvrag ara bodimand oronta* 13/75.

kavud büyüklük, haysiyet: *teñri hanıñ k.+ı kün(3) turup yığ tiler* 35/121.

kavza- kuşatmak: *ava k.-yu küzetün* 22/26, *ava k.-yu küzetin* 23/4.

kaya Buyan Kaya Kal, kişi adı: *amtı men buyan k. kal kentü özüm* 22/12, *amtı men buyan k. kal* 22/37.

kayalığ kayalık: *édiz tikim k. basguklug erip* 8/11.

kayda hangi, hangisi, kim: *atam k. tər mü erki* 29/2, *akam k. tər mü erki* 29/4, *begim k. tər mü erki* 29/6, *k. begim tər mü erki* 29/10.

kaygu tasa, endişe, kaygı: *k. ... erki* 29/12, *k.+da mu yaşın akıtur* 28/8.

kaygusuz tasasız, endişesiz, kaygısız: *kanımlıg bolup k. yatgıl* 11/23, *kaçanka tegi k. yırgazun* 11/163.

kaytsı ışık, parlaklık: *kün teñri k.+sı açıldı yarudı* 35/3.

kayu hangi; kim; nice: *k. ajunta kılılır erki 11/159, k. neçe ontın sıyar uluşlar bar erser 13/73, k. neçe umug inag burhanlarını 15/26, apam birök k. kişi bo QW... 16/97, açığı tarka kılınç tüşin k. ma oronta 18/57, ötrü kim k. tınlıglar 20/80, eñilki kim k. tınlıglar 20/108, birök bo sakınçıg kim k. 20/211, uz étiglig üç üdteki k. barınça 21/1, k. ol kênki yértinçünün yulaları 21/5, k.+da yime kaçan erser başlap erksinip 9/86, hardayı k.+da ol tözi 11/42, k.+dın neñ söödin berü kelmeksiz-siz 15/50, kaçan erser k.+ka ma barmaksız-siz 15/51.*

kazganıl- kazanılmak, elde edilmek: *kayu buyan ol montın k.-tı erser 13/173.*

kazguk kazık, direk: *k. teg kara boy emigi [emgi] téyür 5/22, yerte k. bekürü tokayın tésér-sen yantıru adalıg 35/122.*

ke ke harfi: *k. ujikniñ kelti kezigi 11/57.*

keç- geçmek: *uç kızıg yok ulsuz tüpsüz taloylar k.-elim 13/116, tutçı yistim erter k.-er étiglig nomlar 9/34, asanké kalplıg taloyug yoguru k.-eyin 16/20, nandi luu takı sakınçsızın k.-mez 11/87, layançañ taloydın naru k.-ser 11/139.*

keçig geçit, geçiş: *bilge bilig paramitlig k. üze 15/84.*

keçür- geçirmek, geçmesini sağlamak: *asıgsız butadı üd kün k.-mekim üze 18/16, emgeklig taloydın k.-tünüz 7/115, k.-ür biligniñ türkin 11/62.*

kedgü giysi: *yagmur yagsa k.+ñ bolzun yapıngu kergek 34/14, k.+si bolmadın kegen bolsar 11/63.*

kedil- giyinmek, giydirilmek: *ton üze ton k.-ti sañ 35/102.*

kedür- giydirmek: *k.-gil kekeler börkin 11/60.*

kegen hastalık: *kedgüsi bolmadın k. bolsar 11/63, aç kız ig k.+te ulatı adaları amrılıp 24/9.*

keke kuş gagası: *kedürgil k.+ler börkin 11/60.*

kekle- kin bağlamak: *övke üze örletilip ööçeyü k.-yü 13/138.*

kel- gelmek: *bar k. kılmaklıg bügülemek 10/204, utru tétrü bar k. kıltaçı 10/217, mañlayu keze bar k. kıltaçı 10/241, arasız oksuz bar k. kılğalı 10/260, edgü k.-gey 35/23, edgü k.-gey 35/50, birikdürüp kën k.-igme üdteki kalplarig 13/97, kën k.-igme üdlerteki yértinçü yulası 13/181, azu yime kin k.-igme ödte koluda 18/56, vayram yél teg tavrak k.-ip 11/29, tétrü saçlıg kurtga yek k.-ipenin 6/11, tümenlig yekler k.-ir tøyür 5/11, tétrü saçlıg kurtga yek k.-ir tøyür 5/19, muntru muntuz yekler k.-ir tøyür 6/16, nasvahi k.-ir biliglerni 11/85, kamag bayumak utru k.-ir tarkasar 35/70, akıp k.-ir sogık suv agtarılıp yanturu yorıdı 35/74, tepredük sayu kut k.-ir 35/95, suv adası saña öñdürti utru k.-ir 35/116, anagat k.-medük üd tükeginçe 10/258, ertmiş k.-medük közünür arıg uluşlar 12/50, ertmiş k.-medük közünür üdki edgü erenler 18/59, birök utru k.-mek atlıg ırk kelse 35/81, birök ênç k.-mek atlıg ırk kelse 35/92, yırak barmış kişi k.-mek sarı 35/58, bahşim emgek k.-mekintin 11/99, ... k.-meksiz barmaksız 20/57, kayudın neñ söödin berü kelmeksiz-siz 15/50, manılıg savlarnıñ mastaki kelmeser 11/77, kişi ogulı (oglı) ... eviye k.-mez 35/145, maña k.-mezsen kaña 11/76, ogadıp k.-miş bizni teg tınlıgka 7/133, bulun yınak sayu k.-miş bodisatavlar 9/3, irkilü k.-miş tsoy érinçütlüg 10/65, arıgın k.-mişke yükünürmen 10/87, yavuz kişi yakın k.-se apıngu kergek 34/14, çaritsız savlıglar çapıp k.-ser 11/105, birök bo tuşuşmak atlıg ırk k.-ser 35/11, birök sü sülemek atlıg ırk k.-ser 35/24, birök bo tag atlıg ırk k.-ser 35/34, birök bo koramak atlıg ırk k.-ser 35/42, bo ırk kimke k.-ser 35/51, birök bo arka bėrmek atlıg ırk k.-ser 35/52, birök bo sevinmek atlıg ırk k.-ser 35/64, birök bo teriñ kudug atlıg ırk k.-ser 35/73, birök utru kelmek atlıg ırk k.-ser 35/81, birök ênç kelmek atlıg ırk k.-ser 35/92, birök kiçig igidmek atlıg ırk k.-ser 35/107, birök kün yarukı atlıg ırk k.-ser 35/115, birök kişi birikmek atlıg ırk k.-ser 35/124, birök bo igidmek atlıg ırk k.-ser 35/140, birök bo ulug münükme atlıg ırk k.-ser 35/150, antın edgü k.-teçi 30/6, tañ teñri k.-ti 1/1, tañ teñri özi k.-ti 1/2, tañ teñri k.-ti 1/3, tañ teñri özi k.-ti 1/4, y ujıknıñ yarağı k.-ti 11/49, ke ujıknıñ k.-ti kezigi 11/57, kamag él uluşlar tapıgı yügerü k.-ti öskünde 35/2, kadır katkı katıg sav yügerü k.-ti öskünde 35/12, sevinç ögrünç saña k.-ti 35/65, ... kut k.-ti 35/69, utruñda*

asıg tusu yéteriü k.-ti 35/82, atıñ atayu kut kıv özin k.-ti 35/83, ulug erk k.-ti 35/85, kiçig igidmek k.-ti ak kışıñ az 35/108, bilinmedin ... k.-timiz 7/108, tıltagın kılı k.-tiñiz 7/218, n ujikke naland k.-zün 11/81.

kelen gergedan: *k. keyik müyüzi teg 35/33.*

kelin gelin: *çın tegin k. teñrim 22/51, amrak tugmış ini k. 29/3, k.+im turmış tegin başlap 22/55.*

kelkin sel, felaket: *suv k.+iñe tokıtılmışlarıg 10/225.*

kelür- getirmek: *adakın başın aşlaşturu k.-gil 11/3.*

kelüt geliş: *k.+in bilmedin kevşenser 11/61.*

kemiş- atmak, bırakmak, doldurmak; terk etmek, vaz geçmek, reddetmek: *egri yorık k.-gil 35/79, éyin ögirmeklig işig inaru k.-ip .. 13/147.*

kentü kendi: *... k. kılmış kılınçı közünür téyür 6/2, burhan k. köñül erür köñül ök burhan 12/5, alku üdte sözler için k. özüm 14/29, amtı men buyan kaya kal k. özüm 22/12, kün(3)tün tagdın balık uluş k. köñülünçe (köñlünçe) 35/5, k. köñülünin bek tutgıl 35/32, teñridem kut buyan utmak yigedmek k.+n ornantı üdüñde 35/2, öz k.+ñin bek tutgıl 35/27, öz k.+ñke inangıl 35/32.*

keñren- homurdanmak, söylenmek, mızımızlanmak (OTWF); gümbürdemek, gürlemek (davul v.b. için): *una astıñ k.-gey+sen çimedme maña 12/55.*

kerçin (erkek için) huysuz, kavgacı: *er karı bolsar k. bolur 34/13.*

kerek gerek: *aşnuça sanmış k. 33/2, netegin tanmış k. 33/4, sürüsin bakmış k. 33/6, ... kerek 33/8, suv üze yumış k. 33/10, netegin kılmış k. 33/12, ayıpsız bolmış k. 33/14, ne kılssa ... k. 33/16, boyunun sumış k. 33/18, tiriglik kılmış k. 33/20, aña can bérmiş k. 33/22, takı ne aymış k. 33/24.*

kergek gerek, ihtiyaç, lüzum: *anta basa utlı yanığ işlemiş k. ol 13/156, adınlarka k. bolgay sakınç üze 14/30, yağmur yağsa kapuñ bolzun yapıngu k. 34/14, yavuz kişi yakın kelse apıngu k. 34/14.*

kergeklet- ihtiyaç göstermek: *k.-geli biliginiñ (bilginiñ) örkin 11/58.*

kergeksiz gereksiz, lüzumsuz: *k. kılur körkin 11/64.*

kerig kerig ağacı: *turgu bintevir k.+ler 20/189.*

keriş kavga, gürültü: *tütüş k. kodgıl 35/118, tütüş k. kılmasar-sen özünke 35/120, tütüş k.+de tezgil 35/38.*

kes- kesmek, ayırmak: *ünüş yolça bargu erviş üzdümüz k.-dimiz 13/152, edgü kişiler yolın k.-e katıglanur 35/20, k.-meñler egri talnı 32/7.*

kev- güçsüzleştirmek, zayıflatmak: *bulganturmaklıg küçlerin k.-ip 10/177.*

kevşen- gevşek davranılmak: *kelütün bilmedin k.-ser 11/61.*

key dert, üzüntü, keder: *muñ k. kılı kşanti kılur-men kılınçlarımın 18/30.*

key- giymek: *k.-señiz körklüg taçın 32/11.*

keyik yabancı hayvan, vahşi hayvan; geyik: *kelen k. müyüzi teg 35/33, kezigsiz çantik k.+in (keykin) koşsar 11/59.*

keykeye defacık: *kkirsiz arıg köñül üze bir k. 15/18.*

kez- gezmek, dolaşmak: *kopdın sınar él uluşlarıg k.-diñiz 7/130, mañlayu k.-e bar kel kıltaçı 10/241, turum ara ontın sınar tolyu k.-elim 13/64.*

kezig sıra, dizi, silsile: *una anı éyin k.+çe ukıtu sözlelim 13/4, ke ujiknuñ kelti k.+i 11/57.*

kezigsiz nöbetsiz; vakitsiz: *k. çantik keyikin (keykin) koşsar 11/59.*

kezüt- gözetmek: *küzeçig k.-ip sımasar aş berteçi idiş ol 35/137.*

kêç uzun(süre): *sansız üküş kalp üd üze ür k. serilür 9/30, kærtgünmedin tıtag tözke k. üdün yıgılmış 13/17.*

kêç- geçmek: *êñ kêninte k.-medin ara 22/43.*

kêdin batı: *öñdün k. yer öz tapıñça 35/5, k. tagdın bulıñda 35/98, körkle tañgsuk tayto k.+i kav lénhuada 12/61.*

kêdirti arka, batıda: *k. tepremiş küçlög yağı kètdi 35/86.*

kên sonra, gelecek, sonraki: *k. yıpar yıldırım 4/15, türk burhanlarta k. êntiñiz 7/141, k. soñkısn kılmağuka kilileşelim 13/20, öñre amtı k. üç üdki tözgerinçsizlerniñ 13/34, çatisimari bolğalı up k. üküş ajunta 13/90, birikdürüp k. keligme üdteki kalplarığ 13/97, burun ertmiş öñdün uçdın k. üdke tegi 13/101, yügerü k. umuğıña yüküñgü törü erip 13/128, k. keligme üdlerteki yértinçü yulası 13/181, kenedmedin ogadmadın k. yakın barzunlar 13/184, azu yime k. keligme üdte koluda 18/56, sanmadın kılmağda k. 33/3, ayıpsız bolmağda k. 33/15, anuk ol saña k.+i 11/114, k.+inte üç yavlak yolta ... 7/378, ê ñ k.+inte nirvan bulgu ugragı turgurmuş 13/30, êñ k.+inte kêçmedin ara 22/43, burhan kutın bulup men kamalaanantaşiri k.+inte 25/12, burhan kutın bulup biz esen sılığ tegin birle k.+inte 26/25, turup k.+ki kalplarta êrinügsüzin 16/35, yétinç k.+ki üdteki 20/88, kayu ol k.+ki yértinçünün yulaları 21/5.*

kêned- ayrılmak: *k.-medin ogadmadın kên yakın barzunlar 13/184.*

kêñ geniş: *ütkeyede kök kalıkıg k. boş sıgurur 12/45, kkir kakaç teg üç agudın k. alkıg törümüş 13/18, körkıtıgılık k. küü kelig kölüñgü yeg yorık 13/105, k. teriñ yeg nomlug tilgen evirür iduklar 13/182, k. teriñ uz sokañçig yeg asıglıgı 15/21, yegirmişer yoçan k. alkıg 20/134, k. alkıg êtiglig sakiñgu-ol 20/186.*

kêjürü ayrıntısıyla, açarak, yayarak, ‘genişleterek’, bütünüyle, mufassalan: *kintsü münlüg yazuklarıg k. açınıp 13/19.*

kêp biçim, şekil, model: *yañ k. bêrmeklig yarukın ıdıp 10/171, anı üçün bahşilartın yañ k. boşug kol 12/56.*

kêrtgün- inanmak: *k.-medin tıtag tözke kêç üdüñ yığılmış 13/17, birtem k.-üp tutgıl ye mü sizinme maña 12/22.*

kêrtgünç inanç: *k. köñülleri ... 7/349, adruk k. turgurup 22/13, bek tatıg süzük k. köñüllüg 26/4, yüz yüzegüdin berü k.+in 7/10, birtem k.+in süzülüp 20/125, yürekimde içdin barmış k.+üm üze 9/102.*

kêrtgünçlüg inançlı, inanan, imanlı, mümin: *artuk süzük k. kuñtayku kutınıñ 24/2.*

kêrtü gerçek, hakikat, doğru: *k. törülerte katıglanu 7/350, k. çahşaputıg küzetdi 7/352, ürgüt tutçı köni k. nomladaçı 9/106, üzeliksiz çın k. nom tözin 10/48, k. amrılmış nirvan bulgu ugralıg neçe erser 13/183, töz tüp tayşın k. nomug töpöde éltinü 13/199, körür olar k. arıg burhanlarıg 15/9, k. çın yêg ulug sıdıg tanuklayur 15/20, ıduk k. kurugug ukıtadaçı bo şloknu 15/92, tört k. nomlug agadıg 17/19, arış arıg ... k. ... Ç’ 18/10, yêg yörügli yılayulı tört üç k.+ler 9/58.*

kêt- gitmek, uzaklaşmak: *ig agrıg k.-di 35/9, kamgak barır teg ediñ k.-di 35/71, kédirti tepremiş küçlüg yağı k.-di 35/86, adañ tudañ k.-di 35/97, arıyu k.-ip tarıkıp 20/216, nisda birakına birtem k.-meki 10/98, söz kiri k.-mez yusa 33/11, üzölmek körümdin öñi k.-miş 10/106, birtemleti arıg silig k.-zün tarıkzun 18/44.*

kêter- uzaklaştırmak, gidermek, yok etmek: *korkınçların emgeklerin koryu k.-ip 13/71, örü kodı adırt sakınç öçürüp k.-ip 13/129, uzatı anıñ tıdıgların uturu k.-ip 13/162, ökünü kakınu arıyu siliyü k.-ip tüketip 18/48.*

kıdı- set çekmek: *kımıraşur nizvani küçin k.-yu tüketip 13/110.*

kıdığ kıyı, kenar, uç: *tuyunmadukça ol k. bolur 12/29, bo k. 12/29, tuyunmışka bo k. ok bolur 12/30, ol k. 12/30, uç k. yok ulsuz tüpsüz taloylar keçelim 13/116, intın k. uçuz bolur kimke yime 15/17, uç k. yok yæg buyanın evirür-men 16/106, birtemleri ol k.+da terk tınunlar 15/85, ênçgekeye suv k.+inta 8/14.*

kınlık işkence yapılan yer, zindan: *üdüin üdüin evlig barklıg k.+da beklelip 13/149.*

kıl- yapmak, etmek, yerine getirmek, ifa etmek: *buyan edgü kılınç k. 35/22, edgü kılınçlıg iş üküş k. 35/41, burhanlarka tapıg k. 35/91, érte küin tavrak buyan k. 35/114, yaratingu yañı üze yükünmek k.-alım 13/8, ontın sıñar tınlıglarka asıg k.-ayın 16/56, arasız oksuz bar kel k.-galı 10/260, amtı monuñ yöründekin k.-galı tavrarıp 13/153, sêni kamagun tapladı beg k.-galı 35/65, cuanmartlıknu hu k.-gan 30/9, bahıllıknu hu k.-gan 30/11, köñülünin (köñlünin) ögrünçlüg k.-gıl 35/10, edgü kılınç k.-gıl 35/80, küneyinki köñülünin (köñlünin) ênçgülgü k.-gıl 35/104, eviñde k.-gıl aşnuki tözünler törüsin 35/123, ...K' ênç k.-gıl tepreme 35/143, pradan k.-gu têp nomladaçı 10/121, ooksuz tutçı tınlıglarıñ asıgın k.-gu üçün 13/56, uzun üdüin tapıg k.-gu uzatı ür kişegü 13/115, boşgungalı küsüşlügler bo sakınç k.-gu erür 13/124, uzun üdüin burhanlarka ... tapıg k.-gu 16/72, iş k.-gu eygü işni 32/5, buyan edgü kılınç k.-gu+ol 35/51, adınlar asıgın k.-guluk işde 10/259, tümenlig êrinçü k.-ıgmalar 5/8, alkınmaksız agılıkıg algu iş k.-ıñlar 13/168, ... k.-ıp 7/204, amvardışn k.-ıp yıgıngug 7/403, burk şark k.-ıp on edgüsin men atsañ özüm 9/7, takı artukrak korkınçsız k.-ıp 10/116, natara k.-ıp töpün tüşürür 11/83, burk şark k.-ıp uguluksuz uluş êtigin 13/103, yêgülük aş yungu suvdın k.-ıp ... 16/11, arızun alkınzun kşanti k.-ıp bolzun ertgülgük 18/54, alamban k.-ıp sakıngu-ol 20/198, kalmadı erki ayıg kılınç maña k.-maduk 18/26, öñi k.-maduk ayıglartın özüm tıdıñıp 18/49, k.-magu kılıklarını 33/1, kên soñkısın k.-maguka kilileşelim 13/20, bar kel k.-maklıg bügülemeki 10/204, kirlig ayıg kılınçıg k.-mamak 7/351, vandami yükünmek kim k.-masar 11/31, tütüş keriş k.-masar+sen özünke 35/120, üzeleyü k.-maz+men töleç ... 18/50, ... kentü k.-mış kılınçı közünür têyür 6/2, êrinçü k.-mış kılınçı iştig bolur 6/10, k.-mış edgüñünün tüşinte 7/211, yênik ağır aşnu k.-mış tıtagı êyin 9/63, utlı yanıg k.-mış bolur ulug er atanıp 13/164, alku tınlıg etözlerin emgeklig k.-mış 18/2, netegin k.-mış kerek 33/12, tiriglik k.-mış kerek 33/20, k.-mış işiñ yagılıg 35/29, k.-mış kılınç sıgımaz yakmaz 35/57, k.-mış işiñ ...L'Q'Ysen*

35/142, sanmadın k.-mişda kên 33/3, asıgıg meşilig k.-mişın 20/196, monçulayu türe büke k.-mişlarımın 18/27, ne k.-sa kerek 33/16, rakşaz uguşlug ada k.-taçı 10/89, utru têtürü bar kel k.-taçı 10/217, manlayu keze bar kel k.-taçı 10/241, PW...L'R'K' tıdıg k.-taçı 18/14, kanın kurban k.-taçı 30/4, avyakıt k.-tı menı 11/112, laŋkapur balıknı neteg k.-tı 11/141, amvardışn k.-tılar 7/411, ayıg kılınç k.-tım erser asanvar têtmiş 18/4, üküş ayıg kılınç k.-tım ajun ajunta 18/22, istim tutçı edgü yltız isilgü k.-tımız 13/148, aña yöründek k.-tıñız 7/60, pirnibrenke sanlıg k.-tıñız 7/68, ulug asıg tusu k.-tıñız 7/203, k.-tıñız edgü tözüke 7/210, ulug asıg tusu k.-tıñız 7/214, asıg tusu k.-tıñız 7/320, tıtagın k.-u keltıñız 7/218, praşva k.-u sözleşmeklig 10/124, yana tugmaksız k.-u öçürteçi 10/173, vyakıyan k.-u vidiş alsar-sen 11/11, kavık teg k.-u tara 11/22, muñ key k.-u kşanti kılur-men kılınçlarımın 18/30, birtemleti tıdılışmaz küü kelıg k.-ur 9/48, kergeksız k.-ur körkin 11/64, adınlarka asıg k.-ur tözünlerniñ 15/23, kamag tınlıg uguşu üçün evirmek k.-ur+men 13/174, muñ key kılı kşanti k.-ur+men kılınçlarımın 18/30.

kılıgsuz fayda etmez: yüde éltinü töpöde urup utlı k. 9/99.

kılıç kılıç: yalıñ k. tutup ok üzgelir 35/110.

kılık huy, karakter, tabiat: üç uguşlug k.+dın 17/10, kılmağu k.+larnı 33/1.

kılıl- yapılmak: anta basa kut kolunmak küçinte k.-miş 13/15, k.-mişça kılınç küçin kıra alkıp arıtıp 13/109, kayu ajunta k.-ur erki 11/159.

kılın- hazırlanmak, meşgul olmak, ilgilenmek, uğraşmak: intki yarag k.-gu üçün énilü yalvaru 13/146, öñdünki kılınçlarımın kşanti k.-ıp 18/47, ne ada bolgay sèni birle ulug k.-taçı 35/123, beg bolgalı k.-tıñ yarlıgıñ 35/28, k.-tuk sayu iş büter 35/95.

kılınç iş, davranış; huy, tabiat: ... k. tüşin ukıtdıñız 7/23, kılılmışça k. küçin kıra alkıp arıtıp 13/109, ayıg k. öçgü işde aşuku evrilip 13/155, bês anantraş ayıg k. ... 16/86, bir kşanta ol k. ... alkınur 16/88, ayıg k. kılınç erser asanvar têtmiş 18/4, üküş ayıg k. kılınç ajun ajunta 18/22, kalmadı erki ayıg k. maña kılmaduk

18/26, açığ tarka k. tüşin kayu ma oronta 18/57, bo buyan edgü k. küçinte 26/24, buyan edgü k. kıl 35/22, buyan edgü k. kılgu-ol 35/51, kılmış k. sızmaz yakmaz 35/57, edgü k. kılğul 35/80, edgü k. yaratınmakın egsüme 35/143, yanturtunuz ayığ k.+dın 7/331, köp k.+dın nizvanidin şimnunun simintin 13/67, ... kentü kılmış k.+ közünür tēyür 6/2, tarazuk agsar k.+ı ayığ bolur 6/9, érinçü kılmış k.+ı iştig bolur 6/10, ürtüglüg k.+ı tarıkar 20/83, ağır ayığ k.+ı 20/215, kirlig ayığ k.+ıg kılmamak 7/351, ayığ k.+ıg öküngüg 7/402, anı birök kimler tutsar arıtur k.+ıg 13/170, odgurak teginü k.+ım ünüp 10/293, anta teginülük k.+ım erser erksiz sergülük 18/53, bar bolmuşça k.+ımın ökünürmen 14/12, asdım üklitdim k.+ımın montaglar üze 18/18, amtı neteg bo kök kalık nizvani k.+lar 13/45, esriñü k.+lar kılış nizvani 16/66, biligsizlik k.+larım öczün alkınzun 18/43, muñ key kalu kşanti kılur-men k.+larımın 18/30, üstünki ol k.+larımın ökünürmen 18/39, öñdünki k.+larımın kşanti kılınıp 18/47, alku ayığ k.+larımız 7/21, sedreksiz yēgi k.+ların 7/87, bo buyan edgü k.+nıñ tüşinte 25/11.

kılınçlıg davranışlı, davranışa sahip: ayığ k. şimnu eligintin ozgurtunuz 7/148, turug edgü k. ıslarıg işletdiñiz 7/164, ... uvşak k. 7/306, tugum ulayur nizvani k. 10/56, alku k. tıdıglarım yumkı tarıkıp 16/50, ayığ k. ağır yük yüdmekim üze 18/17, edgü k. iş üküş kıl 35/41, ençip edgü k. işlerke inanmagañça 35/59, ... ayığ k.+larıg 7/230.

kılış < Skr. *kleśa*, bulutlu zihin, açık olmayan zihin: *esriñü kılınçlar k. nizvani* 16/66.

kımıraş- kaynaşmak: *k.-ur nizvani küçin kıdıyu tüketip* 13/110.

kınıg istek, özlem, arzu, iştiyak; sert, kuvvetli: *artukrak k. katıglanmaklıg* 10/46, *k. üze tolptı tözün küçin bütgerelim* 13/112.

kınıgılıg istekli; kuvvetli: *agınçsız k. vikirantagamini* 10/262.

kıntur- cezalandırmak: *osal sımtag tınlıglarıg k.-ur+siz* 15/43.

kınzuk tılsımlı inci: *k. erdini brahmamani* 20/184.

kır yüz: *yintem sekiz k. +ları 20/35.*

kır- kırmak: *kılılmışça kılınç küçin k.-a alkıp arıtıp 13/109.*

kırağı kırağı: *kar k. salkım suvı erür erser 15/39.*

kırk kırk: *tügüni k. sekiz edgü nomlarlıg 10/264.*

kırkın cariyeye, genç kız: *bezeklikde kızlar k. 29/7.*

kırmala- yakalamak: *k.-yur şimnu küçin kısgaru korkıtıp 13/111.*

kısga kısa, uzun olmayan: *turum ara erte k. bir kşan üdte 9/38.*

kısgar- kırmak: *kırmalayur şimnu küçin k.-u korkıtıp 13/111.*

kışığ sıkışık, dar; baskı, kısıtlama; hapis, tutuklama: *k. orontakılar barça üntiler 7/212.*

kış kış: *kiçig igidmek kelti ak k.+ıñ az 35/108, yaykı suvnu k.+kı üdte buz tēyürler 12/25, yana yayın k.+kı buznu suv tēp tēyürler 12/26.*

kıu imparatoriçe: *agır buyanlıg kuñ tay k. kutı 26/11, ançulayu ok kuñ k. kutı kuşala sidipala başlap 26/12.*

kıv mutluluk, saadet: *k. kolur-biz yaruk teñrilerke 2/8, atıñ atayu kut k. özin kelti 35/83.*

kıvırgak cimri, hasis: *... k. saranlar 7/184.*

kız (1) kız, kız çocuğu: *altı yolta ög kañ kadaş ogul k. bolmuş 18/1, ançulayu ok ekem tölek k. teñrim 22/31, yeñgem kutlug tēgin k. teñrim 22/47, ... k. teñrim oron tēgin teñrim 22/48, ekem tilik tēgin k. teñrim 22/57, ajunlar sayu k. etözinte*

tugmayın 26/22, k. karı bolsar kıçın körgü 34/11, konşı k. utlulıg 35/106, bezeklikde k.+lar kırkın 29/7, k.+larım tanyaşiri beg irinçin beg 22/53.

kız (2) kıtlık: *aç k. ig kigente ulatı adaları amrılıp 24/9, aç k. başlap üç türlüg yavız adalar 25/3.*

kiçig küçük: *yaşı k. alganlarım 28/11, köñül taşım eki k. 28/15, kart k. yigit ... 33/7, k. atıj bedüdüj 35/6, k. iş küdügler yime bütün ermez 35/54, birök k. igidmek atlıg ırk kelser 35/107, k. igidmek kelti ak kışıj az 35/108, k. oylan ... 35/109.*

kiçigkiye küçücük, ufacık: *kireyin tésér k.+m 4/13.*

kiğür- içine geçirmek, içine sokmak: *birni alkuka k.-meki antag ok erür 9/46, bir kşanka anı barın birgerü k.-üp 13/98, biz k.-üp kşan uçka bışrunu bilelim 13/100.*

kili selam, saygı: *ha'anımız süüsıña k. 11/160.*

kilileş- saygı duymak: *kén soñkısın kılmağuka k.-elim 13/20.*

kim kim; ki, öyle ki, şayet: *vandami yükünmek k. kılmasar 11/31, adırtların adrukların k. yime neñ 15/12, körmeser k. olar yime bozulurlar 15/61, ögdi yükünç yaratgalı k. titingey 15/77, sakınsar erti k. me yok 17/6, ötrü k. kayu tınlıglar 20/80, enilki k. kayu tınlıglar 20/108, birök bo sakınçig k. kayu 20/211, k. bolğay saña enirmedeçi 35/6, intın kızıg uçuz bolur k.+ke yime 15/17, bo ırk k.+ke kelser 35/51, birök k.+ler eñ başlayu bodiçit öritip 13/157, anı birök k.+ler tutsar aritur kılınçig 13/170, k.+ler sizni yañdakiça kolulasar 15/19, montag yañın k.+ler sizni kolulayu 15/54, k.+ler bo dyan yañınta 19/19, azuça k.+ler küseser 20/207, adkanmakı ilinmeki k.+niñ birök 15/46, k.+niñ tamırı yogun bolsar kanagı yëñil 34/3.*

kintsu günah: *k. münlüg yazuklarıg kēñürü açınıp 13/19.*

kir kir, leke, pislik: *söz k.+i kêtmez yusa 33/11, kırıkgen tonlar k.+in 33/9.*

kir- girmek: *k.-eyin t ser kiigkeyem 4/13, begdin eŐsidin körser-sen savka k.-gelir+sen 35/113, kara y rke k.-gine k  b reli t p 11/165, oti k.-g  uz arıtu umungu küsegü 13/114, bo iş  in bodisatav yoluŐa k.-g  er r 13/121, k.-ip bıŐrungalı küseser 19/20, bozulmaksız nom uguşka k.-mek b l kde 9/2, mahamat paygambar ara k.-miş 11/155,  z Őin kar iinte ig k.-ti 35/15, k Ő l iinte oot k.-ti 35/15, k n teŐri k.-ti y r iinte yarumakı tıdılı 35/17, yıl ay  til  eliginde (elginde) k.-ti 35/88, k.-  yime umaz-men 4/14, utmiŐlarnıŐ uluŐıŐa k.-  bileyin 21/4, ... bo k n k.-  barır 35/116, kat kat alkınÇsız k r Ől Ő kapıŐka k.-zünler 13/176.*

kirik- kirlenmek: *ilkide ber  k.-gen ... 7/305, k.-gen tonlar kirin 33/9.*

kirişlig kiriŐli, kiriŐe ait: *vasav  teŐrinin k. yasın 11/27.*

kirli kirli, pis: *k. ayıŐ kılınıŐ kılmamak 7/351.*

kirsiz kirsiz, temiz: * r Ő amrılmış vimala k. 10/110, çamsız arış k. münsüz aŐŐaput küdelim 13/92, nırmala k.+ke y k n r-men 10/103.*

kisi kadın, karı, zevce: *oguluŐ k.+    l Ől Ő ol 35/105, k.+   busuŐluŐ kadgulug turur 35/146.*

kiŐe- karıştırmak, başlamak: *uzun  d n tapış kılgu uzatı  r k.-g  13/115.*

kişi kişi, insan, Şahıs: *telt k m  bolur k. 11/128,  Ől Ő k. istim tutı yazmaksız baar 12/3, asıŐlıŐ bolur k. ajunı bululmıŐı 16/82, apam birök kayu k. bo QW ... 16/97, erdemliŐ k. erdini birle t z ol 34/1, erdemsiz k. etük içinteki ulyak birle t z ol 34/1, buyanlıŐ k. burkanlar birle t z ol 34/2, buyansız k. bok bakır birle t z ol 34/2, yavuz k. yakın kelse apıŐgu kergek 34/14, k. sözleser sav alkınur 35/25, k. yanılsar iş bütmez 35/26, k. k i korasar yat kişike basitur 35/43, yırak barmış k. kelmeki sarp 35/58, k. ara edg l Ő yoluŐ alp 35/108, birök k. birikmek atlıŐ ırk kelser 35/124, k. birikip yarudı 35/125,  ki k. k Ő li bir 35/128, k. ogulı (oglı) ... eviŐe kelmez 35/145, adın k. tişi  ze et z Ő tegre körser 35/147, kişi k i korasar yat k.+ke basitur 35/43, yarumış yarukı*

kamaglıg k.+ke közünti 35/125, tözün bilge k.+ler tirilelim 5/1, küçsüz toruk k.+ler 7/179, amtıkı k.+ler öltükde 20/84, allıg çevişlig k.+ler altayı turur öskünjde 35/19, edgü k.+ler yolın kese katıglanur 35/20, saña utruntaçı k.+ler ançulayu bolur 35/40, miñ bança ırak barmış k.+ler birle körüşgey-sen 35/126, yat k.+ler köñüli (köñli) saña yakın 35/127, ältişimiş k.+ler köñüli takı teriñ 35/127, erdemlig k.+lerig ayagıl 35/49, örki k.+lerke içangıl 35/49, adın k.+lertin tıdıg bar saklangıl 35/144, yat k.+lertin yağı bar içangıl 35/144.

kizle- gizlemek, saklamak: *örtmez k.-mez yaşuramaz baturmaz-men 18/42, anı bozup adkag sayu ertürü k.-miş 13/142.*

kki kki kişi adı: *talulap yığıp men k. 19/13.*

kkir kir, leke, pislik: *bag kusuk tégli k. yolatmaksız 10/202, küden nizvanılıg k. yuklunmaksız 10/274, k. kakaç teg üç agudın kēñ alkıg törümiş 13/18, saranlanmak k.+ig sakıntaçıñıñ 11/37.*

kkirsiz kirsiz, temiz: *k. arıg köñül üze bir keykeye 15/18.*

ko- koymak, bırakmak: *nasuda mu k.-sar monı 11/82.*

koço İpek Yolu bölgesindeki bir şehrin adı: *k. tagınta kaplan yok kudug suvınta balık yok 34/7.*

kod- bırakmak, koymak; yardımcı fiil: *yég nom bo ol monı tutup iş sémek k.-gıl 12/12, kamag iş k.-gıl 35/22, busuş köñül k.-gıl 35/72, tütüş keriş k.-gıl 35/118, çanta içerig k.-gu+ol 11/104, k.-madın kamıgunı kutgartıñız 7/132, kopdın sıñar uluş sayu k.-madın tegzinip 13/70, kolulamakıg k.-mañlar 20/161, kolulamakıg k.-mañlar 20/220, kolulamakıg k.-mañlar 20/233, arıg nomug nomlap k.-masar 7/138, tuo türlüg vihar señrem stupka k.-miş 18/5, evang(e)lyon nom retnig nomlap k.-tuñuz 7/134, tardıç teg etözın k.-ur tēyür 5/17.*

kodı aşığı: *üstürti k. enmeser 7/42, kalıkdın k. éntiniz 7/74, k. özü tegzintürü tolpdın sınıar 9/23, örü k. adırt sakınç öçürüp kèterip 13/129, örüki k. +kı sevinti 35/89.*

kog toz, zerre, küçük parçacık: *birer kogda k. sanınça nom uguş ol ok 13/9, uluşlarıg k. uçınta közüntürüp 21/2, birer k. +da kog sanınça nom uguş ol ok 13/9, bun oronı birer k. +da büütürü ételim 13/104, uluş k. +ı sanınça kalp üdler öze 16/71.*

kok- eksilmek, azalmak: *asıgıñ ayagıñ egsüdi ediñ tavarıñ k. -tı 35/45.*

kol kol: *teñri k. +ı telim turur 11/129.*

kol- istemek, dilemek, rica etmek: *anı üçün bahşilartın yañ kèp boşug kol 12/56, ölüm kut k. -upan bulmaz tøyür 6/20, kut k. -ur+biz teñrime 2/5, kıv k. -ur+biz yaruk teñrilerke 2/8, kut k. -ur+biz siziñe 7/429, korum üküş asıglarıg k. -ur+sen bèrgeli 13/69.*

kolti << Skr. *koñi*, sayısız, çok, sonsuz, sonsuz derecede çok: *kurşatılı yüz miñ k. sanınça yoçan 9/19, sanı yüz miñ k. nayut yıl ay yaşayur 9/28, nayut asankè k. sanınça 10/186, turkaru üdün yüz miñ k. rıdı taşgarıp 13/62, turum ara yüz k. etöz belgürtüp 16/62, yana miñ k. küñ teñriler 20/49, ülgüsüz k. kalpdakı 20/82, altmışar k. lènhuanıñ 20/136, bèşer yüz k. erdinilig 20/167.*

kolu zaman, vakit, dönem, çağ: *azu yime kèn keligme üdte k. +da 18/56.*

kolula- ayrıntısıyla-enine boyuna düşünmek, derinlemesine düşünmek, inceden inceye araştırmak, gözlemlemek, düşünüp taşınmak: *üçünç k. -mak içinte 20/29, k. -makda yaratınıñlar 20/160, k. -makda yaratınıñlar 20/219, k. -makda yaratınıñlar 20/232, altı yègirmi k. -makıg 20/106, bèşinç k. -makıg öritip 20/124, k. -makıg kodmañlar 20/161, k. -makıg kodmañlar 20/220, k. -makıg kodmañlar 20/233, alku üdte k. -p sakınsar 20/26, edgüti k. -p körgü-ol 20/123, kimler sizni yañdakıça k. -sar 15/19, k. -yu ülgüleyü bulguluksuz 15/4, kamag oron sayu körser k. -yu 15/52, montag yañın kimler sizni k. -yu 15/54, yinçürü k. -yu sakıngu-ol 20/95.*

kolun- istemek, arzulamak, niyaz etmek: *anta basa kut k.-mak küçinte kılılmış 13/15, k.-makına tayanıp kolutu atsañ 16/110, kut k.-tılar tözüğü 7/361, ögdi sözlep tapıg tutup öz boşug k.-u 13/190, ayayu kut k.-u teginip 20/76.*

kolunç istek, arzu: *uganlarınñ on kut k. yorıkı bo nomug 13/3, ''R... bo kut k. yolukmışda 16/74, birökçi bo kut k. ... 16/87, tutgu bodi yorıkların adruk kut k.+ın 13/118, oza bo kut k.+ka tükellig bolup 16/54, ançulayu ok biziñ yime kut k.+larımız 13/47, amtı muna bo yükünçüg arıg kut k.+ug 13/169, arıñ arıg kut k.+ug tolun bütgerip 16/22, una amtı bo kut k.+ug sözleşmişniñ 16/105, eñeyü meniñ bo kut k.+um alkınmadın 16/68.*

komıt- özlemek; üzölmek; endişe duymak: *korılmaksız çın meñjike k.-u ilişelim 13/72.*

kon- konmak, yerleştirilmek: *kugu kuş uçdı köliñe k.-maz 35/145.*

konşı komşu: *k. kız utlıg 35/106.*

koñuz kurt (böcek): *... erser olar yegü k.+dın 7/190.*

koog zerre: *... mnu içinte k.+lar sanınça 16/2.*

kooš çift: *pudgıl arıg k. yorıklı samadi kutrulmak 13/187.*

kop bütün, hep; bütünüyle; her türlü, çok, birçok: *kanturgu üçün tınlıglarnıñ k. küsüşlerin 9/87, uz yaraşı ötleýüri k. erişleri 9/94, yükünür-men k. köñülin alu yarlıkañ 9/103, bir uçlugın köni nomug k. üdte küzetip 13/159, k. üdlerte tapınguluk tayakı-siz 15/69, k. işiñ tapıñça korı yok ... 35/101, k. işiñ yaraglıg 35/106, k.+dın sınar el uluşlarıg kezdiñiz 7/130, k.+dın sınar uluş sayu kodmadın tegzinip 13/70, k.+dın sınar burhanlarka ögdilmiş 15/3, k.+dın sınar yana adın yol yokıntın 15/67, k.+ı arıg münegüsüz yeg üküş tıp 15/2.*

kor kayıp, hasar, zarar: *kop işiñ tapıñça k.+ı yok ... 35/101.*

kora- eksilmek, azalmak: *ediñ tavarıñ k.-dı 35/45, birök bo k.+mak atlıg ırk kelser 35/42, kişi küçi k.-sar yat kişike basitur 35/43, bu ırk kimke kelser süde erser sançitur balıkda erser k.-yur buyan edgü kılınç kılgu ol 35/51.*

kori- korumak: *korkınçların emgeklerin k.-yu kêterip 13/71.*

korıl- korunmak: *k.-maksız çın meñike komıtu ilişelim 13/72.*

kork- korkmak: *emgklig sansarka k.-sarlar 20/109.*

korkınç korku, tehlike: *ürlügsüz sansarka k. öritip 10/50, üç yavlak yolka k.+ın 7/366, k.+ların emgeklerin koryu kêterip 13/71.*

korkınçig korkunç, müthiş: *k. sansartın ozgu üze 7/363.*

korkınçsız korkusuz, korkmayan: *on ulug küç tört k. eñeyük başlap 9/51, takı artukrak k. kılıp 10/116.*

korkıt- korkutmak: *kırmalayur şimnu küçin kısıgaru k.-ıp 13/111, ukmaz tuymaz munuklarıg k.-ur+siz 15/42.*

korum taş yatakları, kaya parçaları: *k. üküş asıglarıg kolur-sen bėrgeli 13/69.*

koş- nazmetmek; eklemek, katmak: *çarıtıg k.-ayın tēp tapı bolsar 11/103, ança monça yığıp k.-dum piratyasıri 14/31, atlıg ögdig piratyasıri takşut k.-dum 15/89, buyan küsüş üze k.-muş takşut başladı 9/8, eñiş üdtekilerke ulalzun tēp sakınçın k.-muş 15/91, kezigsiz çantik keyikin (keykin) k.-sar 11/59.*

koşug nazım: *kalım keyşi k.+ka ėntürmiş şlok 16/111.*

kov isteksiz: *ėki köñül köñül tutup k.+ı bolsar 35/119.*

koy- koymak, bırakmak: *altun k.-sa taş bolur 31/8.*

koynçı cariyeye: *k. +lar karı bolsar irçin bolur* 34/12.

köç- göçmek: *k.-er barır yértinçünün yolıntın ozalım* 13/68.

kök mavi; gök, gökyüzü: *bar ililig k. kalık yüzinte* 7/335, *ütkeyede k. kalıkıg kên booş sıgurur* 12/45, *köp yanşamaklıg bodugin k. kalıkıg* 12/62, *amtı neteg bo k. kalık nizvani kılınçlar* 13/45, *k. ayaznıñ kün ayı teg alınçsız yoriyu* 13/66, *k. kalık teg yuklunmaksız azsız suksuz* 15/6, *ertmedin bo k. kalık tınlıg uguşı* 16/65, *yaltrıyu k. kalıkda* 20/177, *k. kalıkda uçar kuş uçu umadın turtı* 35/17.

köker- mavi olmak, mavileşmek: *k.-ip turur körklüg tagda* 8/25.

köküz göğüs: *könülün k. +ün ökünmeke üküş* 35/61, *könülün k. +ün bütmeki az* 35/61.

köküzlüg göğüslü: *kün teñri yarukın teg k.+üm bilgem* 3/9, *kün teñri yarukın teg k.+üm bilgem* 3/10.

köl göl: *k. suvınıñ lénhuası teg yuklunçsız arıyu* 13/65, *amrançıg k. yuullar içinte* 20/129, *kugu kuş uçdı k. +iñe konmaz* 35/145.

kölit- gölgelendirmek: *küsüşlüg kün çoğın k.-ü tutup* 10/34.

kölmen küçük göl: *köpirip turur k. suvlukda* 8/28.

kölün- gömülmek: *kün teñri k.-ti çerigiñ üze* 35/31.

kölünü yük hayvanı; araba: *ulug k. nomda yorıgalı taplıg* 10/3, *ulug k. sudurta uz tizip nomlamış* 13/2, *körkitgülik kın küü kelig k. yeg yorık* 13/105, *yite uduzu k.+ler yolınça eltür* 9/64.

könek kova: *k. yasgaç başkartı* 35/9.

köni doğru, gerçek; düz, düzgün: *k. buyruk közüngüçe közünüpen* 6/6, *eşsiz k. nomug nomladınız* 7/114, *k. nomlug köprügüg körkitdiniz* 7/122, *teñri yeriñe bargu k.*

yol körkitdiñiz 7/152, k. tözin unutmışlarka 7/322, ürgüt tutçı k. kértü nomladaçı 9/106, bir tek k. yol körkitü bėrip 10/76, sokañıg edgü çın k. nomlug 10/142, k. tuyunmışka yükünür-men 10/199, içdin sıñarkı k. yorıklıg 10/236, k. tuyunmak bilge biliglig 10/278, k. ögeli bügüş urgıl odugın sakın 12/17, olar k. nomlug asıgın tapmakdın 13/79, tegintürgü tutdurgu üçün k. nom nomlalım 13/96, k. tuyunmıklıg küçüg köñülçe yıgalım 13/108, bir uçlugın k. nomug kop üdte kzetip 13/159, ... ol k. yorıkdakıça 18/12, körkitür k. yolnu 32/6.

köñle- düşünmek: *aşnukıça öñi bo savka k.-me 35/103.*

köñül gönül, yürek, kalp; düşünçe: *ulug yarlıkançuçı k. üze 7/309, ozgalı k. turgurtı 7/328, sımtagsız k. ... 7/376, k. yaraşı aglak oronta 8/26, turkaru üdün k. bilig basutçılıkın 9/33, turıtmaksız k. üze alku üdlerte 9/79, k. tözilig akaş yüüzinte 10/32, yarlıkançuçı k. öritip 10/169, k. erklilig ögirtdürteçi 10/195, k. tölüki küü kelig üze 10/276, burhan kentü k. erür 12/5, k. ök burhan 12/5, k. vişay ekigününj tözin sakın 12/19, yañıltukda çın burhanı k. téyürler 12/27, yintem süzük k. üze ötüğçi bulalım 13/28, kkirsiz arıg k. üze bir keykeye 15/18, adkağlar k. birle birikser 20/63, altınç k. bilig ök 20/67, k. taşım eki kiçig 28/15, k. içinte oot kirti 35/15, eki k. karışdı 35/53, üküş telim ögrünç k. tutgıl 35/72, busuş k. kodgıl 35/72, eki k. birikdi ögrünçi üküş 35/94, eki k. köñül tutup kovı bolsar 35/119, eki köñül k. tutup kovı bolsar 35/119, eki k. birikip altun etigi eliginde (elginde) tutgay-sen 35/126, köni tuyunmıklıg küçüg k.+çe yıgalım 13/108, k.+i avyakit ... 7/177, yat kişiler k.+i (köñli) saña yakın 35/127, eki kişi k.+i bir 35/128, el han k.+i ... 35/131, ayançañ k.+in yüküngü 7/3, asra k.+in yüküngeli 7/6, ağınçsız k.+in 7/38, ögin k.+in azıtıp 7/71, sımtagsız k.+in küzetdi 7/340, ayançañ k.+in yükünür-biz 7/417, yükünür-men kop k.+in alu yarlıkañ 9/103, birtemleti bir teg ogşaş etöz til k.+in 13/81, boş k.+in yağısızın burhan bolup 16/94, berter mü k.+in erki 29/8, bodi k.+inin küçinte 20/205, k.+inteki yėg nomug ukatdıñız 7/123, bastıklımış k.+ke özi 11/100, adın tümke k.+ler 7/409, yarlıkançuçı k.+leri ükliyü 7/346, kėrtgünç k.+leri ... 7/349, ... k.+leri 7/400, öglerin k.+lerin yıgdıñız 7/64, sėzik k.+lerin tarıkartı 7/338, PW...D... k.+lerin bulganturtaçı 18/15, yañılmadukda k.+ni ök burhan téyürler 12/28, ... K k.+nünj 20/55, törüsinçe tilte sözlep k.+te tutzunlar*

13/200, k.+te inçe t p sakıngu-ol 20/115, k.+teki edg leri 7/342, k.+tin taş neg  nom bar çınkaru bakın 12/20, yintem arıg  z k.+ g burhan t p tuygıl 12/11, y g  st nki ol k.+ g  ltin r-men 14/20, arıg s z k et z m tilim k.+ m 16/29, badıl  k ş et z til k.+ mdin 14/10, ulug yarlıkançuçı k.+ n  ze 7/201, k.+ n k k z n  k nmeki  k ş 35/61, k.+ n k k z n b tmeki az 35/61, k.+ n içinte kadgu yok 35/99, k.+ n yıg  n tur 35/149, t rt yınak t z lti k.+ ne 35/85, k.+ ndeki k s ş n bara kantı 35/83, kent  k.+ nin bek tutgıl 35/32,  g nin k.+ nin bulgayur 35/48, ... k.+ n z  ze 7/209, yat kişiler k.+i (k nli) saņa yakın 35/127, k semiş k s ş n kanmaz k.+ n (k nl n) sakınçlıg 35/117, k n(3)t n tagdın balık uluş kent  k.+ ne (k nl ne) 35/5, k.+ nin (k nl nin)  gr nl g kılğıl 35/10, k neyinki k.+ nin (k nl nin)  ng l g kılğıl 35/104.

k n ll g kalpli, g n ll , d ş nceli: kararmış k. munkul ... 7/183,  kirg  k. yalanuklarka 7/307, arımış k. kutluglar 7/313, bulganyuk k. tınlıglar 7/405, maytri k. ın edg   glisi 10/243, bek tatıg s z k k rtg n k. 26/4, ... k.+lerig kutgartınız 7/149.

k n ls z duygusuz, kaba:  gs z k. ertiler 7/62.

k p ok, bol, b y k, y ksek: k. y gi telim s g tl g erip 8/27, k. vaynikilar kuşalamulın 10/36, oņartguka k. yaņřadım t z n m saņa 12/53, k. yaņřamaklıg bodugın k k kalıkıg 12/62, k. kılınçdın nizvanidın řimnunuņ simintin 13/67, ol yaruklarta k. kalın 20/13, k. m  yagmur ol yagıtur 28/14, k. ıga  re turur 32/1, k.+ke asıglıg kuşumaşiri atlıg 10/198, k.+n n asıgınta tutı evrilteçi 10/277.

k pir- k p rmek: k.-ip turur k lmen suvlukda 8/28.

k pirt- k p rtmek: k.-  yaşartu  klit  udaı 10/37.

k pr g k pr : k ni nomlug k.+ g k rkitdiņiz 7/122.

k r- g rmek: k r ... 7/169, erte taņřuk ol burhannıņ mantalın k.-elim 13/58, kaan erser olururın kamagun k.-elim 13/76, sarılma y rekim sakınu k.-eyin 11/91,

burhanlıg kün teñrig k.-geli 7/110, monlayu k.-geli neñ umasar ma 15/55, yintem k.-geli küseser 20/91, artukrak k.-geli seviglig 20/166, abita burhanıg k.-geli 20/208, tegzintürü sakınıp teñleyü k.-gil 11/131, altı kapıgça içdin k.-gil közüngey yég yol 12/58, ... k.-ginçe 7/232, küntemek tıs izni k.-gü için 7/196, yügerüde sizni k.-gü küsüşüm kanzun 9/104, küçeyü bedizegeli umunmuşın k.-gü için bitidim 12/63, kız karı bolsar kıçın k.-gü 34/11, edgüti kolulap k.-gü+ol 20/123, k.-gülük neñ ujik akşar tapguluksuz 15/7, k.-mek bilmeklig bulıt öritip 10/33, alku k.-mek körmekdin seçilür-siz 15/65, körser sizni yég yörügçe k.-meksiniz 15/8, k.-memekdin olar yime bağlalurlar 15/59, alku körmek k.-memekdin seçilür-siz 15/65, k.-meser kim olar yime bozulurlar 15/61, ... k.-mezler 7/178, k.-miş sayu 7/194, ol körkünüzni k.-mişde 7/326, teñrim sizni k.-mişde ök 7/369, s ujikni sakınıu k.-ser 11/33, öziñ ed ed sayu sıgımuşın k.-ser 12/46, k.-ser sizni yég yörügçe körmeksiniz 15/8, kamağ oron sayu k.-ser kolulayu 15/52, k.-ser sizni ol tınlıglar bağlalurlar 15/58, adın kişi tişi üze etözün tegre k.-ser 35/147, ig tapa k.-ser bağirtın tepremiş ig ol 35/148, ig agrıg ugrınta (ugrinta) k.-ser+sen 35/13, ig tapa k.-ser+sen et öñedmeki alp 35/58, ig tapa k.-ser+sen törü yavız 35/72, begdin eşidin k.-ser+sen savka kirgelir-sen 35/113, èltin hantın k.-ser+sen alkamakka tüşgelir-sen 35/113, amogadarşi kurugsuz k.-teçi 10/86, k.-ü kanıñsız körkle körkünüzni 7/166, k.-ü kanıñsız lakşan nayraklıg 10/192, k.-ü birle teñrim sizni bozulurlar 15/60, uka bilü meni k.-ü yarlıkazunlar 18/34, birtem uz k.-ü kanıñsız 20/43, k.-üğme kün teñri 1/7, ... emgekin k.-üp 7/227, sizni k.-üp tınlıglar ... 7/337, yümçigsizin tétrü baka k.-üp kangusuz 9/97, alku üdte kör-üp umug boltaçı 10/85, amitaaba burhan yüüzin yügerü biz k.-üp 13/51, yalañuz bir kşan üdte yapıtu tüz k.-üp 13/178, üzüt anta k.-ür tøyür 6/19, k.-ür olar kértü arıg burhanlarıg 15/9, k.-ürler erti siziñe tétrü 7/168.

körk güzellik, ihtişam, görkem, görünüş: *k. tegşürüp öñi 7/323, yaraşı k. körkitip 7/330, k. maytri körkle buyan uz bilge biliglig 13/106, bir teg yanlıg burkan bolmuş k.+i közüñür 9/44, öñi k.+i oğsatıgı anıñ yok erip 12/36, asıl tözi atı yolu k.+i ... 16/89, toruk yavrı bramannıñ k.+in körkitip 9/75, kergeksiz kılur k.+in 11/64, yama raça k.+in bozdaçı erür 12/43, öñler k.+ler atlar üze seçilür tęp 15/36, öñün k.+ün tepremekiniñ bolmamakdın 15/74, körü kanıñsız körkle k.+ünüzni 7/166, ... siziñ k.+ünüzni 7/193, ol k.+ünüzni körmüşde 7/326.*

körkit- göstermek: *burhanlar uluşına bargu yolug k.-diñiz 7/118, köni nomlug köprügüg k.-diñiz 7/122, agmak enmek ajunlarig k.-diñiz 7/126, teñri yeriñe bargu köni yol k.-diñiz 7/152, k.-gülük kañ küü kelig kölüngü yeg yorık 13/105, yaraşık örk k.-ip 7/330, toruk yavri bramannıñ körkin k.-ip 9/75, sekiz on yaş yaşamışın k.-miş erür 9/26, şandapur yolın k.-ü bėrmeklig 10/12, bir tek köni yol k.-ü bėrip 10/76, adırtlıg k.-ü yarlıkap 19/9, aya k.-ü bėrelim 20/107, kamag türlüg erişlerig tükel k.-ür 9/88, k.-ür köni yolnı 32/6.*

körkle güzel, görkem: *körü kanınçsız k. körkünüzni 7/166, ayı ulug k. etöz belgürtür 9/12, tokılıg k. monçukdın ertmiş 10/61, k. tañsuk tayto kėdini kav lėnhuada 12/61, körk maytri k. buyan uz bilge biliglig 13/106, yitiñsiz k. bolmışın 20/36, tokılıg k. kurıgarlar 20/187.*

körkle- güzelleşmek, güzel olmak, iyi olmak: *yagız yer yüzi yaşardı k.-di 35/3.*

körklen- güzelleşmek: *k.-ü açılmış lėnhua uguşlug 10/275.*

körklüg güzel: *kökerip turur k. tagda 8/25, toyın k. tog başlıgıñ törüsin tutup 9/74, keyseñiz k. tacın 32/11.*

körlüg aldaticı, hilekar, kurnaz: *el içinte tevlig k. buyruk bar 35/48, tevlig k. tapıgçı tagdın turup ... tiler 35/121.*

körtle güzel, gösterişli: *k. tözün teñrim külügüm küzünçüm 3/11, k. tözün teñrim burhanım bulunçsuzum 3/12, kadgurtukça kaşı k.+m 4/5.*

körüglüg güzel: *yapa kat kat erklig toori alkınçsız k. 13/7, kat kat alkınçsız k. kapıgka kirzünler 13/176.*

körüm görünüm: *üzülmek k.+din öñi kėtmış 10/106, birtin uç tutmak k.+ke arsıkıp 10/74, ürgüt tutçı ters k.+üg öritmek başlaglıg 13/139.*

körün- görünmek: *k.-ügme ay teñri 1/9.*

körünçle- teşhir etmek, sergilemek: *olurup k.-gil inçge yügürük atlarıg* 35/87.

körüş- görüşmek: *künli aylı k.-di* 35/67, *miñ bança irak barmış kişiler birle k.-gey+sen* 35/126.

kötüt- kokutmak: *k.-miş çoğlugka yükünür-men* 10/279.

kötrül- yükseltmek, yüceltmek: *atıñ küñ k.-gey* 35/33, *k.-me ağır erdini közlüg* 10/273, *atı k.-miş brahmadati atlıg* 10/134, *atı k.-miş burhannıñ ... Y Ç' 18/9*, *atı k.-miş burhannıñ* 22/4.

kötrünçsüz çekilmez: *ugusuz sergüsüz unçsuz k.* 10/218.

kötür- kaldırmak, yükseltmek, taşımak, götürmek: *but k.-me tınlıglarka asıgı tegzün* 16/96, *but k.-meçe tınlıglar oğlanlarıña* 25/13, *but k.-meçe tınlıg oğlanıña* 26/26, *yerig k.-ü tururın* 20/34.

köyür- yakmak: *ot k.-ti altunug* 35/53.

köz göz: *k. karak ...* 7/165, *k. başlap kaçığıların yığınp* 8/29, *k. kaçığılarıg kutadurtaçı* 10/194, *k. yaşların mu ol akıtur* 28/16, *k.+i karam birle* 4/20, *sarıgaru turur k.+i* 11/38, *karangu biligsizniñ k.+i* 11/46, *k.+i yaruk iduklarka bargıl yakın* 12/18, *arıtı tıdıgsız teñridem k.+in* 10/84, *üntürgey vaçrapanlar k.+in* 11/16, *tanturvid atgu-ol k.+in* 11/72, *tegilmiş k.+lerig açdıñız* 7/150, *k.+üg yumup açgınça* 7/383, *k.+üñ içinte küg yok* 35/99.

közlüg gözlü: *kötrülme ağır erdini k.* 10/273.

közün- görünmek, gözükme: *altı kapıgça içdin körgil k.-gey yeg yol* 12/58, *yoluñ orukuñ k.-mez* 35/16, *asıgıg bolguluk yoluñ k.-mez* 35/47, *k.-miş bililmişçe oronlarta* 8/30, *yarumış yarukı kamaglıg kişike k.-ti* 35/125, *k.-tünüz ...* 7/384, *k.-ü turur etöz étigi* 10/193, *amitaayusi burhan maña yügerü k.-üp* 16/51, *köni buyruk közüngüçe k.-üpen* 6/6, ... *kentü kılmuş kılınçı k.-ür tøyür* 6/2, *añsız üküş uluşılarta tolu k.-ür* 9/16, *bir teg yanlıg burhan bolmış körki k.-ür* 9/44, *ertmiş*

kelmedük k.-ür arıg uluşlar 12/50, eñeyü özde adırtlıg k.-ür 12/51, ertmiş kelmedük k.-ür üdki edgü erenler 18/59, uzatı k.-ür sakıngu-ol 20/20, k.-ürteki ... 7/377.

közünü ayna, yansıma, akis: *köni buyruk k.+çe közünişpen 6/6.*

közüntür- göstermek: *uluşlarıg kog uçınta k.-üp 21/2.*

kşan << Skr. *kşana*, belirsiz bir zaman aralığı, kısa an, an, lahza: *turum ara erte kışga bir k. üdte 9/38, biz kigürüp k. uçka bışrunu bilelim 13/100, yalañuz bir k. üdte yapıtu tüz körüp 13/178, bir k.+ka anı barın birgerü kigürüp 13/98, bir k.+ta ol kılınç ... alkınur 16/88, kalısız alku yeg nomları k.+ta tolup 16/103.*

kşanti << Skr. *kşanti*, tövbe, pişmanlık, nedamet, günah çıkarma; sabır: *muñ key kılı k. kılur-men kılınçlarımın 18/30, bir ekinti üçünç yolu k. bolzun 18/46, öñdüñki kılınçlarımın k. kılınıp 18/47, arızun alkınzun k. kılıp bolzun ertgülik 18/54.*

kudug kuyu: *koço tagınta kaplan yok k. suvınta balık yok 4/7, birök bo teriñ k. atlıg ırk kelser 35/73, yelli suvlı tepreyü k. için bekledi 35/74.*

kudul- kaçmak, özgür olmak, kurtulmak; doğurmak: *arasıntın suvlar k.-up 20/137.*

kuduluş- akışmak: *k.-u akılışu yaruklar ünere 9/20.*

kugu kuğu: *k. kuş uçdı köliñe konmaz 35/145.*

kul köle, kul: *k.+nuñ ne sakınçı bar 32/4.*

kulaç kulaç, el ölçümlerinde bir uzunluk ölçüsü: *k.+ça erip teg tegirmi pravışı erür 9/18.*

kulun tay: *ataylarım kaçma k. 29/1.*

kulutı kulları: *kolonmakıya tayanıp k.+ı atsañ 16/110.*

kum kum: *k. sanınça yértinçüler sayu yadılur 9/24, kaltı k. üze kudu tartıp işi küdügi bütmeyük teg 35/40, öñi öñi öñlüg k.+ları 20/142.*

kumbandi < Skr. *kumbhānda* (dişisi: *kumbhāndī*), bir tür kötü ruh: *tek ol yekler k. yalañuk tilinçe 13/94.*

kun- çalmak, yağma etmek: *töleç k.-up ogurlap boltum sañgikka yukmış 18/8.*

kuñ imparatoriçe: *ançulayu ok kagan han hatun k. tayzi altun urugları 25/1, ağır buyanlığı k. tay kiu kutı 26/11, ançulayu ok k. kiu kutı kuşala sidipala başlap 26/12.*

kuñ kiu < Çin. *huang-hou*, imparatoriçe: *ançulayu ok k.+nuñ tégitlerniñ yime 24/3.*

kuñ tay kiu < Çin. *huang-t'ai-hou*, dul imparatoriçe: *ançulayu ok k. katın kutın raçabadiratayzıları yime 23/2, artuk süzük kértgünçlüg k. kutınıñ 24/2.*

kur- düzenlemek, inşa etmek; sıraya koymak; toplamak; (yay) germek: *ya k.-up ok atgalır 35/110, varskandi toña k.-zun 11/28.*

kurban < Ar. *قربان*, Allah'ın rızasını kazanmaya vesile olan şey; eti fukaraya parasız olarak dağıtılmak niyetiyle farz, vacip veya sünnet olarak kesilen (koyun, keçi, sığır, deve... gibi) hayvan: *hanın k. kıltaçı 30/4.*

kurçıgan kişi adı: *ançulayu k. aka yime 23/10.*

kuri- kurumak, zayıflamak: *suv tamırı k.-sar yaş yavişgu kurıyur 35/43, suv tamırı kurısar yaş yavişgu k.-yur 35/43.*

kuriker kule, tapınak: *tokılıg körkle k.-lar 20/187.*

kurşan- kuşanmak, kuşak takmak, kuşak sarmak: *taş k.-sa kaş bolur 31/6.*

kuşatıl- kuşatılmak, kuşak taktırılmak, kuşak sardırılmak: *k.-u yüz miñ kolti sanınça yoçan* 9/19.

kurtga yaşlı, ihtiyar: *tétrü saçlıg k. yek kelir tøyür* 5/19, *tétrü saçlıg k. yek kelipenin* 6/11.

kurtgar- kurtarmak: *siz bizni k.-ıñ* 1/10.

kurtul- kurtulmak: *tört ulug emgekde k.-alım* 5/4.

kurug kuru, boş; sadece: *éki k. tözin bilmedin ...* 7/394, *k. bilge bilig saña yükünürmen* 15/5, *uzatı k. mensiz töp* 20/149, *ıgesiz k.+ın oñarsar* 20/56, *ıduk kértü k.+ug ukıtdaçı bo şlokı* 15/92.

kurugsuz kuru olmayan, boş olmayan: *k. yég asıgları bütürgü üçün* 9/22, *amogadarşı k. körteçi* 10/86.

kusuk kusmuk: *bag k. tégli kkir yolatmaksız* 10/202.

kuş kuş: *kök kalıkda uçar k. uçı umadın turtı* 35/17, *kugu k. uçdı köliñe konmaz* 35/145, *amrançıg ünlüg k.+larnıñ* 20/145.

kuşala sidipala < Skr. *kuśala*, iyi; < Skr. *siddhipāla*, başarı: *ançulayu ok kuñ kuu kutı k. sidipala başlap* 26/12.

kuşalamul < Toh. **kúśalamûl* < Skr. *kuśalamûla*, iyi esas, iyi töz, güzel tohum, fazilet esası: *köp vaynikılar k.+ın* 10/36.

kuşkıya serçe, küçük kuş: *amrançıgın uçdaçı k.+lar* 8/5.

kuşuma şiri < Skr. *kusumaśrī*, bir kralın adı: *köpke asıglıg k. atlıg* 10/198.

kuşatri << Skr. *kṣattāra*, sayvan, küçük çardak, gölgelik: *ulug toog k. bralar* 20/14.

kut mutluluk, saadet; asalet, soyluluk; azamet, ruh: *k. kolur-biz teyrime 2/5, ölüm k. kolupan bulmaz tēyür 6/20, k. koluntular tözükü 7/361, öñi öñi k. vahşiklarınñ 7/423, k. kolur-biz siziñe 7/429, k. buyanlar eliginiñ kutlug bodinta 9/17, saşımsız yarp k. küsüşlüg küçi barıntın 9/31, uganlarınñ on k. kolunç yorıkı bo nomug 13/3, anta basa k. kolunmak küçinte kılılmış 13/15, odguratı mançuşiri öritmiş k. küsüş 13/42, ançulayu ok biziñ yime k. kolunçlarımız 13/47, on türlüğ bo k. küsüşüg edgüti turalım 13/55, tutgu bodi yorıkların adrok k. kolunçın 13/118, amtı muna bo yükünçüg arıg k. kolunçug 13/169, arış arıg k. kolunçug tolun bütgerip 16/22, tutçı mançuşiri teg k. küsüş öritip 16/34, oza bo k. kolunçka tükellig bolup 16/54, eñeyü meniñ bo k. kolunçum alkınmadın 16/68, ''R... bo k. kolunç yolukmışda 16/74, birökçi bo k. kolunç ... 16/87, una amtı bo k. kolunçug sözlemişiñ 16/105, ıduk samantabadiri bodisatavniñ yorır k. 16/109, ayayu k. kolunu teginip 20/76, arka kamag k. vahşik 22/18, tēp k. küsüş öritü tegintim 26/23, teyridem k. buyan utmak yēgedmek kentün ornantı üdüñde 35/2, ... k. kelti 35/69, atıñ atayu k. kıv özin kelti 35/83, tepredük sayu k. kelir 35/95, yaşın teyrı nom k.+ı 2/3, yēr sub k.+ı irinür tēyür 6/3, ot sub k.+ı ıgılayur tēyür 6/4, ı ıgaç k.+ı ulıyur tēyür 6/5, adırtlıg ol burhan k.+ı ... 16/100, ağır buyanlıg kuñ tay kiu k.+ı 26/11, ançulayu ok kuñ kiu k.+ı kuşala sidipala başlap 26/12, er k.+ı belıñ suv kutı teriñ 34/4, er kutı belıñ suv k.+ı teriñ 34/4, tözgerinçsiz burhan k.+ın bultuñuz 7/142, odgurak burhan k.+ın bultuñuz 7/216, tıdıgsız burhan k.+ın bultuñuz 7/220, arhant k.+ın bultılar 7/316, abita burhan k.+ın bulayın 22/44, ançulayu ok kuñtaykiu katın k.+ın raçabadiratayzıları yime 23/2, adırtlıg burhan k.+ın bulzunlar 23/14, alkinu bilteçi burhan k.+ın bulmakları bolzun 24/7, üzlünçüde burhan k.+ın bulzunlar 25/10, burhan k.+ın bulup men kamalaanantaşiri kēninte 25/12, alkinu bilteçi burhan k.+ın bulmakları bolzun 26/17, burhan k.+ın bulup biz esen sılıg tēgin birle kēninte 26/25, bahşim k.+ınıñ sözi 11/98, artuk süzük kērtgünçlüg kuñtaykiu k.+ınıñ 24/2, burhan k.+ıña yükünür-men 10/183, öz bahşika üç erdini k.+ıña inanıp 13/189, yükünür-men bilge bilig paramit k.+ıña 15/1, utrusınta burhan k.+ıña alkış alayın 16/60, emgekligin burhan k.+ıña evrilteçiler 18/60, k.+ka tegmiş burhan başın tözünlerke 15/68, vahşiklar k.+lar turzun 11/26, alku üdlerte k.+ları buyanları asılıp üstelip 24/4, ançulayu ok hatunlar k.+ların 22/23, burhan ... arhant üç türlüğ k.+ug bultaçı 18/13, ay teyrı batdı k.+uñ üze 35/31.*

kutadtur- saadete kavuşturmak: *ékileyü yana k.-taçı* 10/69.

kutatur- mesut etmek: *köz kaçıglarıg k.-taçı* 10/194.

kutgar- kurtarmak: *ajunug k.-galı ... 7/19, k.-gu tınlıglarıg tapdukda 7/131, k.-guluk vaynikular yaragı éyin 9/21, olıncıg ajunlarıntın k.-ıp 7/311, alku tınlıglarıg k.-ıp 20/195, tınlıglarıg k.-tıñız 7/84, kodmadın kamıgunı k.-tıñız 7/132, tük tümen tınlıglarıg k.-tıñız 7/143, ... köñüllüglerig k.-tıñız 7/149.*

kutlug kutlu, kutsal, mukaddes: *k. ... yolınça yorigalı 7/362, k. çıgayın ermek çahşapıtıg bütürti 7/364, kut buyanlar éliginiñ k. bodınta 9/17, ıduk erdini ülüglüg k. 10/70, yaruk yaltrık k. ülüglüg 10/174, busuşsuz k. aşokaşiri 10/182, küsençig lénhua k. ülüglüg 10/196, danaşiri atlıg ed tavar k. 10/214, tükel egsüksüz k. ülüglüg 10/267, alp biliglig ıduk k. mançuşiri teg 16/41, yengem k. tegin kız teñri 22/47, anam toklug k. aka birle 23/9, arımış köñüllüg k.+lar 7/313.*

kutrul- kurtulmak: *k.-gu yol yınaklarıg tileyü 7/129, ozgu k.-gu yol yınakıg 7/135, yana yélvi barıgılıg k.-mak küç üze 13/179, pudgil arıg kooş yoriglı samadi k.-mak 13/187, k.-mak küsüşlüg tözünlere 20/162, k.-mak küsüşlüg tözünlere 20/221, k.-mak küsüşlüg tözünlere 20/234, k.-maknıñ yalañuz yolu siz bolmakdın 15/66, odunmıřlarıñ éligi uz k.-mış 9/49, ... k.-tı 7/51, tunçudakı Q... k.-tı 35/66, monçakıya ömek üze k.-urlar 15/56.*

kutrultur- kurtarmak: *tar sıkış emgekdin k.-taçı* 10/117.

kutsıratıl- bedbaht olmak: *ısırılmakdın k.-mış* 10/67.

kutur- normun dışına çıkmak, sınırları bilmemek: *övke nizvani üze k.-ıp* 7/61.

kuvrag topluluk, dinî topluluk, (Budist) cemaat: *bulıtçılayu yıgılmış toy k. ara 9/4, oñay ilgey k. ara oñaru evirür 9/56, arıg tirin k. üze ağırladılar 9/72, kavşatılmış k. ara bodimand oronta 13/75, öñi öñi vaynikilig toy k.+da 15/34,*

ulug tolun üni isigi toyı k.+ı 9/93, bursañ k.+ıg ömekig 20/158, aryaşañ tözün bursañ k.+lar 11/115, ayaguluk aryaşaña k.+larka 14/3.

kuvraglıg topluluk ile ilgili, topluluğa ait: ... *k. burhanlar anta erür tıp 16/3, tırinlik k.+da 8/6.*

kuy şipkanlıg takvim: *yime k. ud yıl altınç 26/1.*

kü şöret: *atıñ k. kötrülgey 35/33, atıñ k.+ ı yadıltı yıd yıpar teg 35/100.*

küç güç, kuvvet; koruma, yardım: *küçlüg piriştirilar k. bėrzün 4/19, on ulug k. tört korkınçsız eñeyük başlap 9/51, yarışu k. bėrzün saña 11/56, kara yərke kirginçe k. bėreli tıp 11/165, tolp tınlıñıñ asıgın bütürür k. üze 13/63, körşi yorık samadılıg k. küsünler üze 13/107, yana yelvi barıgılıg kutrulmak k. üze 13/179, saşımsız yarp kut küsüşlüg k.+i barıntın 9/31, şaktılıg k.+i ertingü ulug 10/13, kişi k.+i korasar yat kişike basıtur 35/43, söki kanlar k.+i yime tusulmagay 35/75, kılılmışça kılınç k.+in kıra alkıp arıtıp 13/109, kımıraşur nizvani k.+in kadıyu tüketip 13/110, kırmalayur şimnu k.+in kısıgaru korkıtıp 13/111, kınıg üze tolıp tözün k.+in bütgerelim 13/112, anta basa kut kolunmak k.+inte kılılmış 13/15, ünüş nomnuñ k.+inte 17/11, bodi köñüliniñ k.+inte 20/205, ağır buyanlarımız k.+inte 22/16, amtı bo buyan k.+inte 22/29, adruk buyanım k.+inte 22/39, yana yime buyan k.+inte 22/45, adruk buyanım k.+inte 23/17, adınlarka ülemiş buyan k.+inte 26/9, bo buyan edgü kılınç k.+inte 26/24, üstelzün teñridem k.+leri 7/424, asılzun nomlug k.+leri 22/20, bulganturmaklıg k.+lerin kevip 10/177, köni tuyunmaklıg k.+üg köñülçe yıgalım 13/108, üküş alku bügülig k.+üg ötgüreyin 16/40, tolpdın sıñar küü keligli k.+ümin yadıp 16/63, işiñin k.+üñin artatur 35/48, kañım sizinñ k.+üñüzde 15/41.*

küçe- zorlamak: *k.-yü bedizegeli umunmuşın körgü üçün bitidim 12/63.*

küçlüg güçlü, kuvvetli: *teñri yaruk k. bilgeke yalvarar-biz 2/1, k. piriştirilar küç bėrzün 4/19, tepretgüleksüz k. küsünlüg 10/165, narayanaşiri k. küsünlüg 10/190, daşabal on k. tuyunmuşlarlıg 10/210, on k. bügü biligli ugan arjilar 18/32, kėdirti tepremiş k. yagı kėtdi 35/86, asılmış üstelmiş k.+in 22/21.*

küçsiret- kuvvetten düşürmek, güçsüzleştirmek: *pratibanların k.-deçi* 10/125.

küçsüz kuvvetsiz, güçsüz: *k. toruk kişiler* 7/179.

küd- korumak: *çamsız arıg kirsiz münsüz çahşaput k.-elim* 13/92.

küden konuk, misafir: *k. nizvanılıg kkir yuklunmaksız* 10/274.

küdenleyü misafir karşılar gibi: *ötünür-men k. tınlıglarıg* 14/26.

küdüg iş, güç: *ulug iş k. yime ögrünçlüg ermez* 35/54, *kaltı kum üze kudu tartıp işi k.+i bütmeyük teg* 35/40, *işin k.+in yañılsar tütüş bolur* 35/135, *kiçig iş k.+ler yime bütün ermez* 35/54, *tepredük sayu iş k.+ün(küdgün) tapıgıñça (tapgıñça)* 35/85.

küg keder: *közün içinte k. yok* 35/99.

kükire- gürlmek: *aklar bulut örlep k.-p* 28/1, *karalar bulut örlep k.-p* 28/5.

kükül- övülmek: *alkuda yeg adruk üze k.-ür+siz* 15/33.

küküre- gürlmek: *yazkı bulut yaşlap k.-p* 28/9, *küzki bulut k.-p örlep* 28/13.

kükürt ünlüg gürlme sesi çıkaran, gürlmeli: *k. ünlügke yükünür-men* 10/39.

küle- övmek, takdir etmek: *üç üdki burhanlarka öggü k.-gü* 16/45, *ayap k.-p alku üdte inanur-men* 14/4, *anı tayşıçi tep k.-yür* 20/70.

külüg şöhretli: *körtle tözün teñrim k.+üm küzünçüm* 3/11.

külüşüg güle güle: *k.+in oluralım* 4/21.

kümüş gümüş; gümüş para: *temir tuç k. altun tilgenlig* 10/160, *azganmış savıñ edikdi altun k. teg* 35/100.

kün (1) güneş: *körüğme k. teñri 1/7, ötünür-biz k. ay teñrike 2/2, k. teñri yarukın teg kögüzlüğüüm bilgem 3/9, k. teñri yarukın teg kögüzlüğüüm bilgem 3/10, k. teñri teg yarutdı 7/344, küsüşlüğ k. çoğın kölitü tutup 10/34, kök ayaznıñ k. ayı teg alınçsız yorıyu 13/66, kaltı neteg k. teñriniñ çoğı üze 15/38, yana miñ kolti k. teñriler 20/49, k. batgalı bartukda 20/113, yaruk k. teñri tilgeni 20/117, k. teñri kaytsısı açılıtı yarudı 35/3, k. teñri kirti yer içinte yarumakı tıdıtı 35/17, k. av yarukın tıda katıglanur 35/20, k. teñri kölünti çerigiñ üze 35/31, birök k. yarukı atlıg ırk kelser 35/115, ... bo k. kirü barır 35/116, k.+li aylı körüşdi 35/67.*

kün (2) gün: *k. küniñe ünti 7/343, asıgsız butadı üd k. keçürmekim üze 18/16, k. üze men üç erdinilerke 26/3, bir k. davlat tuş bolur 31/4, érte k. tavrak buyan kıl 35/114, şaran övkelig k.+i 11/126, kün k.+iñe ünti 7/343, kaguşguluk k.+ni küsep 29/11.*

kün (3) güney: *k.(3)tün tagdın balık uluş kentü köñülünçe (köñlünçe) 35/5, öñdün k.(3)tün bulunđa 35/98, teñri kanıñ kavudı k.(3)tün turup yıg tiler 35/121.*

künçük ıduk kut kişi adı: *arşlan bilge teñri élig k. 22/30, amtı men k. 23/15.*

küneyinki kıskanç: *k. köñülünin (köñlünin) ençgülüg kılıl 35/104.*

künikeki günlük: *k. işiñ tıdıglıg 35/109.*

küntekirilig günün ufka yaklaşması: *k. boltukda 20/112.*

küntemek her gün: *k. tı sizni körgü için 7/196.*

kür kuvvetli, gür: *k. luular erkligi élig han atlıg 10/38.*

küse- istemek, dilemek, arzulamak: *oyı kirgü uz arıtgu umungu k.-gü 13/114, ogşatınçsız edgü dëntar bolgusın k.-lim 13/80, k.-miş küsüşüg top kanturtaçı 10/197, k.-miş küsüşüg top kanturtaçı 10/272, öz öz k.-miş taplarınça tugmakları bolzun 27/4, k.-miş küsüşün kanmaz köñülün (köñlün) sakınçlıg 35/117, k.-miş küsüşün kanti 35/129, kaguşguluk künni k.-p 29/11, kirip*

bısrungalı k.-ser 19/20, yintem körgeli k.-ser 20/91, azuç kimler k.-ser 20/207, urı ogul k.-ser bultuñ 35/8, k.-serler tınlıglar ... 7/382, k.-yürler erti birgerü 7/195.

küsen- istemek, arzulamak: *sunasıra tatgangu k.-gülüki 10/137.*

küsençig istek, arzu: *k. meñiler ... 7/321, k. nomlug yagmur yagıtıp 10/35, k. lénhua kutlug ülüglüg 10/196.*

küsençigsiz isteksiz: *k.+in meñi teginçülük ol 8/31.*

küsgü sıçan, fare: *k. yılın tokuzunç aynıñ on yañıda 12/60.*

küsün güç, kuvvet: *körşi yorık samadılıg küç k.+ler üze 13/107.*

küsünlüg güçlü, kuvvetli: *tepretçülüksüz küçlüg k. 10/165, narayanaşiri küçlüg k. 10/190.*

küsüş istek, dilek, arzu: *buyan k. üze koşmış takşut başladı 9/8, artuk berk katıg k. turgurmuş 10/261, çiçe egsüksüz k. kanturur 10/280, odguratı mançuşiri öritmiş kut k. 13/42, tutçı mançuşiri teg kut k. öritip 16/34, üstünki teg yæg adruk k. öritip 16/46, k. öritip ol üdte 20/114, tęp kut k. öritü tegintim 26/23, bulguluk k.+i uz bütmiş kanmış 10/181, arıg bodi yorıkda k.+i tursar 16/75, yæg üstünki nomlug tilgen evirtgü k.+in 13/27, adruk k.+leri top kanıp 22/27, alku türlüg k.+leri kanıp bütüp 22/34, adruk k.+leri top kanıp 23/5, alku türlüg k.+leri kanıp bütüp 24/6, alku türlüg k.+leri kanıp bütüp 26/16, alku k.+lerig kanturtaçı 22/7, alku k.+lerim kanzun tęp 22/11, alku k.+lerim top kanıp 22/40, alku k.+lerim top kanıp 23/18, kanturgu üçün tınlıglarınıñ kop k.+lerin 9/87, tiliklerin k.+lerin kanturu bėrgeli 13/39, kamag tınlıg k.+lerin katuru uyur 16/104, küsemış k.+üg top kanturtaçı 10/197, küsemış k.+üg top kanturtaçı 10/272, on türlüg bo kut k.+üg edgüti tutalım 13/55, yügerüde sizni körgü k.+üm kanzun 9/104, köñülündeki k.+ünj barça kantı 35/83, küsemış k.+ünj kanmaz köñülünj (köñlünj) sakınçılıg 35/117, küsemış k.+ünj kantı 35/129.*

küşüşlüğ istekli, arzulu, isteyen, arzulayan: *saşımsız yarp kut k. küçi barıntın 9/31, k. kün çoğın kölitü tutup 10/34, ...TW ''RY... k. taloyug T... 16/18, kutrulmak k. tözünlere 20/162, kutrulmak k. tözünlere 20/221, kutrulmak k. tözünlere 20/234, boşgungalı k.+ler bo sakınç kılgu erür 13/124.*

küü ün, şöhet: *sokañçığ edgü at k. éltinür 10/229.*

küü şekil değıştirme: *adınlarınıñ asıgı üçün k. kelig üze 9/10, birtemleti tıdılışmaz k. kelig kılur 9/48, manuçaprıdı k. kelig üze 10/240, köñül tölüki k. kelig üze 10/276, körkıtğülük kēñ k. kelig kölüngü yēğ yorık 13/105, tolpdın sıñar k. kelıglıg küçümin yadıp 16/63.*

küü kelıg erdemler: *adınlarınıñ asıgı üçün kuo k. üze 9/10, birtemleti tıdılışmaz kuo k. kılur 9/48, manuçaprıdı kuo k. üze 10/240, köñül tölüki küü k. üze 10/276, körkıtğülük kēñ küü k. kölüngü yēğ yorık 13/105.*

küü kelıglıg erdemler: *tolpdın sıñar küü k. küçümin yadıp 16/63.*

küülüg şöhetli, ünlü: *yıntem arıg bodıçıt tēp ulug k. 14/19, atlıg k. tētrüm terıñ bolmakıñdın 15/63, çavık mış k.+ke yükünür-men 10/159.*

küün mum: *ayayu yüz on k. yakturup 22/14, agzanıp mıñ k. tükel yakturup 26/8.*

küvençlıg gururlu, mağrur, kibirli: *k. suv küznekiñe sukunmışlarka 7/121.*

küz sonbahar, güz: *k.+ki bulut kükürep örlep 28/13, yēl éyin eşidilür k.+ki ıgaç yañkusı 35/93.*

küzeç sürahi: *altun k. erser ornağlıg idıñ ol 35/133, tēp otın katunsar k. taşar 35/135, k.+ıg kezütıp sımasar aş bērteçi idıñ ol 35/137.*

küzet- gözetmek, korumak, muhafaza etmek: *k. ... 7/171, aşnukan érgürü etözünin k. 35/114, ilin uluşın uz k.-deçi 10/237, sımtagsız köñülün k.-di 7/340, kērtü çahşapıtıg k.-di 7/352, ağız arıgın ermek çahşapıtıg k.-di 7/360, siz bizni k.-ıñ*

1/8, etözümüzni k.-iñ 2/6, ... k.-ip 7/303, bir uçlugın köni nomug kop üdte k.-ip 13/159, k.-mişçe ... ıçanıp 7/341, yazınçsızın ermek çahşapıtıg k.-ü 7/347, etözünin k.-ser+sen 35/33, ... k.-zün 7/427, ava kavzayu k.-zün 22/26, ava kavzayu k.-zün 23/4.

küznek yansıma, akis: küvençlig suv k.+iñe sukunmuşlarka 7/121.

küzünç koruyucu: körtle tözün teñrim külügüm k.+üm 3/11.

l harfi: l ujikniñ lalanı kaçdı 11/135.

la katır: tapıñça alıp işletgil yènik edgü l.+larıg 35/87.

laçın < Moğ. naçin, doğan, şahin: erdemlig kara l. 32/9.

lakşan < Skr. lakşana, Buddha'nın 32 ayırt edici özelliğinden biri: körü kanınçsız l. nayraklıg 10/192.

lakşimani << Skr. lakşmana, bir kahraman: l. toñalıg çerig 11/142.

lalan vücuttaki arter: l ujikniñ l.+ı kaçdı 11/135.

lama ~ Tib. bla-ma, öğretmen, guru: ...P oron l. bahşi 22/46.

lañkapur şeytanların yaşadığı bir şehir: l. balıknı neteg kılta 11/141.

lañkaşvari < Skr. lenkeśvara, bir yogininin ismi: l. teg lençük erser 11/137.

lap kesinlikle, doğru, gerçekten: tözünlerniñ ed tavarın l. buşı bèrmiş 18/7.

layançañ bir denizin adı: l. taloydın naru keçser 11/139.

lençük Langkeśvara'nın bir sıfatı: lañkaşvari teg l. erser 11/137.

levkün vahşi bir hayvan: *manu l.+ni mantılmış têrler* 11/157.

lênhua < Çin. 蓮 *lian*, nilüfer çiçeği: *küsençig l. kutlug ülüglüg* 10/196, *padma çiyuda l. yaltrıklıg* 10/203, *körklenü açılmış l. uguşlug* 10/275, *uçuzkıya l. içinte tugup belgürüp* 16/58, *yintem l. çeçekler* 20/135, *olurgu erdini l. ...* 20/201, *körkle taņgsuk tayto kèdini kav l.+da* 12/61, *η ébaşdıñkı tugum üze l.+da tugalım* 13/57, *altunlug l.+da tugarlar* 20/87, *altmışar kolti l.+nıñ* 20/136, *köl suvınıñ l.+sı teg yukluñçsuz arıyu* 13/65.

lênhualıg < Çin. 蓮 *lian* + Uyg. +*lıg*, nilüfer çiçekli: *yime l. oronug* 20/94, *yana l. oronnuñ* 20/96, *aşnuça l. oronug* 20/209.

lım < Çin. 梁 *liang*, direk, evin çatısı, giriş: *yêl yêltirip éntürti l. sıntı ...* 35/151.

lokadatu < Skr. *lokadhatu*, tanrıların yaşam alanı, dünyalar: *bavagir tüplüg l.+nuñ* 10/206.

luu < Çin. 龍 *lung*, ejderha: *nandi . takı sakınçsızın keçmez* 11/87, *kür l.+lar erkligi élig han atlıg* 10/38, *teñrilerniñ tilinçe l.+lar tilinçe* 13/93.

m m harfi: *m ujıkka sekireyin (sekreyin) tédim* 11/73.

ma ma harfi; de, da, daha, ayrıca, hatta: *yam ed bolsar m. taña* 11/54, *m. ujıknı manılıg têrler* 11/151, *kaçan erser kayuka m. barmaksız-sız* 15/51, *monılayu körgeli neñ umasar m.* 15/55, *üküş az m. sav söz yolu üzülmedin* 15/75, *açıg tarka kılınç tüşin kayu ma oronta* 18/57.

madur << Skr. *madhura*, tatlılık: *törtidin sıñarkı bursañlarka m.+ug urmuş* 18/6.

madya[m(a)rg] Skr. *madhya-mārga*, sekiz türlü mukaddes yol: *m. yolça uz başladaçı* 10/245.

maḥa-puruṣ << Skr. *mahā-puruṣa*, büyük insan: *m. ulug er suuvikirantaşiri* 10/246.

maharañç < Skr. *mahārāja*, gökyüzü hükümdar(lar)ı: *m. +daki yaña* 11/80.

mañçuşiri << Skr. *Mañjuśrī*, Bodhisattva adı: *odgurati m. öritmiş kut küsüş* 13/42, *tutçı m. teg kut küsüş öritip* 16/34, *alp biliglig iduk kutlug m. teg* 16/41.

mani Mani, Maniheizmin kurucusu: *mar m. piriştilarka* 2/4, *ayağlig atlıg kañım m. burhanım* 7/4, *m. tapmadım anta* 11/152, *piratya tégli m. sènte tép bèrgil aña* 12/23.

manilig Mani'ye ait: *m. savlarnıñ mastaki kelmeser* 11/77, *ma ujikni m. tèrler* 11/151.

manisız Mani'ye ait olmayan: *m. ugri yanta* 11/156.

manistan < O. Far. *mānistān*, manastır, yer, mesken: *m.+ta mu ol naman hanta* 11/158.

mantal < Skr. *mañḍala*, büyü, kısır döngü, şekil: *erte tañsuk ol burhannıñ m.+ın körelim* 13/58.

mantıl- batmak, batırılmak: *manu levkünni m.-miş tèrler* 11/157.

manu < Moğ. *manul?*, bozkır kedisi; manul: *m. levkünni mantılmış tèrler* 11/157.

manuçapridi < Skr. *manojavā*, bir sihir türünün adı: *m. küü kelig üze* 10/240.

manuşa < Skr. *mānuşa*, insan: *m. yalañuk başdıñlıglarnıñ* 10/242.

mañ adım: *m.+ım karıltı maña* 11/74.

maña bana: *karışur m. sözi* 11/48, *yaltrıtguluk amtı m.* 11/50, *mañım karıltı m.* 11/74, *m. kelmezsen kaña* 11/76, *m. mu edgü ol saña* 11/78, *birtem kèrtgünüp tutgil ye*

mü sizinme m. 12/22, una astıñ keñrengy-sen çimedme m. 12/55, amitaayusi burhan m. yügerü közüniüp 16/51, kalmadı erki ayıg kılınç m. kılmaduk 18/26.

mañgal Toh. A *mañkal* < Skr. *mañgala*, saadet, talih, şans: *suvasti sidam at m. bolzun başladı 10/2, barçaka asıglıg at m. bolmuş 10/205, maranmışanani m. tərler 11/153, datu uguşnuñ atı m.+ı 10/213, m.+ım siziñe yükünür-men 10/247.*

mañgu yürüme: *m.+sın yañılsar matı agtalur 11/79.*

mañla- adım atmak, yürümek: *m.-yu keze bar kel kıltaçı 10/241.*

mar mani kutsal isim: *m. mani piriştilarka 2/4.*

maranmışana ölüme ait: *m. mañgal tərler 11/153.*

margamaya *marga* < Skr. *mārga*, sekiz katlı asil yol; *maya* < Skr. *māyā*, aldatmak, yanlış yönlendirmek: *m. teg mahalak urur-sen 11/75.*

mat öyle, öylesine: *bolarnı m. bölser bolur sansarta turgan 12/6, muna bo m. muñadıñıg edgüñ erür 15/57.*

mayaçal << Skr. *māyājāla*, sihir ağı: *m. yelvi toor al altag üze 10/244.*

mayaka- işaret dikmek: *atıkımsınmayuk atıg bulsar art sayu m.-yur 34/5.*

maytri < Skr. “*maitreya*, Budhist mesihi veya gelecekteki Buddha: *m. köñüllüg çın edgü öglisi 10/243, körk m. körkle buyan uz bilge biliglig 13/106, tuşayın siziñe m. 17/4, sakıngıl mēni m. 17/8, üntürgil mēni m. 17/12, algıl mēni m. 17/16, tözünü taturgil m. 17/20.*

me de, da, daha: *sakınsar erti kim m. yok 17/6.*

men ben, birinci tekil kişi zamiri, birinci tekil kişi eki: *burk şark kılıp on edgüsin m. atsañ özüm 9/7, ol uluşda m. barıp tuga birle ök 16/53, karañgu sansar içinte m. barıp tugmaduk 18/24, talulap yığıp m. kkikki 19/13, amti m. buyan kaya kal kentü özüm 22/12, amti m. buyan kaya kal 22/37, amti m. küñçükıdukkut 23/15, burhan kutın bulup m. kamalaanantaşiri kêninte 25/12, küñ üze m. üç erdinilerke 26/3, yana yime m. sılıg tegin ... 26/18, retnide yeg m.+iñ edgü teñrim alpım begrekim 3/3, retnide yeg m.+iñ teñrim alpım begrekim 3/4, ançulayu ok m.+iñ yime aña ogşazun 16/32, eñeyü m.+iñ bo kut kolunçum alkınmadın 16/68.*

mensiz 'bensiz', insansız, boş: *nitya töz ürlüg nayratma m. 10/100, uzatı kurug m. tęp 20/149.*

meñgü ebedi, ölümsüz, baki: *sansar uçı tüpükginçe bek m. turur 9/32.*

meñgülüg sonsuz, ebedi, ölümsüz, baki: *serilip turtaçı m. 20/223.*

meñi sevinç, mutluluk, neşe, huzur: *adkagsızın m. tegingülük ol 8/7, küsençigsizin m. tegingülük ol 8/31, çak soka nomlug m. berteçi 10/157, odguratu busuşı yok m. ök teginü 13/78, m. çın ol 33/23, m. ok 33/23, ornatmakdın yeg m.+de tinturur-siz 15/44, ertimlig m.+ke ilinmişke 7/113, yintsikmeksiz yeg m.+ke yetgürgü için 9/62, ürlüglüg m.+ke tegürgeli 10/53, korılmaksız çın m.+ke komitu ilişelim 13/72, adkaglıg vişaylıg m.+ler 7/317, küsençig m.+ler ... 7/321, tapınça m.+ler tegintürteçi 10/113, eñçgün m.+ η bultukmaz 35/16, sere yalañuzın nom m.+sin tegingülük ol 8/23, bozulmaz artamaz nirvan m.+sin 10/180.*

meñilig sevinçli, mutlu, neşeli, huzurlu: *kamag elniñ m. bolmakı 11/161, arık süzük yeg m. uluş anta ol 12/59, artuk m. yertinçüde barıp turayın 16/52, artukrak m. uluşug 19/8, ertingü m. uluşda 20/110, asıgılg m. kılmişın 20/196, alasız bir teg m. bolzunlar 25/6, ... turkaru m.+in 7/226.*

meze < Parth. *meze*, zevk, tat, tatlılık: *anıñ bir m+si bar 32/16.*

mèni beni (*men*'in belirtme durumu): *avyakit kilti m. 11/112, sansarta érinç m. teg 17/5, sakingu-ol m. maytri 17/8, üntürgil m. maytri 17/12, alıp éltgelir m. tamuka 17/14, algıl m. maytrii17/16, uka bilü m. körü yarlıkazunlar 18/34.*

mèntin benden (*men*'in ayrılma durumu): *kaçar ol m. özi 11/44.*

mève meyve: *azıraki m. +si bar 32/2, töpesinte m. +si bar 32/8.*

miñ bin: *kurşatılı yüz m. kolti sanınça yoçan 9/19, sanı yüz m. kolti nayut yıl ay yaşayur 9/28, yüz m. sansız kalp üd üze ögüp ertgüsüz 9/100, çak ülgü sanı sekiz tümen tört m. 10/153, turkaru üdüin yüz m. kolti rıdı taşgarıp 13/62, sekizer tümen törter m. 20/46, yana m. kolti kün teñriler 20/49, agzanıp m. küün tükel yakturup 26/8, tut söğüt butıki m. türlügin titriyür 35/111, m. bança irak barmış kişiler birle körüşgey-sen 35/126.*

miñer biner, bin sayısının üleştirme sayı sıfatı: *birinte m. yaruklar 20/42.*

monça bunca, böyle, böylesi, bu şekilde: *ança m. yığıp koşdum piratyaşiri 14/31.*

monçakıya bu kadarcık: *m. ömek üze kutrulurlar 15/56, m. ögdi şlok ötünür-men 15/81.*

monçuk inci, boncuk: *tokılığ körkle m. +dın ertmiş 10/61, birer erdini m. +dın 20/41, seviglig erdini m. +lar 20/38.*

monçulayu böylesine, bu şekilde: *m. teg yılayu savlar üze 15/78, m. türe büke kılmişlarımın 18/27.*

monı bunu (*mo* işaret zamirinin belirtme hali): *tutçı üzüksüz m. teg 7/53, apam birök m. teg 7/137, uzatı üzüksüz m. teg 7/213, nasuda mu kosar m. 11/82, yæg nom bo ol m. tutup iş sémek kodgil 12/12, ertmegey bo m. tegler ertgü üdke tegi 16/67, tüş bérıp m. teg buyanı 17/3, amtıki m. teg sakınçığ 20/25.*

monılayu böylece, bunun gibi: *m. körgeli neñ umasar ma 15/55.*

monısız bunsuz, bu olmadan: *üç uguşda m. neş bir nom oron yok erür 12/47.*

monta burada, buradan: *ujik akşar sav söz intın yok erip m. 12/52, yanturu batıp bo m. 20/72.*

montada bunda, bundan: *amtı m. basakı 20/104.*

montag bunun gibi, böyle, böylesi, bu şekilde: *tuysar m. sansartakı bağ üze bolmaz 12/35, m. yañın kimler sizni kolulayu 15/54, m. yañlıg ujik akşar padak üze 15/79, m. yañlıg kamag türlüg yazuklarımın 18/28, üzüksüz m. sakınsar 20/81, bir yintem m. sakıngu-ol 20/127, asdım üklitdim kılınçımın m.+lar üze 18/18.*

montın bundan: *üç üdki alku tözünler m. törüyür 12/39, kayu buyan ol m. kazanılıtı erser 13/173.*

monuğ bunun (*bo* işaret zamirinin ilgi eki almış hali): *amtı m. yöründekin kılğalı tavrarıp 13/153, atı bolur m. dyan tęp 20/66.*

moña buna: *birök tapsar ol erdinig ne satıg m. 12/24.*

mu soru eki {mI}: *alkınmaz m. erti 7/140, tavar m. bėrip satgın algu ool 11/67, maña m. edgü ol saña 11/78, nasuda m. kosar monı 11/82, manıstanta m. ol naman hanta 11/158, alkuka m. kar yagurur 28/2, açıyu m. yaşların akıtur 28/4, kar m. yagmur ol yagurur 28/6, kayguda m. yaşın akıtur 28/8, yagmurlar m. ol yağıtur 28/10, yaşların m. akıtur 28/12, köz yaşların m. ol akıtur 28/16, ęltin hantın açıg bolur m. 35/119.*

muna işte, işte şimdi, böyle: *osal bolup sımtasar-sen m. bo tuşda 12/54, amtı m. bo yükünçüg arıg kut kolunçug 13/169, m. bo mat muñadıncıg edgün erür 15/57, amtı m. buyanlarımın evirür-men 16/44, m. amtı aç a yada ayıglarımın 18/29, amtı m. yügerüki bo ok etözde 18/55.*

muntuz aptalca: *muntru m. yekler kelir tępür 6/16.*

munuk budala: *ukmaz tuymaz m. +larıg korkitur-siz 15/42.*

muğ sıkıntı, dert: *m. key kılı kşanti kalur-men kılınçlarımın 18/30, kasda m.+ı bolmakıntın 11/47.*

muğadınçig fevkalade, acayip, şaşırtıcı: *muna bo mat m. edgün erür 15/57, m. öggülüksiz anaçıma 15/80.*

muğkul mantıksız, aptal: *umugsuz irinç m. kal aguluğ yilkıda 7/52, turkaru m. ertiler 7/56, kararmış köñüllüg m. ... 7/183.*

murançın iffetsiz: *ud karı bolsar m. bolur 34/10.*

mü soru eki {mI}: *adruk ermez m. biligde 11/6, sakıg teg ermez m. tözi 11/36, sandanak erdini teg satıgsız ermez m. 11/39, teltük m. bolur kişi 11/128, tegmez m. anıñ tüşi 11/132, tegir m.tegmez mü tęp tétrü bügüş 11/133, tegir mü tegmez m. tęp tétrü bügüş 11/133, birtem kértgünüp tutgıl ye m. sizinme maña 12/22, az teñinçe törügey m. umuguma 15/49, köp m. yağmur ol yağıtur 28/14, atam kayda ter m. erki 29/2, akam kayda tır m. erki 29/4, begim kayda tır m. erki 29/6, berter m. köñülin erki 29/8, kayda begim tır m. erki 29/10.*

mün günah, suç, kabahat, kötü davranış: *şazınlıg suvnuñ m. +i 11/122.*

müne- kenarları kesmek (giyim), düzensizlikleri düzeltmek: *ançakıya m.-gülük münsüz erip 15/30.*

münegüsüz kusur etmez: *kopı arıg m. yæg üküş tęp 15/2.*

münlüg kusurlu: *kintsü m. yazuklarıg kēñürü açınıp 13/19.*

münsüz kusursuz: *etözi m. bolmakda ulatı 10/24, çimsiz silvisiz m. kadagsız 10/282, çamsız arıg kirsiz m. çahşaput küdelim 13/92, ançakıya münegülük m. erip 15/30.*

münük- taşmak: *birök bo ulug m.-mek atlıg ırk kelser 35/150.*

müyüz boynuz: *kelen keyik m.+i teg 35/33.*

n n harfi: *n ujikke naland kelzün 11/81.*

nagarçuni << Skr. *nāgārjuna*, ünlü Buddhist filozof: *ayaguluk n. bahşi üze 15/87.*

naland < Skr. *nālanda*, ünlü bir manastır: *n ujikke n. kelzün 11/81.*

nalandlıg < Skr. *nālanda* + Uyg. *+lıg*, ünlü bir manastıra ait: *n. utmasar uvnı 11/84.*

nama < Skr. *namaḥ*, eğilme, saygı, tazim, hürmet: *namo budaya namo darmaya n. saṅgaya 10/1.*

naman Skr. *nāman*, ad, terim, ünlü, meşhur: *manistanta mu ol n. kanta 11/158.*

namo << Skr. *namaḥ*, eğilme, saygı, tazim, hürmet: *n. budaya namo darmaya nama saṅgaya 10/1, namo budaya n. darmaya nama saṅgaya 10/1, n. bud namo dıram namo saṅ 16/113, namo bud n. dıram namo saṅ 16/113, namo bud namo dıram n. saṅ 16/113.*

namorup < Skr. *nāmarūpa*, dış unsurlar: *n. at önde tutulmuşlarını 10/185.*

nandé << Skr. *nanda*, bir ejderhanın adı: *n. luu takı sakınçsızın keçmez 11/87.*

nandimukti < Skr. *nanda-mukta?*, mücevher veya inciler için genel bir terim: *n. öñi öñi taplaglıg 10/184.*

naraka < Skr. *naraka*, cehennemin bölümleri için genel bir terim: *n. sevigisiz emgeklerinte 10/187.*

narasinha < Skr. *narasimha*, Tchêka'nın doğu sınırına yakın bir antik kent: *n. iduk yalaṅuk arslanı 10/189.*

narayana şiri < Skr. *nārāyaṇasrī*, Nara'nın oğlu, insan yaşamının kökeni: *n. küçlüg küsünlüg* 10/190.

narü öte, öte taraf: *n. ötmeki serig* 11/138, *layançañ taloydın n. keçser* 11/139.

narya < Skr. *narya*, erkeksi, güçlü: *n. biliglig suvnu* 11/88.

nasu yaş: *n. +da mu kosar monı* 11/82.

nata << Skr. *naṭa*, umut, inanç: *n. umug inag bolgalı udaçı* 10/188.

nayaka < Skr. *nāyaka*, rehber: *n. yerçike yükünür-men* 10/191.

nayraglıg < Moğ. *nairag* + Uyg. *+lıg*, alâmetli, işaretli: *körü kanıñsız lakşan a.* 10/192.

nayut << Skr. *nayuta*, sonsuz, çok, sayısız, sayılamayacak kadar çok: *sanı yüz miñ kolti n. yıl ay yaşayur* 9/28, *n. asanké kolti sanınça* 10/186.

ne ne: *n. tégü-ol anı teg erig* 11/140, *birök tapsar ol erdinig n. satıg moña* 12/24, *kulnuñ n. sakınçı bar* 32/4, *n. hoş bo ayıpsızlık* 33/13, *n. kılsa ... kerek* 33/16, *takı n. aymış kerek* 33/24, *n. ada bolgay seni birle ulug kılınțaçı* 35/123.

neçe nice, , her nasılsa, her ne kadar, kaç: *kayu n. ontın sınar uluşlar bar erser* 13/73, *kértü amrılmış nirvan bulgu ugraglıg n. erser* 13/183, *bolsar n. ança sanlıg uluş sayu* 14/6, *kayu n. umug inag burhanlarınıñ* 15/26.

neçök nasıl: *atı tolptı tözünnüñ n. erti erser* 16/31.

negü ne: *köñültin taş n. nom bar çingarı bakın* 12/20.

neñ mal, mülk, şey: *artı n. sémeksizin alkudın sınar* 9/15, *sakınıp n. tüketinçsiz sözlüg yitinçsiz* 9/29, *üç uguşda monısız n. bir nom oron yok erür* 12/47, *körgülük n. ujik akşar tapguluksuz* 15/7, *adırtların adrukaların kim yime n.*

15/12, *kayudın n. söödin berü kelmeksiz-siz* 15/50, *monılayu körgeli n. umasar ma* 15/55, *ülgülep n. bulguluksuz edgü nom tapıp* 16/38.

neteg nasıl, ne gibi, ne şekilde, ne denli: *lanıkapur balıknı n. kaltı* 11/141, *amti n. bo kök kalık nızvani kılınçlar* 13/45, *kaltı n. kün teyriniñ çoğı üze* 15/38, *n.+in tanmış kerek* 33/4, *n.+in kılmış kerek* 33/12.

nirban < Skr. *nirvāṇa*, nirvana, sonsuz huzur, kurtuluş: *yintem n.+ta tugzunlar* 7/416.

nirmala < Skr. *nirmala*, kirsiz: *n. kirsizke yükünür-men* 10/103.

nirmala şiri bir Buddha'nın adı: *yāgen ... n. beg* 22/58.

niroda < Skr. *nirodha*, sönmüş, sükunet bulmuş: *n. öçmiş tegşilmeksiz* 10/101.

nirvan < Skr. *nirvāṇa*, sonsuz huzur, kurtuluş: *bozulmaz artamaz n. meñisin* 10/180, *bodulmasar êkigüke bulur ol n.* 12/7, *êñ kêninte n. bulgu ugragıg turgurmuş* 13/30, *kértü amrılmış n. bulgu ugragıg neçe erser* 13/183, *arış arıg n. tözlüg iduk nomka* 14/2, *amrılmış n.+ıg tapzunlar* 7/420, *bulturayın n.+ıg êñ üzlünçüsinte* 25/14, *bulturayın n.+ıg êñ tüpinte* 26/27, *edgü n.+ka yakın êltdiñiz* 7/116, *üzeliksiz yêg n.+nuñ kapıgın açar* 12/4.

nirvana < Skr. *nirvāṇa*, nirvana, sonsuz huzur, kurtuluş: *n. alku tınlıglarınıñ* 10/97.

nirvanlıg < Skr. *nirvāṇa* + Uyg. *+lıg*, nirvanaya ait: *n. oronta edgüti ornaşmış* 10/102.

nirvikalpa bir methiyenin adı: *aryabaşça yaratılmış n.* 15/88.

nitya < Skr. *nitya*, uzun süre, her zaman: *n. töz ürlüg nayratma mensiz* 10/100.

niyama yamanı bilinmesi gereken töreler: *n. bilgülık nomlug* 10/96.

nıyaya < Skr. *nyāya*, açıklama, tarif: *n. yörüg yolınça barıp* 10/99.

nızvani < Soğd. *nizβ'n*, özlem, ihtiras, tutku: *övke n. üze kuturup* 7/61, *tugum ulayur n. kılınçlıg* 10/56, *amtı neteg bo kök kalık n. kılınçlar* 13/45, *kımıraşur n. küçin kadıyu tüketip* 13/110, *esringü kılınçlar kılış n.* 16/66, *köp kılınçdın n.+dın şımnunıy simintin* 13/67, *saçgu-ol n.+g tanka* 11/150, *yıntsikmedin şımnularka n.+g utgıl* 12/10, *az n.+ka agukup* 7/57, *otuz n.+ka arsıkıp utlısız boltumuz* 13/136, *üküş telim m.+lar* 7/70, *kamag kadgu n.+lar ters süzekler* 15/40, *biligsiz başlap n.+lar ugurınta* 16/85, *kararığ n.+ları üze* 7/234, *kadgu n.+larıñnı katıgdı tutup* 11/21, ... *n.+larka* 7/392, *tükün n.+larka agukup* 17/17, *busanturtaçı n.+larıñ* 10/176.

nızvanılıg < Soğd. *nizβ'n* + Uyg. *+ılıg*, ihtirashı, tutkulu, tutkuyla ilgili: *ürtüg bag başlap n. şımnı* 10/249, *küden n. kkir yuklunmaksız* 10/274.

nom < Soğd. *nwm*, din, öğreti, töre, kanun, doktrin, akide: *yaşın teñri n. kutı* 2/3, *aryayuşa töz n. ...* 7/2, *evang(e)lyon n. retnig nomlap kodtuñuz* 7/134, *sere yalañuzın n. meñisin tegingülük ol* 8/23, *bozulmaksız n. uguşka kirmek bölükde* 9/2, *odgurak çın arış arıg üç n. tilgenin* 9/54, *sıdap n. bitig bir tegzinç* 10/7, *üzeliksiz çın kértü n. tözin* 10/48, *taplagka yaraşı n. nomlamakdın* 10/114, *alku n. tayakı ata kañ tétmiş* 10/132, *çınju n. tözinte uz ornaşıglıg* 10/286, *yég n. bo ol monı tutup iş sémek kodgıl* 12/12, *köñültin taş negü n. bar çingaru bakın* 12/20, *üç uguşda monısız neñ bir n. oron yok erür* 12/47, *birer kogda kog sanınça n. uguş ol ok* 13/9, *tegintürgü tutdurgu üçün köni n. nomlalım* 13/96, *arış arıg çın n. tözin ayıglap irtimiz* 13/144, *birtemleti kalısız n. uguşınta* 16/4, *ülgülep neñ bulguluksuz edgü n. tapıp* 16/38, *Q... bo n. erdinin tutdaçı ...* 16/101, *takşut n. tükedi sadu sadu* 16/112, *tört şloklug n. üze* 17/1, *anıñ tikisinte n. üni* 20/146, *iduk nomlamış n. üni* 20/154, *arıg n. uguşı tözlüg ol* 20/227, *arıg n. aşlıg teñrilerniñ* 22/19, *üzeliksiz n. boşunmış öz bahşılarnı* 27/2, *ol n.+da eşidip ukar-biz* 7/136, *bilgülükçe kamag n.+da tuyunmış üdte* 9/42, *ulug kölüngü n.+da yorıgalı taplıg* 10/3, *teñri n.+ın todagmalar* 13/86, *arış arıg nirvan tözlüg iduk n.+ka* 14/2, *tutçı yistim erter keçer étiglig n.+lar* 9/34, *yég üstünki paramitda ulatı n.+lar* 9/60, *yürün arıg edgü n.+lar agılığın* 9/101, *aña oğşatı yég n.+lar terkin bululur* 16/84, *kalısız alku yég n.+ları*

kşanta tolup 16/103, ... siz edgü n.+larig nomlayu 7/82, yéti agılıg n.+larig nomladınız 7/154, ürlügsüz n.+larig bükünüp 7/365, daranı samadi n.+ların tolu 10/208, ogşatınçsız yég n.+larka tükellig bolup 9/52, ötüğçisiz n.+larka umug bolayın 9/108, şaşın öt erig edgü n.+larlıg 10/10, raga az başlap ayıg n.+larlıg 10/88, sudur başdıñlıg edgü n.+larlıg 10/226, tügüni kırk sekiz edgü n.+larlıg 10/264, çısız ülgüsüz edgü n.+larlıg 10/284, ürlügsüzün bilip alku n.+larını 25/9, edgü n.+larta bışrunu 7/355, arıg n.+larta katıglanu 7/358, yaratinguluk edgü n.+larta 10/170, tolup üç üdki alku n.+nuñ tözin belgüsin 9/39, iduk n.+nuñ özen sısan tözi tétmiş 15/14, ünüş n.+nuñ küçinte 17/11, tayşêñ n.+nuñ içinte 19/12, eşsiz köni n.+ug nomladınız 7/114, köñülinteki yég n.+ug ukıtdınız 7/123, arıg n.+ug nomlap kodmasar 7/138, piratıyasanbutpad n.+ug azıp 10/122, uganlarını on kut kolunç yorıkı bo n.+ug 13/3, birtemleti n.+ug bulgu sakınç turgursar 13/158, bir uçlugın köni n.+ug kop üdte küzetip 13/159, töz tüp tayşêñ kértü n.+ug töpöde éltinü 13/199, ayayu bo n.+ug yakturmuş 22/38, ayayu bo n.+ug yakturup 23/16.

nomla- öğüt vermek, anlatmak, (dinî konuları) açıklamak, vaaz vermek: *ürgüt tutçı köni kértü n.-daçı 9/106, pradan kılgu tép n.-daçı 10/121, ... n.-dınız 7/27, eşsiz köni nomug n.-dınız 7/114, yéti agılıg nomlarıg n.-dınız 7/154, ugrap edgü umug bolgu ukıtu n.-gu 13/113, tegintürgü tutdurgu üçün köni nom n.-lım 13/96, taplagka yaraşı nom n.-makdın 10/114, yintem ermez n.-maki nomlamazı 15/73, yintem ermez nomlamakı n.-mazi 15/73, ulug kölüngü sudurta uz tizip n.-miş 13/2, uz n.-miş edgü nomın ulayu bek tutup 13/86, aç a adıra n.-miş 19/10, iduk n.-miş nom ünü 20/154, aç a adıra n.-miş 22/6, evang(e)lyon nom retnig n.-p kodtuñuz 7/134, arıg nomug n.-p kodmasar 7/138, örgüt n.-p ür turzun tép ötüğçi bolzunlar 13/192, ... siz edgü nomlarıg n.-yu 7/82, ... ük nomlug ... n.-yu ... 16/15.*

nomlatıl- vaaz edilmek, anlatılmak: *ugan arji üze uz n.-miş 10/291.*

nomlug öğretili, öğretiyile ilgili, öğretiyeye ait, dinî: *köni n. köprügüg körkitdiniz 7/122, edgü tetyük n. retnig 7/222, uzun üdün n. tilgen tegzintürmeki 9/92, eneyük n. yarukın ıdıp 10/25, küsençig n. yagmur yagıtıp 10/35, bilgülük n. antiray tégme 10/72, rasayan tadıglıg n. suv akıtıp 10/92, nıyamayamanı*

bilgülık n. 10/96, akıgsız uğuş n. etözlüğ 10/131, sokaçığ edęü çın köni n. 10/142, çak soka n. meņi bérteçi 10/157, yèę üstünki n. tilgen evirtęü küsüşin 13/27, olar köni n. asığın tapmakdın 13/79, kèņ teriņ yèę n. tilgen evirür ıduklar 13/182, ... ük n. ... nomlayu ...16/15, ugrayu ol burhannıņ n. toyınta 16/57, ayığ şimnu ters n. K... 16/91, pudęil arığ n. tilgen evirmek üze 16/95, tört kértü n. agadığ 17/19, kaņlarımız n. tilgen evirürke 21/6, asılzun n. küçleri 22/20, ürüksüz n. aşığ aşayu 25/8.

odgurak tam, kesin, açık, net: *o. burhan kutın bultuņuz 7/216, o. çın arış arığ üç nom tilgenin 9/54, o. teginęü kılınçım ünüp 10/293, alku türlüğ tıdığımız alkınzun o. 13/50, o. ol burhannıņ öskinte tugsar-biz 13/53, o. bir eğsüksüz oņay tolęurup 16/55, yarp o. bo yorıkığ tavrak bütürür 16/80, o. bekiz belęülüę 20/19, adırtlığ o. tugarlar 20/28, adırtlığ o. sèziksiz 20/85, adırtlığ o. öz tözi 20/102, o. ürlüğsüz emęek tèp 20/148.*

odgurati iyice: *o. mançuşiri öritmiş kut küsüş 13/42, o. busuşı yok meņi ök teginü 13/78.*

odug uyanık, uyanmış: *köni öğeli büğüş urgıl o.+ın sakın 12/17.*

odun- uyanmak: *o.-mişlarnıņ eliği uz kutrulmuş 9/49.*

ogad- gözden kaçırmak, kaçırmak: *o.-ıp kelmiş bizni teg tınlığka 7/133, o.-ıp kalmış tınlığlarığ uğrap 10/289, uka bilü umamakdın o.-ıp kaltımız 13/133, kènetmedin o.-madın kèn yakın barzunlar 13/184, utmişlartın o.-mayu uzatı yolukup 13/85.*

oglan çocuklar, oğullar: *katda turgan kaç ol o. 29/9, kiçig o. ... 35/109, anasın babasın o.+ı severçe 7/200, alku tınlığ o.+ınıņ 7/39, yalaņuklarnıņ o.+ıņa 7/329, but kötürmeçe tınlığ o.+ıņa 26/26, but kötürmeçe tınlığlar o.+larıņa 25/13.*

ogsuz desteksiz: *arasız o. agtını ine 10/42, arasız o. bar kel kılęalı 10/260.*

ogşa- benzemek, benzer olmak: *sansarka o.-yur özi 11/34, ançulayu ok meniñ yime aña o.-zun 16/32.*

ogşaş benzer: *birtemleti bir teg o. etöz til köjülin 13/81.*

ogşaş- benzeşmek: *una aña alku işlerim o.-zun töp 16/27.*

ogşat- benzetmek: *o.-guluksuz edgülüg umug ınaglar 18/33.*

ogşatı benzer: *bilü ugusuz intraçal toorka o. 9/47, aña o. yæg nomlar terkin bululur 6/84.*

ogşatıg benzer: *öñi körki o+ı anıñ yok erip 12/36.*

ogşatınçsız benzeri olmayan, emsalsiz, eşsiz: *o. yæg nomlarka tükellig bolup 9/52, o. edgü dëntar bolgusın küselim 13/80.*

ogul çocuk, evlat, oğul: *altı yolta ög kañ kadaş o. kız bolmuş 18/1, urı o. küseser bultuñ 35/8, o.+uñ kisiñ ülüglüg ol 35/105, burhan o.+ı (oglı) tolptı tözün ugan arjiniñ 9/5, utmışlarnıñ eñ ulug o.+ı (oglı) bolmuş 16/25, kişi o.+ı (oglı) ... eviñe kelmez 35/145.*

ogurla- çalmak: *töleç kunup o.-p boltum sañgikka yukmış 18/8.*

ok (1) ok: *ya kurup o. atgalır 35/110.*

ok (2) (krş. ök) pekiştirme edatı: *birni alkuka kigürmeki antag o. erür 9/46, ançulayu o. suryagarbi vajir yalınlig 9/67, una bo o. adrukları birer bireri 9/95, çark o. yüüziñe sudgu ol 11/106, şanta amrılsar sav o. turur 11/125, tuyunmışka bo kadıg o. bolur ol kadıg 12/30, birer kogda kog sanınça nom uguş ol o. 13/9, ançulayu o. biziñ yime kut kolunçlarımız 13/47, ol o. yañlıg ontın sınar tınlıglar uguşı 13/77, buluñ yıñak sayu ol o. bir yañlıg 13/102, ançulayu o. meniñ yime aña ogşazun 16/32, amtı muna yügerüki bo o. etözde 18/55, uulsuz tüpsüz yıñak sayu bo o. yañlıg 21/3, ançulayu o. hatunlar kutların 22/23, ançulayu o. ekem*

tölek kız tenrim 22/31, ançulayu o. kuñtaykuu katın kutın raçabadiratayzilari yime 23/2, ançulayu o. kuñkiunun tégitlerniñ yime 24/3, ançulayu o. kagan han hatun kuñ tayzi altun urugları 25/1, amtıkaya o. tavrak bokup amrılıp 25/4, ançulayu o. kuñ kuu kutı kuşala sidipala başlap 26/12, meñi çın ol meñi o. 33/23, yalıñ kılıç tutup o. üzgelir 35/110.

ol o, işaret sıfatı, bu: töşi o. kamug tümen yılan tēyür 5/25, yineri o. yinen yılan tēyür 5/26, erñeki o. kamug ... tēyür 5/27, o. nomda eşidip ukar-biz 7/136, o. buyanıñız tüşinte 7/215, o. körkünüzni körmışde 7/326, adkagsızın meñi teginçülük o. 8/7, ilinmeksizin dyan olurguluk o. 8/15, sere yalañuzın nom meñisin teginçülük o. 8/23, küsençigsizin meñi teginçülük o. 8/31, azu yime o. kañımız bagdaşını 9/13, tugmak öçmek törülüg o. ürlügsüz tētir 9/35, birgerü o. alkularnı birke sıgurur 9/45, o. tıdıgsız tolun bilge biligi üze 9/55, hardayı kayuda o. tözi 11/42, kaçar o. mēntin özi 11/44, maña mu edgü o. saña 11/78, anuk o. saña kēni 11/114, manistanta mu o. naman hanta 11/158, bodulmasar ēkigüke bulur o. nirvan 12/7, yēg nom bo o. monı tutup iş sēmek kodgil 12/12, birök tapsar o. erdinig ne satıg moña 12/24, tuyunmadukda o. kıdıg bolur bo kıdıg 12/29, tuyunmıška bo kıdıg ok bolur o. kıdıg 12/30, tuyuntum tēmek yogıka o. ulug tıdıg 12/31, tuymak tuymamak arısar o. bolur sıdıg 12/32, arıg süzüük yēg meñilig uluş anta o. 12/59, birer kogda kog sanınça nom uguş o. ok 13/9, tıdmadın o. özlüglerig taşırta ērinçkep 13/38, o. samantabadiriniñ yorımış yēg yorık 13/41, odgurak o. burhanniñ üskinte tugsar-biz 13/53, erte tañsuk o. burhanniñ mantalın körelim 13/58, o. ok yañlıg ontın sıñar tınlıglar uguşu 13/77, uzun irak kalp üze o. yolça baralım 13/88, tek o. yekler kumbandı yalañuk tilinçe 13/94, buluş yıñak sayu o. ok bir yañlıg 13/102, tuyu yapa üç üdteki o. kamağ utmışlar 13/117, anta basa utlı yañıg işlemiş kergek o. 13/156, kayu buyan o. montın kazganıltı erser 13/173, öñreki o. burhanlarnıñ öritmiş yorımış 13/193, yēg üstünki o. köñülüg ēltinür-men 14/20, körser sizni o. tınlıglar baglalurlar 15/58, birtemleti o. kıdıgda terk tınzunlar 15/85, turkaru o. işlerig tolguru işleyin 16/36, üzüksüz o. buyanlarımın evirür-men 16/48, o. uluşda men barıp tuga birle ök 16/53, ugrayu o. burhanniñ nomlug toyınta 16/57, tuyunmışnıñ o. alkışın alu birle ök 16/61, ançulayu o. tolptı tözün bodisatav teg 16/83, bir kşanta o. kılınç ... alkınur 16/88, adırtılıg o. burhan kutı ... 16/100, ... o. köni yorıkdakiça 18/12, o. yērtinçü yulalarıña arıg süzüülü

18/37, üstünki o. kılınçlarımın ökünür-men 18/39, o. yaruklarta köp kalın 20/13, turgın süzüük o. suvnuş 20/21, öndünki o. buz tegşilip 20/30, tünermez saçılmaz dyan o. 20/54, yarp tugar erser o. anta 20/74, abita burhan o. erür 20/103, küsüş öritip o. üdte 20/114, ... oron o. 20/206, arıg nom uguşı tözlüg o. 20/227, atı kötrülmiş burhannıñ 21/5, kar mu yagmur o. yagurur 28/6, karı yaşlıg o. anam 28/7, yagmurlar mu o. yagıtur 28/10, köp mü yagmur o. yagıtur 28/14, köz yaşların mu o. akıtur 28/16, katda turgan kaç o. oglan 29/9, bilig bilgen o. erke 31/3, o. antag tözün birle 33/19, meñi çın o. meñi ok 33/23, erdemlig kişi erdini birle tüz o. 34/1, erdemsiz kişi etük içinteki ulyak birle tüz o. 34/1, buyanlıg kişi burhanlar birle tüz o. 34/2, buyansız kişi bok bakır birle tüz o. 34/2, oguluñ kisiñ ülüglüg o. 35/105, ekeñ yeñeñ sevinçlig o. 35/105, ne busuş o. takı elke hanka inanç bolguka 35/132, altun küzeç erser ornalıg idiş o. 35/133, tört ulug çeülarta belgülig idiş o. 35/133, küzeçig kezütip sımasar aş berteçi idiş o. 35/137, ig tapa körser bagırtın tepremiş ig o. 35/148.

olar onlar, bunlar, işaret zamiri: ... erser o. yegü koñuzdın 7/190, o. barça kamıgun 7/325, o. köni nomlug asıgın tapmakdın 13/79, körür o. kærtü arıg burhanlarıg 15/9, körmekdin o. yime baglalurlar 15/59, körmeser kim o. yime buzulurlar 15/61, ... o.+ka 7/324, ayu yarlıkadıñız o.+ka 7/404, alku üdte o.+ka éyin ögretingü üçün 16/43, o.+nı barça sıgurup 7/202, o.+nı barça sıgurup 7/310, o.+nıñ içinte ülgüsüz 20/15, ülgü teñ urup ayıglap tanıp o.+ta 18/21, urı teñriler o.+ta 20/7.

olgurt- oturtmak, yerleştirmek: tarazuk içinte o.-ur tøyür 6/8.

olınçig evrilmekte olan: o. sarsarta kaltımız 7/104, o. ajunlarıntın kutgarıp 7/311, o. emgekke sokışmışlarıg 10/219.

ol'okma işte: tüpinte o. ölmeki bar 5/9.

olor- oturmak, tahta oturmak, ikamet etmek: külüşügin o.-alım 4/21, yañırtı el o.-gay+sen 35/41, amrılıp o.-gu dyanıg 19/17, o.-gu erdini lénhua ... 20/201, ilinmeksizin dyan o.-guluk ol 8/15, amrılıp éñç tepremedin o.-mış üdte 9/14, töş üze o.-up tültürür tøyür 5/15, amrılıp o.-up adkagsız bolsar 11/7, o.-up

körünçlegil inçge yügürük atlarıg 35/87, kaçan erser o.-urın kamagun körelim 13/76.

on on (sayı): *burk şark kılıp o. edgüsin men atsañ özüim 9/7, sekiz o. yaş yaşamışın körkitmiş erür 9/26, o. ulug küç tört korkınçsız eneyük başlap 9/51, daşabal o. küçlüg tuyunmışlarıg 10/210, küskü yılın tokuzunç aynıñ o. yañıda 12/60, uganlarnıñ o. kut kolunç yorıkı bo nomug 13/3, yatvısınça tikvisinçe o. sınar üç üdki 13/5, o. türlüg bo kut küsüşüg edgüti turalım 13/55, kaltı sudani o. urı teg kalısız birgerü 13/175, o. küçlüg bügü biliglig ugan arjılar 18/32, o. paramitlar başlaglıg 20/150, ayayu yüz o. küün yakturup 22/14, belte turgan bês o. yigit 29/5, o. kat kas oyun yañkusı eşidilür yorisar 35/70, turum ara o.+tın sınar tolyu kezelim 13/64, kayu neçe o.+tın sınar uluşlar bar erser 13/73, ol ok yañlıg o.+tın sınar tınlıglar uguşı 13/77, o.+tın sınar tınlıglarka asıg kılayın 16/56, ulsuz tüpsüz o.+tın sınar yertinçülerte 16/69, o.+tın sınarkı üç üdki burhan bahşılar 18/31, o.+tın sınarkı burhanlar 20/16.*

onunç onuncu: *o. buyan evirmekig evirü bērelim 13/44.*

oñ sağ (taraf): *o. tegzinçlig yaltritür tutruk tēgme 9/53.*

oñar- iyileştirmek, düzeltmek, onarmak: *alp tuyguluk o.-guluk ertükiñdin 15/64, ayturulmuş öt erigig adırtlıg o.-ıp 13/167, igesiz kurugın o.-sar 20/56.*

oñart- iyileştirtmek: *o.-guka köp yañşadım tözüniim saña 12/53.*

oñaru sağa, sağa doğru, sağ tarafa: *oñay ilgey kuvrag ara o. evirür 9/56.*

oñay kolay: *o. ilgey kuvrag ara oñaru evirür 9/56, odgurak bir egsüksüz o. tolgurup 16/55, uçuz o. suvakati uluşda tugzunlar 16/108.*

oñın kötü ruh, şeytan: *ünürinteki yek o.+lar 7/186.*

ooksuz gelişigüzel: *o. tutçı tınlıglarnıñ asıgın kılgu üçün 13/56.*

ool üçüncü tekil şahıs eki: *tavar mu bērip satgın algu o. 11/67.*

oot ateş: *tolu tegirmi erdini o. atlıg 10/62, köñül içinte o. kirti 35/15.*

ooflug ateşli: *uzun sansarlıg o. ev içinte 10/216.*

or kahverengi at: *yëg üstünki o. +lar turgurtuñuz 7/156.*

ordo saray, köşk: *o. karşılar bolmışın 20/6, anoşagan o.+da tuggu üçün 7/359, anoşagan o.+da tugdılar 7/412.*

ornag konaklama yeri, yer, mevki, yerleşke: *busuş kadgu ig agrıglar o. tutgalır 35/112, danişirişti baylar o.+ı 10/211.*

ornaglıg yerleşen, yerleşmiş: *beg tamgası eliginde (elginde) o. oron alında 35/90, altun küzeç erser o. idiş ol 35/133.*

ornan- yerleşmek, yaşamak, ikamet etmek: *ozup üzeliksiz yolta o.-ıp turup 9/50, teñridem kut buyan utmak yigedmek kentün o.-tı üdüñde 35/2, etözünge ayag çilteg o.-u bërti 35/82.*

ornaş- yerleştirilmek: *nirvanlıg oronta edgüti o.-mış 10/102.*

ornaşılıg yerleştirilmiş: *çınju nom tözinte uz o. 10/286.*

ornat- yerleştirmek, ikamet ettirmek, sabitlemek: *tolp yërtinçüg tuyunmakda o.-ayın 14/24, o.-makdın yëg meñide tinturur-siz 15/44.*

oron yer, konak, merhale, mevki: *kamagda yëg o. bara 11/24, üç uguşda monısız neñ bir nom o. yok erür 12/47, kamag o. sayu körser kolulayu 15/52, bo o. erser 'WY'K'K... 20/203, ... o. ol 20/206, ...P o. lama bahşi 22/46, ... kız teñrim o. tegin teñrim 22/48, olurtuk sayu o. yurt ögünçe 35/85, beg tamgası eliginde (elginde) ornaglıg o. alında 35/90, bun o.+ı birer kogda bütürü ételim 13/104, ... éñçgülüg o.+ka 7/26, anı teg o.+larta 8/8, anı teg o.+larta 8/16, anı teg o.+larta 8/24, közünmiş bililmişçe o.+larta 8/30, anı teg o.+larta 8/32, adalıg o.+lartın ozguluk 7/357, yana lénhualıg o.+nuñ 20/96, tinguluk o.+ta*

örüğün 7/225, üstünki yég o.+ta tuggalı 7/367, köñül yaraşı aglak oronta 8/26, nirvanlıg o.+ta edgüti ornaşmış 10/102, kavşatılmış kuvrag ara bodimand o.+ta 13/75, birikişip bir o.+ta birgerü erelim 13/84, açığ tarka kalınç tüşin kayu ma o.+ta 18/57, kışığ o.+takılar barça üntiler 7/212, yime lénhualıg o.+ug 20/94, aşnuça lénhualıg o.+ug 20/209.

ortun ortanca: *barguluk o. yol yañılmışlarınıñ 10/149.*

oruk yol, çare, usül: *yoluñ o.+uñ közünmez 35/16, o.+uñuz uçı ... 7/50, o.+uñuz uçın bulmadın 7/103, ... o.+uñuznu 7/45.*

osal tembel: *o. bolup simtasar-sen muna bo tuşda 12/54, o. simtag tınlıglarıg kınturur-siz 15/43.*

osuglug gibi: *una bo soka bizni o. 10/288.*

ot (1) ateş, od: *o. sub kutı ıglayur tøyür 6/4, o. köyürti altunug 35/53, öñdürti tepremiş o. yalın öçdi 35/86, töp o.+ın katunsar küzeç taşar 35/135.*

ot (2) çimen, ot; ilaç: *amvardışnıg o. üze 7/59.*

otaçı doktor, hekim: *toz bulganmış ig emledeçi o. bolup 9/78.*

otuz otuz: *öyü üdikleyü tutgalı tegimlig o. beş 10/5, o. beş burhanlarka yükünmiş üçün 10/292.*

oy çukur, delik, oyuk: *o.+ı kirgü uz arıtu umungu küsegü 13/114.*

oyun şarkı, melodi, müzik: *o. etizü turmuşın 20/8, teñridem o. ... 20/173, yaraşı o. bölükler 20/176, on kat kas o. yañkusı eşidilir yorisar 35/70.*

oz- kurtulmak, serbest olmak, serbest kalmak: *köçer barır yertinçünün yoluntın o.-alım 13/68, eşidip igdin agrıgdn o.-ayın 26/21, yalınayu turur tamudın o.-dılar 7/348, o.-galı köñül turgurtı 7/328, ... o.-galı 7/371, kamag adadın o.-gay+sen*

35/120, o.-gu kutrulgu yol yınakıg 7/135, korkınçig sansartın o.-gu üze 7/363, adalıg oronlartın o.-guluk 7/357, bo adadın o.-guluk 35/16, alp erti sansartın o.-gusı 7/40, törümenıñ o.-gusına soka al altağı 13/198, o.-up üzeliksiz yolta ornanıp turup 9/50, özüm o.-up ozgurayın öñilerig 14/28, alp adalarıntın o.-zunlar 7/419.

oza önce: o. bo kut kolunçka tükellig bolup 16/54, o.+kı bo tokuz türlüg işlerig işleyü 13/43.

ozgur- kurtarmak, kaçırmak: özüm ozup o.-ayın öñilerig 14/28, açıg emgekđin o.-taçı 10/45, bėş ajunug ırkletıp o.-tuñuz 7/106, tünerig tamudın tözüni o.-tuñuz 7/144, ayıg kılınçlıg şimnu eligintin o.-tuñuz 7/148, o.-tuñuz sansartın 7/312, ölür tugar bo sansartın üntürür o.-ur 13/131.

ö- muhakeme etmek, düşünmek: köni ö.-geli bğüş urgıl odugın sakın 12/17, bizke yérçi bilge bahşı edgü ö.-gliler birle 13/83, maytri köñüllüg çın edgü ö.-lisi 10/243, monçakaya ö.-mek üze kutrulurlar 15/56, ayayu sakınmak ö.-mekig 19/16, bursañ kuvragıg ö.-mekig 20/158, kasınçıgımın ö.-yü kadgurar-men 4/4, ö.-yü evirür-men ... 4/8, ö.-yü üdikleyü tutgalı tegimlig otuz bėş 10/5, uzatı turkaru ö.-yü üdikleyü 10/220, öz amrakımın ö.-yür+men 4/7.

öç- sönmek, yok olmak, ortadan kalkmak: igiñ agrıgıñ ö.-di 35/39, öñdürti tepremiş ot yalın ö.-di 35/86, ayıg kılınç ö.-gü işde aşuku evrilip 13/155, ötvı yétvi ö.-me yaruk top tolup erip 12/38, ö.-me amrılma yintem bir tözin tutsar 12/44, tugmak ö.-mek törülüg ol ürlügsüz tétir 9/35, nıroda ö.-miş tegşilmeksiz 10/101, biligsizlik kılınçlarım ö.-zün alkınzun 18/43.

öçeş- yarışmak, boy ölçüşmek, rekabet etmek: sañgadıs bahşınıñ savına ö.-mek 11/93.

öçür- söndürmek, silmek: yana tugmaksız kılı ö.-teçi 10/173, örü kodı adırt sakınç ö.-üp kéterip 13/129.

ög anne: *altı yolta ö. kaḡ kadaş ogul kız bolmış 18/1, ö.+din kaḡdın öḡisigig öggülük üd erip 13/132, asdaçı üklitdeçi ö.+i anası 15/24, kamagunuḡ yalaḡuz ö.+i siz erür-siz 15/27, ö.+in köḡülin azıtıp 7/71, ö.+in ulug tuyunmış-men bolmakım üze 9/107, ö.+in ök bililgey özin 11/14, öz bahşımız ö.+in tuymış üzeliksiz erniḡ 13/33, ö.+lerin köḡüllerin yıḡdınız 7/64, ö.+üm kaḡım başlap alku tunlıḡlar 25/7, ö.+m kaḡım hatunlarım evirü uluḡlarım 27/1, olurtuk sayu oron yurt ö.+üḡçe 35/85, ö.+üḡin köḡülünin bulḡayur 35/48.*

ög- övmek, methetmek: *agızınta sizni ö.-e alkayu 7/198, ö.-e yükünmiş buyanımız tüşinte 7/421, ö.-e yükünmiş buyanımın evirer-men 9/105, taḡ teḡrig ö.-elim 1/6, birer burhan edḡülerin ür üdün ö.-elim 13/12, tutçı ö.-er+men üzüksüz 17/2, üç üdki burhanlarka ö.-ḡü külegü 16/45, öḡdin kaḡdın öḡisigig ö.-ḡülük üd erip 13/132, muḡadınçıḡ ö.-ḡülük+siz anaçıma 15/80, bilge bilig paramitig ö.-mekimdin 15/82, öḡde ulatı ö.-meklig şimnu 10/248, bulunçsuz yēḡ edḡülerin ö.-miş şlokda 9/6, yüz miḡ sansız kalp üd üze ö.-üp ertḡüsüz 9/100, özni ö.-üp yatnu irip ölmigü azlanu 13/137.*

ögdi övgü: *ö. sözlep tapıḡ tutup öz boşuḡ kolunu 13/190, ö. yükünç yaratḡalı kim titingey 15/77, monçakaya ö. şlok ötüñür-men 15/81, TWY... ö. ... sözleyür-men 16/9, atlıḡ ö.+ḡ piratyaşiri takşut koşdum 15/89.*

ögdil- övülmek: *kopdın sıḡar burhanlarka ö.-miş 15/3.*

ögenkeye küçük dere: *ö.+ler tüpinte 20/140, amrançıḡ ö.+lertin 20/138.*

ögir- sevinmek, kıvanmak: *çamsız ö.-ḡü suviḡ bürtiglig 10/156, bolarka éyin ö.-mekig bodulu işlelim 13/24, éyin ö.-meklig işig inaru kemişip 13/147, ö.-teçike yükünür-men 10/55, öḡilerniḡ buyanıḡa töz éyin ö.-ü 13/191, adruk edḡü işleriḡe ö.-ür+men 14/16.*

ögirt- sevindirmek, memnun etmek: *suvsuşın kanturup ö.-ḡülüki 10/141, uluḡ bilge erenleriḡ ö.-ür+siz 15/45.*

ögirtdür- memnun ettirmek: *köḡül erkligiḡ ö.-teçi 10/195.*

öglüg düşünceli, anlayışlı, akıllı, makul: *ö. kişi istim tutçı yazmaksız baçar 12/3.*

öğretin- alıştırmak, çalışmak, öğrenmek: *ö.-gü evrişlerig ötkünüp alalım 13/36, ö.-gü eki türlüğ işlerin işleyü 13/194, alku üdte olarka éyin ö.-gü için 16/43.*

ögrünç neşe, sevinç: *sevinç ö. saña kelti 35/65, üküş telim ö. köñül tutgul 35/72, eki köñül birikdi ö.+i üküş 35/94, rama ö.+üg üklitdeçi 10/93.*

ögrünçlüğ sevinçli, kıvançlı, mutlu, neşeli: *köñülüñin (köñlüñin) ö. kılğıl 35/10, ulug iş küdüğ yime ö. ermez 35/54, ö. yel yeltirti 35/98, ö.+in erelim 2/10.*

ögsüz akılsız, şuursuz: *ö. köñülsüz ertiler 7/62.*

ök pekiştirme edatı: *tegirmileyüki ... ö. 7/191, teñrim sizni körmişde ö. 7/369, ögin ö. bililgey özin 11/14, burhan kentü köñül erür köñül ö. burhan 12/5, yañılmadukda köñülni ö. burhan tøyürler 12/28, anı teg ö. alkınmazun ançaka teginçe 13/48, odguradı busuşı yok meñi ö. teginü 13/78, yelvi teg ö. tınlıglarka ukıtgalı 15/71, ol uluşda men barıp tuga birle ö. 16/53, tıyunmışıñıñ ol alkışın alu birle ö. 16/61, özin ö. bütmişin sakınıp 20/32, altınç köñül bilig ö. 20/67, özin ö. uzkıya tültekler 20/143.*

ökleş- çarpışmak, dövüşmek: *üç üzüt ö.-ür 35/21.*

öksük huzur: *ugan arjılar ö.+lerinte töpön yükünü 18/38.*

ökün- pişman olmak: *ayıg kılınçıg ö.-güg 7/402, köñülüñ köküzüñ ö.-meki üküş 35/61, ö.-ü kakınu arıyu siliyü kéterip tüketip 18/48, bar bolmışça kılınçımın ö.-ür+men 14/12, üsünki ol kılınçlarımın ö.-ür+men 18/39.*

öl- ölmek: *tüpinte olukma ö.-meki bar 5/9, ... ö.-teçi 30/12, amtıkı kişiler ö.-tükde 20/84, ö.-ür tugar bo sansartın üntürür ozgurur 13/131.*

ölüm ölüm: *ö. kut kolupan bulmaz tøyür 6/20, ... ö.+inte 7/379, amrak isig özin üzüp ö.+ke sokmış 18/3.*

ölümlüg ölümcül, öldürücü: *ö. şimnu üzlünçü tüplüg 10/251.*

öñ renk: *ö. başlap adkangularka biligler kaçar 12/1, özüñe ö. işin başlagıl 35/103, namorup at ö.+de tutulmuşlarnıñ 10/185, ö.+de ulatı ögmeklig şimnu 10/248, burun ertmiş ö.+dün uçdın kên üdke tegi 13/101, ö.+dün kedin yer öz tapıñça 35/5, ö.+dün kün(3)tün buluñda 35/98, ö.+dünki uçda tutulmaduk 10/105, ö.+dünki kılınçlarımın kşanti kılınıp 18/47, ö.+dünki ol buz tegşilip 20/30, ö+i körki ogşatıñı anıñ yok erip 12/36, ö.+ler körkler atlar üze seçilür tıp 15/36, ö.+ün körkün tepremekñ bolmamakdın 15/74.*

öñdürti önden, doğudan: *ö. tepremiş ot yalın öçdi 35/86, suv adası saña ö. utru kelir 35/116.*

öñed- iyileşmek: *ig tapa körser-sen et ö.-meki alp 35/58, iglig ö.-ti 35/130.*

öñi başka, diğér, değışik, farklı, ayrı: *biligsiz biligdin ö. üdürdünüz 7/66, körk tegşürüp ö. 7/323, ö. öñi kut vahşıklarnıñ 7/423, öñi ö. kut vahşıklarnıñ 7/423, atlar üze ö. öñi yértinçülerte 9/68, atlar üze öñi ö. yértinçülerte 9/68, üzülmek körümdin ö. kêtmiş 10/106, nandimukti ö. öñi taplaglıg 10/184, nandimukti öñi ö. taplaglıg 10/184, ö. öñi tsoy érinçü yazuklar yazdımız 13/140, öñi ö. tsoy érinçü yazuklar yazdımız 13/140, ö. öñi vaynikilig toy kuvragda 15/34, öñi ö. vaynikilig toy kuvragda 15/34, ö. kılmaduk ayıglartın özüm tıdnıp 18/49, sekiz yüüzinte yüzer ö. 20/37, ö. öñi öñlüg kumları 20/142, öñi ö. öñlüg kumları 20/142, aşnukıça ö. bo savka köñleme 35/103, özüm ozup ozgurayın ö.+lerig 14/28, ö.+lerke tayanmaksız bolmakıntın 15/76, ö.+lerniñ buyanıña töz éyin öğirü 13/191, ö.+n öñin paramitlig yollarça yoriyu 13/35, öñin ö.+n paramitlig yollarça yoriyu 13/35.*

öñisig alışılmadık, olağanüstü, garip: *öğdin kañdın ö.+ig öggülük üd erip 13/132.*

öñlüg (1) önceye ait, doğuya ait (krş. UW NB at öñ maddesi): *sarvaaratasidi tegin at ö. 9/25.*

öñlüg (2) renkli: *öñi öñi ö. kumları 20/142, seviglig ö.+in yaltrıyu 20/47.*

öñre önce; ön, ileri, doğuda: *ö. amtı kên üç üdki tözgerinçsizlerniñ 13/34, ö.+ki ol burhanlarniñ öritmiş yorımıñ ... 13/193, ö.+ki eligler ... 35/68.*

öñreken önce: *yek içgek tarınsar ö. 'Ç... 35/141.*

ööçe- öç bağlamak, nefret beslemek: *övke üze örletilip ö.-yü kekleyü ... 13/138.*

öpügse- öpmek istemek: *öz amrakımın ö.-yür+men 4/9.*

ör- (2) ayakta durmak: *köp ıgaç ö.-e turur 32/1, ö.-miş tugmış buyanların evirü bérzünler 13/196.*

örit- yükseltmek, beslemek, yetiştirmek: *körmek bilmeklig bulut ö.-ip 10/33, ürlügsüz sansarka korkınç ö.-ip 10/50, yarlıkançuçı köñül ö.-ip 10/169, birök kimler eñ başlayı bodiçit ö.-ip 13/157, ö.-ip yeg üzeliksiz bodiçitig 14/25, tutçı mançuşiri teg kut küsüş ö.-ip 16/34, üstünki teg yeg adruk küsüş ö.-ip 16/46, küsüş ö.-ip ol üdte 20/114, beşinç kolulamakıg ö.-ip 20/124, ürgüt tutçı ters köriümüg ö.-mek başlaglıg 13/139, odguratı mançuşiri ö.-miş kut küsüş 13/42, öñreki ol burhanlarniñ ö.-miş yorımıñ 13/193, tęp kut küsüş ö.-ü tegintim 26/23.*

örk yular: *kergekletgeli biliginiñ (bilginiñ) ö.+in 11/58.*

örki yüce, yüksek, yüksek mevkideki: *ö. kişilerke ıçangıl 35/49.*

örle- yükselmek: *aklar bulut ö.-p kükirep 28/1, karalar bulut ö.-p kükirep 28/5, küzki bulut kükirep ö.-p 28/13.*

örlet- kızdırmak, rahatsız etmek, hiddetlendirmek: *ö.-mek işlig teñrilig şimnu 10/250, vıgnıvınayıkalar ö.-serler 11/15, ö.-ür erti tınlıglarıg 7/72.*

örletdür- taciz etmek: *ö.-medin utmuş yavalturmuş 10/253.*

örletil- taciz edilmek: *övke üze ö.-ip ööçeyü kekleyü 13/138.*

örte- yakmak: *topça kalısız tuyu ö.-deçi 10/59.*

örü yukarı, üst: *kodı ö. tegzintürü tolpdın sıñar 9/23, édiz uçruglug tug ö. tikip 10/233, ö. kodı adırt sakınç öçürüp kèterip 13/129, ö.+ki kodıki sevinti 35/89.*

ösk huzur: *odgurak ol burhannıñ ö.+inte tugsar-biz 13/53, edgün barmıñ ülgülençsiz yaruklug ö.+inte 13/59, kamag él uluşlar tapıgı yügerü kelti ö.+üñde 35/2, kadır katkı katıg sav yügerü kelti ö.+üñde 35/12, allıg çevişlig kişiler altayı turur ö.+ñde 35/19.*

öskt yan, ön: ... *ö.+inte 20/79, abita burhan ö.+inte 20/86, abita burhan ö.+inte 20/217.*

öt- geçmek, delmek: *naru ö.-meki serig 11/138.*

öteg görev: *kamag ö. bërimlerig özüm yıgmaduk 18/25, bërım ö. ... bërgülük 20/214.*

ötgür- tamamıyla anlamak, açıklamak, derinlemesine anlamak, nüfuz etmek: *üküş alku bügülüg küçüg ö.-eyin 16/40, uçuz bilmek ö.-meki uz tuyunmakı 9/91, ö.-ü bilgeli umamak üze 10/49, tuyu yumkı bir kalısız tuyar ö.-ür 9/40.*

ötkün- sormak: *tnlıg udu barmakların ö.-ü yorılım 13/40, ögretingü evrişlerig ö.-üp alalım 13/36.*

ötrü sonra, -DAn dolayı, bunun üzerine: *ö. kim kayu tnlıglar 20/80.*

ötüg dilek, istek, rica: *ö. savka yorıma 35/27, ö. tilek bulgulukı sarp 35/148.*

ötügçi ricacı, rica eden, yalvaran: *yintem süzük köñül üze ö. bulalım 13/28, ürgüt nomlap ür turzun tęp ö. bolznlar 13/192.*

ötügçisiz şefaatchileri bulunmayan: *ö. nomlarka umug bolayın 9/108.*

ötün- arz etmek, rica etmek, dilemek: *ö.-ür+biz kün ay teñrike 2/2, ö.-ür+men küdenleyü tınlıglarıg 14/26, monçakaya ögdi şlok ö.-ür+men 15/81.*

ötüntürül- rica edilmek: *upali sudurta ö.-miş 10/290.*

ötvı keskin: *vajirta ö. biligligim tözünüm yarukum 3/7, vajirta ö. biligligim bilgem yanam 3/8, ö. yétvi öçme yaruk top tolup erip 12/38, ö. vaydurılıg yagız yér ... 20/31.*

ötvilig sert şekilde: *topulur yaruk ö... 20/23.*

övke öfke, hiddet: *ö. nizvani üze kuturup 7/61, ö. üze örletilip ööçeyü kekleyü 13/138, basa yana az ö.+ler biligsizdin 14/11, adınlarta kaçan erser az ö.+si ... 15/48.*

övkelig öfkeli, hiddetli: *şaran ö. küni 11/126.*

öz öz, kendi: *ö. amrakımın öyür-men 4/7, ö. amrakımın öpügseyür-men 4/9, ö. tözlerin ukıtıp 7/63, öç ötüñüz bërtiñiz 7/207, tutyaklanguluk yapşinguluk ö. tözi yok tęp 9/36, uzatı idur yarukları ö. yaş ülgüsü 9/90, ö. asıgınta evrilteçi 10/51, ö. tözi arıgka yükünür-men 10/111, yintem arıg ö. köñülüg burhan tęp tuygul 12/11, eñeyü ö. işlegü işin ertürü tüketip 13/29, ö. bahşımız ögin tuymış üzeliksiz erniñ 13/33, ö. bahşika üç erdini kutıña inanıp 13/189, ögdi sözlep tapıg tutup ö. boşug kolunu 13/190, adırtlıg odgurak ö. tözi 20/102, üzeliksiz nom boşgunmış ö. bahşıların 27/2, ö. öz küsemiş taplarınça tugmakları bolzun 27/4, öz ö. küsemiş taplarınça tugmakları bolzun 27/4, tagda ö. yok say yazıda bel yok 34/8, öñdüñ kedin yér ö. tapıñça 35/5, ö. kentüñin bek tutgul 35/27, ö. kentünke inangıl 35/32, yatda ö.+de bir teg yapa yadılmış 10/168, eñeyü ö.+de adırtlıg közünür 12/51, tañ teñri ö.+i kelti 1/2, tañ teñri ö.+i kelti 1/4, ö.+i süñüşde yęgedmiş atlıg 10/254, sansarka ogşayur ö.+i 11/34, kaçar ol męntin ö.+i 11/44, bastıkmiş köñülke ö.+i 11/100, ö.+i sakınç sakınmadın üzeliş adkanıp 13/151, ögin ök bililgey ö.+in 11/14, takılıp biligsiz ö.+in 11/70, amrak isig ö.+in üzüp ölümke sokmuş 18/3, ö.+in ök bütmişin sakınıp 20/32, ö.+in ök uzkıya tültekler 20/143, toz toprak ö.+in sönti 35/4, atıñ atayu kut kıv*

ö.+in kelti 35/83, ö.+iniñ ed ed sayu sıgımışın körser 12/46, ö.+ke adınka asıglıg iş bütürüp bütgerip 13/130, ö.+ni ögüp yatnı irip ölmigü azlanu 13/137, ö.+üg yatıg adırtmadın 7/205, ayı uz bolur tirig ö.+üg éltinmiş 16/81, burk şark kılıp on edgüsin men atsañ ö.+üm 9/7, ö.+üm ozup ozgurayın öñilerig 14/28, alku üdte sözler üçün kentü ö.+üm 14/29, ülgülençsiz yorıklarta ö.+üm yorıyu 16/37, agduk bolup isig ö.+üm üzülgü tuşda 16/49, kamag öteg bérimlerig ö.+üm yıgmaduk 18/25, ö.+üm amtı açınur-men yadınur-men 18/41, öñi kılmaduk ayıglartın ö.+üm tıdınıp 18/49, amtı men buyan kaya kal kentü ö.+üm 22/12, una amtı isig ö.+ümdin berü inanu 18/35, ö.+ünge öñ işin başlagıl 35/103, ö.+ünin kar içinte ig kirti 35/15, tütüş keriş kılmasar-sen ö.+ünke 35/120.

özen derin, en derin: *ıduk nomnuñ ö. sısan tözi tétmiş 15/14.*

özirken- benimsemek: *ö.-tiñiz yumkını 7/206.*

özkeye sevgili, can, cancağız: *amrak ö.+m 4/3.*

özlüg canlı, yaşayan, canı olan: *tıdmadın ol ö.+lerig taşırtı érinçekp 13/38, ö.+lerniñ aşayınğa udu éyin evrilip 13/195.*

padak < Skr. *pādaka*, şiir, dörtlük, manzume: *montag yañlıg ujik akşar p. üze 15/79.*

padma < Skr. *padma*, kırmızı lotus çiçeği: *p. çiyuda lénhua yaltrıklıg 10/203.*

paramarta << Skr. *paramārtha*, en üstün temel mana: *p. yég yörüg töziñe karşı 10/146, p. çın yég yörüglüg 10/200.*

paramit < Skr. *pāramita*, yetkinlik, mükemmeliyet, kusursuzluk, erdem, fazilet: *altı p. tört içkermeklig 10/80, yükünür-men bilge bilig p. kutınğa 15/1, yég üstünki p.+da ulatı nomlar 9/60, bilge bilig p.+ıg ögmekimdin 15/82, artuk teriñ bilge bilig p.+ka 15/86, arka kamag p.+lar arasınğa 15/32, on p.+lar başlagılg 20/150, ertiñü sansız asanké p.+larıg 12/48.*

paramitlig < Skr. *pāramita* + Uyg. +*lig*, erdemle ilgili, *pāramitā* ile ilgili: *öñin öñin p. yollarça yoriyu* 13/35, *bilge bilig p. keçig üze* 15/84.

parivişudi < Skr. *pari-viśuddhi*, kötülükten arınmış, saf, temiz: *p. tözi arıg süzük* 10/201.

partgčan << Skr. *prthagjana*, Budizm tarafından aydınlatılmamış kimse, sıradan insan, günahkar, inanmayan: *bolmaktaki p.+nuñ buyanlıg işleriñe* 13/23, *adin yime p.+nuñ yumkıgunuñ* 14/14.

paygambar peygamber: *mahamat p. ara kirmiş* 11/155.

piratitya sanbutpad < Skr. *pratītya-samutpāda*, illetler zinciri: *yëlvi yanlıg ulalışur p. 9/59, p. nomug azıp* 10/122.

piratya şiri burkancı mezhep salikleri ismi ile zikredilen ve ruhani zümreye dahil olduğu anlaşılan bir Uygur şair: *ança monça yığıp koşdum p. 14/31, atlıg ögdig p. takşut koşdum* 15/89.

piriştı melek: *küçlüg p.+lar küç bërzüñ* 4/19, *mar mani p.+larka* 2/4.

pirnibren < Skr. *parinirvāṇa*, ölüm: *p.+ke sanlıg kiltıñız* 7/68.

praçapati < Skr. *prajāpatī*, hayatın büyük efendisi: *p.+ka inanmışlarnıñ* 10/123.

pradan < Skr. *pradhāna*, seçkin, baskın; değişmeyen: *p. kılgu tęp nomladaçı* 10/121.

prakarti < Skr. *prakṛti*, değişmeyen: *parmanu p. tęp adkantaçı* 10/120.

pramanu < Skr. *paramāṇu*, zerre: *burhanlarnıñ uluşınıñ p.+sı* 14/5.

praşva < Skr. *pārśva* (?), yatık; hımbıl: *p. kılı sözleşmeklig* 10/124.

pratapan << Skr. *prātapana*, en sıcak cehennem; sekiz sıcak cehennemden yedincisi: *p.+ların küçsiretdeçi* 10/125.

pratya muhteşem bilgi: *p. tégli mani sènte tèt bèrgil aña* 12/23.

pravişi hükümdarın boynundaki nesne: *kulaçça erip tep tegirmi p. erür* 9/18.

pudgala skr. sıf. yakışıklı erkek: *b. alku burhanlarnıñ bütgerlig tuymışnuñ* 13/21.

pudgul pürüzsüz, net: *p. arıg kooş yorıklı samadi kutrulmak* 13/187, *p. arıg nomlug tilgen evirmek üze* 16/95.

r r harfi: *r ujik arkura yatıp* 11/111.

raça < Skr. *rāja*, hükümdar: *r. élig han erkiñe tegmiş* 10/91.

raça badira < Skr. *rāja-mātra*, vezir: *r. tayzilarnı yime* 22/24.

raçabadiratayzi vezir şehzade: *ançulayu ok kuñtaykiu katın kutın r.+ları yime* 23/2.

raçag(a)rh << Skr. *rājagrha*, Rājagrha kent: *r. atlıg balıkda* 19/4.

raga < Skr. *rāga*, arzu etmek, açgözlülük; ızdırap: *r. az başlap ayıg nomlarlıg* 10/88.

rahu << Skr. *rāhu*, güneşi ve ayı ele geçirip tutulmaya neden olan şeytan: *r. üze apıtılmaksız* 10/90.

rakşaz << Skr. *rākṣasa*, insanları yiyip bitiren şeytanların adı: *r. uguşlug ada kıltaçı* 10/89.

rama < Skr. *rāma*, *Ramayana Destanı*'nın kahramanı ünlü prens *Rāma*: *r. ögrünçüg üklitdeçi* 10/93.

rasayan < Skr. *rasāyana*, yaşlılığı engelleyen hayatı uzatan bir ilaç, yaşam iksiri: *r. tatıglıg nomlug suv akıtıp* 10/92.

raşmi < Skr. *raşmi*, ışık, nur: *r. yaruklugka yükünür-men* 10/95.

ratnaçandira < Skr. *ratna-candra*, bir Buddha veya Bodhisattva'nın adı: *r. erdini ay teñri* 10/94.

ratnaşıkı < Toh. *ratnaśikhi* < Skr. *rathasikhin*, *Kalpa*'dan evvelki 999. Buddha; yedi Buddha'dan ikincisi: *r. burhantın alkış alıp* 11/117.

retni < Skr. *ratna* cevher: *biziñ teñrimiz edgüsi r. tøyür* 3/1, *biziñ teñrimiz r. tøyür* 3/2, *r.+de yeg meniñ edgü teñrin alpım begrekim* 3/3, *r.+de yeg meniñ teñrim alpım begrekim* 3/4, *evangelyon nom r.+g nomlap kodtuñuz* 7/134, *edgü tetyük nomlug r.+g* 7/222.

ridi << Skr. *şddhi*, büyü gücü: *turkaru üdün yüz miñ kolti r. taşgarıp* 13/62.

s s harfi: *s ujiknı sakınu körser* 11/33, *s ujikniñ savın unıtdım* 11/89.

saç- saçmak, dağıtmak, yaymak: *üküş kara ayıg yollug urugug s.-ar* 12/2, *s.-gu+ol nizvanıg tanka* 11/150.

saçıl- saçılmak, dağılmak: *amıru s.-madın turulsar* 20/65, *idi s.-maki yok erser* 20/62, *tünermez s.-maz dyan ol* 20/54, *ed tavar s.-ur* 35/56.

saçlıg saçlı: *tétrü s. kurtga yek kelir tøyür* 5/19, *tétrü s. kurtga yek kelipenin* 6/11, *ak bir s. karı anam* 28/3.

sadu << Skr. *sādhu*, iyi, güzel: *takşut nom tükedi s. sadu* 16/112, *takşut nom tükedi sadu s.* 16/112, *s. sadu* 24/12, *sadu s.* 24/12.

sakıg serap, yalgın, hayalet: *s. teg ermez mü tözi* 11/36.

sakın- düşünmek: *köni ögeli bügüş urgul odugin s. 12/17, köñül vişay êkigününj tözin s. 12/19, edgü s. eşinje 30/5, s.-gil mēni maytri 17/8, şaşmadın arıyın tēp s.-gol 20/231, şastr s.-gu+ol tüni 11/124, uzatı közünür s.-gu+ol 20/20, toņup buz bolmuşın s.-gu+ol 20/24, serilip turmuşın s.-gu+ol 20/48, yinçürü kolulayu s.-gu+ol 20/95, köñülte inçe tēp s.-gu+ol 20/115, bir yintem montag s.-gu+ol 20/127, tepretmişlerin s.-gu+ol 20/174, kēñ alkıg étiglig s.-gu+ol 20/186, alamban kılıp s.-gu+ol 20/198, adırtlıg ... s.-gu+ol 20/210, seve ...W s.-gu+ol 20/225, emgek bar s.-guluk 35/15, etöz ertimligin s.-ıp 7/353, s.-ıp neñ tüketinçsiz sözlüg yitinçsiz 9/29, s.-ıp tapmaz-men tölek 11/90, tegzintürü s.-ıp tenleyü körgil 11/131, birerinte birle toylug burhanlar s.-ıp 13/10, özin ök bütmişin s.-ıp 20/32, özi sakınç s.-madın üzelip atganıp 13/151, ayayu s.-mak ömekig 19/16, s.-muş sakınçij bütüdi 35/129, yaman s.-sañ 30/7, s.-sar erti kim me yok 17/6, alku üdte kolulap s.-sar 20/26, üzüksüz montag s.-sar 20/81, beg er yēmin yēyin tēp s.-sar+sen tişinde tıdıglıg 35/122, saranlanmak kkirig s.-taçınıñ 11/37, s ujiknı s.-u körser 11/33, sarılma yürekim s.-u köreyin 11/91, s.-u yitinçsiz yorıkın 20/229.*

sakınç düşünce, fikir: *boşgungalı küsüşlügler bo s. kılgu erür 13/124, örü kodı adırt s. öçürüp kēterip 13/129, özi s. sakınmadın üzelip adkanıp 13/151, birtemleti nomug bulgu s. turgursar 13/158, adınlarka kergek bolgay s. üze 14/30, tētrü s. tarkargıl 35/79, kulnuñ ne s.+ı bar 32/4, amtıkı monı teg s.+ıg 20/25, birök bo s.+ıg kim kayu 20/211, eniş üdtekilerke ulalzun tēp s.+ın koşmuş 15/91, sakınmış s.+ıñ bütüdi 35/129.*

sakınçlıg düşünceli, kaygılı: *igid s. yat yağılarıg 10/234, küsemiş küsüşünj kanmaz köñülünj (köñlünj) s. 35/117.*

sakınçsız düşüncesiz, dertsiz, kaygısız, endişesiz: *nandi luu takı s.+ın keçmez 11/87.*

sakınguçı düşünme: *ayıg s.+lar tezdi 35/97.*

sakıssız sayısız, ölçüsüz: *yana sansız s. 20/175.*

saklan- saklanmak: *adın kişilertin tıdığ bar s.-gıl 35/144, turuşda tütüşde s.-gu+ol 35/136.*

sal- bırakmak, salmak, atmak: *ayadaki erdinini içgınıp s.-ma 12/14, uz ütlemiş üt erigin unıtıp s.-tımız 13/134, begimsinmeyük beg bolsar beltir sayu berke s.-ur 34/5.*

salkım serin, soğuk: *kar kıragu s. suvı erür erser 15/39.*

samadi < Skr. *samādhi*, meditasyona yönelik konsantrasyon, kendinden geçme: *darani s. nomların tolu 10/208, pudgıl arıg kooş yorıklı s. kutrulmak 13/187.*

samadilig < Skr. *samādhi* + Uyg. *+lig*, konsantrasyona dayanan, konsantrasyonlu, kendinden geçmiş: *körşi yorık s. küç küsünler üze 13/107.*

samantabadiri < Skr. *samantabhadra*, Doğu'da ikamet eden muhteşem bir Bodhisattva: : *alp s. vaçiraduvaça 9/69, ıduk s. bodisatavnıy yorır kut 16/109, ol s.+nıy yorımış yég yorık 13/41, umugumuz s.+nıy yorıkı tolgu üçün 13/54.*

samır < Skr. *sumeru*, Buddhistler tarafından evrenin merkezi olarak kabul edilen bir dağın adı: *yava erdinilig s.+ın 20/98.*

san sayı, miktar, hesap: *s.+ı yüz miñ kolti nayut yıl ay yaşayur 9/28, çak ülgü s.+ı sekiz tümen tört miñ 10/153, kurşatulu yüz miñ kolti s.+ınça yoçan 9/19, kum s.+ınça yértinçüler sayu yadılır 9/24, nayut asankê kolti s.+ınça 10/186, birer kogda kog s.+ınça nom uguş ol ok 13/9, telim üküş tınlıglarnıy tili s.+ınça 13/95, ...mnu içinte kooglar s.+ınça 16/2, uluş kogi s.+ınça kalp üdler üze 16/71, şaşımsız sapılguol s.+ka 11/146, üd atlıg s.+ta tüşrülmedük 10/109, masu tutmaz-men s.+ta 11/154.*

san- sanmak, zannetmek: *s.-madın kılınışda kên 33/3, aşnuça s.-mış kerek 33/2.*

sançıt- mızraklanmak, delinmek: *süde erser s.-ur 35/51.*

sandanak kıymetli bir cevher: *s. erdini teg satıgsız ermez mü* 11/39.

sanlıg ait olma, tabii olma durumu; başkasına, başka bir şeye tabii: *pirnibrenke s. kılınız* 7/68, *bolsar neçe ança s. uluş sayu* 14/6, *edlig s. bolup yorımakiñ sarıp* 35/62.

sansar < Soğd. *sns'r* < Skr. *samsāra*, (ölümlülerin yaşadığı) dünya, acı çekilen dünya; varlığın dönüşümü: *otun s. emgekintin* 7/327, *s. uçı tüpükginçe bek menğü turur* 9/32, *aklançığ s. içinte* 10/41, *karañgu s. içinte men barıp tugmaduk* 18/24, *tolp s.+ıg siziñe eñittirtiniz* 7/161, *ürlügsüz s.+ka korkınç öritip* 10/50, *s.+ka ogşayur özi* 11/34, *emgeklig s.+ka korksarlar* 20/109, *tünerig s.+niñ yaruk yulası* 10/270, *ulunçığ s.+ta kaltımız* 7/104, *bo s.+ta kaltımız* 7/112, *bolarını mat bölser bolur s.+ta turgan* 12/6, *yüze bata bo s.+ta yüzerü talıkıp* 13/125, *bolmak sayu bo s.+ta tugumug tutmuşlar* 13/185, *uzun üdün s.+ta çommuş batmışlar* 16/107, *s.+ta érinç meni teg* 17/5, *bêş tümen kalp s.+ta* 20/213, *tuysar montag s.+takı bag üze bolmaz* 12/35, *alp erti s.+tın ozgusı* 7/40, *ozgurtuñuz s.+tın* 7/312, *korkınçığ s.+tın ozgu üze* 7/363, *yêrçileyü bo s.+tın tartıp taşgarıp* 9/61, *ilkisiz uzun s.+tın berü* 10/64, *başlagsız uzun s.+tın berü* 10/144, *algay-men s.+tın seni* 11/118, *ölür tugar bo s.+tın üntürür ozgurur* 13/131.

sansarlıg < Soğd. *sns'r* < Skr. *samsāra*+*lig* + Uyg. *+lig*, sansarayaya ait, sansarayaya mensup olanlar, ölümlü, ölümlü dünya, fâni dünya: *uzun s. ootlug ev içinte* 10/216.

sansız sayısız, hesapsız, çok: *ülgüsüz s. tınlıglarka* 7/208, *s. üküş kalp üd üze ürk iç serilür* 9/30, *yüz miñ s. kalp üd üze ögüp ertgüsüz* 9/100, *ertingü s. asanké paramitlarıg* 12/48, *yana s. sakışsız* 20/175.

sañ < Çin. 僧 *sêng* < Skr. *sanghan*, cemaat, topluluk: *s. teñşü ilek* 11/94, *namo bud namo diram namo s.* 16/113, ... *s.* 35/102, *ton üze ton kédilti s.* 35/102.

saña sana: *yarışu küç bérzün s.* 11/56, *maña mu edgü ol s.* 11/78, *s. yaraglıg yölek* 11/92, *anuk ol s. keni* 11/114, *bir ağızkiya edgü söz bar sözleyin s.* 12/21,

oñartguka köp yañşadım tözünüm s. 12/53, kurug bilge bilig s. yükünür-men 15/5, bilig s. eş bolur 31/2, kim bolgay s. enirmedeçi 35/6, s. utruntaçı kişiler ançulayu bolur 35/40, sevinç ögrünç s. kelti 35/65, s. törülüg törü tegdi 35/65, suv adası s. öñdürti utru kelir 35/116, yat kişiler köñüli (köñli) s. yakın 35/127.

sañadas < Skr. *sañghadāsa*, eseri *Küşen* dilinden *Toharca*'ya çeviren çevirmenin adı ve unvanı: *s. bahşiniñ savıña öçeşmek 11/93.*

sañgati < Skr. *samghāṭi, samghāṭi, sañghāṭi*, bir rahip kıyafeti: *s. karajanıñ bözi 11/40.*

sañgaya < Skr. *samghāya*, meclise: *namo budaya namo darmaya nama s. 10/1.*

sañgik < Soğd. *snk'yk* < Toh. B *sankik* < Skr. *sañghika*, *Saña* yani cemaat ile ilgili olan: *töleç kunup ogurlap boltum s. +ka yukmuş 18/8.*

sapıl- saplanmak: *şaşımsız s. -gu+ol sankı 11/146.*

saran cimri: ... *kıvırgak s. +lar 7/184.*

saranlan- cimrileşmek, hasislenmek: *s.-mak kkirig sakıntaçıniñ 11/37.*

sarıg sarı, sarı renk; özel isim: ... *YM s. açarı 22/50.*

sarıgar- sararmak: *s.-u turur közi 11/38.*

sarıl- kızmak: *s.-ma yürekim sakınu köreyin 11/91.*

sarp zor, kolay değil: *yırak barmış kişi kelmeki s. 35/58, edlig sanlıg bolup yorımakıñ s. 35/62, ötüg tilek bulgulukı s. 35/148.*

sartavahé < Skr. *sārthavāha*, tüccarların lideri: *s. yolçı yerçi azuça yime 9/27.*

sarvaaratasidi < Skr. *sarvārthasiddha*, tüm amaçların gerçekleştirilmesi: *s. tegin at önlüg* 9/25.

sarvadyan << Skr. *sarvadyāna*, tam yoğunlaşma, tam meditasyon: *s. biligni tapmış erser* 11/95.

şaş- şaşımak: *ş.-madın arıyın tēp sakingol* 20/231, *ş.-maksız burhan bolmuşda* 17/7.

şaşımsız önüne geçilmez: *s. yarp kut küsüşlüg küçi barıntın* 9/31.

satgın satın: *tavar mu bērip s. algu ool* 11/67.

satıg ticaret, işlem; bedel: *birök tapsar ol erdinig ne s. moņa* 12/24.

satıgsız satın alınmaz, satılık olmayan, paha biçilemez: *sandanak erdini teg s. ermez mü* 11/39.

satya < Skr. *śāṭhya*, alay etme: *s. elük tınlıg yertinçünün* 11/35.

sav söz, sav, laf, kelam: *a başlaglıg aşnukı s. savlarıg* 11/1, *ba ujikke s. bar erti* 11/97, *şanta amrılısar s. ok turur* 11/125, *ujik akşar s. söz intın yok erip monta* 12/52, *üküş az ma s. söz yolu üzülmedin* 15/75, *kadır katkı katıg s. yügerü kelti öskünde* 35/12, *kişi sözleser s. alkınur* 35/25, *tümen s. tügünü sēnide boltı* 35/88, *ırakda s. eşidüti edgü* 35/96, *s ujiknıñ s.+ın unıtdım* 11/89, *s.+ın inçe ayur* 35/11, *s.+ın inçe tēr* 35/34, *s.+ın inçe tēr* 35/42, *s.+ın inçe ayur* 35/52, *s.+ın inçe tēr* 35/64, *s.+ın inçe tēr* 35/73, *s.+ın inçe tēr* 35/81, *s.+ın inçe tēr* 35/92, *s.+ın inçe tēr* 35/107, *s.+ın inçe tēr* 35/115, *s.+ın inçe tēr* 35/124, *s.+ın inçe tēr* 35/140, *s.+ın inçe tēr* 35/150, *s.+ınta ıdzunlar belek* 11/96, *yime türk s.+ınta bar* 34, *sözlemiş s.+ıñ tütüşlüg* 35/29, *agzanmış s.+ıñ edikdi altun kümüş teg* 35/100, *saṅgadis bahşiniñ s.+ıña oçeşmek* 11/93, *ayıglı s.+ıñnıñ adırtı yok* 35/60, *yılayu teg s.+ka sözke tayaklıgın* 15/70, *ötüg s.+ka yorıma* 35/27, *aşnukıça öñi bo s.+ka köñleme* 35/103, *begdin işidin körser-sen s.+ka kirgelir-sen* 35/113, *monçulayu teg yılayu s.+lar üze* 15/78, *a başlaglıg aşnukı*

sav s.+larıg 11/1, anı teg s.+larını açukın bilser 11/5, manılıg s.+larını mastaki kelmeser 11/77, s.+nı inçe ayur 35/24.

savlıg sözlü, sözü olan: *çaritsız s.+lar çapıp kelser 11/105.*

say taşlık, bozkır: *tagda öz yok s. yazıda bel yok 34/8.*

say- batırmak: ... *s.-dı sèni bertgeli 35/14.*

sayu her yer; herkes, her biri, her (edat): *yükünmiş s. arızun 7/11, körmiş s. ... 7/194, bulıy yınak s. kelmiş bodisatavlar 9/3, kum sanınça yertinçüler s. yadılur 9/24, birle yana adın alku uluşlar s. 9/43, tolu yarım ay s. belgüni bilip 9/77, öziniñ ed ed s. sıgmışın körser 12/46, kopdın sıñar uluş s. kodmadın tegzinip 13/70, kalısız tüz uz étilip utmuşlar ul s. 13/74, bulıy yınak s. ol ok bir yanlıg 13/102, anı bozup adkag s. ertürü kizlemiş 13/142, bolmak s. bo sansarta tugumug tutmuşlar 13/185, bolsar neçe ança sanlıg uluş s. 14/6, kamag oron s. körser kolulayu 15/52, uulsuz tüpsüz yınak s. bo ok yanlıg 21/3, ajunlar s. kız etözinte tugmayın 26/22, begimsinmeyük beg bolsar beltir s. berke salur 34/5, atıkımsınmayuk atıg bulsar art s. mayakayur 34/5, tepredük s. iş küdügün (küdügün) tapıgınça (tapgınça) 35/85, olurtuk s. oron yurt ögünçe 35/85, tepredük s. kut kelir 35/95, kılıntuk s. iş büter 35/95.*

saza < Far. سزا , layık, yakışır: *ugan s.+ñ berteçi 30/8.*

seçe özel: *s. tañlançıg étigler 20/40, s. tañlançıg etözin 20/224.*

seçil- seçilmek, ayırt edilmek, fark edilmek: *s.-ip birer yaruklar 20/45, işde tuşda s.-tiñ 35/37, öñler körkler atlar üze s.-ür tıp 15/36, alku körmek körmemekdin s.-ür+siz 15/65.*

seçme seçme: *adruk s. sokañçıg yég tözlügünđin 15/62.*

sedirek seyrek, nadir: *bo bir sözni s. boltı bahşida sorgan 12/8.*

sedreksiz seyrek olmayan, sık: *s. yęgi kılınçlarım 7/87, s. dévalıg baktılıg 20/39.*

sekir- koşmak: *m ujikka s.-eyin (segreyin) tédim 11/73.*

sekiz sekiz: *s. türlüg emgek ... 7/85, s. türlüg yéller úze tepremedin 8/21, s. on yaş yaşamışın kórkitmiř erür 9/26, çak ülgü sanı s. tümen tört miñ 10/153, tügüni kırk s. edgü nomlarlıg 10/264, yintem s. kırları 20/35, s. yüüzinte yüzer öñi 20/37.*

sekizer sekizer, sekiz sayısının üleştirme sayı sıfatı: *s. tümen törter miñ 20/46.*

sekizinç sekizinci: *atantaçı s. biligniñ 20/101, s. abita burhannıñ 20/222.*

sem ıpıssız: *sermelip akar suvlug erip sep s. aglakda 8/20.*

sen sen, ikinci tekil kişi zamiri, ikici tekil kişi eki: *yazar erki s. kaña 11/52.*

señir köře, bucak: *s. buluñ teriñ tagda 8/17, tag yerinte tag ünti s. boltı 35/35.*

señrem < Skr. *sañghārāma*, manastır, tapınak: *tüü türlüg vihar s. stupka kodmiş 18/5.*

sep ıpıssız: *sermelip akar suvlug erip s. sem aglakda 8/20.*

ser- sabretmek, katlanmak, tahammül etmek: *s.-e yalañuzın nom meñisin tegingülük ol 8/23, anta tegingülük kılınçım erser erksiz s.-gülük 18/53.*

sergür- tutmak, engellemek: *... ériřmekig s.-tüñüz 7/159, erte üküş kalp öd úze s.-ü turalım 13/32.*

sergüsüz tahammül edilmez: *ugusuz s. unçsuz kötrünçsüz 10/218.*

serig güç, zor: *naru ötmeki s. 11/138.*

seril- bir şeyin üzerinde durmak, kalmak: *s.-ip anta 8/22, s.-ip turmuşın sakıngu-ol 20/48, s.-ip turtaçı menğülüğ 20/223, sansız üküş kalp üd üze üç kəc s.-ür 9/30.*

sermel- süzölmek: *s.-ip akar suvlug erip 8/19.*

seşiltür- çözdürölmek: *şadayatanlarığ s.-medin 11/123.*

sev- sevmek: *s.-e ...W sakıngu-ol 20/225, anasın babasın oğlanı s.-erçe 7/200, buyanığ s.-gil 35/80.*

seviglig sevimli: *s. aranyadanta 8/18, s. erdini monçuklar 20/38, s. önlügin yaltrıyu 20/47, yer yüüzinte s. 20/93, artukrak körgeli s. 20/166.*

sevigsiz sevimsiz: *naraka s. emgeklerinte 10/187.*

sevin- sevinmek, kıvanmak: *birök bo s.-mek atlığ ırk kelser 35/64, örüki kodıkı s.-ti 35/89.*

sevinç sevinç, neşe: *utlı s. ... 7/35, yerke teñrike s. tutgıl 35/10, yerke teñrike s. tut 35/41, s. ögrünç şaña kelti 35/65, yerke teñrike s. tut 35/91.*

sevinçlig sevinçli, neşeli, mutlu: *eken yeyen s. ol 35/105.*

sémek arama: *yeg nom bo ol monı tutup iş s. kodgıl 12/12.*

sémeksiz aramaya lüzum kalmadan: *arıtı neş s.+in alkudın sıñar 9/15.*

sèni seni: *algay-men sansartın s. 11/118, ... saydı s. bertgeli 35/14, ig toga egirti s. emgetgeli 35/14, s. kamağun tapladı beg kılğalı 35/65, ne ada bolğay s. birle ulug kılınțaçı 35/123.*

sénide sende: *tümen sav tügüni s. boltı 35/88.*

sènte sende: *piratya tégli mani s. tęp bėrgil aña 12/23.*

sézik şüphe, sezgi: *s. köñüllerin tarıkartı 7/338, çalıg s.+ke çalsıkımlarkı 10/155.*

séziksiz şüphesiz, sezgisiz: *adırtlıg odgurak s. 20/85.*

sézin- şüphe etmek, sezmek: *birtem kértgünüp tutgıl ye mü s.-me maña 12/22.*

sı- kırmak, bozmak; yenmek: *küzeçig kezütip s.-masar aş bérteçi idiş ol 35/137, apam bir adakın s.-sar içinteki tatıg tökülgüke ... 35/137.*

sıdap kanun kitabının adı: *s. nom bitig bir tegzinç 10/7.*

sıdıg sıyrılma: *tuymak tuymamak arısar ol bolur s. 12/32, kértü çın yég ulug s. tanuklayur 15/20.*

sıg- sığmak: *kılmış kılınç s.-maz yakmaz 35/57, öziniñ ed ed sayu s.-ın körser 12/46.*

sıgur- sığdırmak: *oları barça s.-up 7/202, oları barça s.-up 7/310, birgerü ol alkuları birle s.-ur 9/45, ütkeyede kök kalıkıg kên booş s.-ur 12/45.*

sıkıl- sıkılmak, eziyet çekmek: *beg er s.-ur iş bulmadın 35/18.*

sıkış sıkışma, ezilme: *tar s. emgekdin kutrulturtaçı 10/117.*

sılıg tegin kişi adı: *upasañç s. tegin 26/5, yana yime men s. tegin 26/18, burhan kutın bulup biz esen s. tegin birle kêninte 26/25.*

sımta- ihmal etmek: *osal bolup s.-sar+sen muna bo tuşda 12/54.*

sımtag zayıf, uyuşuk, tembel: *osal s. tınlıglarıg kınturur-siz 15/43.*

sımtagsız dikkatli, gayretli, çalışkan: *s. köñülin küzetdi 7/340, s. köñül ... 7/376.*

sın- kırılmak: *yél yéltirip üntürti lim s.-tı 35/151.*

sınar taraf, tarafa, yön, cihet: *kopdın s. el uluşlarıg kezdiñiz 7/130, arıtı neñ sémeksizin alkudın s. 9/15, kodı özü tegzintürü tolpdın s. 9/23, şamat vıpaşyan êkidın s. 10/8, alku üdte taşdın s. tilemiş bolup 12/15, yatvısınça tikvisinçe on s. üç üdki 13/5, turum ara ontın s. tolyu kezelim 13/64, kopdın s. uluş sayu kodmadın tegzinip 13/70, kayu neçe ontın s. uluşlar bar erser 13/73, ol ok yanlıg ontın s. tınlıglar uguşı 13/77, kopdın s. burhanlarka ögdilmiş 15/3, kopdın s. yana adın yol yokıntın 15/67, ontın s. tınlıglarka asıg kılayın 16/56, tolpdın s. küü keligli küçümin yadıp 16/63, ulsuz tüpsüz ontın s. yértinçülerte 16/69, içdin s.+kı köni yorıklıg 10/236, törtdin s.+kı bursañlarka madurug urmış 18/6, ontın s.+kı üç üdki burhan bahşilar 18/31, ontın s.+kı burhanlar 20/16.*

sırıl- yapışmak: *bodulmaklıg ilgü tüpke s.-mışlarka 7/117.*

sırık direk: *yėti erdinilig bir s. 20/33.*

sısan mübarek törenin kökü: *ıduk nomnuñ özen s. tözi tétmiş 15/14.*

sidam bir tılsım kelimesi: *suvasti s. at mañgal bolzun başladı 10/2.*

sidipala kişi adı: *añçulayu ok kuñ kuu kutı kuşala s. başlap 26/12.*

sili- temizlemek: *ökünü kakınu arıyu s.-yü kéterip tüketip 18/48.*

silig temiz, pak; asil; zarif: *birtemleti arıg s. ketzün tarıkzun 18/44.*

silvisiz eksiksiz: *çimsiz s. münsüz kadagsız 10/282.*

sim < Skr. *sīmā*, hudut, sınır: *köp kılınçdın nizvanidın şimnunuñ s.+intin 13/67.*

simarti şiri < Skr. *smrtiśrī*, bir Buddha'nın adı: *ulug tuyunmış s. atlıg 10/222.*

siñil küçük kardeş: *s.+lerim 22/49.*

siz siz, ikinci çoğul kişi zamiri, ikinci çoğul kişi eki: *s. bizni küzetij 1/8, s. bizni kutgarij 1/10, ... s. edgü nomlarig nomlayu 7/82, s. yarlıkamış yarlığıg 7/339, adırtlıg s. yarlıkar-siz amrançıgı 15/25, kamagununı yalañuz ögi s. erür-siz 15/27, kutrulmaknıñ yalañuz yolu s. bolmakdın 15/66, anaçım s.+de yime bultukmasar 15/47, ... s.+iñ körkünüzni 7/193, kañım s.+iñ küçünüzde alkinurlar 15/41, inanguluk anaçım s.+ki tayap 15/15, PW... biz s.+ni teg 7/109, küntemek tı s.+ni körgü için 7/196, adakın yorıp s.+ni atayu 7/197, agızınta s.+ni öge alkayu 7/198, ançulayu amrar erti s.+ni tözügi 7/199, s.+ni körüp tınlıgılar ... 7/337, teñrim s.+ni körmışde ök 7/369, yügerüde s.+ni körgü küsüşüm kanzun 9/104, körser s.+ni yeg yörügçe körmeksizin 15/8, kimler s.+ni yañdakiça kolulasar 15/19, montag yañın kimler s.+ni kolulayu 15/54, körser s.+ni ol tınlıgılar baglalurlar 15/58, körü birle teñrim s.+ni bozulurlar 15/60.*

siziñe size (ikinci çoğul kişi zamirinin yönelme hali), sizden: *anuntumuz s. 7/5, yükünür-biz s. 7/9, ... biz s. 7/17, ayaglarig barça s. emtertiñiz 7/157, tolp sansarıg s. eñjirtitiñiz 7/161, körürler erti s. tétürü 7/168, teñrim s. ... 7/189, yeg üstünki teñrimiz s. 7/414, kut kolur-biz s. 7/429, bahşım s. yükünür-men 10/151, teñrim s. yükünür-men 10/167, mañgalım s. yükünür-men 10/247, ataçım s. yükünür-men 10/263, tuşayın s. maytri 17/4, anı için s. evertim 17/15.*

sogık soğuk: *akıp kelir s. suv agtarılıp yanturu yorıdı 35/74.*

sok- sokmak: *amrak isig özin üzüp ölümke s.-miş 18/3.*

soka mutlak, kesin; tamamıyla; özellikle: *çak s. nomlug meñi bérteçi 10/157, s. umug inag bolğalı umakdın 10/228, una bo s. bizni osuglug 10/288, çok s. biz bodi yolça yorıyur tuşınta 13/89, törümeniñ ozgusıña s. al altağı 13/198.*

sokançig sevimli, tatlı, şirin: *s. edgü çın köni nomlug 10/142, s. edgü at küü eltinür 10/229, kên teriñ uz s. yeg asıglığı 15/21, adruk seçme s. yeg tözlügünđin 15/62, ... s. 20/53, yeg s. yuullarta 20/133, inçge teriñ s. 20/152.*

sokım parmak ucu: *eşrek s.+ı yêrinte ertürmiş bolur 12/49.*

sokuş- birbirine girmek, çarpışmak: *s.-miş tuşuşmuş avantlıglarnıñ 10/140, ulınçığ emgekke s.-mişlarıg 10/219.*

somlıg şekilli, biçimli, resimli: *adırtlıg s. çızuklug 20/164.*

soñ son, sonra: *s. futsi bilgeniñ alı yime edikmegey 35/75, adak s.+ınta terk üdüñ 22/35, kên s.+kısın kılmaguka kilileşelim 13/20.*

sor- sormak: *s.-a isteyü tilegülüki 10/139, bo bir sözni sedirek boltı bahşıda s.-gan 12/8, varkşi arjiça s.-zun 11/32.*

soruk- kaybolanı bulmak: *s.-miş bilginke yükünür-men 10/231.*

soyurka- merhamet etmek: *s.-yu êrinçkeyü yarlıkadıñız 7/231.*

sö eski: *êrteki s.+ki aranyadanta 8/10, s.+ki hanlar küçi yime tusulmagay 35/75.*

sögüt ağaç: *artuç s. altınnta 8/3, imirt çoğurt s. arasınta 8/13, bodi s. altınnta ... 16/93, erdinilig s. huaların 20/120, tit s. butıki miñ türlügin titriyür 35/111, artuç s. butıki yüz türlügin ırgalır 35/111.*

sögütlüg ağaçlı: *köp yêgi telim s. erip 8/27.*

sön- sönmek, durmak: *toz toprak özin s.-ti 35/4.*

söö zaman: *kayudın neñ s.+din berü kelmeksiz-siz 15/50.*

söz söz, laf, konuşma: *bir ağızkiya edgü s. bar sözleyin saña 12/21, ujik akşar sav s. intın yok erip monta 12/52, üküş az ma sav s. yolu üzülmedin 15/75, s. kiri kêtmez yusa 33/11, karışur maña s.+i 11/48, bahşim kutınıñ s.+i 11/98, vinçuranıñ s.+in 11/12, taloydaki bilgelerniñ s.+in 11/68, yılayu teg savka s.+ke tayaklıgın 15/70, bo bir s.+ni sedirek boltı bahşıda sorgan 12/8.*

sözle- konuşmak, söylemek, anlatmak: *alkış başık s.-güg 7/401, una anı éyin kezigçe ukitu s.-lim 13/4, ayı üküş at belgüler üze adıru s.-miş 13/141, s.-miş savıñ tütüşlüg 35/29, una amtı bo kut kolunçug s.-mişniñ 16/105, ögdi s.-p tapıg tutup öz boşug kolunu 13/190, törüsinçe tilte s.-p köñülte tutzunlar 13/200, alku üdte s.-r için kentü özüm 14/29, Q...QY' edgülig tüşin töküp s.-ser 16/102, kavırıp töküp s.-ser bolmuş bolmaduk 18/23, kişi s.-ser sav alkınur 35/25, bir agızkıya edgü söz bar s.-yin saña 12/21, arıasan üze yaratılmış takşutın s.-yü 13/171, alıp tutup s.-yü ... 16/98, ayu s.-yü bèrelim 19/18, TWY... ögdi ... s.-yür+men 16/9.*

sözleş- birlikte söylemek, aralarında konuşmak: *praşva kılı s.-meklig 10/124.*

sözlüg sözlü: *sakınp neñ tüketinçsiz s. yetinçsiz 9/29.*

stup << Skr. *stūpa*, türbe, bir azizin ölümünden sonra kemiklerinin ve eşyalarının saklandığı yer: *tüü türlüg vıhar señrem s.+ka kodmuş 18/5.*

su- çekmek, germek: *boyunun s.-miş kerek 33/18.*

sub su: *yer s. kutı irinür tøyür 6/3, ot s. kutı ıglayur tøyür 6/4.*

suçandırabodi kişi adı: *ayaguluk badıraşiri s. 9/66.*

sud- tükürmek: *çark ok yüüzine s.-gu+ol 11/106, s.-miş yarça tétđiniz 7/229.*

sudani < Skr. *sudāna*, Kral Dhana'nın oğlu: *s. başdıñlıg edgü erenlerniñ 10/138, kaltı s. on urı teg kalısız birgerü 13/175.*

sudur < Skr. *sūtra*, Budizmin öğretisi kitabı: *budaavatansaka atlıg s. içinte 9/1, s. başdıñlıg edgü nomlarlıg 10/226, arış arıg bo yetiken s. erdinig 26/7, altun yaruk yaltrıklıg s.+ka tayanıp 13/154, bo yetiken s.+nuñ yegin adrukın 26/20, upali s.+ta ötüntürülmüş 10/290, ulug kölüngü s.+ta uz tizip nomlamış 13/2, amitaayusi s.+ug 22/8.*

sukavati << Skr. *sukhāvati*, Amitābha Buddha'nın cennetinin adı: *arığ s. uluşda tugalım terk tavrak* 13/52, *uçuz oğay s. uluşda tugzunlar* 16/108.

suklun- kör olmak: *küvençlig suv küznekiñe s.-mişlarka* 7/121.

suksın- aç gözlülük yapmak: *s.-mak tözlüg azda ulatı* 10/224.

suksız hırslı olmayan, açgözlü olmayan: *kök kalık teg yuklunmaksız azsız s.* 15/6.

sumer < Toh. A/B *sumer* < Skr. *sumeru*, Sumeru Dağı, Buddhistler tarafından evrenin merkezi olarak kabul edilen bir dağın adı: *ançulayu kaltı s. taglar hanı teg* 9/11, *buyanlıg s. tagıg turgurtuñuz* 7/119, *yintem ... P ... s. tag ...* 16/12.

sun- sunmak, vermek: *s.-miş éligi üze tartıp taşgarıp* 10/227.

suryagarbi < Skr. *sūryagarbha*, bir Bodhisattva'nın adı: *ançulayu ok s. vajir yalınlg* 9/67.

suuparıkırtitanamadiya şiri < Skr. *suparikīrtitanāmadheyaśrī*, bir Tathāgata adı *s. atlg* 10/230.

suuvikiranta şiri < Skr. *suvikrāntaśrī*, bir Buddha'nın adı: *mahapuruş ulug er s.* 10/246.

suv su: *küvençlig s. küznekiñe suklunmişlarka* 7/121, *inçgekeye s. kızıgınta* 8/14, *rasayan tatıglıg nomlug s. akıtıp* 10/92, *s. teñrisiñe yükünür-men* 10/143, *s. kelkiniñe tokıtılmışlarıg* 10/225, *anuk buznu s. tēmedin arsıkıp kalma* 12/16, *yana yayın kışkı buznu s. tēp tēyürler* 12/26, *s. üze yumış kerek* 33/10, *er kutı belıñ s. kutı terıñ* 34/4, *s. tamırı kurısar yaş yavışgu kurıyur* 35/43, *akıp kelir sogık s. agtarılıp yanturu yorıdı* 35/74, *tümen ban yerte yanğurar süzüük s. tikısı* 35/93, *s. adası saña öñdürti utru kelir* 35/116, *yégülük aş yungu s.+dın kılıp ...* 16/11, *kar kırıgu salkım s.+ı erür erser* 15/39, *çamsız ögırgü s.+ıg bürtıglıg* 10/156, *köl s.+ınıñ lēnhuası teg yuklunçsuz arıyu* 13/65, *koço tagınta kaplan yok kudug s.+ınta balık yok* 34/7, *arasıntın s.+lar kudulup* 20/137, *aştanğaopıt*

s.+ları 20/130, *agtınur éner s.+larını* 20/144, *yélli s.+lı tepreyü kudug için bekle*di 35/74, *narya biliglig s.+nı* 11/88, *yaykı s.+nı kışkı üdte buz téyürler* 12/25, *şasınlig s.+nuı müni* 11/122, *turgın süzük ol s.+nuı* 20/21.

suvasti << Skr. *svasti*, özel ad, kişi adı: *s. sıdam at maıgal bolzun başladı* 10/2.

suvlug sulu, suyu bol: *sermelip akar s. erip* 8/19.

suvluk suluk, su bulunan yer: *akar s.+da* 8/4, *köpirip turur kölmen s.+da* 8/28.

suvsuş içki, içilecek şey, içecek, meşrubat: *s.+ın kanturup ögirtgülüki* 10/141.

sü asker, ordu: *birök s. sülemek atlıg ırk kelser* 35/24, *s. süleser yer telinür* 35/25, *s.+de erser sançitur* 35/51.

süle- asker sevk etmek, ordu sevk etmek: *birök sü s.-mek atlıg ırk kelser* 35/24, *sü s.-ser yer telinür* 35/25.

süñüş savaş, muhabere: *özi s.+de yégedmiş atlıg* 10/254.

süri kura: *s.+sin bakmış kerek* 33/6.

süü mutluluk, saadet: *bağşal kañımıznıı s.+si* 11/102, *adıncıg iduk kagan han s.+si* 26/10, *adıncıg iduk kagan han s.+sin* 22/22, *adıncıg iduk kagan ian s.+sin* 23/1, *kañımız s.+siıe kili* 11/160, *kañımız s.+siıe tili* 11/166.

süzek hastalık: *kamag kadgu nizvanılar ters s.+ler* 15/40.

süzük temiz, berrak, saf, süzölmüş, açık: *parıvışudı tözi arıg s.* 10/201, *arıg s. yég meñilig uluş anta ol* 12/59, *yintem s. köñül üze ötüğçi bulalım* 13/28, *kamagda yég arıg s. bolmak üze* 15/28, *arıg s. etözüm tilim köñülüm* 16/29, *turgın s. ol suvnuı* 20/21, *artuk s. kértgünçlüg kuñtayku kutınıı* 24/2, *bek tatıg s. kértgünç köñüllüg* 26/4, *tümen ban yerte yañkurar s. suv tikisi* 35/93.

süzül- süzülmek, temizlenmek: *ol yértinçü yulalarıña arıg s.-ü 18/37, birtem kértgünçin s.-üp 20/125, akılıp ünér s.-üp 20/139.*

ş ş harfî: *ş ujik teg şagılayu turur 11/119, ş tokıyu şeker teg tapıngu-ol 11/143.*

şabilg öğrenci: *ş. alzun yanka 11/148.*

şadayatan ev, giriş, duyu organı: *ş.+larıg seşiltürmedin 11/123.*

şagıla- çağlamak: *ş ujik teg ş.-yu turur 11/119.*

şakılıg < Skr. *śākya* + Uyg. +*lıg*, Śākya ailesine ait olan: *ş.+lar arjısı şardulè arslan 11/147.*

şakimuni < Skr. *śākyamuni*, Buda'nın bir unvanı, Śākya hükümdarı, Śākya hakimi: *ş. atlıg uganlar arjısı 10/14, alp ş. ... 22/3, şarırıg ayayu ş.+ka yükünü 11/145.*

şaktilg << Skr. *śakti*, +Uyg. +*lıg*, bir tanrının eşi veya kadın enerjisi: *ş. küçi ertiñü ulug 10/13.*

şala sala ağacı: *çın ş. sögütke yükünür-men 10/287.*

şamat < Skr. *śamatha*, sessizlik, sükunet, tutku yokluğu: *ş. vıpaşyan êkidin sıñar 10/8.*

şandapur bir şehir adı: *ş. yolın körkitü bėrmeklig 10/12.*

şanlıg şan: *ş. belgülig tapduları körşi 10/11.*

şanta < Skr. *śānta*, Buddha'nın öğrencisinin adı: *ş. bahşika yükünür-men 10/15, ş. amrılsar sav ok turur 11/125.*

şanke << Skr. *śankha*, değerli eşyalar, zenginlikler: *ş. çakravart hanka 11/144.*

şaran bir gün adı: *ş. övkelig küni* 11/126.

şardulê < Skr. *śārdula*, kaplan: *şakılıglar arjisi ş. arslan* 11/147.

şarir << Skr. *śarīra*, bir azizin ölümünden sonra vücudundan geriye kalanlar, kutsal eşya/emanet: *ş. +ig ayayu şakımunka yükünü* 11/145.

şark patırtı: *burk ş. kılıp on edgüsin men atsañ özüm* 9/7, *burk ş. kılıp uguluksuz uluş itigin* 13/103.

şastr Skr. *śāstra*, tefsir, mezhep ve akaid kitabı, Budizme ait risale: *ş. sakıngu-ol tını* 11/124.

şasımsız arayı açmadan: *ş. sapılgı-ol sankı* 11/146, *şatparamitig ş. toşgurup* 11/149.

şat paramit altı erdem: *ş. +ig şasımsız toşgurup* 11/149.

şat parişkar < Skr. *şaṭ parişkāra*, donanım, kişisel eşyalar: *ton karağa ş. yevikler alıp* 9/73.

şatu merdiven: *bilge biliglig ş. tikdiñiz* 7/105, *ş. yanı teg utru tuşlar* 10/9.

şatvargi < Skr. *śadvārga* (?), Buddha'nın takipçileri: *ş. toyın teg satgısız bolmakı* 11/121.

şazin < Toh. A/B *śāsam* Skr. *śāsana*, öğreti, dharma, sūtra: *ş. öt erig edgü nomlarlig* 10/10.

şazinlig < Toh. A/B *śāsam* < Skr. *śāsana* + Uyg. *+lig* öğretiye ait, dharmaya ait, sūtraya ait : *ş. suvnuñ müni* 11/122.

şimnu < Soğd. *şmnw*, şeytan: *ayıg kalıñlıg ş. eligintin ozgurtuñuz* 7/148, *önđe ulatı ögmeklig ş.* 10/248, *örtüg bag başlap nizvanilig ş.* 10/249, *örletmek işlig teñrilig ş.* 10/250, *ölümlüg ş. üzlünçü tüplüg* 10/251, *kırmalayur ş. küçin*

kısgaru korkıtıp 13/111, *ayıg ş. ters nomlug K ...* 16/91, *yintip kamağ ş.+larıg utmuş at almışig* 13/26, *yintsikmedin ş.+larka nizvanig utgıl* 12/10, *köp kılınçdın nizvanidın ş.+nuş simintin* 13/67.

şimnulug < Soğd. *şmnw* + Uyg. +*lug*, şeytana ait, şeytanlı: *yavlak ş. yagısın utup* 10/20.

şlok < Toh. *ślok* < Skr. *śloka*, mısra, dize, beyit: *monçakaya ögdi ş. ötünür-men* 15/81, *kalımkeyşi koşugka éntürmiş ş.* 16/111, *bulunçsuz yêg edgülerin ögmiş ş.+da* 9/6, *ıduk kértü kurugug ukıtıdaçı bo ş.+nı* 15/92.

şloklug < Toh. *ślok* < Skr. *śloka* + Uyg. +*lug*, dizeli, bendli, dizeye ait: *tört ş. nom üze* 17/1.

şortapan << Skr. *śrotāpanna*, *Hinayāna* düşüncesinde *sakṛdāgāmin*, *anāgāmin* ve *arhant* ile birlikte kutsal olmanın dört aşamasından biri: *ş. arhantda ulatılarnıñ* 10/136.

şük < Soğd. *šwk*, sessiz sakin: *etözün bil ş. tur* 35/149.

t t harfi: *t ujikni talulalım* 11/65, *t ujik teg tele bilser* 11/127.

tac < Ar. *tāc*, taç: *keyseñiz körklüg t.+ın* 32/11.

tada tıvaki vermekte azimli: *t. bėrmekde titimlig* 10/118.

tag dağ: *yintem ... P ... sumır t. ...* 16/12, *birök bo t. atlıg ırk kelser* 35/34, *t. yerinte tag ünti señir boltı* 35/35, *tag yerinte t. ünti señir boltı* 35/35, *t. içinte eki yek bar* 35/48, *adkaşu turur kat kat t.+da* 8/1, *iç teriñ kat bük t.+da* 8/9, *señir buluş teriñ t.+da* 8/17, *kökerip turur körklüg t.+da* 8/25, *t.+da öz yok say yazıda bel yok* 34/8, *kün(3)tün t.+dın balık uluş kentü köñülünçe (köñlünçe)* 35/5, *kėdin t.+dın buluşda* 35/98, *tevlig kürlüg tapıgçı t.+dın turup ... tiler* 35/121, *buyanlig sumır t.+ıg turgurtuñuz* 7/119, *koço t.+ınta kaplan yok kudug suvınta balık yok* 34/7, *ançulayu kaltı sumur t.+lar kanı teg* 9/11.

takı ve, dahi, de/da, artık, kaldı ki: *t. amarı tınlıglar 7/188, t. artukrak korkınçsız kılıp 10/116, nandi luu t. şakinçsizin keçmez 11/87, t. ne aymış kerek 33/24, iltişmiş kişiler köñüli t. teriñ 35/127, ne busuş ol t. élke hanka inanç bolguka 35/132.*

takıl- takılmak: *t.-ıp biligsiz özin 11/70.*

takşut manzume, şiir: *buyan küsüş üze koşmuş t. başladı 9/8, atlıg ögdig piratyasıri t. koşdum 15/89, t. nom tükedi sadu sadu 16/112, arıasañ üze yaratılmış t.+ın sözleyü 13/171, t.+ka éntürü tegintim 19/14.*

takşutlug manzumeli, şiirli, manzumeye dayanan, şiire dayanan: *bir bir ünte uz t. taloylar üntürüp 13/11.*

tal söğüt ağacı: *kesmeñler egri t.+nı 32/7.*

talaş- kavga etmek, dalaşmak: *bêş yek t.-ur 35/21, til t.-ur 35/55.*

talık- reddetmek, kınamak: *yüze bata bo sansarta yüzerü t.-ıp 13/125.*

taloy < Moğ. *dalai*, deniz, okyanus: *t. ügüzdeki balıklar 7/185, buyanlıg t. ügüzüg akıtıp 7/407, ...yor...g t.+da ... 16/17, t.+daki bilgelerniñ sözün 11/68, emgeklig t.+dın keçürtünüz 7/115, layançañ t.+dın naru keçser 11/139, ...urmadın burhanlıg t.+ka teginü 16/19, bir bir ünte takşutlug t.+lar üntürüp 13/11, uç kızıg yok ulsuz tüpsüz t.+lar keçelim 13/116, TWYR...T...LWQ ulug t.+lar 16/6, ...TW 'RY... küsüşlüg t.+ug T... 16/18, asanké kalplıg t.+ug yoguru keçeyin 16/20.*

talula- seçmek: *t ujiknı t.-lim 11/65, t.-p yığıp men kkikki 19/13.*

tam duvar: *tegirmi t. içinte esrük boltıñ 35/44.*

tamga damga, nişane: *üç t.+larıg bütürti 7/368, t.+ η yarlıgıñ yorıdı 35/7, beg t.+sı eliginde (elginde) ornalıg oron alında 35/90.*

tamgak damak: *t.+inta kara tütün taşıkar tēyür 5/24.*

tamır damar: *kimniñ t.+ı yogun bolsar kanagı yēñil 34/3, suv t.+ı kurısar yaş yavışgu kurıyur 35/43.*

tamtul- yanmak, alevlenmek: *yērtinçünün yulaları yañırtı t.-mış 13/25.*

tamu < Soğd. *tmw*, cehennem: *t. yolu tuduñuz 7/29, aviş t. emgekin biltürtünüz 7/127, t.+daki yekler tutar tēyür 6/15, tünerig t.+dın tözüni ozgurtuñuz 7/144, yalınayu turur t.+dın ozdılar 7/348, tünerig t.+ka tüşmeki bar 5/10, tünerig t.+ka tartar tēyür 6/13, alıp eltgelir meni t.+ka 17/14, tüşgelir-men una t.+ka 17/18.*

tan sabah rüzgarı: *saçgu-ol nizvanig t.+ka 11/150.*

tan- yadsımak, tanımamak, inkar etmek: *tört élig teñrilerte t.-ıgmalar 5/5, ülgü teñ urup ayıglap t.-ıp olarta 18/21, t.-mış üzütler taşıkar tēyür 5/16, t.-mış üzütüg tutupan 6/7, t.-mış üzütlerig tutupanın 6/12, netegin t.-mış kerek 33/4.*

tañ nadir: *t. teñri kelti 1/1, t. teñri özi kelti 1/2, t. teñri kelti 1/3, t. teñri özi kelti 1/4, t. teñrig ögelim 1/6, t. teñri 1/11, t. teñri 1/14, t. teñri 1/15, t. teñri 1/16, t. teñri 1/19, t. teñri 1/20, üsteñ yalañuz erser yime t. adınçig 15/35, yam ed bolsar ma t.+a 11/54.*

tañlançig şaşırtıcı, olağanüstü, hayrete verici: *seçe t. étigler 20/40, inçip eşidilür t. 20/155, seçe t. etözin 20/224.*

tañsuk şaşırtıcı, sıradışı: *t. ed tavarlar üze 10/112, adruk t. artuk inçge işlig 10/129, tük tümen türlüg t. edlerin 10/268, körkle t. tayto kédini kav lēnhuada 12/61, erte t. ol burhannıñ mantalın körelim 13/58.*

tanukla- kanıtlamak, ispat etmek: *tuyunmakıg t.-gu üdke tegi 14/21, t.-guluk töz bulturtaçı 10/115, tıdıgsız çın bilge biligig içirti t.-p 13/37, kértü çın yēg ulug sıdıg t.-yur 15/20.*

tanya şiri bir kızın adı: *kızlarım t. beg irinçin beg 22/53.*

tap irade, arzu, iktidar, güç: *buluñ yınakda t. éyin 20/193, çarıtıg koşayın tıp t.+ı bolsar 11/103, t.+ınça meñiler tegintürteçi 10/113, öñdin kedin yer öz t.+ınça 35/5, t.+ınça alıp işletgil yénik edgüü lalarıg 35/87, kop işiñ t.+ınça korı yok ... 35/101, ergülük t.+ları bolsarlar 20/111, öz öz küsemiş t.+larınça tugmakları bolzun 27/4.*

tap- bulmak: *ed tavar tileser t.-dın 35/8, kutgargu tınlıglarıg t.-dukda 7/131, üntedeçi til agız t.-gay 35/77, körgülük neñ ujik akşar t.-guluksuz 15/7, ülgülep neñ bulguluksuz edgü nom t.-ıp 16/38, mani t.-madım anta 11/152, olar köni nomlug asıgın t.-makdın 13/79, kañıçıma bilgilerke t.-maksız+sız 15/53, yol azsar ev t.-maz 35/26, sakınıp t.-maz+men tölek 11/90, sarvatyan biligni t.-miş erser 11/95, birök t.-sar ol erdinig ne satıg moña 12/24, amrılmış nirvanıg t.-zunlar 7/420.*

tapa –E doğru, doğru, yönünde: *ig t. körser-sen et öñedmeki alp 35/58, ig t. körser-sen törü yavız 35/72, ig t. körser bagırtın tepremiş ig ol 35/148.*

tapıg saygı, hizmet: *yükünç ayag t. udug yanıg bulgusuz 9/98, uzun üdün t. kılgu uzatı ür kişegü 13/115, una bot ört t. işin umışça éderip 13/161, ögdi sözlep t. tutup öz boşug kolunu 13/190, bulıtlayu t. üze tapınur-men 14/8, uzun üdün burhanlarka ... t. kılgu 16/72, burhanlarka t. kıl 35/91, kamag el uluşlar t.+ı yügerü kelti öskünjde 35/2, anutara üzeliksiz t.+ıg tutalım 13/16, alkınmaksız yég üstünki t.+lar éltinü 13/13, tepredük sayu iş küdügün (küdügün) t.-ınça (tapgınça) 35/85.*

tapıgçı hizmet eden, hizmetçi, hizmetkar: *tevlig körlüg t. tagdın turup ... tiler 35/121.*

tapın- tapınmak, saygı göstermek, hürmet etmek: *kañımız burhanka hua birle t. 11/19, tört élig teñrilerke t.-alım 5/3, ş tokıyu şeker teg t.-gu+ol 11/143, kop üdlerte t.-guluk tayakı-sız 15/69, anı tuta utmışlarka ayayu t.-ıp 13/14, bulıtlayu tapıg üze t.-ur+men 14/8.*

tapış- birbirini bulmak: *çınlayu udumbar alp t.-guluk 10/283, t.-guluk erser tözin 11/66, t.-madılar bo biligler 11/69, başı t.-sar basası açılğay 11/101.*

tapla- uygun bulmak, hoş karşılamak, onaylamak: *sëni kamagun t.-dı beg kılğalı 35/65, üstünki altınki t.-dı 35/89, birgerü(?) yumkı bo yañlıg t.-yur+men 16/5.*

taplag hoşnutluk, benimseme, onay: *t.+ka yaraşı nom nomlamakdın 10/114.*

taplaglıg beğenilen, onaylanan: *nandimukti öñi öñi t. 10/184.*

taplıg istekli: *ulug kölüngü nomda yorıgalı t. 10/3.*

tapun- tapınmak: *tünerig yeklerke t.-ugmalar 5/7.*

tar darlık: *t. sıkış emgekdin kutrulturtaçı 10/117.*

tar- eritmek, dağıtmak: *taraltaçı t.-gu biliglig 11/71.*

tara- dağılmak, saçılmak: *kavık teg kılı t. 11/22.*

taral- taranmak: *t.-taçı targu biliglig 11/71.*

tarazuk terazi: *t. içinte olgurtur tēyür 6/8, t. agsar kılınçı aytıg bolur 6/9.*

tarıg ekin, mahsül: *aşlık t. edgü bütüp enç bolzunlar 24/11.*

tarık- uzaklaşmak, yok olmak, ortadan kalkmak: *ürtüglüg kılınçı t.-ar 20/83, alku kılınçlıg tıdıglarım yumkı t.-ıp 16/50, arıyu kētip t.-ıp 20/216, terkin t.-ur erti ançmantın 7/192, birtemleti arıg silig kētzün t.-zun 18/44.*

tarıkar- uzaklaştırmak, gidermek, yok etmek: *: sēzik köñüllerin t.-tı 7/338.*

tarın- kızmak: *yek içgek t.-sar öñreken 'Ç... 35/141.*

tarka eziyet, acı, ağrı: *açığ t. kılınç tüşin kay uma oronta 18/57.*

tarka- uzaklaşmak: *kamağ bayumak utru kelir t.-sar 35/70.*

tarkar- uzaklaştırmak, gidermek, yok etmek, engel olmak: *tétrü sakınç t.-gıl 35/79.*

tart- (kendine doğru) çekmek: *tünerig tamuka t.-ar tøyür 6/13, yërçileyü bo sansartın t.-ıp taşgarıp 9/61, sunmuş eligi üze t.-ıp taşgarıp 10/227, ilip t.-ıp kie bitimiş boltum asıgtutuñ 15/93, kaltı kum üze kudu t.-ıp işi küdügi bütmeyük teg 35/40.*

tartınçlıg lütufkar: *t. kañımka yükünür-men 10/119.*

tartışlıg bağları olan: *ilişlig t. ... 7/93.*

taş (1) taş: *boş t. yığıp buyan bilge biligig alkınçsız 13/186, t. kurşansa kaş bolur 31/6, altun koysa t. bolur 31/8, köñül t.+ım eki kiçig 28/15.*

taş (2) dış, dışarı, dışarıda: *köñültin t. negü nom bar çingaru bakın 12/20, alku üdte t.+dın sıñar tilemiş bolup 12/15, inçip t.+dın yaltrip 20/61.*

taş- taşmak: *tép otın katunsar küzeç t.-ar 35/135.*

taşgar- çıkarmak: *al altağ uzanmaklarıg t.-ıp 7/145, yërçileyü bo sansartın tartıp t.-ıp 9/61, sunmuş eligi üze tartıp t.-ıp 10/227, turkaru üdün yüz miñ kolti rıdı t.-ıp 13/62.*

taşık- dışarı çıkmak: *tanmış üzütler t.-ar tøyür 5/16, tumgakınta kara tütün t.-ar tøyür 5/24.*

taşırtı dış, dışarı: *tımdadın ol özlüglerig t.-tı erinçkep 13/38.*

tatgan- tatmak: *sunasıra t.-gu küsengülüki 10/137.*

tatı- tatmak: *ançada t.-gay yilikde 11/8.*

tatıg tat, lezzet: *bek t. süzük kærtgünç köñüllüg 26/4, apam bir adakın sısar içinteki t. tökülgüke ... 35/137, katıg t.+ınıñ erdinisi boltuñ 35/132, t.+lar bütgüke tayakı tétir 35/133.*

tatıglıg tatlı, lezzetli: *rasayan t. nomlug suv akıtıp 10/92, bokdam atıñ tegşilip t. boltuñ 35/84.*

tatur- tatlandırmak: *tözünü t.-gül maytri 17/20.*

tavar mal, mülk, varlık: *danaşiri atlıg ed t. kutlug 10/214, t. mu bėrip satgın algu ool 11/67, ed t. tileser tapdıñ 35/8, ed t. saçılur 35/56, üküş ed t. yuñlagıl 35/72, t.+ı turguru kalır tėyür 5/18, ini eçi tüzülti t.+ı telim 35/94, tözünlerniñ ed t.+ın lap buşı bėrmiş 18/7, ediñ t.+ıñ yuvultı 35/39, ediñ t.+ıñ kokdı 35/45, tañsuk ed t.+lar üze 10/112.*

tavrak çabuk, hızlı, acele, kıvrak *vayram yel teg t. kelip 11/29, arıg sukavati uluşda tugalım terk t. 13/52, yarp odgurak bo yorıkıg t. bütürür 16/80, amtıkaya ok t. bokup amrılıp 25/4, erte küin t. buyan kıl 35/114.*

tavran- acele etmek, davranmak: *amtı monuñ yöründekin kılğalı t.-ıp 13/153, ... t.-tı 7/381, eñşiretgü emgetgüde evip terk t.-u 13/145.*

tay kuñ dul imparatoriçe: *agır buyanlıg kuñ t. kutı 26/11.*

tay pan lin ši özel isim: *t. tıp atlıg tayşėñ nomnuñ içinte 19/11.*

taya- dayanmak: *inanguluk anaçıma sizki t.-p 15/15.*

tayak destek, yardım, dayanak, dayak: *alku nom t.+ı ata kañ tėtmiş 10/132, tatıglar bütgüke t.+ı tétir 35/133, kop üdlerte tapınguluk t.+ı+siz 15/69.*

tayaklıg destekli, -A dayalı: *üçli törtli belgüke t. 10/108, ayazka yagızka t. 22/17, yılayu teg savka sözke t.+ın 15/70.*

tayan- dayanmak, yaslanmak: *altun yaruk yaltrıklıg sudurka t.-ıp 13/154, kolunmakıña t.-ıp kolutu atsañ 16/110, öñilerke t.-maksız bolmakıntın 15/76.*

tayşêñ < Çin. *tayşêng* = Skr. *mahayânâ* = Uyg. , ‘büyük taşıt, büyük araba’, üç Budist mezhepten biri, Mahāyāna: *töz tüp t. kértü nomug töpöde éltinü 13/199, t. nomnuñ içinte 19/12.*

tayşiçi bir Bodhisattva: *anı t. tēp küleyür 20/70.*

tayto bir çiçek adı: *körkle tañsuk t. kēdini kav lēnhuada 12/61.*

tayzi < Çin. *t'ai-tsü*, şehzade: *ançulayu ok kagan han hatun kuñ t. altun urugları 25/1, raçabadira t.+larını yime 22/24.*

teg gibi: *kün teñri yarukın t. kögüzlügüm bilgem 3/9, kün teñri yarukın t. kögüzlügüm bilgem 3/10, tardıç t. etözin kodur tēyür 5/17, tolılıg bulıt t. tonkı kaşlıg tēyür 5/20, kanlıg bukaç t. karakı tēyür 5/21, kazguk t. kara boy emigi [emgi] tēyür 5/22, umugsuz bizni t. tınlıglarka 7/33, tutçı üzüksüz monı t. 7/53, bizni t. érinç tınlıglar 7/107, PW... biz sizni t. 7/109, ogadıp kelmiş bizni t. tınlıgka 7/133, apam birök monı t. 7/137, uzatı üzüksüz monı t. 7/213, kal tilve t. ertiler 7/235, kün teñri t. yarutdı 7/344, anı t. oronlarta 8/8, anı t. oronlarta 8/16, anı t. oronlarta 8/24, anı t. oronlarta 8/32, ançulayu kaltı sumur taglar hanı t. 9/11, bir t. yanlıg burhan bolmış körki közüñür 9/44, şatu yanı t. utru tuşlar 10/9, başın yittürünmiş yadyadatı t. 10/148, yatda özde bir t. yapa yadılmış 10/168, çintamani t. berkin bulguluk 10/281, anı t. savlarını açukın bilser 11/5, vajir t. katıg tözin 11/10, kavık t. kılı tara 11/22, vayram yel t. tavrak kelip 11/29, sakıg t. ermez mü tözi 11/36, sandanak erdini t. satıgsız ermez mü 11/39, margamaya t. mahalak urur-sen 11/75, ş ujik t. şağlayu turur 11/119, şatvargı toyın t. satıgsız bolmakı 11/121, t ujik t. tele bilser 11/127, lankaşvari t. lençük erser 11/137, ne tēgü-ol anı t. erig 11/140, ş tokıyu şeker t. tapıngu-ol 11/143, yertinçünün yelvi tül t. ertükin ukğıl 12/9, kkir kakaç t. üç agudın kēñ alkıg*

törümüş 13/18, anı t. ök alkınmazun ançaka teğinçe 13/48, köl suvınıñ lénhuası t. yukluñsuz arıyu 13/65, kök ayaznıñ küñ ayı t. alınçsız yorıyu 13/66, birtemleti bir t. ogşaş etöz til köñülin 13/81, kaltı sudani on urı t. kalısız birgerü 13/175, kök kalık t. yuklunmaksız azsız suksuz 15/6, ay teñrili aydıñlı t. adırmazlar 15/13, ay yultuzdın adurmuş t. ertükintin 15/31, yılayu t. savka sözke tayaklıgın 15/70, yélvi t. ök tınlıglarka ukıtgalı 15/71, monçulayu t. yılayu savlar üze 15/78, tutçı mançuşiri t. kut küsüş öritip 16/34, alp biliglig iduk kutlug mançuşiri t. 16/41, ayaguluk tolptı tözüñ bodisatav t. 16/42, üstünki t. yég adruk küsüş öritip 16/46, ançulayu ol tolptı tözüñ bodisatav t. 16/83, tüş bérıp monı t. buyanı 17/3, sansarta érinç mēni t. 17/5, amtıkı monı t. sakınçig 20/25, yarukların birgerü idmiş t. 20/50, bir t. kalık 'YSY...L'RY 20/168, bir t. ülgüsüz erürler 20/170, bulıt t. tüzüde yadılı 20/192, alasız bir t. meñilig bolzunlar 25/6, kelen keyik müyüzi t. 35/33, kaltı kum üze kudu tartıp işi küdügi bütmeyük t. 35/40, kamgak barır t. ediñ kētdi 35/71, kas tıñı t. edgüñ basdı 35/71, atıñ küñ yadıldı yıd yıpar t. 35/100, agzanmış savıñ edikdi altun kümüş t. 35/100, ertmegey bo monı t.+ler ertgü üdke tegi 16/67.

teg- deĝmek, ulaşmak, vasıl olmak, varmak, erişmek: *saña törülüğ törü t.-di* 35/65, *yanınçsız ajunka t.-diler* 7/304, *tunumluğ t.-ir tēyür* 5/14, *t.-ir mü tegmez mü tēp tētrü büğüş...* 11/133, *t.-mez mü anıñ tüşü* 11/132, *teğir mü t.-mez mü tēp tētrü büğüş* 11/133 *raça élig han erkiñe t.-miş* 10/91, *kutka t.-miş burhan başın tözünlerke* 15/68, *t.-ser+sen yañı yılınıñ éki yégirminç ayıña* 35/63, ... *tözü t.-zün* 7/431, *but kötürme tınlıglarka asıgı t.-zün* 16/96.

tegi kadar, deĝin, dek: *amtıka t. yērtinçü* 7/139, *kaçanka t. kaygusuz yırgazun* 11/163, *burun ertmiş öñdün uçdın kēn üdke t.* 13/101, *başlagsızdın amtıkı bo üdke t.* 14/9, *tuyunmakıg tanuklagu üdke t.* 14/21, *ertmegey bo monı tegler ertgü üdke t.* 16/67.

tegi- tökezlemek: *t.-miş közlerig açdıñız* 7/150.

teğimliĝ uygun, yaraşır, deĝer, layık: *öyü üdikleyü tutgalı t. otuz bēş* 10/5, *aşagalı t. bolmayın ajun ajunta* 18/58, *t.+çe işlerig işletdiñiz* 7/151, *ayagka t.+ke teğinür-men* 10/135.

tegin- varmak, ulaşmak, yerine getirmek: *odgurak t.-gü kılınçım ünüp 10/293, adkagsızın meji t.-güçük ol 8/7, sere yalanuzın nom mejisin t.-güçük ol 8/23, küsençigsizin meji t.-güçük ol 8/31, anta t.-güçük kılınçım erser erksiz sergüçük 18/53, ayayu kut kolunu t.-ip 20/76, takşutka entürü t.-tim 19/14, tep kut küsüş öritü t.-tim 26/23, odgurati busuşı yok meji ök t.-ü 13/78, ...urmadın burhanlıg taloyka t.-ü 16/19, yürek bagır üzülğü emgek t.-ür tınlıgnıñ 13/127, yinçürü yükünü t.-ür+biz 7/433, ayagka tegimlike t.-ür+men 10/135, ... inanu t.-ür+men 16/1.*

teginçe öylece: *anı teg ök alkınmazın ançaka t. 13/48.*

teginçsiz ulaşılmaz: *altılı ekili t.+lerte istim turguluk 18/52.*

tegingür- eriştirmek: *t.-gü tutdurgu için köni nom nomlalım 13/96, tapınça meñiler t.-teçi 10/113.*

teginmi yuvarlak: *kulaçça erip tep t. pravişi erür 9/18, tolu t. erdini oot atlıg 10/62, t. tam içinte esrük boltıñ 35/44.*

teginmileyü çepçevre, bütün, her taraf: *t.+ki ... ök 7/191, t.+ki yağıñ telim boltı 35/44.*

teglük körlük: *... t.+leri 7/182.*

tegre etraf, çevre: *etözün t. ada bar 35/46, adın kişi tişi üze etözün t. körser 35/147.*

tegrikle- çevrelemek, kuşatmak, sarmak: *t.-yü yığılıp 20/172.*

tegsil- değiştirmek: *turum ara t.-ip 20/22, öñdünki ol buz t.-ip 20/30, eski atıñ t.-ip yağıñ boltıñ 35/84, bokdam atıñ t.-ip tatıglıg boltıñ 35/84, yeg etler t.-ip bışıg boltı 35/134, niroda öçmiş t.-meksiz 10/101.*

tegsür- değiştirmek: *körk t.-üp öñi 7/323.*

tegür- ulaştırmak, değdirmek, eriştirmek, yaklaştırmak: *ürlüglüg menike t.-geli* 10/53, *birtemlig tuşka t.-teçi* 10/77.

tegzin- dönmek, çevresini dolaşmak, yuvarlanmak: *kopdın sıñar uluş sayu kodmadın* t.-ip 13/70, *altı yollarta t.-ü turur* 10/43.

tegziñç kaydırma; döngü; döndürme; aktarma: *sıdap nom bitig bir t.* 10/7.

tegziñçlig daireli, döğülü: *oñ t. yaltritür tutruk tégme* 9/53.

tegzindür- çevirmek, dönmek, döndürmek: *uzun üdüin nomlug tilgen t.-meki* 9/92, t.-teçi *hanlar bařdıñlıg* 10/161, *kodı özü t.-ü tolpdın sıñar* 9/23, t.-ü *sakınıp teñleyü körgil* 11/131.

tek tek: *bir t. köni yol körkütü bérıp* 10/76, t. *ol yekler kumbandi yalañuk tilinçe* 13/94.

tel- delmek: *t ujik teg t.-e bilser* 11/127.

teleme çokluk: *t. bérğü-ol buşı* 11/130.

telim çok, pek çok, sayısız, hesapsız: *üküş t. tınlıglar boltı erti* 7/44, *küş t. nizvanılar* 7/70, t. *üküş tınlıglar* 7/370, *köp yeği t. söğütlüg erip* 8/27, t. *ugurın ertmiş aşunmuş* 10/163, *teñri kolı t. turur* 11/129, t. *üküş tınlıglarınñ tili sanınça* 13/95, *üküş t. yazuklarımın bilinür-men* 18/40, *üküş t. vajirlıg* 20/141, *tegirmileyüki yağıñ t. boltı* 35/44, *üküş t. ögrünç köñül tutgıl* 35/72, *ini eçi tüzülti tavarı t.* 35/94.

telin- delinmek, açılmak: *sü süleser yer t.-ür* 35/25.

teltök aptal: *t. mü bolur kişi* 11/128, t. *biligsizniñ işi* 11/134.

temir demir: *t. tuç kümüş altun tilgenlig* 10/160.

teñ denk, eşit: *ülgü t. urup ayıglap tanıp olarta* 18/21, *ülüş t.+inçe tuyunmuşlarıg* 10/52, *az t.+inçe törügey mü umuguma* 15/49.

teñger- kıyaslanmak: *t.-gülüksüz çoğlug yalınlig* 10/164.

teñle- ölçmek, kıyaslamak: *teğintürü sakınıp t.-yü körgil* 11/131.

teñlençsiz ölçülemez, karşılaştırılmaz, hesaplanamaz: *enser teriñ t. yeg tözüñüzke* 15/16.

teñri (1) gök, gökyüzü, sema: *t. kapığı açıldı* 35/98, *yërke t.+ke sevinç tutgıl* 35/10, *yërke t.+ke sevinç tut* 35/41, *yërke t.+ke sevinç tut* 35/91, *t.+li yerli tepreşdi* 35/67.

teñri (2) tanrı, ilah: *tañ t. kelti* 1/1, *tañ t. özi kelti* 1/2, *tañ t. kelti* 1/3, *tañ t. özi kelti* 1/4, *körügme kün t.* 1/7, *körünügme ay t.* 1/9, *tañ t.* 1/11, *tañ t.* 1/14, *tañ t.* 1/15, *tañ t.* 1/16, *tañ t.* 1/19, *tañ t.* 1/20, *t. yaruk küçlüg bilgeke yalvarar-biz* 2/1, *yaşın t. nom kutı* 2/3, *kün t. yarukın teg kögüzlügüm bilgem* 3/9, *kün t. yarukın teg kögüzlügüm bilgem* 3/10, *t. nomın todagmalar* 5/6, *alkatmış beş kat t. yèrinte tugurtuñuz* 7/128, *t. yèrinte bargu köni yol körkıtdıñız* 7/152, *bahşilig burhan t. tugduñuz* 7/336, *kün t. teg yarutdı* 7/344, *kat kat t. yerlerinte yalañuk ara* 9/85, *ratnaçandıra erdini ay t.* 10/94, *t. yalañuk erkliglerinte* 10/162, *t. kolı telim turur* 11/129, *abita t. burhanıg* 19/7, *abita t. burhanıg* 19/15, *yaruk kün t. tilgeni* 20/117, *t. ... 'T* 20/171, *arşlan bilge t. elig küñçükıdukkut* 22/30, *kün t. kaytsısı açıldı yarudı* 35/3, *kün t. kirti yer içinte yarumakı tıdıltı* 35/17, *kün t. kölünti çerigıñ üze* 35/31, *ay t. batdı kutuñ üze* 35/31, *t. kanıñ kavudı kün(3)tün turup yıg tiler* 35/121, *ay t. artukrak yaltırtı* 35/125, *tañ t.+g ögelim* 1/6, *burhanlıg kün t.+g körgeli* 7/110, *ötünür-biz kün ay t.+ke* 2/2, *yaruk t.+ler yarlıkazın* 4/16, *urı t.+ler olarta* 20/7, *yana miñ kolti kün t.+ler* 20/49, *kıv kolur-biz yaruk t.+lerke* 2/8, *tört elig t.+lerke tapınalım* 5/3, *üstünki altınkı t.+lerniñ* 7/422, *t.+lerniñ tilinçe luular tilinçe* 13/93, *arıg nom aşıg t.+lerniñ* 22/19, *tört elig t.+lerte tanıgmalar* 5/5, *ay t.+li aydıñlı teg adırmazlar* 15/13, *retnide yeg meniñ edgü t.+m alpım begrekim* 3/3, *retnide yeg meniñ t.+m alpım begrekim* 3/4, *körtle tözün t.+m külügüm küzünçüm* 3/11, *körtle tözün*

t.+m burhanım bulunçsuzum 3/12, t.+m siziye ... 7/189, t.+m sizni körmışde ök 7/369, t.+m siziye yükünür-men 10/167, körü birle t.+m sizni bozulurlar 15/60, kut kolur-biz t.+me 2/5, bizim t.+miz edgüsi retni tēyür 3/1, bizim t.+miz edgüsi retni tēyür 3/2, yēg üstünki t.+miz siziye 7/414, akaşdaki ay t.+ni adkanmış bolup 12/13, t.+niñ bitigin biz eşidelim 5/2, yalañuknuñ t.+niñ yalañuz bahşısı 10/22, vasave t.+niñ kirişlig yasın 11/27, kalı neteg kün t.+niñ çoğı üze 15/38, adın anabar t.+niñ kalıkanta 16/73, suv t.+siñe yükünür-men 10/143.

teñridem tanrısal, göksel, tanrıya özgü; ilahî: *üstelzün t. küçleri 7/424, arıtı tıdıgsız t. közin 10/84, urup tolu erdiniler t. aş ton 16/70, t. oyun ... 20/173, t. kut buyan utmak yigedmek kentün ornantı üdüñde 35/2.*

teñrilig tanrıly, tanrıya ait: *örletmek işlig t. şimnu 10/250.*

teñrim tanrıça: *ançulayu ok ekem tölek kız t. 22/31, yengem kutlug tēgin kız t. 22/47, ... kız t. oron tēgin teñrim 22/48, ... kız teñrim oron tēgin t. 22/48, çın tēgin kelin t. 22/51, ekem tilik tēgin kız t. 22/57.*

teñsiz eşsiz, benzersiz: *t. ülgüstüz edgü adrukluğ 10/166.*

teñşü yakışmaz: *sañ t. ilek 11/94.*

tep tegirmi yuvarlak: *kulaçça erip t. tegirmi pravişi erür 9/18.*

tepre- kımıldamak, hareket etmek, depremek, titremek: *t.-dük sayu iş küdügün (küdgün) tapıñınça (tapğınça) 35/85, t.-dük sayu kut kelir 35/95, ...K' enç kılğul t.-me 35/143, sekiz türlüg yeller üze t.-medin 8/21, amrılıp enç t.-medin olurmuş üdte 9/14, öñjün körkün t.-mekin bolmamakdın 15/74, t.-meser yigeditiñ 35/139, yavalmaz t.-mez yanı arıg vajir 10/18, kédirti t.-miş küçlüg yagı kėtdi 35/86, öñdürti t.-miş ot yalın oçdi 35/86, ig tapa körser bagırtın t.-miş ig ol 35/148, t.-ser alkıntuñ 35/139, yelli suvlı t.-yü kudug için bekledi 35/74.*

tepreş- depreşmek, kımıldanmak: *teñrili yerli t.-di 35/67.*

tepret- kımıldatmak, sarsmak, titremek: *t.-gülüksüz küçlüg küsünlüg* 10/165, *t.-mişlerin sakıngu-ol* 20/174.

teri deri: *lanudur etig t.+g* 11/136.

teriñ derin: *iç t. kat bük tagda* 8/9, *señir buluñ t. tagda* 8/17, *kèn t. yæg nomlug tilgen evirür iduklar* 13/182, *énser t. teñlençsiz yæg tözüñüzke* 15/16, *kèñ t. uz sokañçig yæg asıglığı* 15/21, *atlıg küülüg tètürüm t. bolmakıñdın* 15/63, *artuk t. bilge bilig paramitka* 15/86, *inçge t. bilge biliglig begimizniñ* 15/90, *inçge t. sokañçig* 20/152, *er kutı belıñ suv kutı t.* 34/4, *birök bo t. kudug atlıg ırk kelser* 35/73, *eltiñmiş kişiler köñüli takı t.* 35/127.

terk çabuk, hemen; hızlı: *arıg sukavati uluşda tugalım t. tavrak* 13/52, *ençsiretgü emgetgüde évip t. tavrano* 13/145, *birtemleti ol kızıgka t. tınzunlar* 15/85, *adak soñınta t. üdüñ* 22/35, *edgülig işlerim t. bütüp* 22/42, *artukrak t. üdüñ* 23/13, *edgülig işlerim t. bütüp* 23/20, *t.+in tarıkur erti ançmantın* 7/192, *aña oğşatu yæg nomlar t.+in bululur* 16/84.

terkkiye çabucacık, çarçabuk, hemen, hemencecik, bir anda: *anı t. tıyınup* 7/314.

ters ters, yanlış: *ürgüt tutçı t. körümüg öritmek başlaglıg* 13/139, *kamağ kadgu nizvanılar t. süzekler* 15/40, *ayıg şimnu t. nomlug K ...* 16/91.

tetrü ters, aksi: *t. saçlıg kurtga yek kelir tıyür* 5/19, *t. saçlıg kurtga yek kelipenin* 6/11, *utru t. bar kel kıltaçı* 10/217, *teğir mü tegmez mü tıp t. bögüş* 11/133, *una anıñ tıltagınta t. evrilip* 13/135, *t. sakıñç tarkargıl* 35/79.

teve deve: *t. karı bolsar bunkal bolur* 34/9.

tevlig hilekar, aldatıcı: *él içinte t. körlüg buyruk bar* 35/48, *t. kürlüg tapıgçı tagdın turup ... tiler* 35/121.

tez- kaçmak: *ayıg sakınguçılar t.-di* 35/97, *tütüş kerışde t.-gil* 35/38.

tezgür- kovmak: *irak t.-ü kaçırmak üze 10/235.*

tê- demek, söylemek: *m ujikka sekireyin (sekreyin) t.+dim 11/73, bag kusuk t.+gli kkir yolatmaksız 10/202, piratya t.-gli mani sênte têt bérgil aña 12/23, oñ tegzinçlig yaltritür tutruk t.-gme 9/53, bilgülik nomlug antiray t.-gme 10/72, anasıravadatu t.-gme 10/130, ne t.-gü+ol anı teg erig 11/140, anuk buznu suv t.-medin arsikıp kalma 12/16, tuyuntum t.-mek yogıka ol ulug tıdıg 12/31, bar yok t.-meklig êki uçug tutup 10/147, tutyaklanguluk yapşinguluk öz tôtezi yok t.-p 9/36, yança iyinteçi t.-p yadılmış atlıg 10/21, prakarti t.-p adkantaçı 10/120, pradan kılgu t.-p nomladaçı 10/121, çarıtıg koşayın t.-p tapı bolsar 11/103, çamsız bodisatav t.-p çavıkur atı 11/109, tegir mü tegmez mü t.-p têtürü büğüş 11/133, kara yérke kirginçe küç béréli t.-p 11/165, yintem arıg öz köñülüg burhan t.-p tuygil 12/11, piratya tégli mani sênte t.-p bérgil aña 12/23, yana yayın kışkı buznu suv t.-p têtürler 12/26, bodisatav bolayın t.-p bodiçit algu erür 13/122, ürgüt nomlap ür turzun t.-p ötügçi bolzunlar 13/192, yintem arıg bodiçit t.-p ulug küülüg 14/19, kopı arıg münegüsüz yég üküş t.-p 15/2, öñler körkler atlar üze seçilür t.-p 15/36, êniş üdtekilerke ulalzun t.-p sakınçın koşmış 15/91, ... kuvraglıg burhanlar anta erür t.-p 16/3, una aña alku işlerim ogşazsun t.-p 16/27, atı bolur monuñ dyan t.-p 20/66, anı tayşıçı t.-p küleyür 20/70, alayavıtyan bilig t.-p 20/100, köñülte inçe t.-p sakingu-ol 20/115, antag eşidilür inçe t.-p 20/147, odgurak ürlügsüz emgek t.-p 20/148, uzatı kurug mensiz t.-p 20/149, ulug bodisatavlar yorıkı t.-p 20/151, şaşmadın arıyın t.-p sakingol 20/231, adınlarka asıg bolzunlar t.-p 22/9, ayayu ukıp açzun t.-p 22/10, alku küsüşlerim kanzun t.-p 22/11, t.-p kut küsüş öritü tegintim 26/23, beg er yêmin yeyin t.-p sakınsar-sen tişinde tıdıglıg 35/122, t.-p otın katunsar küzeç taşar 35/135, atam kayda t.-r mü erki 29/2, akam kayda t.-r mü erki 29/4, begim kayda t.-r mü erki 29/6, kayda begim t.-r mü erki 29/10, savın inçe t.-r 35/34, savın inçe t.-r 35/42, savın inçe t.-r 35/64, savın inçe t.-r 35/73, savın inçe t.-r 35/81, savın inçe t.-r 35/92, savın inçe t.-r 35/107, savın inçe t.-r 35/115, savın inçe t.-r 35/124, savın inçe t.-r 35/140, savın inçe t.-r 35/150, ma ujikni manılıg t.-rler 11/151, maranmışanani mañgal t.-rler 11/153, manu levkünni mantılmış t.-rler 11/157, barayın t.-ser baş amrakım 4/10, kireyin t.-ser kiçigkeyem 4/13, çaramabaviki bolayın t.-ser 11/107, yarmanayın t.-ser+sen yasgak turur 35/36, aşayın t.-ser+sen êdiz turur 35/36, yêrte kazguk*

bekürü tokıyın t.-ser+sen yanıtı adalıg 35/122, biziñ teñrimiz edgüsi retni t.-yür 3/1, biziñ teñrimiz edgüsi retni t.-yür 3/2, bilegüsüz yeti vajir tēyür 3/6, tümenlig yekler kelir t.-yür 5/11, tumanlig yekler ayar t.-yür 5/12, tünerig tünçüle basar t.-yür 5/13, tunumlug tegir t.-yür 5/14, töş üze olurup tültürür t.-yür 5/15, tanmış üzütler taşıkar t.-yür 5/16, tardıç teg etözin kodur t.-yür 5/17, tavarı turguru kalır t.-yür 5/18, tētrü saçlıg kurtga yek kelir t.-yür 5/19, tolilig bulıt teg tonkı kaşlıg t.-yür 5/20, kanlıg bukaç teg karakı t.-yür 5/21, kazguk teg kara boy emigi [emgi] t.-yür 5/22, burunıta [burnıta] boz bulıt ünür t.-yür 5/23, tamgakıta kara tütün taşıkar t.-yür 5/24, töşi ol kamug tümen yılan t.-yür 5/25, yineri ol yiñen yılan t.-yür 5/26, erñeki ol kamug ... t.-yür 5/27, ... ayıtur [aytur] t.-yür 6/1, ... kentü kılmuş kılınçı közünür t.-yür 6/2, yer sub kutı irinür t.-yür 6/3, ot sub kutı ıglayur t.-yür 6/4, ı ıgaç kutı ulıyur t.-yür 6/5, tarazuk içinte olgurtur t.-yür 6/8, tünerig tamuka tartar t.-yür 6/13, töpösin tonıtaru tıkar t.-yür 6/14, tamudakı yekler tutar t.-yür 6/15, muntru muntuz yekler kelir t.-yür 6/16, ... kagal berken urupan bērkeseıyür t.-yür 6/17, üzüt anta körür t.-yür 6/19, ölüm kut kolupan bulmaz t.-yür 6/20, yaykı suvni kışkı üdte buz t.-yürler 12/25, yana yayın kışkı buznu suv tēp t.-yürler 12/26, yañıltukda çın burhannı köñül t.-yürler 12/27, yañılmadukda köñülni ök burhan t.-yürler 12/28.

tēgin şehzade, prens: *sarvaaratasidi t. at öñlüg 9/25, yengem kutlug t. kız teñrim 22/47, ... kız teñrim oron t. teñrim 22/48, çın t. kelin teñrim 22/51, kelinim turmuş t. başlap 22/55, ekem tilik t. kız teñrim 22/57, upasañ sılıg t. 26/5, yana yime men sılıg t. ... 26/18, burhan kutın bulup biz esen sılıg t. birle kēninte 26/25, adın kalmış hatunlar t.+ler yime 22/32.*

tēgit şehzadeler, prensler: *ançulayu ok kuñkuunıñ t.+lerniñ yime 24/3.*

tēlve şuursuz, aptal, deli: *kal t. teg ertiler 7/235.*

tēmin derhal, hemen, hemen ardından: *ançada t. 'YS... 35/63.*

tēril- toplanmak: *tözün bilge kişiler t.-elim 5/1.*

têrin topluluk, cemaat: *arig t. kuvrag üze ağırladılar 9/72.*

têrinlik toplanılan yer: *t. kuvraglıkda 8/6.*

têt- denilmek, denmek, diye adlandırılmak: *sudmuş yarça t.-diñiz 7/229, çandik çalpak evig t.-ip ünüşüg tileyü 13/91, tugmak öçmek törülüg ol ürlüksüz t.-ir 9/35, tatıglar bütgüke tayakı t.-ir 35/133, yalañuk t.-me yapa tınlıg 11/55, el han açığın t.-mekin alp 35/62, alku nom tayakı ata kañ t.-miş 10/132, iduk nomnuñ özen sısan tözi t.-miş 15/14, ayıg kılınç kılum erser asanvat t.-miş 18/4, boşgutlugnuñ boşgutsuznuñ bodisatav t.-mişniñ 13/22, edgü t.-yük nomlug retnig 7/222.*

têtrü tam, sabit, doğru, dikkatli: *körürler erti siziñe t. 7/168, yümçigsizin t. baka körüp kangusuz 9/97.*

têtsê < Çin. 弟弟 *ti tzü*, öğrenci, talebe: *kamag t.+larnıñ ara 11/18.*

tı sürekli, her zaman: *küntemek t. sizni körgü üçün 7/196.*

tıd- engel olmak: *kün ay yarukın t.-a katıglanur 35/20, t.-madın ol özlügerig taşırtı érinçekep 13/38, ara t.-makınıñ ayıg tüşi 11/113, yintem ayıgda yaratınțaçılarig t.-tıñız 7/155.*

tıdıg engel, mani: *tuyuntum têmek yogıka ol ulug t. 12/31, PW ...L'R K' t. kaltaçı 18/14, adın kişilertin t. bar saklangıl 35/144, alku türlüg t.+ımız alkınzun odgurak 13/50, alku kılınçlıg t.+larım yumkı tarıkıp 16/50, uzatı anıñ t.+ların uturu kéterip 13/162, nirvana alku t.+larnıñ 10/97.*

tıdıglıg engelli: *künikeki işiñ t. 35/109, beg er yemin yeyin tęp sakınsar-sen tişiñde t. 35/122.*

tıdıgsız engelsiz: *t. burhan kutın bultuñuz 7/220, ol t. tolun bilge biligi üze 9/55, arıtı t. teñridem közin 10/84, t. çın bilge biligig içirti tanuklap 13/37.*

tidil- engellenmek: *kün teñri kirti yér içinte yarumakı t.-tı* 35/17.

tidılış- engele uğramak: *birtemleti t.-maz küü kelig kılur* 9/48.

tidın- engellenmek, durmak: *öñi kılmaduk ayıglartın özüm t.-ıp* 18/49, *t.-u umadın ...* 7/228.

tık- tıkmak, sokmak: *töpösın toñtaru t.-ar tégür* 6/14.

tıtag sebep, neden: *kértgünmedin t. tözke kék üdün yıgılmış* 13/17, *yénik ağır aşnu kılmış t.+ı éyin* 9/63, *tört ulug tüş bütgüsiñe ugrayu t.+ı* 13/197, *ig agrıg üze bastıkmak t.+ı ...* 26/19, *t.+ın kılı keltiñiz* 7/218, *una anıñ t.-+ınta tétrü evrilip* 13/135.

tın- dinlenmek, nefes almak: *t.-guluk oronta örügin* 7/225, *birtemleti ol kızıgda terk t.-zunlar* 15/85.

tınlıg canlı, mahluk: *alku t. oğlanınıñ* 7/39, *kamıg t. uguşı ...* 7/75, *kamıg t. uguşı* 7/233, *satya elük t. yértinçününñ* 11/35, *yalañuk tétme yapa t.* 11/55, *üküş t. yértinçüler antın belgürer* 12/37, *t. udu barmakların ötkünü yorılım* 13/40, *alku t. alkınmasar apamu bolgınça* 13/46, *kamag t. uguşı üçün evirmek kılur-men* 13/174, *T... t. asıgın bütüreyin* 16/64, *ertmedin bo kök kalık t. uguşı* 16/65, *kamag t. küsüşlerin katuru uyur* 16/104, *alku t. etözlerin emgeklig kılmış* 18/2, *but kötürmeçe t. oğlanıña* 26/26, *ogadıp kelmiş bizni teg t.+ka* 7/133, *üküş telim t.+lar boltı erti* 7/44, *... t.+lar ilkide* 7/49, *... t.+lar* 7/96, *... t.+lar* 7/102, *bizni teg érinç t.+lar* 7/107, *takı amarı t.+lar* 7/188, *sizni körüp t.+lar ...* 7/337, *telim üküş t.+lar* 7/370, *küseserler t.+lar* 7/382, *bulganyuk köñüllüg t.+lar* 7/405, *yértinçüdeki t.+lar* 7/415, *alku yértinçüdeki t.+lar* 7/418, *ol ok yanlıg ontın sıñar t.+lar uguşı* 13/77, *körser sizni ol t.+lar baglalurlar* 15/58, *birle tugmış buyan üze bo t.+lar* 15/83, *ötrü kim kayu t.+lar* 20/80, *yértinçüdeki t.+lar* 20/89, *eñilki kim kayu t.+lar* 20/108, *arka kamag bësh ajun t.+lar uguşı* 25/5, *ögüm kañım başlap alku t.+lar* 25/7, *but kötürmeçe t.+lar oğlanlarıña* 25/13, *yılkı ajuntakı t.+larıg* 7/47, *bësh ajuntakı t.+larıg* 7/65, *örletür erti t.+larıg* 7/72, *t.+larıg kutgartıñız* 7/84, *kutgargu t.+larıg tapdukda*

7/131, *tük tümen t.+larığ kutgartıñız* 7/143, ... *t.+larığ* 7/387, *kadır yavlak t.+larığ yavalturgu üçün* 9/81, *egsümiş buyanlığ t.+larığ* 10/26, *erinç umugsuz t.+larığ* 10/44, *ogadıp kalmış t.+larığ ugrap* 10/289, *ötünür-men küdenleyü t.+larığ* 14/26, *osal sımtag t.+larığ kınturur-siz* 15/43, *alku t.+larığ kutgarıp* 20/195, *umugsuz bizni teg t.+larka* 7/33, *ülgüsüz sansız t.+larka* 7/208, *emgeklig tolgaklıg t.+larka* 7/224, *asıg bolup t.+larka burhan bolzunlar* 14/32, *yélvi teg ök t.+larka ukıtgalı* 15/71, *ontın sıñar t.+larka asıg kılayın* 16/56, *but kötürme t.+larka asıgı tegzün* 16/96, *kanturgu üçün t.+larnıñ kop küsüşlerin* 9/87, *ooksuz tutçı t.+larnıñ asıgın kılgu üçün* 13/56, *telim üküş t.+larnıñ tili sanınça* 13/95, *tolp t.+nıñ asıgın bütürür küç üze* 13/63, *yürek bagır üzülğü emgel teginür t.+nıñ* 13/127.

tıntur- dinlendirmek: *ornatmakdın yég meñide t.-ur+siz* 15/44.

tıñ ses, seda: *kas t.+ı teg edgün basdı* 35/71.

tıt çam: *tıt söğüt butıkı miñ türlügin titreyür* 35/111.

tik- batırmak, sokmak, yerleştirmek: *bilge biliglig şatu t.-diñiz* 7/105, *édiz uçruglug tog örü t.-ip* 10/233.

tiki gürültü patırtı, ses: *yagız yér t. ünti* 35/66, *tümen ban yerte yañkurar süzük suv t.+si* 35/93, *anıñ t.+sinte nom üni* 20/146.

tikile- mırıldanmak: *yél üze yél t.-p yéltirti eviñde* 35/12.

tikileş- karşılıklı mırıldanmak: *çaşut yoñag t.-ür* 35/55.

tikim diklemesine, dik: *édiz t. kayalıg başgukluk erip* 8/11.

tikisiz sessiz, gürültüsüz: *idi t.+de* 8/12.

tikvi yüksek, dik: *yatvısınça t.+sinçe on sıñar üç üdki* 13/5.

til dil: *birtemleti bir teg ogşaş etöz t. köñülin 13/81, badıl üküş etöz t. köñülümün 14/10, t. talaşur 35/55, üntedeçi t. ağız tapgay 35/77, kañımız süüsiña t.+i 11/166, telim üküş tınlıglarnıñ t.+i sanınça 13/95, arıg süzüük etözüm t.+im köñülüm 16/29, teñrilerniñ t.+inçe luular tilinçe 13/93, teñrilerniñ tilinçe luular t.+inçe 13/93, tek ol yekler kumbandi yalañuk t.+inçe 13/94, eşsiz iduk t.+inçiz üze 7/221, törüsinçe t.+te sözlep köñülte tutzunlar 13/200.*

tile- dilemek, istemek; aramak: *sora isteyü t.-gülüki 10/139, at yol t.-mekde içangu-ol 35/136, alku üdte taşdın sınar t.-miş bolup 12/15, tevlig körlüg tapıgçı tagdın turup ... t.-r 35/121, teñri hanıñ kavudı küñ(3)tün turup yıg t.-r 35/121, kakka yaraglıg katın t.-ser 11/43, ed tavar t.-ser tapdıñ 35/8, kutrulgu yol yınaklarıg t.-yü 7/129, esirkençsizin t.-yü yarlıkadıñız 7/223, çandik çalpak evig tétip ünüşüg t.-yü 13/91.*

tilek istek, arzu, dilek: *ötüg tilek bulgulukı sarp 35/148.*

tilgen çark, tekerlek, çember: *uzun üdüñ nomlug t. tegzintürmeki 9/92, yég üstünki nomlug t. evirtgü küsüşin 13/27, kèñ teriñ yég nomlug t. evirür iduklar 13/182, pudgıl arıg nomlug t. evirmek üze 16/95, kañlarımız nomlug t. evirürke 21/6, yaruk küñ teñri t.+i 20/117, odgurak çın arış arıg üç nom t.+in 9/54.*

tilgenlig tekerli: *temir tuç kümüş altun t. 10/160.*

tilik istek, arzu, dilek: *ekem t. tegin kız teñrim 22/57, t.+lerin küsüşlerin kanturu bergei 13/39.*

tin dizgin: *adırtlıg umugum t.+i 11/116.*

tirgük direk: *toog idişlig t.+ler 20/188.*

tirig diri, sağ: *ayı uz bolur t. özüg eltinmiş 16/81.*

tiriglik dirilik, sağ olma durumu: *t. kılmuş kerek 33/20.*

tiş diş: *beg er yemin yeyin tēp sakınsar-sen t.+iñde tıdıglıg 35/122.*

tişi kadın, dişi: *adın kişi t. üze etözün tegre körser 35/147, ayıpsız t.+ke er 33/17.*

titig kil, toprak: *ançulayu bulganma t.+de 11/4.*

titimlig inatçı: *tadatıvaki bėrmekde t. 10/118.*

titin- cesaret etmek: *ögdi yükünç yaratgalı kim t.-gey 15*

titri- titremek: *tıt sögüt butıki miñ türlügin t.-yür 35/111.*

titrüm keskin: *atlıg küülüg t. teriñ bolmakıñdın 15/63.*

tiz- dizmek: *ulug kölüngü sudurta uz t.-ip nomlamış 13/2.*

tod değersiz, kötü, ucuz: *t.+da yēgi üç erdinig umug tutup 14/22.*

todunçsuz doyulup bıılmayan, doyumsuz *t. yaklarıg tutulturtunuz 7/162.*

tog < Çin. *tu<d'uok*, tuğ, bayrak, alem: *toyın körklüg t. başlıgıñ törüsin tutup 9/74, ediz uçruglug t. örü tikip 10/233.*

tokı- vurmak, dövmek, (davul vb.) çalmak: *yerte kazguk bekürü t.-yın tēser-sen yanıru adalıg ... 35/122, ş t.-yu şeker teg tapıngu-ol 11/143.*

tokılıg ince, güzel, zarif: *t. körkle monçukdın ertmiş 10/61, t. körkle kurıgarlar 20/187.*

tokıtıl- vurdurulmak, dövdürülmek: *suv kelkiniñe t.-mışlarıg 10/225.*

toklug kişi adı: *anam t. kutlug aka birle 23/9.*

tokuz dokuz: *ozakı bo t. türlüg işlerig işleyü 13/43.*

tokuzunç dokuzuncu: *küsgü yılın t. aynı on yanında* 12/60.

tol- dolmak: *umugumuz samantabadiriniñ yorıkı t.-gu için* 13/54, *ötvi yétvi öçme yaruk top t.-up erip* 12/38, *kalısız alku yég nomları kşanta t.-up* 16/103.

tolgaklıg sancılı, kederli, ızdıraplı, zavallı: *emgeklig t. tınlıglarka* 7/224.

tolgur- tamamlamak, doldurmak: *turkaru ol işlerig t.-u işleyin* 16/36, *tolpı tözün yorıkın yime t.-up toşgurup* 13/119, *odgurak bir egsüksüz oñay t.-up* 16/55.

tolı- dolaşmak: *turum ara ontın sınar t.-yu kezelim* 13/64.

tolıhg dolulu, yağmurlu: *t. bulıt teg tonkı kaşlıg tàyür* 5/20.

tolp bütün, hep: *t. sansarıg sizeñe eñittirtiniz* 7/161, *t. üç üdki alku nomnuñ tözin belgüsin* 9/39, *t. tınlıgnıñ asıgn bütürür küç üze* 13/63, *t. yértinçüg tuyunmakda ornatayın* 14/24, *t.+da çavıkmışka yükünür-men* 10/63, *kodı üze tegzintürü t.+dın sınar* 9/23, *t.+dın sınar küü keligliğ küçümin yadıp* 16/63.

tolpı bütün, hep: *burhan ogulı (oglı) t. ugan arjinin* 9/5, *bışrunğu t. yorıkın bérteçi* 13/82, *kınıg üze t. küçin bütgerelim* 13/112, *t. yorıkın yime tolgurup toşgurup* 13/119, *ayaguluk t. yolu üze* 16/23, *umugumuz t. edgü erke* 16/26, *t. iduknuñ yorıkın arıtıp* 16/33, *ayaguluk t. bodisatav teg* 16/42, *ançulayu ol t. bodisatav teg* 16/83, *atı t.+nüñ neçök erti erser* 16/31.

tolu dolu, hep, bütün: *añsız üküş uluşılarda t. közünür* 9/16, *t. yarım ay sayu belgüni bilip* 9/77, *t. tegirmi erdini oot atlıg* 10/62, *darani samadi nomların t.* 10/208, *bo bo edgülerig t. ağılıg bützünler* 13/188, *urup t. erdiniler teñridem aş ton* 16/70, *amrılıp t. tururın* 20/131.

tolun tam, bütün, mükemmel; dolun (ay): *ol tıdıgsız t. bilge biligi üze* 9/55, *ulug t. üni isigi toyı kuvragı* 9/93, *arış arıg kut kolunçug t. bütgerip* 16/22.

ton giysi, giyim, elbise: *t. karaja şatparişkar yévikler alıp 9/73, çama t. üze yodgu-ol 11/108, urup tolu erdiniler teñridem aş t. 16/70, t. üze ton kedilti sañ 35/102, ton üze t. kedilti sañ 35/102.*

tonkı kara: *tolılıg bulut teg t. kaşlıg tēyür 5/20.*

toñ özel isim(?): *yavrimaz artamaz yarp katıg t. şır 10/19.*

toñ- donmak: *t.-up buz bolmışın sakıngu-ol 20/24.*

toña yiğit, kahraman: *varskañdi t. kurzun 11/28.*

toñalıg yiğitli, kahramanlı: *lakişmani t. çerig 11/142.*

toñtar- baş aşağı etmek: *töpösın t.-u tıkar tēyür 6/14.*

toor ağ, tuzak: *mayaçal yélvi t. al altag üze 10/244, yapa kat kat erklig t.+ı alkıñsız körüglüg 13/7, bilü ugusuz intraçal t.+ka ogşatı 9/47, ... çın yinçü t.+ları 20/185, ulug yinçülüg t.+larta 20/5.*

top hepsi: *küsemiş küsüşüg t. kanturtaçı 10/197, küsemiş küsüşüg t. kanturtaçı 10/272, ötvı yétvi öçme yaruk t. tolup erip 12/38, adruk küsüşleri t. kanıp 22/27, alku küsüşlerim t. kanıp 22/40, adruk küsüşleri t. kanıp 23/5, alku küsüşlerim t. kanıp 23/18, t.+ça kamağ al altagda uz yaratınur 9/80, t.+ça kalısız tuyu örtedeçi 10/59.*

toprak toprak: *toz t. özin söñti 35/4, t. üze toprak üñti édz boltı 35/35, toprak üze t. üñti édz boltı 35/35, toz t.+ka batılıp 7/55.*

topul- (bir şeyi) delmek, eşelemek, delip geçmek: *p.-up ününçsüz berk yigi arıgı 10/57, t.-ur yaruk ötvilig 20/23.*

toruk zayıf, mecalsiz: *küçsüz t. kişiler 7/179, t. yavrı bramannıñ körkin körkitip 9/75.*

toşgur- doldurmak, tamamlamak: *şatparamitiğ şaşımsız t.-up* 11/149, *tolpı tözün yorıkın yime tolgurup t.-up* 13/119.

toy düğün, ziyafet, bayram: *bulitçılayı yığılmış t. kuvrag ara* 9/4, *öñi öñi vaynikilig t. kuvragda* 15/34, *ulug tolun üni isigi t.+ı kuvragı* 9/93.

toym < Çin. 道人 *dao re*, rahip, keşiş: *t. körklüg tug başlıgıñ törüsin tutup* 9/74, *şatvargi t. teg satgısız bolmakı* 11/121, ... *t.+nıñ* 20/204, *ugrayu ol burhannıñ nomlug t.+ta* 16/57.

toylug toplu: *birerinte birle t. burhanlar sakınıp* 13/10.

toz toz: *t. toprakka batılıp* 7/55, *t. bulganmış ig emledeçi otaçı bolup* 9/78, *t. toprak özin sönti* 35/4.

tök- dökmek: *Q...QY' edgülüg tüşin t.-üp sözleser* 16/102, *kavırıp t.-üp sözleser bolmış bolmaduk* 18/23.

tökül- dökülmek, akmak: *apam bir adakın sısar içinteki tatıg t.-güke ...* 35/137.

töl doğum anı, yavru: *éltin hantın t.+i yok* 35/138.

töleç tazminat, ödenek: *t. kunup ogurlap boltum sañgikka yukmuş* 18/8, *üzeleyü kılmaz-men t. ...* 18/50.

tölek Tölek Kız Teñrim, bir tanrıçanın adı: *sakınıp tapmaz-men t.* 11/90, *ançulayı ok ekem t. kız teñrim* 22/31.

töltegl[ig] döşeli, döşenmiş, döşekli: *özin ök uzkıya t.* 20/143.

töpe tepe: *t.+sinte mévesi bar* 32/8, *t.+sinte ... bar* 32/12.

töpö tepe, kafanın üstü: *yüde éltinü t.+de urup utlı kılğusuz 9/99, töz tüp tayşej kértü nomug t.+de éltinü 13/199, yinçürü t.+n yükünür-biz 7/413, natara kılıp t.+n tüşürür 11/83, ugan arjilar öksüklerinte t.+n yükünü 18/38, t.+sin tojtaru tıkar tējür 6/14.*

törçi- ortaya çıkmak: *birle yana t.-meksiz itzün yokadzun 18/45.*

törö yasa; öğreti, akide; merasim: *kara bodun başlaguluk t. yoritıp 9/84, yügerü kën umuğıña yüküngü t. erip 13/128, t. bitigin agızımdan tükel üntürüp 16/8, saña törülüg t. tegdi 35/65, ig tapa körser-sen t. yavız 35/72, kértü t.+lerte katıglanu 7/350, amtıkan turkaru işiñin t.+ñ tutgıl 35/104, toyın körklüg tug başlıgıñ t.+sin tutup 9/74, eviñde kılğıl aşnuku tözünler t.+sin 35/123, t.+sinçe tilte sözlep köñülte tutzunlar 13/200.*

törölüg yasalı, öğretili, töreli, yasal: *tugmak öçmek t. ol ürlüksüz tétir 9/35, saña t. törü tegdi 35/65.*

tört dört: *t. élig teñrilerke tapınalım 5/3, t. ulug emgekde kurtulalım 5/4, t. élig teñrilerte tanıgmalar 5/5, t. tugum bēş ajun 7/83, on ulug küç t. korkınçsız eñeyük başlap 9/51, yeg yörügli yılayulı t. üç kértüler 9/58, altı paramit t. içermeklig 10/80, çak ülgü sanı sekiz tümen t. miñ 10/153, una bo t. tapıg işin umışça éderip 13/161, t. ulug tüş bütğüsiñe ugrayu tıltagı 13/197, t. şloklug nom üze 17/1, t. kértü nomlug agadıg 17/19, asurı başlap t. yollarta barıp tugguluk 18/51, t. yınak tüzülti köñülünçe 35/85, t. ulug çeülarta belgülüg idiş ol 35/133, t.+din sıñarkı bursañlarka madurug urmış 18/6, sekizer tümen t.+er miñ 20/46, üçli t.+li belgüke tayaklıg 10/108.*

törü- türemek, doğmak, meydana gelmek, oluşmak: *az teñinçe t.-gey mü umuguma 15/49, ... t.-gey 35/77, adruk yeg yorıklarım t.-gü uluşum 16/30, t.-meniñ ozgusıña soka al altağı 13/198, kas içinte t.-miş 7/236, kkir kakaç teg üç agudın kēj alkıg t.-miş 13/18, üç üdki alku tözünler montın t.-yür 12/39.*

törüt- yaratılmak: *yértinçüke umug ınag t.-dühüz 7/153.*

töş göğüs: *t. üze olurup tültürür tøyür 5/15, t.+i ol kamug tümen yılan tøyür 5/25.*

töz ana, esas, temel; doğal, yaratılış; öz, cevher: *aryayuşa t. nom ... 7/2, nitya t. ürlüg nayratma mensiz 10/100, tanuklaguluk t. bulturtaçı 10/115, öñilerniñ buyanıña t. éyin ögirü 13/191, t. tüp tayşëñ kértü nomug töpöde éltinü 13/199, tutyaklanguluk yapşinguluk öz t.+i yok töp 9/36, öz t.+i arıgka yükünür-men 10/111, parivişudi t.+i arıg süzük 10/201, ilki t.+i arıg bilge biliglig 10/232, sakıg teg ermez mü t.+i 11/36, hardayı kayuda ol t.+i 11/42, iduk nomnuñ özen sısan t.+i tétmiş 15/14, asıl t.+i atı yolu körki ... 16/89, t.+i üzmedin bışrunğul ol 20/52, adırtlıg odgurak öz t.+i 20/102, altun étig t.+i bir 35/128, köni t.+n unitmişlarka 7/322, éki kurug t.+in bilmedin ... 7/394, tolp üç üdki alku nomnuñ t.+in belğüsin 9/39, üzelihsiz çın kértü nom t.+in 10/48, vajir teg katıg t.+in 11/10, tapışguluk erser t.+in 11/66, köñül vişay ékigünüñ t.+in sakın 12/19, öçme amrılma yintem bir t.+in tutsar 12/44, arış arıg çın nom t.+in ayıglap irtimiz 13/144, çınju nom t.+inte uz ornaşığlıg 10/286, paramarta yég yörüg t.+iñe karşı 10/146, kértgünmedin tıtag t.+ke kiç üdün yıgılmış 13/17, öz t.+lerin ukıtıp 7/63, énsar teriñ tenlençsiz yég t.+ünüzke 15/16.*

tözger- kavramak, temele ve öze ulaşmak: *t.-gülüksüz çoğlug yalınlıg ... 10/269.*

tözgerinçsiz esasına/aslına varıl(a)maz, benzersiz derecede: *t. burhan kutın bultuñuz 7/142, t. ... 7/386, t. yég ... 7/438, öñre amtı kën üç üdki t.+lerniñ 13/34.*

tözilig kök: *köñül t. akaş yüüzinte 10/32.*

tözlüg esaslı, temelli, köklü: *yat üze artançsız yanınçsız t. 10/16, tuyunmak t. yalını üze 10/58, atdın belğüdin adırılmış t. 10/128, yañılmak t. karañguların 10/172, suksınmak t. azda ulatı 10/224, arış arıg nirvan t. iduk nomka 14/2, arıg nom uguşı t. ol 20/227, adruk seçme sokançıg yég t.+ünđin 15/62.*

tözü hepsi, bütün: *... t. tegzün 7/431, t. ... 7/437, t.+de yadılmış yaruk yaltrıklıg 10/265, bulıt teg t.+de yadılı 20/192, kılınız edgü t.+ke 7/210, tünerig tamudın t.+ni ozgurtuñuz 7/144, t.+ni birtem ... 7/388, t.+ni tatutğıl maytri 17/20.*

tözük doğru: *ançulayu amrar erti sizni t.+i 7/199, kut koluntular t.+ü 7/361.*

tözün soylu, asil: *körtle t. teyrim külügüm küzünçüm 3/11, körtle t. teyrim burhanım bulunçsuzum 3/12, t. bilge kişiler tērilelim 5/1, aryaşaṅ t. bursaṅ kuvraglar 11/115, ol antaṅ t. birle 33/19, akıkat bolsa t. 33/21, üç üdki alku t.+ler montın törüyür 12/39, eviṅde kılḡıl aṣnukı t.+ler törüsin 35/123, kutrulmak küsüşlüḡ t.+lere 20/162, kutrulmak küsüşlüḡ t.+lere 20/221, kutrulmak küsüşlüḡ t.+lere 20/234, anın amtı t.+lerim anı inçe biliḡler 13/165, alıḡlar ay(3) t.+lerim anutmuş bulunçug 13/172, kutka tegmiş burhan başın t.+lerke 15/68, alku kamaḡ burhanlarınıḡ t.+lerniḡ 14/13, adınlarka asıḡ kılur t.+lerniḡ 15/23, t.+lerniḡ ed tavarın lap buṣı bērmış 18/7, vajirta ötvı biligligim t.+üm yarukum 3/7, oḡartguka köp yaṣadım t.+üm saṅa 12/53, adruklarka tükellig bir t.+ümnüḡ 15/10.*

tsoy < Çin. 罪 *tsui*, günah, suç, (dince) yasaklanmış davranış, kötü davranış: *irkilü kelmiş t. ērinçülüg 10/65, öḡi öḡi t. ērinçü yazuklar yazdımız 13/140.*

tu- kapatmak, bloke etmek: *tamu yolu t.-duḡuz 7/29.*

tuç tunç: *temir t. kümüş altun tilgenlig 10/160.*

tuda tehlike: *adaṅ t.+ḡ kētdi 35/97.*

tudasız tehlikesiz: *adasız t. tümen yıl 22/25, adasız t. tümen yıl 23/3, adasız t.+ın tümen tümen yaşazun 25/2.*

tug- doğmak: *ol uluşda men barıp t.-a birle ök 16/53, arıḡ sukavati uluşda t.-alım 13/52, ēḡ başdınkı tugum üze lēnhuada t.-alım 13/57, ölür t.-ar bo sansartın üntürür ozgurur 13/131, yarp t.-ar erser ol anta 20/74, adırtlıḡ odgurak t.-arlar 20/28, altunlug lınhuada t.-arlar 20/87, burhanlar uluşında t.-dılar 7/408, anoşaḡan ordoda t.-dılar 7/412, baḡşilig burhan teyri t.-duḡuz 7/336, üstünki yēḡ oronta t.-galı 7/367, adırtlıḡ t.-galı bolurlar 20/218, anoşaḡan ordoda t.-gu üçün 7/359, asurı başlap tört yollarta barıp t.-guluk 18/51, karaḡgu sansar içinte men barıp t.-maduk 18/24, t.-mak öçmek törülüg ol ürlüḡsüz tētir 9/35,*

abita burhan uluşinta t.-makları bolzun 22/36, öz öz küsemiş taplarınca t.-makları bolzun 27/4, yana t.-maksız kılı öçürteçi 10/173, ajunlar sayu kız etözinte t.-mayın 26/22, örmüş t.-miş buyanların evirü bérzünler 13/196, birle t.-miş buyan üze bo tınlıglar 15/83, amrak t.-miş ini kelin 29/3, odgurak ol burhannıñ üskinte t.-sar+biz 13/53, uçuzkıya lénhua içinte t.-up belgürüp 16/58, antiraysız t.-up belgürüp 23/12, yintem nirbanta t.-zunlar 7/416, uçuz oñay sukavati uluşda t.-zunlar 16/108.

tuga hasta: *ig t. egirti séni emgetgeli 35/14.*

tugum doğum: *tört t. bês ajun 7/83, t. ulayur nizvani kılınçlıg 10/56, eñ başdınkı t. üze lénhuada tugalım 13/57, t.+ın ajunın ... 7/163, TWYZ... t.+lar ... 16/14, t.+ug ajunug unitmıklıg 7/54, bolmak sayu bo sansarta t.+ug tutmuşlar 13/185.*

tugur- doğurmak: *alkatmış bês kat teñri yèrinte t.-tuñuz 7/128.*

tujit < Toh. A *tuşit* < Skr. *tuşita*, tusita cenneti, tutku/arzu alemindeki dördüncü *devaloka* (cennet): *ülgüsüz yaşlıg yèrtinçüde üstün t.+da 27/3.*

tumanlıg dumanlı: *t. yekler ayar tøyür 5/12.*

tunçu parça: *t.+daki Q... kutrultı 35/66.*

tunumluğ sıkıntı: *t. tegir tøyür 5/14.*

tur- durmak, kalkmak; sürmek, devam etmek; olmak, bulunmak: *könjülüñ yıg eñç t. 35/149, etözün bil şük t. 35/149, adasızın t.-alım 2/9, artuk meñilig yèrtinçüde barıp t.-ayın 16/52, bolarnı mat bölser bolur sansarta t.-gan 12/6, belte t.-gan bês on yigit 29/5, katda t.-gan kaç ol oğlan 29/9, t.-gu bintevir kerikler 20/189, altılı êkili teğinçizlerte istim t.-guluk 18/52, eñç t.-mak yavışur 35/147, kelinim t.-miş tegin başlap 22/55, oyun etizü t.-mişin 20/8, serilip t.-mişin sakingu-ol 20/48, arıg bodi yorıkda küsüşü t.-sar 16/75, serilip t.-taçı meñgülüg 20/223, kök kalıkda uçar kuş uçu umadın t.-tı 35/17, t.-uñlar kamağ begler kadaşlar 1/5, ozup üzeliksiz yolta ornanıp t.-up 9/50, t.-up kênki kalplarta érinügsüzin*

16/35, ünüş yorık edgü adruk içinte t.-up 16/39, tevlig körlüg tapıgçı tagdın t.-up ... tiler 35/121, teñri kanıñ kavudı kün(3)tün t.-up yığ tiler 35/121, yalınayu t.-ur tamudın ozdılar 7/348, adkaşu t.-ur kat kat tagda 8/1, kökerip t.-ur körkülg tagda 8/25, köpirip t.-ur kölmen suvlukda 8/28, sansar uçı tüpükginçe bek meñgü t.-ur 9/32, altı yollarta tegzinü t.-ur 10/43, közünü t.-ur etöz étigi 10/193, sarıgaru t.-ur közi 11/38, ş ujik teg şağılayu t.-ur 11/119, şanta amrilsar sav ok t.-ur 11/125, teñri kolu telim t.-ur 11/129, köp ıgaç üre t.-ur 32/1, erklig kannıñ yarlıgı arkulayu t.-ur evinde 35/19, allıg çevişlig kişiler altayı t.-ur öskünde 35/19, yarmanayın tésér-sen yasgak t.-ur 35/36, aşayın tésér-sen édiz t.-ur 35/36, busuş kadgu belgüsi eñire t.-ur 35/58, yıdı yıparı bura t.-ur katıg boltı 35/134, kisiñ busuşlug kadgulug t.-ur 35/146, yérig kötürü t.-urın 20/34, amrılıp tolu t.-urın 20/131, vahşıklar kutlar t.-zun 11/26, ürgüt nomlap ür t.-zun tęp ötügçi bolzunlar 13/192.

turgın durgun: t. süzük ol suvnuñ 20/21.

turgur- yerleştirmek, durdurmak; yükseltmek: *artuk berk katıg küsüş t.-miş* 10/261, *éñ kéninte nirvan bulgu ugragıg t.-miş* 13/30, *birtemleti nomug bulgu sakınç t.-sar* 13/158, *ozgalı köñül t.-tı* 7/328, *buyanlıg sumır tagıg t.-tuñuz* 7/119, *yég üstünki orlar t.-tuñuz* 7/156, *tavarı t.-u kalır tàyür* 5/18, *bilge biligig t.-up* 20/126, *adruk kértgünç t.-up* 22/13.

turı huysuz kimse: t.+ka *турушка барма* 35/38.

turıt- yorulmak: t.-maksız *köñül üze alku üdlerte* 9/79.

turkaru sürekli, devamlı, daima: t. *munkul ertiler* 7/56, ... t. *meñiligin* 7/226, t. *üdüñ köñül bilig basutçılığın* 9/33, *üzüksüz t. katıgılanmakda* 10/54, *uzatı t. öyü üdikleyü* 10/220, t. *üdüñ yüz miñ kolti ridı taşgarıp* 13/62, t. *ol işlerig tolguru işleyin* 16/36, *amtıkan t. işiñin törünj tutgıl* 35/104.

turug duru, temiz: t. *edgü kılınçlıg işlarıg işletdiñiz* 7/164.

turul- durulmak: *amıru saçılmadın t.-sar* 20/65.

turum sırasında, o sırada, esnasında, hemen: *t. ara erte kışa bir kışan üdte 9/38, t. ara ontın sıñar tolyu kezelim 13/64, t. ara yüz kolti etöz belgürtüp 16/62, t. ara tegşilip 20/22.*

turuş kavga, çekişme: *t. +da tütüşde saklangu-ol 35/136, turıka t.+ka barma 35/38.*

tuso fayda, kâr, yarar, çıkar: *ulug asıg t. kılınız 7/203, ulug asıg t. kılınız 7/214, asıg t. kılınız 7/320, utruında asıg t. yeterü kelti 35/82.*

tusul- faydalı olmak, fayda vermek: *söki hanlar küçi yime t.-magay 35/75.*

tuş zaman, vakit: *bir kün davlat t. bolur 31/4, osal bolup simtasar-sen muna bo t.+da 12/54, agduk bolup isig özüm üzülğü t.+da 16/49, anta basa bir t.+da 19/3, işde t.+da seçiltin 35/37, çok soka biz bodi yolça yoriyur t.+inta 13/89, birtemlig t.+ka tegürteçi 10/77, şatu yanı teg utru t.+lar 10/9, ayaguluk umugumuz birer t.+larta 9/9.*

tuş- buluşmak, karşılaşmak, rastlamak: *t.-ayın siziğe maytri 17/4.*

tuşuş- karşılaşmak, rastlaşmak: *birök bo t.-mak atlıg ırk kelser 35/11, sokuşmuş t.-miş avantlıgların 10/140.*

tut- tutmak; (dinî) emri yerine getirmek: *yërke teñrike sevinç t. 35/41, yërke teñrike sevinç t. 35/91, anı t.-a utmuşlarka ayayu tapınıp 13/14, anutara üzelihsiz tapıgıg t.-alim 13/16, erte üküş kalp üd üze sergürü t.-alim 13/32, on türlüg bo kut küsüşüg edgüti t.-alim 13/55, tamudaki yekler t.-ar tøyür 6/15, darmapitaka agılıg t.-daçı 10/209, Q... bo nom erdinin t.-daçı ... 16/101, öyü üdikleyü t.-galı tegimlig otuz bês 10/5, berklig yek içgekler el t.-galır 35/112, busuş kadgu ig agrıglar ornag t.-galır 35/112, eki köñül birikip altun etigi eliginde (ilginde) t.-gay+sen 35/126, birtem kértgünüp t.-gil ye mü sizinme maña 12/22, yërke teñrike sevinç t.-gil 35/10, öz kentünin bek t.-gil 35/27, kentü köñülünin bek t.-gil 35/32, üküş telim ögrünç köñül t.-gil 35/72, amtıkan turkaru işinjin törün t.-gil 35/104, t.-gu bodi yorıkların adruk kut kolunçın 13/118, birtin uç t.-mak körümke arsızıp 10/74, masu t.-maz+men santa 11/154, bolmak sayu bo*

sansarta tugumug t.-mişlar 13/185, kasıgda t.-mişni karınta yatgurmış 11/45, öçme amrılma yintem bir tözin t.-sar 12/44, anı birök kimler t.-sar arıtur kılınçig 13/170, t.-u yëğü aşın üzüp emgekde çomup 9/76, toyın körklüg tog başlıgnıñ törsin t.-up 9/74, küsüşlüg kün çoğın kölitü t.-up 10/34, bar yok têmeklig eki uçug t.-up 10/147, kadgu nizvanılarını katıgdi t.-up 11/21, yëg nom bo ol monı t.-up iş sëmek kodgil 12/12, uz nomlamış edgü nomun ulayu bek t.-up 13/86, ögdi sözlep tapıg t.-up öz boşug kolunu 13/190, totda yëgi üç erdinig umug t.-up 14/22, alıp t.-up sözleyü ... 16/98, yalıñ kılıç t.-up ok üzgelir 35/110, eki köñül köñül t.-up kovı bolsar 35/119, tanmış üzütüg t.-upan 6/7, tanmış üzütlerig t.-upanın 6/12, törüsinçe tilte sözlep köñülte t.-zunlar 13/200.

tuta- kötü saymak, alçak saymak, değersiz saymak: *teñri nomın t.-gmalar 5/6.*

tutçı sürekli, kesintisiz, daima, her zaman: *t. üzüksüz monı teg 7/53, yintem t. yintsikü 7/90, t. yistim erter keçer étilig nomlar 9/34, ürgüt t. köni kértü nomladaçı 9/106, t. yaruklug çuvalapırabası 10/60, köpnüñ asıgında t. evrilteçi 10/277, öglüg kişi istim t. yazmaksız baçar 12/3, ooksuz t. tınlıglarınıñ asıgın kılgu üçün 13/56, ürgüt t. ters körümüg öritmek başlaglıg 13/139, istim t. edgü yıltız èsilgü kılımız 13/148, t. istim bodilig yëg yorık üze 14/23, t. mançuşiri teg kut küsüş öritip 16/34, t. öger-men üzüksüz 17/2, t. yaruklug étigler 20/190.*

tutdur- yakalamak: *tegintürgü t.-gu üçün köni nom nomlalım 13/96.*

tutruk vasiyet: *oñ tegzinçlig yaltritur t. tégme 9/53.*

tutug rehin: *üküş elig t. üze bekürü baglalıp 13/150.*

tutul- tutulmak, yerine getirilmek, korunmak: *öñdüñki uçda t.-maduk 10/105, namorup at öñde t.-mişlarınıñ 10/185.*

tutultur- esir etmek: *todunçsuz yaklarıg t.-tuñuz 7/162.*

tutun- tutuşmak, yanmak: *umug inag yolçı yerçi bahşi t.-u 18/36.*

tutuz- emretmek, buyurmak; emanet etmek, teslim etmek: ... *iduk ançmanka t.-duñuz* 7/124.

tutyaklan- tutunmak, tutulmak, bağlanmak: *t.-guluk yapşinguluk öz tözi yok tęp* 9/36.

tuug alem: *ulug t. kuşatri bralar* 20/14, *t. idişlig turgükler* 20/188.

tuy- duymak, sezmek, ayırt etmek, aydınlanmak: *tuyunmuşlar eliginiñ tuymakın t.-alım* 13/120, *tuyu yumkı bir kalısız t.-ar ötgürür* 9/40, *yintem arıg öz köñülüg burhan tęp t.-gıl* 12/11, *alp t.-guluk oñarguluk ertükiñdin* 15/64, *t.-mak tuymamak arısar ol bolur sıdıg* 12/32, *tuyunmuşlar eliginiñ t.-makın tuyalım* 13/120, *tuymak t.-mamak arısar ol bolur sıdıg* 12/32, *yapa yértinçüg bir yintem eter t.-mayur* 12/41, *ukmaz t.-maz munuklarıg korkıtur-sız* 15/42, *öz bahşımız ögin t.-mış üzeliksiz erniñ* 13/33, *tüpgerü t.-mışka yükünür-men* 10/271, *budgıl alku burhanlarınñ bütgerlig t.-mışniñ* 13/21, *t.-sar montag sansartaki bag üze bolmaz* 12/35, *t.-u yumkı bir kalısız tuyar ötgürür* 9/40, *topça kalısız t.-u örtedeçi* 10/59, *t.-u yapa üç üdteki ol kamag utmuşlar* 13/117, *adıra t.-uglı biligig* 20/69.

tuyun- anlamak, farkında olmak, vakıf olmak: *adruk ulug tuyunmakıg t.-ayın* 16/24, *t.-guluku bar erser tuyunmuş bolmaz* 12/33, *t.-guluku yok erser tuyunmak bolmaz* 12/34, *t.-madukda ol kızıg bolur bo kızıg* 12/29, *t.-mak tözliüg yalını üze* 10/58, *köni t.-mak bilge biliglig* 10/278, *tuyunguluku yok erser t.-mak bolmaz* 12/34, *tolp yértinçüg t.-makda ornatayın* 14/24, *uçuz bilmek ötgürmeki uz t.-maki* 9/91, *t.-makıg tanuklagu üdke tegi* 14/21, *adruk ulug t.-makıg tuyunayın* 16/24, *köni t.-maklıg küçüg köñülçe yıgalım* 13/108, *bilgülekçe kamag nomda t.-mış üdte* 9/42, *ulug t.-mış simartışiri atlıg* 10/222, *ulug t.-mış bolmakım bolzun* 10/295, *tuyunguluku bar erser t.-mış bolmaz* 12/33, *ulug t.-mış yorıkıg yaltritgu üçün* 13/87, *ögin ulug t.-mış+men bolmakım üze* 9/107, *köni t.-mışka yükünür-men* 10/199, *t.-mışka bo kızıg ok bolur ol kızıg* 12/30, *t.-mışlar eliginiñ bilge biligi* 9/37, *t.-mışlar eliginiñ alkışın biz alıp* 13/61, *t.-mışlar eliginiñ tuymakın tuyalım* 13/120, *ülüş teñinçe t.-mışlarıg* 10/52,

daşabal on küçlüg t.-mişlarlıg 10/210, t.-mişniñ ol alkışın alu birle ök 16/61, t.-tum tèmek yogıka ol ulug tıdıg 12/31, anı terkkeye t.-up 7/314.

tügün düğüm, bağ: *t. nizvanılarka agukup 17/17, t.+i kırk sekiz edgü nomlarlıg 10/264, tümen sav t.+i sênide boltı 35/88.*

tük sayısız: *t. tümen tınlıglarıg kutgartıñız 7/143, t. tümen türlüg tañsuk edlerin 10/268.*

tüke- bitmek, sona ermek, tükenmek: *takşut nom t.-di sadu sadu 16/112, anagat kelmedük üd t.-ginçe 10/258.*

tükel tamamen, büsbütün, tam, tamam, eksiksiz, mükemmel: *kamag türlüg erişlerig t. körkitür 9/88, t. egsüksüz kutlug ülüglüg 10/267, törü bitigin agızımdın t. üntürüp 16/8, agzanıp miñ küün t. yakturup 26/8.*

tükellig mükemmel, tam: *ogşatınçsız yég nomlarka t. bolup 9/52, adruklarka t. bir tözünümniñ 15/10, oza bo kut kolunça t. bolup 16/54.*

tüket- (bir işi) tamamlamak, sona erdirmek, tüketmek: *eñeyü öz işlegü işin ertürü t.-ip 13/29, kımıraşur nizvani küçin kızıyu t.-ip 13/110, ökünü kakınu arıyu siliyü kèterip t.-ip 18/48, bışrunu ... t.-ser 20/212.*

tüketinçsiz sonsuz, sonu olmayan, sayısız, tükenmez: *sakınıp neñ t. sözlüg yitinçsiz 9/29.*

tükezigçe tamamen, sonuna kadar: *t. uz tümegi étigi 10/266.*

tül rüya, düş: *yértinçünün yélvi t. teg ertükin ukıl 12/9.*

tültür- delik deşik etmek, dövmek, vurmak: *töş üze oltrup t.-ür tøyür 5/15.*

tülük kuvvet: *köñül t.+i küü kelig üze 10/276.*

tümeg düzenleme, süsleme: *tükezigçe uz t.+i étigi 10/266, erdinilig étig t.+in 20/10.*

tümen < Toh. A *tmân*; B *tmane, tumane*, on bin, büyük sayı, çokluk bildiren sayı:
*töşi ol kamug t. yılan tøyür 5/25, tük t. tınlıglarıg kutgartıñız 7/143, çak ülgü
sanı sekiz t. dört miñ 10/153, tük t. türlüg tañsuk edlerin 10/268, sekizer t. törter
miñ 20/46, bês t. kalp sansarta 20/213, adasız tudasız t. yıl 22/25, adasız
tudasız t. yıl 23/3, adasız tudasızın t. tümen yaşazun 25/2, adasız tudasızın
tümen t. yaşazun 25/2, t. sav tügüni sênide boltı 35/88, t. ban yerte yañkurar
süzük suv tikisi 35/93.*

tümenlig < Toh. A *tmân*; B *tmane, tumane* + Uyg. +*lig*, on binlerce: *t. érinçü
kılıgmalar 5/8, t. yekler kelir tøyür 5/11.*

tümge şuursuz, mantıksız: *adın t. köñüller 7/409.*

tün gece: *şastr sakingu-ol t.+i 11/124, biligsiz biliglig karañgu t.+te 10/73, emgeklig
t.+tin ertürteçi 10/27.*

tünçüle geceleyin: *tünerig t. basar tøyür 5/13.*

tüner- kararmak: *t.-mez saçılmaz dyan ol 20/54.*

tünerig karanlık: *t. yeklerke tapunugmalar 5/7, t. tamuka tüşmeki bar 5/10, t. tünçüle
basar tøyür 5/13, t. tamuka tartar tøyür 6/13, t. tamudın tözüni ozgurtuñuz
7/144, t. sansarnıñ yaruk yulası 10/270.*

tüp dip, esas: *töz t. tayşey kértü nomug töpöde éltinü 13/199, üzlünçü t.+de
içikmedük 10/107, t.+inte olukma ölmeki bar 5/9, ögenkiyeler t.+inte 20/140,
bulturayın nirvanıg eñ t.+inte 26/27, bodulmaklıg ilgü t.+ke sırlımışlarka
7/117.*

tünger- anlamak, keşfetmek: *t.-ü tuymışka yükünür-men 10/271.*

tüplüg esaslı, asıllı: *bavagir t. lokadatunuñ 10/206, ölümlüg şimnu üzlünçü t. 10/251.*

tüpsüz dipsiz, temelsiz: *ulsuz t. erür için ana inanur-men* 9/96, *uç kızıg yok ulsuz t. taloylar keçelim* 13/116, *ulsuz t. ontın sıñar yertinçülerte* 16/69, *uulsuz t. yınak sayu bo ok yanlıg* 21/3.

tüpük- sona ermek: *sansar uçı t.-ginçe bek menğü turur* 9/32.

tür- katlamak, dürmek, bükme: *monçulayu t.-e büke kılmişlarımın* 18/27.

türk (1) kudretli: *t. burhanlarta kên éntiniz* 7/141, *keçürür biligniñ t.+in* 11/62.

türk (2) Türk (kavim adı): *yime t. savınta bar* 34.

türlüg çeşitli, türlü, değişik: *sekiz t. emgek ...* 7/85, *sekiz t. yeller üze tepremedin* 8/21, *kamag t. erişlerig tükel körkitür* 9/88, *erksinmek başlap altı t.* 10/28, *tük tümen t. tañsuk edlerin* 10/268, *ozakı bo tokuz t. işlerig işleyü* 13/43, *alku t. tıdığımız alkınzun odgurak* 13/50, *on t. bo kut küsüşüg edğüti tutalım* 13/55, *ögretingü éki t. işlerin işleyü* 13/194, *akıgıgı akıgıszlı alku t.* 14/15, *yılayulı çınlayulı éki t.* 14/17, *tuo t. vıhar seņrem stupka kodmuş* 18/5, *burhan ... arhant üç t. kutug bultaçı* 18/13, *montag yanlıg kamag t. yazuklarımın* 18/28, *alku t. küsüşleri kanıp bütüp* 22/34, *alku t. küsüşleri kanıp bütüp* 24/6, *aç kız başlap üç t. yavız adalar* 25/3, *alku t. adalarta umug boltaçı* 26/6, *alku t. küsüşleri kanıp bütüp* 26/16, *tıt söğüt butıkı miñ t.+in titriyür* 35/111, *artuç söğüt butıkı yüz t.+in ırgalır* 35/111.

tüş meyve, netice, semere, karşılık, ödül: *tört ulug t. bütğüsüñe ugrayu tıtagı ...* 13/197, *t. bėrip monı teg buyanı* 17/3, *ara tıdmakñıñ ayıg t.+i* 11/113, *tegmez mü anıñ t.+i* 11/132, ... *kılınç t.+in ukıtdıñız* 7/23, *anıñ t.+in ...* 16/99, *Q...QY' edğülig t.+in töküp sözleser* 16/102, *açıg tarka kılınç t.+in kay uma oronta* 18/57, *kılmış edğünüzñüñ t.+inte* 7/211, *ol buyanıñız t.+inte* 7/215, ... *t.+inte* 7/219, *öge yükünmiş buyanıñız t.+inte* 7/421, *bo buyan edğü kılınçñıñ t.+inte* 25/11, *esriñü yapırgak t.+lerin* 20/121, ... *T' bolmuş t.+lertin* 20/3.

tüş- düşmek: *t.-gelir+men una tamuka* 17/18, *éltin hantın körser-sen alkamakka t.-gelir+sen* 35/113, *tünerig tamuka t.-meki bar* 5/10.

tüürül- düşürölmek: *üü atlıg santa t.-medük 10/109.*

tüür- düşürmek, indirmek: *natar a kılıp töpön t.-ür 11/83.*

tüüsüg koku: *yég ...K' P/'K yıd t. yol ... 16/10.*

tütün duman: *tamgakınta kara t. taşık ar tēyür 5/24.*

tütüş kavga: *t. kerışde tezgıl 35/38, t. kerış kodgıl 35/118, t. kerış kılmas ar-sen özüñke 35/120, işın küdüğın yanılısar t. bolur 35/135, turuşda t.+de saklangu-ol 35/136.*

tütüş- didişmek, kavga etmek: *t.-gülük emgek bar 35/53.*

tütüşlüğ kavgalı, tartışmalı, çekışmeli, arası açık/bozuk: *sözlemiş savıñ t. 35/29.*

tüü pek çok, türlü, çeşitli, değışik: *t. türlüğ vihar seğrem stupka kodmuş 18/5, namlayu atıp t.+ni 11/86.*

tüz düz, doğru, temiz, dürüst, içten; barışık: *kalısız t. uz étılıp utmuşlar ul sayu 13/74, yalañuz bir kşan üdte yapıtu t. körüp 13/178, erdemlig kişı erdını birle t. ol 34/1, erdemsız kişı etük içinteki ulyak birle t. ol 34/1, buyanlığ kişı burhanlar birle t. ol 34/2, buyansız kişı bok bakır birle t. ol 34/2.*

tüzül- düzenlenmek, uyuma girmek, uyumlu olmak: *tört yınak t.-ti köñülünçe 35/85, ini eçi t.-ti tavarı telim 35/94.*

u- yapabilmek, -Ebilmek, muktedir olmak: *yavalturu u.-daçı yanğ arınçsız işlig 10/17, köpirtü yaşartu üklitü u.-daçı 10/37, nata umug inag bolgalı u.-daçı 10/188, burk şark kılıp u.-guluksuz uluş étigin 13/103, tıdını u.-madın ... 7/228, abıpiray yolın azıp añar u.-madın 13/143, kök kalıkda uç ar kuş uç u.-madın turtı 35/17, soka umug inag bolgalı u.-makdın 10/228, ötgürü bilgeli u.-mamak üze 10/49, uka bilü u.-mamakdın ogadıp kaltımız 13/133, monılayu körgeli neğ u.-mas ar ma 15/55, baru yime u.-maz+men 4/11, kirü yime u.-*

maz+men 4/14, una bo tört tapıg işin u.-mişça éderip 13/161, çatisımarı bolgalı u.-p kên üküş ajunta 13/90, kamag tınlıg küsüşlerin katuru u.-yur 16/104.

uç uç, sınır: *birin u. tutmak körümke arsızıp 10/74, u. kızıg yok ılsuz tüpsüz taloylar keçelim 13/116, u. kızıg yok yég buyanın evirür-men 16/106, öñdüinki u.+da tutulmaduk 10/105, burun ertmiş öñdüin u.+dın kên üdke tegi 13/101, orukunuz u.+ı ... 7/50, sansar u.+ı tüpükginçe bek menğü turur 9/32, orukunuz u.+ın bulmadın 7/103, uluşlarıg kog u.+ınta közüntürüp 21/2, biz kigürüp kşan u.+ka bışrunu bilelim 13/100, bar yok têmeklig éki u.+ug tutup 10/147.*

uç- uçmak: *kök kalıkda u.-ar kuş uçu umadın turtı 35/17, amrançıgın u.-daçı kuşkıyalar 8/5, kugu kuş u.-dı köliñe konmaz 35/145, kök kalıkda uçar kuş u.-u umadın turtı 35/17.*

uçlug uçlu, tarafılı, sonlu: *bir u.+ın köni nomug kop üdte küzetip 13/159.*

uçruglug yüksek: *édiz u. tog örü tikip 10/233.*

uçuz kolay, değersiz, ucuz; zavallı: *u. bilmek ötgürmeki uz tıyunmakı 9/91, ıntın kızıg u. bolur kimke yime 15/17, u. oñay sukavati uluşda tugzunlar 16/108.*

uçzkiya ucuzcana: *u. lénhua içinte tugup belgürüp 16/58.*

ud sıgır: *yime kuyşipkanlıg u. yıl altınç ... 26/1, u. karı bolsar murañın bolur 34/10.*

ud- uymak: *tınlıg u.-u barmakların ötkünü yorılım 13/40, ugan arji yarlıgına u.-u éyin evrilser 13/163, özlüglerniñ aşayına u.-u éyin evrilip 13/195.*

udı- uyumak: *... YK uv üze u.-yu ... 7/395.*

udug neşeli, uyanık: *yükünç ayag tapıg u. yanıg bulgusuz 9/98.*

udumbar << Skr. *udumbara*, bir hastalık adı, bir çiçek adı: *çınlayu u. alp tapışguluk* 10/283.

uduz- sevk etmek, götürmek: *aryamarg yolça u.-daçı* 10/83, *yete u.-u kölüngüler yolınça éltür* 9/64.

uduzgak sevk edici: *başçı u.+ı badıraşiri atlıg* 10/150.

ugan Tanrı: *burhan ogulu (oglı) tolpi tözün u. arjiniñ* 9/5, *umugumuz u. alpniñ etöz belgüsi* 9/89, *u. arji üze uz nomlatılmış* 10/291, *u. arji yarlıgına udu éyin evrilser* 13/163, *on küçlüg bügü biliglig u. arjilar* 18/32, *u. arjilar öksüklerinte töpön yükünü* 18/38, *u. sazañ bérteçi* 30/8, *şakimuni atlıg u.+lar arjisi* 10/14, *u.+lar hanına yükünür-men* 10/223, *u.+larnıñ on kut kolunç yorıkı bo nomug* 13/3.

ugra- yönelmek, -mAk üzere olmak, niyetlenmek: *ügüz ertgeli u.-dıñ işiñ bütmez* 35/28, *u.-miş iş bütmez edikmez* 35/57, *u.-miş işiñ bütmez etözün emgeklig* 35/117, *ogadıp kalmış tınlıgı u.-p* 10/289, *u.-p edgü umug bolgu ukıtu nomlagu* 13/113.

ugrag niyet: *éñ kéninte nirvan bulgu u.+ıg turgurmuş* 13/30.

ugraglıg niyetli: *kértü amrılmış nirvan bulgu u. neçe erser* 13/183.

ugrayu özellikle, tamamen, tümüyle, tam olarak; bir kez: *tört ulug tüş bütgüsiñe u. tıltagı* 13/197, *u. ol burhannıñ nomlug toyınta* 16/57.

ugrı gizli: *manısız u. yanta* 11/156.

ugur vakit, zaman, fırsat; sebep, konu; dolayı: *telim u.+ın ertmiş aşunmuş* 10/163, *u.+ın [ugrıñ] yıkın ...* 7/36, *balapartagçan bolmak u.+ınta* 10/145, *biligsiz başlap nizvanılar u.+ınta* 16/85, *ig agrıg ugurınta (ugrınta) körser-sen ...* 35/13.

ugurlug zamanlı; sebebi: *yértinçüke umug bolur uz u.* 14/18.

ugusuz imkansız: *bilü u. intraçal toorka ogşatı 9/47, u. sergüsüz unçsuz kötrünçsüz* 10/218.

uguş soy, nesil, kuşak; kabile, tür, sınıf; öge, esas; bölge, yer: *akıgsız u. nomlug etözlüg 10/131, birer kogda kog sanınça nom u. ol ok 13/9, üç u.+da monısız neñ bir nom oron yok erür 12/47, akıgsız u.+dın adrılıp ünmiş 10/256, kamıg tınlıg u.+ı ... 7/75, kamıg tınlıg u.+ı 7/233, ol ok yañlıg ontın sıñar tınlıglar u.+ı 13/77, kamağ tınlıg u.+ı üçün evirmek kılur-men 13/174, ertmedin bo kök kalıg tınlıg u.+ı 16/65, arıg nom u.+ı tözlüg ol 20/227, arka kamağ beş ajun tınlıglar u.+ı 25/5, birtemleti kalısız nom u.+ınta 16/4, bozulmaksız nom u.+ka kirmek bölükde 9/2, datu u.+nuñ atı mañgalı 10/213.*

uguşlug neslinden olan, soyundan gelen: *rakşaz u. ada kıltaçı 10/89, körklenü açılmıñ lénhua u. 10/275, üç u. kılıkdın 17/10.*

ujik < Çin. 字 tzu, harf, hece: *ünüşü ünmeýük u. akşar 11/13, r u. arkura yatıp 11/111, ş u. teg şagılayu turur 11/119, t u. teg tele bilser 11/127, u. akşar sav söz intın yok erip monta 12/52, körgülük neñ u. akşar tapgulaksız 15/7, montag yañlıg u. akşar padak üze 15/79, m u.+ke sekireyin (sekreyin) tédim 11/73, ü.+ke naland kelzün 11/81, ba ü.+ke sav bar erti 11/97, s u.+nı sakını körser 11/33, h u.+nı kavrayu büritgil 11/41, t u.+nı talulalım 11/65, ma u.+nı manilig térler 11/151, y u.+nıñ yarağı kelti 11/49, ke u.+nıñ kelti kezigi 11/57, s u.+nıñ savın unıtdım 11/89, l u.+nıñ lalanı kaçdı 11/135.*

ujiklayu < Çin. 字 tzu + Uyg. -layu hece gibi, (...) hecesi gibi: *k. u. hualanı açıl 11/17 (k harfi gibi çiçeklen ve kendini aç!)* (doğrulama ve çeviri UW NB I.1. **açıl-**‘a göre).

uk- anlamak, bilmek: *u.-a bilü umamakdın ogadıp kaltımız 13/133, u.-a bilü mēni körü yarlıkazunlar 18/34, ol nomda eşidip u.-ar+biz 7/136, yértinçünñ yélvi*

tül teg ertükin u.-gül 12/9, ... u.-madın 7/92, u.-maz tuymaz munuklarıg korkitur-siz 15/42.

ukı- okumak, öğrenmek; çağırmaq: *ayayu u.-p açzun tęp 22/10, u.-rlar ... 32/14.*

ukıt- anlatmak, öğretmek, bildirmek: *ıduk kértü kurugug u.-daçı bo şloknu 15/92, ... kılınç tüşin u.-dınız 7/23, köñülinteki yæg nomug u.-dınız 7/123, ... adırtın u.-dınız 7/308, yélvi teg ök tınlıglarka u.-galı 15/71, öz tözlerin u.-ıp 7/63, una anı éyin kezigçe u.-u sözlelim 13/4, ugrap edgü umug bolgu u.-u nomlagu 13/113.*

ul taban, temel: *kalısız tüz uz étılıp utmışlar u. sayu 13/74.*

ula- uzatmak, devam ettirmek, bağlamak: *uz nomlamış edgü nomın u.-yu bek tutup 13/86, tugum u.-yur nizvani kılınçlıg 10/56.*

ulal- ulaşmak: *éniř üdtekilerte u.-zun tęp sakınçın koşmış 15/91.*

ulalış- (bir şeye) birlikte eklenmek, (bir şeye) birlikte bağlanmak, (bir şeye) birlikte ulanmak: *yélvi yanlıg u.-ur piratıyasanbutpad 9/59.*

uladı ve, devamla, başkaları, -Den başka, ayrıca, ve daha: *üzde buzda u. 7/69, yæg üstünki paramıtıda u. nomlar 9/60, etözi münsüz bolmakda u. 10/24, buşıda u. yorıklar üze 10/178, suksınmak tözlüg azda u. 10/224, öñde u. ögmekliğ şimnu 10/248, vinayda u. viçitiramallarnıñ 11/9, bitimekde u. iş birgerü bütürser 13/160, adasız uzun yaşamakda u. 22/33, adasızın uzun yaşamakda u. 24/5, aç kız ig kigente u. adaları amrılıp 24/9, adasız uzun yaşamakda u. 26/15, şortaban arhantda u.+larnıñ 10/136.*

ulı- inlemek, sızlamak: *ı ıgaç kutı u.-yur tępür 6/5.*

ulsuz sınırsız: *u. tüpsüz erür üçün aña inanur-men 9/96, uç kızıg yok u. tüpsüz taloylar keçelim 13/116, u. tüpsüz ontın sınar yértinçülerte 16/69.*

ulug büyük, ulu, yüce: *tört u. emgekde kurtulalım 5/4, u. yarlıkançuçı köñülün üze 7/201, u. asıg tuso kılınız 7/203, u. asıg tuso kılınız 7/214, u. yarlıkançuçı köñül üze 7/309, ayı u. artuk körkle etöz belgürtür 9/12, on u. küç tört korkınçsız eñeyük başlap 9/51, u. tolun üni isigi toyı kuvragı 9/93, ögin u. tuyunmış-men bolmakım üze 9/107, u. kölungü nomda yorigalı taplıg 10/3, şaktilig küçi ertinü u. 10/13, u. tuyunmış simartişiri atlıg 10/222, mahapuruş u. er suuvikirantaşiri 10/246, u. tuyunmış bolmakım bolzun 10/295, tuyuntum têmek yogıka ol u. tıdıg 12/31, u. kölungü sudurta uz tizip nomlamış 13/2, u. tuyunmış yorıkıg yaltritgu üçün 13/87, utlı yanıg kılınmış bolur u. er atanıp 13/164, tört u. tüş bütgüsiñe ugrayu tıtagı 13/197, yintem arıg bodiçit tıp u. küülüg 14/19, kértü çın yég u. sıdıg tanuklayur 15/20, u. bilge erenlerig ögirtür-siz 15/45, TWYR...T...LWQ u. taloylar 16/6, adruk u. tuyunmakıg tuyunayın 16/24, utmışlarınñ eñ u. ogulu (oglı) bolmış 16/25, u. yinçülüg toorlarta 20/5, u. toog şatri bralar 20/14, u. bodisatavlar yorıkı tıp 20/151, ay bir yanı ağır u. busat baçağ 26/2, u. iş küdüg yime ögrünçlüg ermez 35/54, u. erk kelti 35/85, ne ada bolgay seni birle u. kılınatçı 35/123, tört u. çeülarta belgülüg idiş ol 35/133, birök bo u. münükmeç atlıg ırk kelser 35/150, eliger yoçan u.+ın 20/180, ögüm kañım hatunlarım evirü u.+larım 27/1.*

ulun tüysüz: *u.+ın yapırgak huaların 20/2.*

uluş ülke; halk, ulus: *arıg süzüük yég meñilig u. anta ol 12/59, kopdın sınar u. sayu kodmadın tegzinip 13/70, burk şark kılıp uguluksuz u. etigin 13/103, bolsar neçe ança sanlıg u. sayu 14/6, u. kogi sanınça kalp üdler üze 16/71, kün(3)tün tagdın balık u. kentü köñülünçe (köñlünçe) 35/5, bir u.+da yertinçünün yaruk yulası 9/41, arıg sukavati u.+da tugalım terk tavrak 13/52, ol u.+da men barıp tuga birle ök 16/53, uçuz oñay sukavati u.+da tugzunlar 16/108, ertinü meñilig u.+da 20/110, yapa çambudivip u.+da 20/118, kamağ u.+ı eli 11/164, u.+ı balıkı elleri 20/17, elin u.+ın uz küzetdeçi 10/237, abita burhan u.+ın 20/105, burhanlarınñ u.+ının pramanusı 14/5, burhanlar u.+ınta tugdılar 7/408, abita burhan u.+ınta 20/27, abita burhan u.+ınta tugmakları bolzun 22/36, abita burhan u.+ınta 23/11, burhanlar u.+ına bargu yolug körkitdiñiz 7/118, utmışlarınñ u.+ına kirü bileyin 21/4, birle yana adın alku u.+lar sayu 9/43, ertmiş kelmedük közünür arıg u.+lar 12/50, kayu neçe ontın sınar u.+lar bar*

erser 13/73, kamağ él u.+lar tapıgı yügerü kelti öskünge 35/2, kopdın sıñar él u.+larıg kezdiñiz 7/130, u.+larıg kog uçınta közüntürüp 21/2, anısız üküş u.+larta tolu közüñür 9/16, artukrak meñilig u.+ug 19/8, adruk yëg yorıklarım törügü u.+um 16/30.

ulyak taban astarı: *erdemsiz kişi etük içinteki u. birle tüz ol 34/1.*

umug umut, dayanak, sığınak, güvence: *alıñ amtı u. inag 7/7, u. ... 7/28, yértinçüke u. inag törüdüñüz 7/153, ötüğçisiz nomlarka u. bolayın 9/108, alku üdte körüp u. boltaçı 10/85, nata u. inag bolğalı udaçı 10/188, soka u. inag bolğalı umakdın 10/228, umugsuzlarka u. boltaçı 10/294, ugrap edgü u. bolgu ukıtu nomlagu 13/113, yértinçüke u. bolur uz ugurlug 14/18, todta yëgi üç erdinig u. tutup 14/22, kayu neçe u. inag burhanlarınıñ 15/26, oğşatguluksuz edgülig u. inaglar 18/33, u. inag yolçı yërçi bahşı tutunu 18/36, alku türlüg adalarta u. boltaçı 26/6, alku bësh ajunlarınıñ u.+ı 7/1, u.+ı ... 7/34, unıtmadaçı u.+ı inagı 10/221, yértinçününıñ u.+ınıñ üninte ünér 9/57, yügerü kén u.+ına yüküngü törü erip 13/128, yértinçününıñ u.+ları birer üdte 15/72, adırthıg u.+um tini 11/116, az teñinçe törügey mü u.+uma 15/49, ayaguluk u.+umuz birer tuşlarta 9/9, u.+umuz ugan alpınıñ etöz belgüsi 9/89, u.+umuz samantabadirininıñ yorıkı tolgu üçün 13/54, u.+umuz tolptı tözün edgü erke 16/26, u.+umuz ülgülençsiz yorıklıgınıñ 16/59.*

umugsuz umutsuz, dayanaksız, güvencesiz, çaresiz: *u. bizni teg tınlıglarka 7/33, u. érinç munkul kal agulug yıldıda 7/52, érinç u. tınlıglarıg 10/44, u.+larka umug boltaçı 10/294.*

umun- beklemek, ummak, umutlanmak: *oyı kirgü uz arıtgu u.-gu küsegü 13/114, küçeyü bedizegeli u.-mıñın körgü üçün bitidim 12/63.*

una işte, şimdi: *u. bo ok adrukları birer bireri 9/95, u. bo soka bizni osuglug 10/288, u. astıñ keñrengy-sen çimedme maña 12/55, u. anı éyin kezigçe ukıtu sözlelim 13/4, u. anıñ tıtagınta tétrü evrilip 13/135, u. bo tört tapıg işin umışça éderip 13/161, u. aña alku işlerim oğşaşzun tęp 16/27, u. amtı bo kut kolunçug*

sözleşmişniş 16/105, tüşgelir-men u. tamuka 17/18, u. amtı isig özüm din berü inanu 18/35, u. bo yëtinç K'Z... 20/199.

unçsuz imkansız, geçersiz: *ugusuz sergüsüz u. kötrünçsüz* 10/218.

unıt- unutmak: *s ujikniş savın unıtdım* 11/89, *uz ütlemiş üt erigin u.-ıp saltımız* 13/134, *u.-madaçı umuğı inagı* 10/221, *tugumuğ ajunuğ u.-maklıg* 7/54, *köni tözin u.-mışlarka* 7/322.

upakar < Skr. *upakara*, yararlı: *u. asıglıg işleri* 20/18.

upali bir sutranın adı: *u. sudurta ötüntürülmüş* 10/290.

upasanç < Soğd. 'wp 's 'nç = Skr. *upāsikā*, inanan, itaatkar: *u. sılıg tegin* 26/5.

ur- vurmak, dokunmak: *bulfayız u.-du kadam* 32/13, *köni ögeli büğüş ur-gıl oduğın sakın* 12/17, *törtün sıñarkı bursanlarka maduruğ u.-mış* 18/6, *vasundari alkış u.-zun* 11/30, *yüde éltinü töpöde u.-up utlı kılğusuz* 9/99, *u.-up tolu erdiniler teñridem aş ton* 16/70, *ülgü teñ u.-up ayıglap tanıp olarta* 18/21, ... *kagal berken u.-upan bërkeseyür teyür* 6/17, *margamaya teg mahalak u.-ur+sen* 11/75.

urı genç erkek, delikanlı: *kaltı sudani on u. teg kalısız birgerü* 13/175, *u. teñriler olarta* 20/7, *u. ogul küseser bultuñ* 35/8.

urug kök, nesil, soy; tohum: *ançulayu ok kagan han hatun kuñ tayzi altun u.+ları* 25/1, *altun u.+ları birle* 26/13, *üküş kara ayıg yolluğ u.+ug saçar* 12/2.

ut- yenmek, başarmak: *yintsikmedin şimnularka nizvanig u.-gıl* 12/10, *teñridem kut buyan u.-mak yigedmek kentün ornantı üdüñde* 35/2, *nalandlıg u.-masar unı* 11/84, *örletdürmedin u.-mış yavalturmuş* 10/253, *yintip kamag şimnularıg u.-mış at almışıg* 13/26, *kalısız tüz uz étılıp u.-mışlar ul sayu* 13/74, *tuyu yapa üç üdteki ol kamag u.-mışlar* 13/117, *anı tuta u.-mışlarka ayayu tapınıp* 13/14, *u.-mışlarınıñ vişayı budaavatansaka* 13/1, *alku üç üdki u.-mışlarınıñ yorıkları*

16/21, u.-mişlarnıñ ej ulug ogulı (oglı) bolmış 16/25, u.-mişlarnıñ uluşıña kirü bileyin 21/4, u.-mişlartın ogadmayu uzatı yolukup 13/85, yavlak şimnulug yagısın u.-up 10/20.

utlı karşılık, netice, ödül: u. sevinç ... 7/35, yüde éltinü töpöde urup u. kalgusuz 9/99, anta basa u. yanıg işlemiş kergek ol 13/156, u. yanıg kılmuş bolur ulug er atanıp 13/164.

utlıg ödüllü, ödülü olan: konşı kız u. 35/106.

utlısız ödüksüz, ödülü olmayan: utun nizvanika arsızıp u. boltumuz 13/136.

utru karşı: şatu yanı teg u. tuşlar 10/9, u. tétrü bar kel kıltaçı 10/217, kamag bayumak u. kelir tarkasar 35/70, birök u. kelmek atlıg ırk kelser 35/81, suv adası saña öñdürti u. kelir 35/116, u.+ nda asıg tuso yéterü kelti 35/82, u.+sınta burhan kutıña alkış alayın 16/60.

utrun- karşı koymak: saña u.-taçı kişiler ançulayu bolur 35/40.

utun ahlaksız, utanmaz, arsız: u. sansar emgekintin 7/327, u. nizvanika arsızıp utlısız boltumuz 13/136.

utur- karşı koymak: uzatı anıñ tıdıgların u.-u kèterip 13/162.

uulsuz temelsiz, esassız: u. tüpsüz yınak sayu bo ok yanlıg 21/3.

uv uyku: ...YK u. üze udıyu ...7/395, nalandlıg utmasar u.+nı 11/84.

uvşak ufak, küçük: ... u. kılınçlıg 7/306.

uz usta, mahir, yetenekli: odunmişlarnıñ éligi u. kutralmuş 9/49, topça kamag al altagda u. yaratınur 9/80, uçuz bilmek ötgürmeki u. tıyunmakı 9/91, u. yaraşı ötleüyri kop erişleri 9/94, bulguluk küsüşı u. bütmiş kanmış 10/181, élin u.luşın u. küzetdeçi 10/237, madyamarg yolça u. başladaçı 10/245, tükezigçe u. tümegi

étigi 10/266, çınju nom tözinte u. ornaşıglıg 10/286, ugan arji üze u. nomlatılmış 10/291, ulug kölüngü sudurta u. tizip nomlamış 13/2, bir bir ünte u. takşutlug taloylar üntürüp 13/11, kalısız tüz u. étilip utmışlar ul sayu 13/74, u. nomlamış edgü nomın ulayu bek tutup 13/86, körk maytri körkle buyan u. bilge biliglig 13/106, oyi kirgü u. arıtu umungu küsegü 13/114, u. ütlemiş üt erigin unutup saltımız 13/134, yértinçüke umug bolur u. ugurlug 14/18, kên teriñ u. sokañçig yêg asıglığı 15/21, ayı u. bolur tirig özüg éltinmiş 16/81, birtem u. körü kanınçsız 20/43, u. étiglig üç üdteki kayu barınça 21/1.

uzatı daima, sürekli: u. üzüksüz monı teg 7/213, u. ıdur yarukları öz yaş ülgüsü 9/90, u. turkaru öyü üdikleyü 10/220, utmışlartın ogadmayu u. yolukup 13/85, uzun üdün tapıg kılgu u. ür kişegü 13/115, u. anıñ tıdıgların uturu kéterip 13/162, u. bo buyanlarımın evirür-men 16/28, u. yaruklar ünelerin 20/4, u. közünür sakingu-ol 20/20, u. kurug mensiz têp 20/149.

uzkıya doğru, uygun: özin ök u. töltegl[ig] 20/143.

uzun uzun: u. üdün nomlug tilgen tegzintürmeki 9/92, anantımadı başlagsız u. 10/40, ilkisiz u. sansartın berü 10/64, başlagsız u. sansartın berü 10/144, u. sansarlıg ootlug ev içinte 10/216, u. ırak kalp üze ol yolça baralım 13/88, u. üdün tapıg kılgu uzatı ür kişegü 13/115, u. üdün burhanlarka ... tapıg kılgu 16/72, u. üdün sansarta çommuş batmışlar 16/107, adasız u. yaşamakda ulatı 22/33, adasızın u. yaşamakda ulatı 24/5, adasız u. yaşamakda ulatı 26/15.

üç üç: ü. yavlak yokla ... 7/43, ü. yavlak yokla korkınçın 7/366, ü. tamgalarıg bütürti 7/368, kêninte ü. yavlak yolta ... 7/378, tolp ü. üdki alku nomnuñ tözin belgüsin 9/39, odgurak çın arış arıg ü. nom tilgenin 9/54, yêg yörügli yılayulı dört ü. kértüler 9/58, ü. üdki alku tözünler montın törüyür 12/39, ü. uguşda monısız neñ bir nom oron yok erür 12/47, yatvısınça tikvisinçe on sınar ü. üdki 13/5, kkir kakaç teg ü. agudın kên alkıg törümüş 13/18, öñre amtı kên ü. üdki tözgerinçsizlerniñ 13/34, birle yana ü. üdteki ülgüsüz kalplarıg 13/99, tuyu yapa ü. üdteki ol kamag utmışlar 13/117, yapa kamag ü. üdteki yalañuk arslanın 13/177, öz bahşika ü. erdini kutıña inanıp 13/189, alku kamag ü. üdki burhanlarka 14/1, toda yêgi ü. erdiniñ umug tutup 14/22, alku ü. üdki

utmuşlarının yorıkları 16/21, ü. üdki burhanlarka öggü külegü 16/45, anı üçün ü. ... 16/92, ü. agu üze bulganmış 17/9, ü. uguşlug kılıkdın 17/10, burhan ... arhant ü. türlüğ kutug bultaçı 18/13, ontın sıjarkı ü. üdki burhan bahşilar 18/31, uz étiglig ü. üdteki kayu barınça 21/1, aç kız başlap ü. türlüğ yavız adalar 25/3, kün üze men ü. erdinilerke 26/3, ü. üzüt ökleşür 35/21, ü.+li törtli belgüke tayaklıg 10/108.

üçün için, -Den dolayı, nedeniyle, sebebiyle: *küntemek tı sizni körgü ü. 7/196, anoşagan ordoda tuggu ü. 7/359, adınlarının asıgı ü. küü kelig üze 9/10, kurugsuz yég asıgları bütürgü ü. 9/22, yintsikmeksiz yég menjike yitgürgü ü. 9/62, kadir yavlak tınlıglarıg yavalturgu ü. 9/81, kanturgu ü. tınlıgların kop küşüşlerin 9/87, ulsuz tüpsüz erür ü. aña inanur-ümen 9/96, otuz beş burhanlarka yükünmiş ü. 10/292, anı ü. bahşilartın yañ kèp boşug kol 12/56, küçeyü bedizegeli umunmuşın körgü ü. bitidim 12/63, edgün barmış iduklarıg emgekligler ü. 13/31, umugumuz samantabdiriniñ yorıkı tolgu ü. 13/54, ooksuz tutçı tınlıgların asıgın kılgu ü. 13/56, ulug tuyunmuş yorıkıg yaltritgu ü. 13/87, tegintürgü tutdurgu ü. köni nom nomlalım 13/96, bo iş ü. bodisatav yolına kirgü erür 13/121, intki yarag kılıngu ü. énilü yalvaru 13/146, kamag tınlıg uguşı ü. evirmek kılur-men 13/174, alku üdte sözler ü. kentü özüm 14/29, alku üdte olarka éyin ögretingü ü. 16/43, anı ü. üç ... 16/92, anı ü. siziñe evertim 17/15, éşi ü. azız can 30/3.*

üçünç üçüncü: *bir ékinti ü. yolu kşanti bolzun 18/46, ü. kolulamak içinte 20/29.*

üid zaman, vakit, devir, çağ: *sansız üküş kalp ü. üze ür kèç serilür 9/30, yüz miñ sansız kalp ü. üze ögüp ertgüsüz 9/100, ü. atlıg santa tüşrülmedük 10/109, anagat kelmedük ü. tükeginçe 10/258, erte üküş kalp ü. üze sergürü turalım 13/32, apam biziñ bo yaşımız alkingu ü. bolsar 13/49, ögdin kañdın öñisigig öggülük ü. erip 13/132, asıgsız butadı ü. kün keçürmekim üze 18/16, alku üdte yèl yağmur ü.+inçe bolup 24/10, burun ertmiş öñdün uçdın kin ü.+ke tegi 13/101, başlagsızdın amtıkı bo ü.+ke tegi 14/9, tuyunmakıg tanuklagu ü.+ke tegi 14/21, ertmegey bo monı tegler ertgü ü.+ke tegi 16/67, tolup üç ü.+ki alku nomnuñ tözin belgüsin 9/39, üç ü.+ki alku tözünler montın törüyür 12/39, yatvısınça tikvisinçe on sıjar üç ü.+ki 13/5, öñre amtı kèn üç ü.+ki*

tözgerinçsizlerniñ 13/34, alku kamağ üç ü.+ki burhanlarka 14/1, alku üç ü.+ki utmuşların yorıkları 16/21, üç ü.+ki burhanlarka öggü külegü 16/45, ontın sıñarkı üç ü.+ki burhan bahşılar 18/31, ertmiş kelmedük közünür ü.+ki edgü erenler 18/59, uluş kogi sanınça kalp ü.+ler üze 16/71, turıtmaksız köñül üze alku ü.+lerte 9/79, yogaçarılarka alku ü.+lerte 10/4, kop ü.+lerte tapınguluk tayakı-siz 15/69, alku ü.+lerte kutları buyanları asılıp üstelip 24/4, kên keligme ü.+lerteki yertinçü yulası 13/181, amrılıp ênç tepremedin olurmuş ü.+te 9/14, turum ara erte kıska bir kşan ü.+te 9/38, bilgülikçe kamağ nomda tuyunmuş ü.+te 9/42, alku ü.+te körüp umug boltaçı 10/85, alku ü.+te taşdın sıñar tilemiş bolup 12/15, yaykı suvnu kışkı ü.+te buz tıyürler 12/25, alku ü.+te bışığda yêg yêgde bışığ bol 12/57, bir uçlugın köni nomug kop ü.+te küzetip 13/159, yalañuz bir kşan ü.+te yapıtı tüz körüp 13/178, ayap külep alku ü.+te inanur-men 14/4, bodlar üze alku ü.+te burhanlarka 14/7, alku ü.+te sözler üçün kentü özüm 14/29, yertinçünün umugları birer ü.+te 15/72, alku ü.+te olarka êyin öğretingü üçün 16/43, azu yime kên keligme ü.+te kohuda 18/56, alku ü.+te kolulap sakınsar 20/26, küsüş öritip ol ü.+te 20/114, alku ü.+te yêl yağmur ödinçe bolup 24/10, alku ü.+te buyanları asılıp üstelip 26/14, birikdürüp kên keligme ü.+teki kalplarığ 13/97, birle yana üç ü.+teki ülgüsüz kalplarığ 13/99, tuyu yapa üç ü.+teki ol kamağ utmuşlar 13/117, yapa kamağ üç ü.+teki yalañuk arslanın 13/177, yetinç kênki ü.+teki 20/88, uz êtiglig üç ü.+teki kayu barınça 21/1, êniş ü.+tekilerke ulalzun tıp sakınçın koşmış 15/91, tenridem kut buyan utmak yigedmek kentün ornantı ü.+ünjde 35/2.

üdikle- sevmek: öyü ü.-yü tutgalı tegimlig otuz bês 10/5, uzatı turkaru öyü ü.-yü 10/220.

üdüñ zaman, vakit: turkaru ü. köñül bilig basutçılığın 9/33, uzun ü. nomlug tilgen tegzintürmeki 9/92, birer burhan edgülerin ür ü. öğelim 13/12, kértgünmedin tıtag tözke kêç ü. yığılmış 13/17, turkaru ü. yüz miñ kolti rıdı taşğarıp 13/62, uzun ü. tapıg kılgu uzatı ür kişegü 13/115, ü. üdüñ evlig barklıg kunlıkda beklelip 13/149, üdüñ ü. evlig barklıg kunlıkda beklelip 13/149, uzun ü. burhanlarka ... tapıg kılgu 16/72, uzun ü. sansarta çommuş batmışlar 16/107, adak soñınta terk ü. 22/35, artukrak terk ü. 23/13.

üdü- ayırmak, ayırt etmek: *biligsiz biligdin öñi ü.-dünüz 7/66.*

ügüz nehir: *ü. ertgeli ugradıñ işiñ bütmez 35/28, taloy ü.+deki balıklar 7/185, buyanlıg taloy ü.+üg akıtıp 7/407.*

ükli- çoğalmak: *yarlıkançuçı köñülleri ü.-yü 7/346, yala yañaru ü.-yür 35/56.*

ükli- çoğaltmak, artırmak, büyötmek: *rama ögrünçüg ü.-deçi 10/93, asdaçı ü.-deçi ögi anası 15/24, asdım ü.-dim kılınçımın montaglar üze 18/18, köpirtü yaşırtu ü.-ü udaçı 10/37.*

üküş çok, pek, pek çok: *ü. ... 6/18, ü. telim tınlıg boltı erti 7/44, ü. telim nizvanılar 7/70, telim ü. tınlıglar 7/370, añsız ü. uluşıarta tolu közünür 9/16, sansız ü. kalp üd üze ür kiç serilür 9/30, ülgüsüz ü. yat yağuların 10/252, ü. kara ayıg yollug urugug saçar 12/2, ü. tınlıg yertinçüler antın belgürer 12/37, erte ü. kalp üd üze sergürü tutalım 13/32, korum ü. asıglarıg kolur-sen bergegi 13/69, çatisimari bolgalı up kën ü. ajunta 13/90, telim ü. tınlıglarıñ tili sanınça 13/95, ayı ü. at belgüler üze adıru sözlemiş 13/141, ü. elig tutug üze bekürü baglalıp 13/150, badıl ü. etöz til köñülümün 14/10, kopı arıg münegüsüz yeg ü. tep 15/2, ü. az ma sav söz yolu üzülmedin 15/75, ü. alku bügülüg küçüg ötgüreyin 16/40, ü. ayıg kılınç kılım ajun ajunta 18/22, ü. telim yazuklarımnın bilinür-men 18/40, ü. telim vajerlıg 20/141, edgü kılınçlıg iş ü. kıl 35/41, köñülün kögzün ökünmeki ü. 35/61, ü. ed tavar yunlagıl 35/72, ü. telim ögrünç köñül tutgıl 35/72, eki köñül birikdi ögrünçi ü. 35/94.*

üle- bölmek, dağıtmak: *adınlarka yumkı ü.-miş 22/15, adınlarka ü.-miş buyan küçinte 26/9.*

ülgü ölçü: *çak ü. sanı sekiz tümen tört miñ 10/153, ü. tej urup ayıglap tanıp olarta 18/21, uzatı idur yarukları öz yaş ü.+si 9/90.*

ülgüle- ölçmek, tartmak: *ü.-p neñ bulguluksuz edgü nom tapıp 16/38, kolulayu ü.-yü bulguluksuz 15/4.*

ülgülençsiz ölçülmez, ölçülemez, ölçülemeyen; karşılaştırılmaz: *edgün barmış ü. yaruklug öskinte 13/59, ü. yorıklarta öziim yoriyu 16/37, umugumuz ü. yorıklıgnıñ 16/59, yakın bakıp ü. yaruklugka 16/79, ü. yeg üstünki artuklarında 18/20.*

ülgüsüz ölçsüz, sayısız: *ü. sansız tınlıglarka 7/208, teñsiz ü. edgü adrukluğ 10/166, ü. üküş yat yağların 10/252, çıgsız ü. edgü nomlarluğ 10/284, birle yana üç üdteki ü. kalplarığ 13/99, olarnıñ içinte ü. 20/15, ü. kolti kalpdaki 20/82 bir teg ü. erürler 20/170, ü. yaşlıg yertinçüde üstün tuşıtıda 27/3.*

ülüglüg ölçülü, belirli: *ıduk erdini ü. kutluğ 10/70, çandanaşiri çından ü. 10/158, yaruk yaltrık kutluğ ü. 10/174, küsençig lénhua kutluğ ü. 10/196, tükel egsüksüz kutluğ ü. 10/267, oguluñ kisiñ ü. ol 35/105.*

ülüş parça, paylaşım; bölüm (kitap): *ü. teñinçe tuyunmışlarığ 10/52.*

ün ses: *ulug tolun ü.+i isigi toyı kuvragı 9/93, şatap şıparnıñ ü.+i 11/120, anıñ tikisinte nom ü.+i 20/146, ıduk nomlamış nom ü.+i 20/154, yertinçünün umuginıñ ü.+inte ünner 9/57, TWZ...LWK... eşidgülük ü.+ler 'KSY...L'R 16/7, bo ü.+lernıñ içinte 20/156, bir bir ü.+te uz takşutluğ taloylar üntürüp 13/11.*

ün- çıkmak, ortaya çıkmak, yükselmek, kaynaklanmak: *kuduluşu akılışu yaruklar ü.-ner 9/20, yertinçünün umuginıñ üninte ü.-er 9/57, yaltrıyu ü.-er yarukın 20/99, akılıp ü.-er süzülüp 20/139, uzatı yaruklar ü.-erin 20/4, birgerü yaltrıyu ü.-erler 20/44, ünüşi ü.-meyük ujik akşar 11/13, ünlüg adkagdın ü.-miş ertmiş 10/104, akıgsız uguşdın adrılıp ü.-miş 10/256, esringü yaruklar ü.-mişin 20/12, esringü yaruklar ü.-mişin 20/182, kün küniñe ü.-ti 7/343, tag yerinte tag ü.-ti señir boltı 35/35, toprak üze toprak ü.-ti ediz boltı 35/35, yağız yer tiki ü.-ti 35/66, kışığ orontakılar barça ü.-tiler 7/212, evdin barkdın ü.-tiler 7/354, odgurak tegingü kılınçım ü.-üp 10/293, yürün bulıt ü.-üp yağmur yağdı 35/4, burunıta [burnıta] boz bulıt ü.-ür tøyür 5/23.*

ünlüg sesli, sese sahip: *ü. adkagdın ünmiş ertmiş 10/104, amrançig ü. kuşların 20/145, kükürt ü.+ke yükünür-men 10/39.*

ün-te- seslenmek, çağırarak: *ü.-deçi til agız tapgay 35/77.*

üntür- çıkarmak, ortaya çıkarmak, ortaya koymak: *ü.-gey vaçrapanlar közin 11/16, ü.-gil meni maytri 17/12, al altag uzanmaklarıg ü.-üp 7/318, bir bir ün-te uz takşutlug taloylar ü.-üp 13/11, törü bitigin agızımdın tükel ü.-türüp 16/8, ölüür tugar bo sansartın ü.-ür ozgurur 13/131.*

ününçsüz geçilmez: *topulup ü. berk yigi arıgıg 10/57.*

ünüş çıkış: *ü. yolça bargu evriş üzdümüüz kesdimiz 13/152, ü. yorık edgü adruk içinte turup 16/39, ü. nomnuş küçinte 17/11, ü.+i ünmeyük ujik akşar 11/13, çandik çalpak evig têtıp ü.+üg tileyü 13/91.*

ünür delik, mağara: *... ü.+inteki yek onjinlar 7/186.*

ür uzun süre, zaman, müddet: *sansız üküş kalp üd üze ü. kēç serilür 9/30, birer burhan edgülerin ü. üdüün ögelim 13/12, uzun üdüün tapıg kılgu uzatı ü. kişegü 13/115, ürgüt nomlap ü. turzun tēp ötüğçi bolzunlar 13/192.*

ür- (1) havlamak: *ıt karı bolsar yatıp ü.-ür 34/6.*

ürgüt daima, sürekli, sonsuza kadar: *ü. tutçı köni kērtü nomladaçı 9/106, ü. tutçı ters körümüg öritmek başlaglıg 13/139, ü. nomlap ür turzun tēp ötüğçi bolzunlar 13/192, ü. yorıp yēg yorıkda erinmeksiz 14/27.*

ürlüg ebedi, uzun: *bo ... ü. bulturtuñuz 7/120, nitya töz ü. nayratma mensiz 10/100.*

ürlüglüg ebedilik, uzunluk: *ü. meñike tegürgeli 10/53.*

ürlügsüz geçici, fâni: *ü. nomlarıg бүkünüp 7/365, tugmak öçmek törlüg ol ü. têtir 9/35, ü. sansarka korkınç öritip 10/50, odgurak ü. emgek tēp 20/148, ü.+in bilip alku nomlarınıñ 25/9.*

ürt- örtmek, gizlemek, saklamak: *ü.-mez kizlemez yaşuramaz baturmaz-men 18/42.*

ürtüg örtü: *ü. bag başlap nizvanilig şimnu 10/249.*

ürtüglüg örtülü: *ü. kalınçı tarıkar 20/83.*

ürüg daima, sürekli, uzun müddet: *ü. amrılmış vimala kirsiz 10/110, tunguluk oronta ü. +in 7/225.*

üstel- çoğalmak, artmak: *alku üdlerte kutları buyanları asılıp ü.-ip 24/4, alku üdte buyanları asılıp ü.-ip 26/14, asılmış ü.-miş küçlügin 22/21, ü.-zün teñridem küçleri 7/424.*

üsteñ mükemmel, fevkalade: *ü. yalañuz erser yime tañ adınçig 15/35.*

üstün üstte, yukarıda: *ülgüsüz yaşlıg yertinçüde ü. tuşıtta 27/3.*

üstünki yukarıdaki, üstün, en üstün: *yég ü. orlar turgurtuñuz 7/156, ü. yég oronta tuggalı 7/367, yég ü. teñrimiz siziñe 7/414, ü. altınki teñrilerniñ 7/422, yég ü. paramitda ulatı nomlar 9/60, alkınmaksız yég ü. tapıglar éltinü 13/13, yég ü. nomlug tilgen evirtgü küsüşin 13/27, yég ü. ol köñülüg éltinür-men 14/20, ü. teg yég adruk küsüş öritip 16/46, ülgülençsiz yég ü. artuklarında 18/20, ü. ol kalınçlarımın ökünür-men 18/39, yég ü. burhanıg 20/90, ü. altınki tapladı 35/89.*

üstürti yukarı: *ü. kodı énmese 7/42.*

üt öğüt: *şasın ü. erig edgü nomlarlıg 10/10, uz ütlemiş ü. erigin unıtıp saltımız 13/134, ayturulmuş ü. erigig adırtlıg oñarıp 13/167, öz ü. +ünüz bertiñiz 7/207.*

ütkeye küçücük delik: *ü. +de kök kalıkıg kēñ booş sıgurur 12/45.*

ütle- öğüt vermek, teselli etmek, teskin etmek: *uz ü.-miş üt erigin unıtıp saltımız 13/134, uz yaraşı ü.-yüri kop erişleri 9/94.*

üz kin, nefret: *ü. +de buzda ulatı üküş telim nizvanilar 7/69.*

üz- koparmak, ayırmak, parçalamak: *ünüş yolça bargu evriş ü.-dümüz kesdimiz* 13/152, *yalıñ kılıç tutup ok ü.-gelir* 35/110, *tözi ü.-medin bışrunğu-ol* 20/52, *tutu yégü aşın ü.-üp emgekde çomup* 9/76, *amrak isig özin ü.-üp ölümke sokmış* 18/3.

üze ile, ve, dolayısıyla; üzerine, üzerinde, hakkında, üstüne, üst: *töş ü. olurup tültürür tēyür* 5/15, *amvardışnıg ot ü.* 7/59, *övke nizvani ü. kuturup* 7/61, ... *ü.* 7/89, *altı kaçığ ü. azmışlarka* 7/125, *ulug yarlıkançuçı köñülüñ ü.* 7/201, ... *köñülüñüz ü.* 7/209, *eşsiz ıduk tiliniz ü.* 7/221, *kararığ nizvanıları ü.* 7/234, *ulug yarlıkançuçı köñül ü.* 7/309, *korkınçığ sansartın ozgu ö.* 7/363, ... *YK uv ü. udiyu ...* 7/395, *sekiz türlüğ yeller ü. tepremedin* 8/21, *buyan küsiüş ü. koşmış takşut başladı* 9/8, *adınlarınñ asıgı üçün küü kelig ü.* 9/10, *sansız üküş kalp öd ü. ür kēç serilür* 9/30, *ol tudıgız tolun bilge bilgı ü.* 9/55, *atlar ü. öñi öñi yertinçülerte* 9/68, *arığ tērin kuvrag ü. ağırladılar* 9/72, *turıtmaksız köñül ü. alku üdler* 9/79, *yüz miñ sansız kalp üd ü. ögüp ertgüsüz* 9/100, *yürekimde içdin barmış kērtgünçüm ü.* 9/102, *ögin ulug tuyunmuş-men bolmakım ü.* 9/107, *yat ü. artançsız yanınçsız tözlüg* 10/16, *ötgürü bilgeli umamak ü.* 10/49, *tuyunmak tözlüg yalını ü.* 10/58, *irig kadir yavlak içgekler ü.* 10/66, *rahu ö. apıtılmaksız* 10/90, *tañsuk ed tavarlar ü.* 10/112, *çaritlar ü. basıtılmaklıg* 10/154, *buşıda ulatı yorıklar ü.* 10/178, *sunmış éligi ü. tartıp taşgarıp* 10/227, *ıraq tezgürü kaçurmak ü.* 10/235, *manuçaprıdı küü kelig ü.* 10/240, *mayaçal yélvi toor al altag ü.* 10/244, *adruk adruk etözleri ü.* 10/257, *köñül tölüki küü kelig ü.* 10/276, *ugan arji ü. uz nomlatılmış* 10/291, *çama ton ü. yodgu-ol* 11/108, *tuysar montag sansartakı bag ü. bolmaz* 12/35, *yaratıngu yanı ü. yükünmek kılalım* 13/8, *yintem süzük köñül ü. ötügçi bulalım* 13/28, *erte üküş kalp üd ü. sergürü turalım* 13/32, *ēñ başdınkı tugum ü. lēnhuada tugalım* 13/57, *tolp tınlıgıñ asıgın bütürür küç ü.* 13/63, *uzun ıraq kalp ü. ol yolça baralım* 13/88, *körşi yorık samadilg küç küsünler ü.* 13/107, *kınıg ü. tolptı tözün küçin bütgerelim* 13/112, *övke ü. örletilip ööçeyü kekleyü* 13/138, *ayı üküş at belgüler ü. adru sözlemiş* 13/141, *üküş élig tutug ü. bekürü baglalıp* 13/150, *aryasañ ü. yaratılmış takşutın sözleyü* 13/171, *yana yélvi barıgılıg kutrulmak küç ü.* 13/179, *bodlar ü. alku üdte burhanlarka* 14/7, *bulıtlayu tapıg ü. tapınurmen* 14/8, *tutçı istim bodilg yég yorık ü.* 14/23, *adınlarka kergek bolgay sakınç ü.* 14/30, *kkirsiz arığ köñül ü. bir keykeye* 15/18, *kamagda yég arığ süzük*

bolmak ü. 15/28, alkuda yæg adruk ü. kükülür-siz 15/33, önler körkler atlar ü. seçilür tēp 15/36, kaltı neteg kün tejriniñ çoğı ü. 15/38, monçakaya ömek ü. kutrulurlar 15/56, monçulayu teg yılayu savlar ü. 15/78, montag yañlıg ujik akşar padak ü. 15/79, birle tugmuş buyan ü. bo tınlıglar 15/83, bilge bilig paramitlig keçig ü. 15/84, ayaguluk nagarçuni bahşi ü. 15/87, ayaguluk tolpu tözün yolu ü. 16/23, uluş kogi sanınça kalp üdler ü. 16/71, pudgil arıg nomlug tilgen evirmek ü. 16/95, tört şloklug nom ü. 17/1, üç agu ü. bulganmış 17/9, asıgsız butadı üd kün keçürmekim ü. 18/16, ayıg kılınçlıg ağır yük yüdmekim ü. 18/17, asdım üklitdim kılınçımın montaglar ü. 18/18, kün ü. men üç erdinilerke 26/3, ig agrıg ü. bastıkmak tıltagı ... 26/19, suv ü. yumuş kerek 33/10, yel ü. yel tikilep yeltirti eviñde 35/12, kün tejrı kölünti çerigiñ ü. 35/31, ay tejrı batdı kutuñ ü. 35/31, toprak ü. toprak ünti ediz boltı 35/35, kaltı kum ü. kudu tartıp işi küdügi bütmeyük teg 35/40, ton ü. ton kedilti sañ 35/102, yaşuruku işi ü. kapıgıñ üñürser ...WR 35/146, adın kişi tişi ü. etözün tegre körser 35/147.

üzel- eziyet görmek: *özi sakınç sakınmadın ü.-ip adkanıp 13/151.*

üzeleyü üstün, yüce: *ü. kılmaz-men töleç ... 18/50.*

üzeliksiz daha üstü olmayan, en üst, en üstün, ulaşılmaz: *ozup ü. yolta ornanıp turup 9/50, ü. çın kértü nom tözin 10/48, ü. erke yükünür-men 10/255, ü. yæg nirvannıñ kapıgın açar 12/4, anutara ü. tapıgıg turalım 13/16, öz bahşımız ögin tuymuş ü. erniñ 13/33, öritip yæg ü. bodiçitig 14/25, alku kamag ü. burhanlarnıñ 15/22, ü. burhanlarnıñ yarlıgı erür 15/37, ü. erenler yolın bulgalı 16/47, ü. burhanlarnıñ edgülerinte 18/19, ü. nom boşgunmış öz bahşılarnıñ 27/2.*

üzlünçü son, bitiş, kesiliş/kopuş noktası: *ü. tüpde içikmedük 10/107, ölümlüg şimnu ü. tüplüg 10/251, ü.+de burhan kutın bulzunlar 25/10, bulturayın nirvanig eñ ü.+sinte 25/14.*

üzüksüz kesiksiz, sürekli, kesintisiz, daima, durmadan, aralıksız: *tutçı ü. monı teg 7/53, uzatı ü. monı teg 7/213, ü. turkaru katıgılanmakda 10/54, ü. ol buyanlarımın evirür-men 16/48, tutçı öger-men ü. 17/2, ü. montag sakınsar20/81, ü. nomlug aşıg aşayı 25/8.*

üzül- kesilmek, bitmek, sona ermek, kopmak: *yürek bagır ü.-gü emgek teginür tınlıgnıñ 13/127, agduk bolup isig özüüm ü.-gü tuşda 16/49, üküş az ma sav söz yolu ü.-medin 15/75, ü.-mek körümdin öñi kêtmiş 10/106.*

üzüt ruh: *ü. anta körür tøyür 6/19, üç ü. ökleşür 35/21, tanmış ü.+ler taşıkır tøyür 5/16, tanmış ü.+lerig tutupanın 6/12, tanmış ü.+üg tutupan 6/7, ü.+ümüzni boşuñ 2/7.*

vaçiraduvaça < Skr. *vajradhvaja*, bir dizi Tathāgata adı: *alp samantabadira v. 9/69.*

vaçirapani < Skr. *vajrapāñi*, bir Bodhisattva'nın adı: *üntürgey v.+lar közin 11/16.*

vahşik < Soğd. *w'xšyk*, ruh, iyi ruh: *arka kamağ kut v. 22/18, v.+lar kutlar turzun 11/26, öñi öñi kut v.+larnıñ 7/423.*

vajir < Skr. *vajra*, sağlamlığı, yıkılmazlığı, sertliği çağrıştıran elmas: *bilegüsüz yiti v. tøyür 3/5, bilegüsüz yiti v. tøyür 3/6, ançulayu ok suryagarbi v. yalınlig 9/67, yavalmaz tepremez yañı arıg v. 10/18, dardavaçıra bek katıg v. 10/212, v. teg katıg tözin 11/10, v.+ta ötvi biligligim tözünüm yarukum 3/7, v.+ta ötvi biligligim bilgem yañam 3/8.*

vajirılg < Skr. *vajra* + Uyg. *+lıg*, elmas işlemeli: *üküş telim v. 20/141.*

vandami < Skr. *vandana*, saygı, ibadet, baş eğmek: *v. yükünmek kim kılmasar 11/31.*

varkşi < Skr. *vrkşa*, bir ağaç: *v. arjiça sorzun 11/32.*

varskandi bir kahraman: *v. toña kurzun 11/28.*

vasave << Skr. *vasava*, eski bir Buddha'nın adı: *v. teñriniñ kirişlig yasın 11/27.*

vasundaré < Skr. *vasuñdhara*, yeryüzü Tanrısı veya Tanrıçası: *v. alkış urzın 11/30.*

vaydihi düşünce, yansıma: *anası v. hatunta* 19/6.

vayduri < Skr. *vaidūrya*, zümrüt: *v. erdinin étilmiş karşıda* 11/25.

vaydurilg < Skr. *vaidūrya* + Uyg. *+lig*, yeşil, zümrütlü, zümrüt ile süslenmiş: *ötv* v. *yagız yér* 20/31.

vayniki < Skr. *vaineyika*, eğitilecek olan: *kutgarguluk v.+lar yaragı éyin* 9/21, *köp v.+lar kuşalamulin* 10/36.

vaynikilg < Skr. *vaineyika* + Uyg. *+lig*, eğitilmiş: *öñi öñi v. toy kuvragda* 15/34.

vayram << Skr. *vairambha*, evreni yerle bir edecek olan son ve büyük rüzgar: *v. yèl teg tavrak kelip* 11/29.

viçitiramal < Skr. *vicitramāla?*, bir Buddha'nın adı: *vinayda ulatı v.+larnıñ* 11/9.

vidiş < Part. *'βdys, abdēs*, öğretim, tâlim: *vyakiyan kılı v. alsar-sen* 11/11.

vignivinayiki < Skr. *vighna-vināyaka*, özel isim: *v.+lar örletserler* 11/15.

vihar < Soğd. *brg'r* < Skr. *vihārah*, *Caynist* ve *Buddhist* keşişlerin karşılaşp kaldıkları, sonradan tapınak olarak kullanılan yerler; tapınak, manastır: *tüü türlüg v. señrem stupka kodmuş* 18/5.

vikirantagamini < Skr. *vikrāntagāmin*, bir Buddha'nın adı: *agınçsız kınığlıg v. 10/262.*

vimala < Skr. *vimala*, kirsiz:örüg amrılmış *v. kirsiz* 10/110.

vinay < Skr. *vinaya*, Budhist dogmasının üç büyük bölümünden biri: *v.+da ulatı viçitiramallarnıñ* 11/9.

vinçura sözü öğüt ve nasihat olarak dinlenecek biri: *v.+nıñ sözün* 11/12.

vişayan < Skr. *vişayanā*, özel isim: *şamat v. êkidin sınar* 10/8.

vişay < Skr. *vişaya*, duyuşal nesne, duyuşal dünya: *köñül v. êkigüniñ tözin sakın* 12/19, *utmuşlarnıñ v.+ı budaavatansaka* 13/1.

vişaylıg < Skr. *vişaya* + Uyg. + *lıg*, duyuşal nesneli, duyuşal dünyalı: *adkaglıg v. meñiler* 7/317.

vyakiyan < Skr. *vyākhyāna*, açıklama: *v. kılı vidiş alsar-sen* 11/11.

vyakrit << Skr. *vyākṛta*, tahmin, açıklama: *ezüksüz çın v. alkışığ alalım* 13/60.

y h harfi: *y ujikniñ yarağı kelti* 11/49.

ya (1) yay: *y. kurup ok atgalır* 35/110, *vasave teñriniñ kirişlig y.+sın* 11/27.

ya (2) ünlem, seslenme, ey, ya: *bilig bilij y. begim* 31/1.

yad- yaymak, sermek, açıklamak, tanıtmak: *muna amtı aça y.-a ayıglarımın* 18/29, *tolpdın sınar küü keligliğ küçümin y.-ıp* 16/63.

yadıl- yayılmak, dağılmak, genişlemek; açıklanmak: *yança iyinteçi tęp y.-muş atlıg* 10/21, *yatda özde bir teg yapa y.-miş* 10/168, *tözüde y.-miş yaruk yaltrıklıg* 10/265, *çıpıkı butıkı yapa y.-miş* 10/285, *atıñ küñ y.-tı yıp yıpar teg* 35/100, *bulut teg tüzüde y.-u* 20/192, *kum sanınça yértinçüler sayu y.-ur* 9/24.

yadın- göstermek, ortaya koymak, yaymak: *özüm amtı açınur-men y.-ur+men* 18/41.

yadyadatı < Skr. *yajñadatta*, fedakarlıkla elde edilmiş: *başın yittürünmiş y. teg* 10/148.

yag- yağmak: *yürün bulut ünüp yagmur y.-dı* 35/4, *yagmur y.-sa kapuñ bolzun yapıngu kergek* 34/14.

yağı düşman: y. yavlak altayur 35/30, kédirti tepremiş küçlüg y. kètdi 35/86, yat kişilertin y. bar ıçangıl 35/144, igid sakınçlıg yat y.+larıg 10/234, altı kaçığıg y.+larım 17/13, ülgüsüz üküş yat y.+ların 10/252, tegirmileyüki y.+η telim boltı 35/44, yavlak şimnulug y.+sın utup 10/20.

yağılg düşmanı olan: kılmuş işiñ y. sözlemiş savıñ tütüşlüg 35/29.

yağısız düşmansız, yağsız: boş köñülin y.+ın burhan bolup 16/94.

yağıt- yağdırmak: küsençig nomlug yagmur y.-ıp 10/35, yagmurlar mu ol y.-ur 28/10, köp mü yagmur ol y.-ur 28/14.

yağız kara, esmer, yağız: ötvi vaydurılıg y. yèr 20/31, altın y. yèr yèrinte 20/165, y. yèr yüzi yaşartı körkledi 35/3, y. yèr tiki ünti 35/66, ayazka y.+ka tayaklıg 22/17.

yagmur yağmur: küsençig nomlug y. yagıtıp 10/35, alku üdte yèl y. ödinçe bolup 24/10, kar mu y. ol yagurur 28/6, köp mü y. ol yagıtur 28/14, y. yagsa kapuñ bolzun yapıngu kergek 34/14, yürüñ bulıt ünüp y. yagdı 35/4, y.+lar mu ol yagıtur 28/10.

yaguk yakın: y.+daki iş bütüti edgü 35/96.

yagur- yağdırmak: alkuka mu kar y.-ur 28/2, kar mu yagmur ol y.-ur 28/6.

yak < =Far. yakkha, Skr. yakṣa, şeytan: todunçsuz y.+larıg tutulturtuñuz 7/162.

yak- uygulamak: kılmuş kılınç sızgımaz y.-maz 35/57.

yakın yakın: edgü nirvanka y. èltdiñiz 7/116, közi yaruk iduklarka bargıl y. 12/18, kènetmedin ogadmadın kèn y. barzunlar 13/184, y. bakıp ülgülençsiz yaruklugka 16/79, yavuz kişi y. kelse apıngu kergek 34/14, yat kişiler köñüli (köñli) saña y. 35/127.

yakış- yaklaşmak: *y.-ıpan adrılmalım 4/18.*

yaktur- yaktırmak: *ayayu bo nomug y.-miş 22/38, ayayu yüz on küün y.-up 22/14, ayayu bo nomug y.-up 23/16, agzanıp miñ küün tükel y.-up 26/8.*

yala suçlama, kara çalma, iftira, itham, kovlama: *y. yañaru üklyür 35/56.*

yalañuk insan: *kat kat teñri yerlerinde y. ara 9/85, teñri y. erkliglerinde 10/162, narasña iduk y. arslanı 10/189, manuşa y. başdıñlıglarınıñ 10/242, y. tétme yapa tınlıg 11/55, tek ol yekler kumbandı y. tilinçe 13/94, yapa kamag üç üdteki y. arslanın 13/177, y.+lar ara ... 7/46, y.+lar arslanıña yumkaka kalısız 13/6, êkirçgü köñüllüg y.+larka 7/307, y.+larınıñ oğlanıña 7/329, ... erti y.+nuñ 7/334, y.+nuñ teñriniñ yalañuz bahşısı 10/22.*

yalañuz yalnız, sadece: *yalañuknuñ teñriniñ y. bahşısı 10/22, y. bir kşan ödte yapıtu tüz körüp 13/178, kamagunuñ y. ögi siz erür-siz 15/27, üstey y. erser yime tañ adınçığ 15/35, kutrulmaknuñ y. yolu siz bolmakdın 15/66, sere y.+ın nom meñisin teginçülük ol 8/23.*

yalın alev, yalım, parıltı, ateş: *öñdürti tepremiş ot y. oçdı 35/86, tuyunmak tözlüg y.+ı üze 10/58.*

yalıñ çıplak, yalın: *y. kılıç tutup ok üzgelir 35/110.*

yalına- ışık saçmak, parlamak, parıldamak: *y.-yu turur tamudın ozdılar 7/348.*

yalınlıg alevli, yanan, parıltılı, parlak: *ançulayu ok suryagarbi vajir y. 9/67, y. çoğlugka yükünür-men 10/23, eñinçig iduk erdini y. 10/30, teñgerçülüksüz çoğlug y. 10/164, tözgerçülüksüz çoğlug y. 10/269.*

yalkık- usanmak: *yügürü kaça bês yollarta yük yüde y.-ıp 13/126.*

yaltır- ışıldamak: *amrılıp kararmadın y.-sar 20/64, ay teñri artukrak y.-tı 35/125.*

yaltrı- ışıldamak: *inçip taşdın y.-p 20/61, yaruk biligleri y.-yu 7/345, birgerü y.-yu üneler 20/44, seviglig önlüğün y.-yu 20/47, y.-yu üneler yarukın 20/99, y.-yu kök kalıkda 20/177, y.-yur erdinin etiglig 20/116.*

yaltrık parlak: *yaruk y. kutlug ülüglüg 10/174.*

yaltrıklıg parıltılı, parlak, ışıklı: *padma çiyuda lénhua y. 10/203, tözüde yadılmış yaruk y. 10/265, altun yaruk y. sudurka tayanıp 13/154.*

yaltrıt- parlatmak, aydınlatmak: *ulug tuyunmuş yorıkıg y.-gu üçün 13/87, y.-guluk amtı maña 11/50, oñ tegzinçlig y.-ur tutruk tégme 9/53.*

yalvar- yalvarmak: *teñri yaruk küçlüg bilgeke y.-ar+biz 2/1, intki yarag kılıngu üçün énilü y.-u 13/146.*

yam << Skr *yāma*, bir zaman birimi: *y. ed bolsar ma taña 11/54.*

yama raça bir Buddha adı: *y. körkin buzdaçı erür 12/43.*

yaman kötü, fena: *y. sakınsañ eşiñke 30/7.*

yan yan, yan taraf: *şatu y.+ı teg utru tuşlar 10/9, biligsizniñ y.+ınga 31/7, şabilig alsun y.+ka 11/148, manisız ugrı y.+ta 11/156.*

yana yine, tekrar, yeniden: *birle y. adın alku uluşlar sayu 9/43, ekileyü y. kutadurtaçı 10/69, y. tugmaksız kılı öçürteçi 10/173, y. yayın kışkı buznu suv tęp tępürler 12/26, birle y. üç üdteki ülgüsüz kalplarığ 13/99, y. yelvi barıgılıg kutrulmak küç üze 13/179, basa y. az övkeler biligsizdin 14/11, kopdın sınar y. adın yol yokıntın 15/67, birle y. törçimeksiz itzün yokadzun 18/45, y. miñ kolti kün teñriler 20/49, y. lénhualıg oronnuñ 20/96, evrilip y. katnayu 20/122, y. sansız sakışsız 20/175, y. yime buyan küçinte 22/45, y. yime ... 'WÇY beg 22/56, y. yime men sılıg tégın ... 26/18.*

yanç- ezmek, yoğurmak: *y.-a iyinteçi tęp yadılmış atlıg ... 10/21.*

yanıg yanıt, karşılık: *yükünç ayag tapıg udug y. bulgusuz 9/98, anta basa utli y. işlemiş kergek ol 13/156, utli y. kılmiş bolur ulug er atanıp 13/164.*

yanınçsız değişmez: *y. ajunka tegdiler 7/304, yat üze artançsız y. tözlüg 10/16.*

yanturu tekrar, yine: *yerte kazguk bekürü tokıyn tésér-sen y. adalıg 35/122.*

yantur- döndürmek, çevirmek: *y.-tuñuz ayıg kılınçdın 7/331.*

yanturu tekrar, yine: *y y. batıp bo monta 20/72, akıp kelir sogık suv agtarılıp y. yorıdı 35/74.*

yañ < Çin. yang, model, görünüm, tarz, duruş: *y. kęp bėrmeklig yarukın ıdıp 10/171, anı üçün bahşilartın y. kęp boşug kol 12/56, kimler sizni y.+dakiça kolulasar 15/19, yaratingu y.+ı üze yükünmek kılalım 13/8, bodičitniñ algu y.+ın boşgurup bilgü erür 13/123, montag y.+ın kimler sizni kolulayu 15/54, kimler bo dyan y.+ınta 19/19.*

yaña fil: *mañgusın yañılsar matı agtulur maharañçdaki y. 11/80, vajirta ötvı biligligim bilgem y.+m 3/8.*

yañaru yeniden: *yala y. ükliyür 35/56.*

yañarınçsız yenilmez: *yavalturu udaçı y. işlig 10/17.*

yañı yeni: *yavalmaz tepremez y. arıg vajir 10/18, ay bir y. ağır ulug busat baçag 26/2, tegser-sen y. yılınıñ eki yėgirmınç ayıña 35/63, eski atıñ tegşilip y. boltuñ 35/84, küsgü yılın tokuzunç aynıñ on y.+da 12/60.*

yañıl- yanılmak, şaşırarak: *y.-madukda köñülni ök burhan tıyürler 12/28, y.-mak tözlüg karañguların 10/172, atyantık bolup y.-mışlarıg 10/82, barguluk orton yol y.-mışlarnıñ 10/149, mañgusın y.-sar matı agtalur 11/79, kişi y.-sar iş bütmez 35/26, işin küdügin y.-sar tütüş bolur 35/135, 12/27.*

yañırtı tekrar: *yértinçünüy yulaları y. tamtulmuş 13/25.*

yañku yankı: *on kat kas oyun y.+sı eşidilür yorisar 35/70, yel éyin eşidilür küzki ıgaç y.+sı 35/93.*

yañkur- ses çıkarmak: *tümen ban yerte y.-ar süzük suv tikisi 35/93.*

yañlıg gibi, bu biçimde: *bir teg y. burhan bolmuş körki közünür 9/44, yelvi y. ulalışur piratıyasanbutpad 9/59, ol ok y. ontın sınar tınlıglar uguşı 13/77, buluş yıñak sayu ol ok bir y. 13/102, montag y. ujik akşar padak üze 15/79, birgerü(?) yumka bo y. taplayur-men 16/5, montag y. kamag türlüg yazuklarımın 18/28, uulsuz tüpsüz yıñak sayu bo ok y. 21/3.*

yañşa- gevezelik etmek: *oñartguka köp y.-dım tözünüm saña 12/53, köp y.-maklıg bodugın kök kalığı 12/62.*

yap- yapmak: *yatda özde bir teg y.-a yadılmış 10/168, çıpıkı butıkı y.-a yadılmış 10/285, tuyu y.-a üç üdteki ol kamag utmuşlar 13/117.*

yapa bütün, bütünüyle, büsbütün: *yalañuk tétme y. tınlıg 11/55, y. yértinçüg bir yintem éder tuymayur 12/41, y. kat kat erklig toori alkınçsız körüglüg 13/7, y. kamag üç üdteki yalañuk arslanın 13/177, y. çambudivip uluşda 20/118.*

yapın- örtünmek: *yagmur yagsa kapuñ bolzun y.-gu kergek 34/14.*

yapırgak yaprak: *ulunın y. huaların 20/2, esriñü y. tüşlerin 20/121, y.+larınuñ étigin 20/97.*

yapşın- yapışmak, bağlanmak: *tutyaklanguluk y.-guluk öz tözi yok tep 9/36, y.-u asılı ermişin 20/178.*

yapşur- yapıştırmak: *y.-miş ilinmiş adkagdın 7/332.*

yar tükürük: *sudmuş y.+ça tétidiz 7/229.*

yara- yararlılık göstermek, yakışanı yapmak: *kamagnuñ kaniña y.* 11/20.

yarag fayda, yarar, kar, çıkar: *intki y. kilingu üçün énilü yalvaru* 13/146, *kutgarguluk vaynikilar y.+ı éyin* 9/21, *kadgulugnuñ emgekligniñ y.+ı éyin* 9/83, *y ujiknuñ y.+ı kelti* 11/49.

yaraglıg faydalı, yararlı, karlı, çıkarlı: *kakka y. katın tileser* 11/43, *saña y. yölek* 11/92, *éşidgeli erte y.* 20/153, *kop işiñ y.* 35/106.

yaragsız faydasız, yararsız, karsız, çıkarsız: *yayıtu ayıglıgka y. eşidilser* 11/51.

yaraş- yakışmak, yaraşmak, uymak: *y.-ıp kakıña yarsımasar* 11/53.

yaraşı yakışacak şekilde: *y. körk körkitip* 7/330, ... *y. 7/385, köñül y. aglak oronta* 8/26, *uz y. ötleýüri kop erişleri* 9/94, *taplagka y. nom nomlamakdın* 10/114, *etözleriñe y.* 20/9, *y. oyun bölükler* 20/176.

yarat- yaratmak, hazırlamak, süslemek: *bilge biligde y.-7/67, ögdi yükünç y.-galı kim titingey* 15/77.

yaratıl- yaratılmak, hazırlanmak: *aryasañ üze y.-miş takşutın sözleyü* 13/171, *aryabaşça y.-miş nırvı kalpa* 15/88.

yaratın- yaratılmak, hazırlanmak, süslenmek: *y.-gu yañı üze yükünmek kılalım* 13/8, *y.-gu işlerinte yarp yaratınzunlar* 13/180, *y.-guluk edgü nomlarta* 10/170, *kolulamakda y.-ıñlar* 20/160, *kolulamakda y.-ıñlar* 20/219, *kolulamakda y.-ıñlar* 20/232, *edgü kılınç y.-makın egsüme* 35/143, *yintem ayıgda y.-taçılarıg tıdtıñız* 7/155, *topça kamağ al altağda uz y.-ur* 9/80, *yaratıngu işlerinte yarp y.-zunlar* 13/180.

yarım yarım, yarı: *tolu y. ay sayu belgüni bilip* 9/77.

yarış- yarışmak: *y.-u küç bérzün saña* 11/56.

yarlıg emir, buyruk, ferman: *üzeliksiz burhanlarını y.+ı erür 15/37, erklig kannı y.+ı arkulayu turur evinde 35/19, siz yarlıkamış y.+ıg 7/339, tamgañ y.+ıñ yorıdı 35/7, beg bolgalı kılıntı y.+ıñ yorımaz 35/28, ugan arji y.+ıña udu éyin evrilser 13/163, bo y.+ıñızni eşidip 7/406.*

yarlıka- buyurmak, emretmek; ifa etmek, yerine getirmek, saygı gösteren yardımcı eylem: *esirkençsizin tileyü y.-dıñız 7/223, soyurkayu érinçkeyü y.-dıñız 7/231, ayu y.-dıñız olarka 7/404, siz y.-mıñ yarlıgı 7/339, yükünür-men kop köñülin alu y.-ñ 9/103, adırtlıg körkitü y.-p 19/9, adırtlıg siz y.-r+siz amrançığı 15/25, kamaglıg-siz anası-siz y.-r+siz 15/29, yaruk teñriler y.-zunın 4/16, ... bérü y.-zun 7/435, uka bilü meni körü y.-zunlar 18/34.*

yarlıkançuçı merhametli, bağışlayıcı, şefkatli: *ulug y. köñülüñ üze 7/201, ulug y. köñül üze 7/309, y. köñülleri üklyü 7/346, y. köñül öritip 10/169.*

yarman- tırmanmak: *y.-ayın tésér-sen yasıgak turur 35/36.*

yarp güçlü, sağlam, sarsılmaz, sabit: *şaşımsız y. kut küsüşlüg küçi barıntın 9/31, yavırılmaz artamaz y. katıg toñ şır 10/19, yaratıngu işlerinte y. yaratınzunlar 13/180, y. odgurak bo yorıkıg tavrak bütürür 16/80, y. tugar erser ol anta 20/74.*

yarsı- iğrenmek, tiksirmek: *yaraşıp kakaña y.-masar 11/53.*

yarşmalaş- yarışmak: *y. ... 7/48.*

yarı- parlamak: *kün teñri kaytsısı açıldı y.-dı 35/3, kişi birikip y.-dı 35/125, kün teñri kirti yer içinte y.-makı tıdıltı 35/17, y.-mıñ yarukı kamaglıg kişiğe közünti 35/125, y.-p yaşup katçıglarta boltaçı erip 12/40.*

yaruk parlak, parlaklık, ışıklı, aydınlatılmış: *teñri y. küçlüg bilgeke yalvarar-biz 2/1, kıv kolur-biz y. teñrilerke 2/8, y. teñriler yarlıkazın 4/16, y. biligleri yaltrıyu 7/345, bir uluşda yértinçünün y. yulası 9/41, y. yaltrıg kutlug ülüglüg 10/174, tüzüde yadılmış y. yaltrıklıg 10/265, tünerig sansarnıñ y. yulası 10/270, közi y.*

ıduklarka bargıl yakın 12/18, ötvi yétvi öçme y. top tolup erip 12/38, altun y. yaltrıklıg sudurka tayanıp 13/154, topulur y. ötvilig 20/23, y. kün teñri tilgeni 20/117, birök kün y.+ı atlıg ırk kelser 35/115, yarumış y.+ı kamağlıg kişike közünti 35/125, kün teñri y.+ın teg kögüzlügüm bilgem 3/9, kün teñri y.+ın teg kögüzlügüm bilgem 3/10, eñeyük nomlug y.+ın ıdıp 10/25, yañ kèp bèrmeklig y.+ın ıdıp 10/171, yaltrıyü üner y.+ın 20/99, kün av y.+ın tıda katıglanur 35/20, kuduluşu akılışu y.+lar üner 9/20, uzatı y.+lar ünelerin 20/4, esriñü y.+lar ünmişin 20/12, birinte miñer y.+lar 20/42, seçilip birer y.+lar 20/45, esriñü y.+lar ünmişin 20/182, uzatı ıdur y.+ları öz yaş ülgüsi 9/90, y.+ların birgerü ıdımış teg 20/50, ol y.+larta köp kalın 20/13, vajirta ötvi biligligim tözünüm y.+um 3/7.

yaruklug ışıklı, parıltılı: *y. yaşuklug 1/13, y. yaşuklug 1/18, tutçı y. çuvalapırabası 10/60, bilge biliglig aydaki y. 10/78, edgün barmış ülgülençsiz y. üskinte 13/59, tutçı y. étigler 20/190, raşmı y.+ka yükünür-men 10/95, yakın bakıp ülgülençsiz y.+ka 16/79.*

yarut- aydınlatmak, parlatmak, ışıtmak: *y.-daçıka yükünür-men 10/175, kün teñri teg y.-dı 7/344, y.-guluk işi ertürtükde 20/119, eñeyü yüz yoçan y.-ur 20/11.*

yasgaç düz: *könek y. başkartı 35/9.*

yasgak düz: *yarmanayın tésar-sen y. turur 35/36.*

yasımuk mercimek: *y.+ça bodi intın anta yok erip 12/42.*

yaş yaş, yaşam gücü: *sekiz on y. yaşamışın körkitmiş erür 9/26, uzatı ıdur yarukları öz y. ülgüsi 9/90, suv tamırı kurısar y. yavışgu kurıyur 35/43, y.+ı kiçig alganlarım 28/11, apam biziñ bo y.+ımız alkingu üd bolsar 13/49, kayguda mu y.+ın akıtur 28/8, açıyu mu y.+ların akıtur 28/4, y.+ların mu akıtur 28/12, köz y.+ların mu ol akıtur 28/16.*

yaşa- yaşamak: *adasız uzun y.-makda ulatı 22/33, adasızın uzun y.-makda ulatı 24/5, adasız uzun y.-makda ulatı 26/15, sekiz on yaş y.-mişin körkitmiş erür 9/26,*

sanı yüz miñ kolti nayut yıl ay y.-yur 9/28, adasız tudasızın tümen tümen y.-zun 25/2.

yaşar- yeşillenmek: *yagız yer yüzi y.-tı körkledi 35/3.*

yaşart- yeşertmek: *köpirtü y.-u üklitü udaçı 10/37.*

yaşın şimşek: *y. teñri nom kutı 2/3.*

yaşla- şimşek çakması: *yazkı bulut y.-p kükürep 28/9.*

yaşlg yaş, ıslak: *ülgüsüz y. yertinçüde üstün tuşıtıda 27/3, karı y. ol anam 28/7.*

yaşu- parlamak: *yarup y.-p katçıglarta boltaçı erip 12/40.*

yaşuklug ışıltılı: *yaruklug y. 1/13, yaruklug y. 1/18.*

yaşur- gizlemek, saklamak: *ürtmez kizlemez y.-maz baturmaz-men 18/42.*

yaşuruk gizli: *y.+ı işi üze kapıgıñ ünürser ... WR 35/146.*

yat yabancı: *y. üze artançsız yanınçsız tözlüg 10/16, igid sakınçlıg y. yağılarıg 10/234, ülgüsüz üküş y. yağıların 10/252, kişi küçi korasar y. kişike basıtur 35/43, y. kişiler köñüli (köñli) saña yakın 35/127, y. kişilertin yağı bar içangıl 35/144, y.+da özde bir teg yapa yadılmış 10/168, özüg y. adırtmadın 7/205, özni ögüp y.+nu irip ölmigü azlanu 13/137.*

yat- yatmak: *kanımlıg bolup kaygusuz y.-gıl 11/23, r ujik arkura y.-ıp 11/111, it karı bolsar y.-ıp ürür 34/6.*

yatgur- yatırmak: *kasıgda tutmuşnu karınta y.-miş 11/45.*

yatvı boyuna: *y.+sınça tikvisinçe on sınar üç üdki 13/5.*

yava tohum: *y. erdinilig samırın 20/98.*

yaval- evcilleştirilmek, sakinleşmek, uysal olmak: *y.-maz tepremez yanı arıg vajir 10/18.*

yavaltur- uysallaştırmak, sakinleştirmek, teskin etmek: *kadır yavlak tınlıglarıg y.-gu için 9/81, örletdürmedin utmuş y.-miş 10/253, y.-u udaçı yanğarınçsız işlig 10/17.*

yavaş yavaş, sakin: *y. +ım birle yakışıpın adrılmalım 4/17.*

yaviş- yaklaşmak: *enç turmak y.-ur 35/147.*

yavişgu filiz, yaprak: *suv tamırı kurısar yaş y. kuryur 35/43.*

yavız kötü, bozuk: *y. işdin apamu ... evrilür 16/78, aç kız başlap üç türlüg y. adalar 25/3, ig tapa körser-sen törü y. 35/72.*

yavlak kötü, fena; kötülük, düşmanlık: *üç y. yolka ... 7/43, üç y. yolka korkınçın 7/366, kéninte üç y. volta ... 7/378, kadır y. tınlıglarıg yavalturgu için 9/81, y. şimnulug yağısın utup 10/20, irig kadır y. içgekler üze 10/66, y. yolnuñ emgekintin ...lur 16/77, yağı y. altayur 35/30.*

yavrı zayıf: *toruk y. bramannıñ körkin körkitip 9/75.*

yavrı- zayıflamak: *y.-maz artamaz yarp katıg toñ şır 10/19.*

yavuz kötü, bozuk: *y. kişi yakın kelse apıngu kergek 34/14.*

yay yaz: *yene y.+ın kışkı buznu suv tıp tıyürler 12/26, y.+kı suvnu kışkı üdte buz tıyürler 12/25.*

yayıt- dağıtmak, yaymak: *y.-u ayıglıgka yaragsız eşidilser 11/51.*

yaz bahar: *y. +kı bulut yaşlap kükürep 28/9.*

yaz- sapmak, yanılmak: *y.-ar erki sen kaña 11/52, öñi öñi tsoy érinçü yazuklar y.-dımız 13/140, öglüg kişi istim tutçı y.-maksız baçar 12/3.*

yazı ova, düz yer: *tagda öz yok say y. +da bel yok 34/8.*

yazınçsız kötülüksüz, günahsız, temiz: *y. +ın ermek çahşapıtıg küzetü 7/347.*

yazuk günah: *öñi öñi tsoy érinçü y.+lar yazdımız 13/140, kintsü münlüg y.+larıg kējürü açınıp 13/19, montag yanlıg kamağ türlüg y.+larımın 18/28, üküş telim y.+larımın bilinür-men 18/40.*

yek <= Far. *yakkha*, Skr. *yakṣa*, şeytan: *tétrü saçlıg kurtga y. kelir tēyür 5/19, tétrü saçlıg kurtga y. kelipenin 6/11, ... üñürinteki y. onjinlar 7/186, bēş y. talaşur 35/21, y. içgek egirür 35/30, tag içinte eki y. bar 35/48, berklig y. içgekler el tutgalır 35/112, y. içgek tarınsar öñreken 'Ç ... 35/141, tümenlig y.+ler kelir tēyür 5/11, tumanlıg y.+ler ayar tēyür 5/12, tamudaki y.+ler tutar tēyür 6/15, muntru muntuz y.+ler kelir tēyür 6/16, tek ol y.+ler kumbandi yalañuk tilinçe 13/94, tünerig y.+lerke tapunugmalar 5/7.*

yemü olur mu: *birtem kértgünüp tutgıl y. mü sizinme maña 12/22.*

yê- yemek: *... erser olar y.-gü koñuzdın 7/190, tutu y.-gü aşın üzüp emgekde çomup 9/76, y.-gülük aş yungu suvdın kılıp ... 16/11, beg er yemin y.-yin tēp sakınsar-sen tişinje tudıglıg 35/122.*

yêg iyi, daha iyi, yeğ, çok iyi, eksiksiz, mükemmel, üstün: *retnide y. meniñ edgü teñrim alpım begrekim 3/3, retnide y. meniñ teñrim alpım begrekim 3/4, köñülinteki y. nomug ukıtdıñız 7/123, y. üstünki orlar turgurtuñuz 7/156, üstünki y. oronta tuggalı 7/367, y. üstünki teñrimiz siziñe 7/414, tözgerinçsiz y. ... 7/438, bulunçsuz y. edgülerin ögmiş şlokda 9/6, kurugsuz y. asıgları bütürgü üçün 9/22, oğşatınçsız y. nomlarka tükellig bolup 9/52, y. yörügli yılayulı dört üç kértüler 9/58, y. üstünki paramitda ulatı nomlar 9/60, yintsikmeksiz y.*

meñike yitgürgü için 9/62, paramarta y. yörüg töziñe karşı 10/146, paramaarta çın y. yörüglüg 10/200, kamagda y. oron bara 11/24, üzelihsiz y. nirvannıñ kapıgın açar 12/4, y. nom bo ol monı tutup iş sémek kodgıl 12/12, alku üdte bışığda y. yégde bışığ bol 12/57, altı kapıgça içdin körgil közüñgey y. yol 12/58, arıg süzük y. meñilig uluş anta ol 12/59, alkınmaksız y. üstünki tapıglar éltinü 13/13, y. üstünki nomlug tilgen evirtgü küsüşin 13/27, ol samantabadiriniñ yorımış y. yorık 13/41, körkitgülük kın küü kelig kölüñgü y. yorık 13/105, kên teriñ y. nomlug tilgen evirür ıduklar 13/182, y. üstünki ol köñülüg éltinür-men 14/20, tutçı istim bodilig y. yorık üze 14/23, öritip y. üzelihsiz bodiçitig 14/25, ürgüt yorıp y. yorıkda erinmeksiz 14/27, kopı arıg münegüsüz y. üküş tıp 15/2, körser sizni y. yörügçe körmeksizin 15/8, énsér teriñ teñlençsiz y. tözüñüzke 15/16, kértü çın y. ulug sıdıg tanuklayur 15/20, kên teriñ uz sokañçig y. asıglığı 15/21, kamagda y. arıg süzük bolmak üze 15/28, alkuda y. adruk üze kükülür-siz 15/33, ornatmakdın y. meñide tinturur-siz 15/44, adruk seçme sokañçig y. tözlügüñdin 15/62, y. ...K'P/'K yıd tütsüg yol ... 16/10, adruk y. yorıklarım törügü uluşum 16/30, üstünki teg y. adruk küsüş öritip 16/46, anıñ buyanı y. erür buşı ...lar 16/76, aña oğsatu y. nomlar terkin bululur 16/84, adında y. büğüke ... 16/90, kalısız alku y. nomları kşanta tolup 16/103, uç kıdıg yok y. buyanın evirür-men 16/106, ülgülençsiz y. üstünki artuklarında 18/20, y. üstünki burhanıg 20/90, y. sokañçig yuullarta 20/133, y. etler tegşilip bışığ boltı 35/134, alku üüdte bışığda yég y.+de bışığ bol 12/57, toda y.+i üç erdinig umug tutup 14/22, bo yétiken sudurnuñ y.+in adrukın 26/20.

yéged- iyileşmek, iyi duruma gelmek, üstün olmak; yenmek: *teñridem kut buyan utmak y.-mek kentün ornantı üdüñde 35/2, özi sünüşde y.-miş atlıg 10/254, asra atıñ y.-tiñ 35/6, tepremeser y.-tiñ 35/139.*

yégen yeğen : y. ... *nirmalaşiri beg 22/58, imaşiri beg y. ... 22/59.*

yégirmi yirmi: *altı y. kohulamakıg 20/106, y.+şer yoçan kên alkıg 20/134.*

yégirminç yirminci: *tegser-sen yañı yılınıñ éki y. ayıña 35/63.*

y l r zgar, yel: r zgar: *vayram y. teg tavrak kelip 11/29, alku  dte y. yagmur  din e bolup 24/10, y.  ze y l tikilep y ltirti evin de 35/12, y l  ze y. tikilep y ltirti evin de 35/12, y.  yin  şidil r k zki ıga  yan kusu 35/93,  gr n l g y. y ltirti 35/98, y. y ltirip  nt rti lim suntu ... 35/151, sekiz t rl g y.+ler  ze tepremedin ... 8/21, y.+li suvlu tepreyü kudug i in bekledi 35/74.*

y ltir- esmek, estirmek: *y l y.-ip  nt rti lim suntu ... 35/151, y l  ze y l tikilep y.-ti evin de 35/12,  gr n l g y l y.-ti 35/98.*

y lvi b y , aldatmacı, sanrı, hal sinasyon: *y. yan lıg ulalışur piratityasanbutpad 9/59, mayaçal y. toor al altag  ze 10/244, y rtin n n y. t l teg ertükin ukul 12/9, yana y. barıgılıg kutrulmak k    ze 13/179, y. teg  k tınlıglarka ukatgalı 15/71.*

y m yiyecek: *beg er y.+in y yin t p sakınsar-sen tişin de tıdıglıg 35/122.*

y nik hafif, kolay: *y. ağır aşnu kılmış tıltadı  yin 9/63, tapı  a alıp işletgil y. edgü lalarıg 35/87.*

yenge yenge, ağabeyinin karısı: *y.+m kutlug t gin kız te rim 22/47, eke  y.+   sevinçlig ol 35/105.*

y nil kolay: *kimni  tamırı yogun bolsar kanadı y. 34/3.*

y r yer, mevki; yeryüzü, dünya: *y. sub kutı irinür t y r 6/3,  tvi vaydurilıg yagız y. 20/31, y. yüüzinte seviglig 20/93, altın yagız y. yerinte 20/165, yagız y. yüzi yaşartı körkledi 35/3,  nd n k din y.  z tapı  a 35/5, k n te ri kirti y. içinte yarumakı tıdıldı 35/17, s  süleser y. telinür 35/25, yagız y. tiki  nti 35/66, y.+ig k t r  tururın 20/34, alkatmış b ş kat te ri y.+inte tugurtu uz 7/128, e rek sokımı y.+inte ertürmiş bolur 12/49, altın yagız yer y.+inte 20/165, tag y.+inte tag  nti se ir boltı 35/35, te ri y.+i e bargu k ni yol körkitdiniz 7/152, kara y.+ke kirginçe k   b reli t p 11/165, y.+ke te rike sevinç tutgil 35/10, y.+ke te rike sevinç tut 35/41, y.+ke te rike sevinç tut 35/91, kat kat te ri y.+lerinte yalan uk ara 9/85, y ti erdinilig y.+lerte 20/132, te rili y.+li tepreşdi 35/67,*

tümen ban y.+te yanıkurar süzüük suv tikisi 35/93, y.+te kazguk bekürü tokıyın tésér-sen yantıru adalıg 35/122.

yérçi rehber, kılavuz: *azmışlarka yolçı y. boltuñuz 7/147, sartavahi yolçı y. azuça yime 9/27, bizke y. bilge bahşı edgü ögliler birle 13/83, umug inag yolçı y. bahşı tutunu 18/36, bilgin y.+ke yükünür-men 10/79, nayaka y.+ke yükünür-men 10/191.*

yérçile- yol göstermek, yola sokmak, doğru yola getirmek: *y.-yü bo sansartın tartıp taşgarıp 9/61.*

yértinçü (yaşadığımız) dünya, yeryüzü: *amtıka tegi y. 7/139, kén keligme üdlerteki y. yulası 13/181, ol y. yulalarıña arıg süzüülü 18/37, y.+de P'... yevikler 'R... 16/13, artuk menjilig y.+de barıp turayın 16/52, ülgüsüz yaşlıg y.+de üstün tuşıtıda 27/3, y.+deki ... 7/91, y.+deki tınlıglar 7/415, alku y.+deki tınlıglar 7/418, y.+deki tınlıglar 20/89, yapa y.+g bir yintem éder tuymayur 12/41, tolp y.+g tuyunmakda ornatayın 14/24, y.+ke umug inag törütdünjüz 7/153, y.+ke umug bolur uz ugurlug 14/18, kum sanınça y.+ler sayu yadıbur 9/24, üküş tınlıg y.+ler antın belgürer 12/37, atlar üze öñi öñi y.+lerte 9/68, ulsuz tüpsüz ontın sıñar y.+lerte 16/69, bir uluşda y.+nün yaruk yulası 9/41, y.+nün umugınıñ üninte ünér 9/57, satya elük tınlıg y.+nün 11/35, y.+nün yélvi tül teg ertükin ukgul 12/9, y.+nün yulaları yanırtı tamtulmuş 13/25, köçer barır y.+nün yoluntın ozalım 13/68, y.+nün umugları birer üdte 15/72, kayu ol kénki y.+nün yulaları 21/5.*

yét- yetmek, gücü yetmek, yeterli gelmek: *y.-e uduzu kölüngüler yolınça éltür 9/64.*

yéter- yeterli olmak: *utruñda asıg tuso y.-ü kelti 35/82.*

yétgür- ulaştırmak: *yintsikmeksiz yég menjike y.-gü üçün 9/62.*

yéti yedi: *y. agılıg nomlarıg nomladınız 7/154, ... y. yükünçüg ... 7/375, y. erdinilig bir sıruk 20/33, y. erdinin étiglig 20/92, y. erdinilig yerlerte 20/132.*

yétiken bir sudurun adı: *arış arıg bo y. sudur erdinig 26/7, bo y. sudurnuñ yégin adrukın 26/20.*

yétinç yedinci: *kénki üdteki 20/88, una bo y. K'Z... 20/199.*

yétinçsiz ulaşılmaz, uzak, ulaşılamayan: *sakınıp neñ tüketinçsiz sözlüg y. 9/29, y. körkle bolmışın 20/36, sakını y. yorıkın 20/229.*

yétvi her şeye nüfuz eden: *ötvı y. öçme yaruk top tolup erip 12/38.*

yévik teçhizat, donanım; aydınlanma için gerekli nitelikler: *ton karaja şatparışkar y.+ler alıp 9/73, yértinçüde P'... y.+ler 'R... 16/13.*

yıd koku, güzel koku: *yég ...K' P/'K y. tütsüg yol ... 16/10, atıñ küñ yadıltı y. yıpar teg 35/100, y.+ı yıparı bura turur katıg boltı 35/134.*

yıdılıg kokulu, güzel kokulu: *y. yıparlıg 1/12, y. yıparlıg 1/17, kén yıpar y.+ım 4/15.*

yıg- yığmak, toplamak, bir araya getirmek, dermek: *köñülün y. éñç tur 35/149, köni tuyunmaklıg küçüg köñülçe y.-alım 13/108, öglerin köñüllerin y.-dıñız 7/64, boş taş y.-ıp buyan bilge biligiğ alkinçsiz 13/186, ança monça y.-ıp koşdum piratyaşiri 14/31, talulap y.-ıp men kkikki 19/13, kamag öteg bérimlerig özüm y.-maduk 18/25.*

yıgıl- toplanmak, yığılmak, bir araya gelmek, derilmek: *tegrikleyü y.-ıp 20/172, bulıtçılayu y.-miş toy kuvrag ara 9/4, kértgünmedin tıtag tözke kέç üdüñ y.-miş 13/17.*

yıgın- toplamak: *amvardışn kılıp y.-gug 7/403, köz başlap kaçığıların y.-ıp 8/29.*

yık fırsat: *ugurın [ugrın] y.+ın ... 7/36.*

yıl yıl, sene: *sanı yüz miñ kolti nayut y. ay yaşayur 9/28, adasız tudasız tümen y. 22/25, adasız tudasız tümen y. 23/3, yime kuyşıpkanlıg ud y. altınç 26/1, y. ay*

étilü eliginde (elginde) kirti 35/88, küsgü y.+ın tokuzunç aynıñ on yañıda 12/60, tegser-sen yañı y.+nıñ éki yégirminç ayıña 35/63.

yılan yılan: *töşi ol kamug tümen y. tēyür 5/25, yineri ol yiñen y. tēyür 5/26.*

yılayu büyü gibi, büyülü: *y. teg savka sözke tayaklıgın 15/70, monçulayu teg y. savlar üze 15/78, yég yörügli y. tört üç kértüler 9/58, y. çınlayulı éki türlüg 14/17.*

yılıg sıcak: *y. yumuşak bolgıl 35/118.*

yılkı hayvan: *y. ajuntakı tınlıglarıg 7/47, umugsuz érinç munkul kal agulug y.+da 7/52.*

yıltız kök, esas, ana öge, temel: *istim tutçı edgü y. ésilgü kılımız 13/148.*

yıñak taraf, yön, cihet: *buluñ y. sayu kelmiş bodisatavlar 9/3, buluñ y. sayu ol ok bir yañlıg 13/102, uulsuz tüpsüz y. sayu bo ok yañlıg 21/3, tört y. tüzülti köñülünçe 35/85, buluñ y.+da tap éyin 20/193, ozgu kutrulgu yol y.+ıg 7/135, kutrulgu yol y.+larıg tileyü 7/129.*

yıpar koku, güzel koku: *kên y. yıdlıgım 4/15, atıñ küñ yadıltı y. teg 35/100, yıdı y.+ı bura turur katıg boltı 35/134.*

yıparlıg kokulu, güzel kokulu: *yıdlıg y. 1/12, yıdlıg y. 1/17.*

yırak uzak: *y. barmış kişi kelmeki sarp 35/58.*

yıv- övmek, methetmek: *buyanın bilge biligin y.-ıp 10/179.*

yigi sıkı, bitişik: *sedreksiz y. kılınçların 7/87, köp y. telim söğütlüg erip 8/27, toplulup ününçsüz berk y. arıgıg 10/57.*

yigit yiğit, kahraman: *belte turgan beş on y. 29/5, kart kiçig y. ... 33/7.*

yilik kemik iliği: *ançada tatıgay y.+de 11/8.*

yime yine, dahi, de, da: *baru y. umaz-men 4/11, kirü y. umaz-men 4/14, azu y. ol kañımız bagdaşını 9/13, sartavahi yolçı yerçi azuça y. 9/27, kayuda y. kaçan erser başlap erksinip 9/86, ançulayu ok biziñ y. kut kolunçlarımız 13/47, tolpu tözün yorıkın y. tolgurup toşgurup 13/119, adın y. partağçannıñ yumkıgunuñ 14/14, adırtların adrukların kim y. neñ 15/12, intın kızıg uçuz bolur kimke y. 15/17, üstey yalañuz erser y. tañ adınçığ 15/35, anaçıma sizde y. bultukmasar 15/47, körmemekdin olar y. baglalurlar 15/59, körmeser kim olar y. bozulurlar 15/61, ançulayu ok meniñ y. aña ogşazun 16/32, azu y. kên keligme üdte koluda 18/56, y. lénhualıg oronug 20/94, raçabadıra tayzılarnı y. 22/24, adın kalmıñ hatunlar teginler y. 22/32, yana y. buyan küçinte 22/45, yana y. ... 'WÇY beg 22/56, ançulayu ok kuñtayku katın kutın raçabadiratayzıları y. 23/2, ançulayu kurçıgan aka y. 23/10, ançulayu ok kuñkiunıñ teginlerniñ y. 24/3, arka kamag elniñ bodunnıñ y. 24/8, y. kuşıpkanlıg ud yıl altınç 26/1, yene y. men sılıg tegin ... 26/18, y. türk savınta bar 34, ulug iş küdüg y. ögrünçlüg ermez 35/54, kiçig iş küdügler y. bütün ermez 35/54, söki hanlar küçi y. tusulmagay 35/75, soñ futsi bilgeniñ alı y. edikmegey 35/75.*

yinçü inci: ... çın y. torları kiñ alkıg idigliğ sakıngu ol 20/185.

yinçülüg incili: *ulug y. toorlarta ordo karşılar bolmuşın 20/5.*

yinçürü saygı ile eğilerek, secde ederek: *y. töpin yükünür-biz 7/413, y. yükünü teginür-biz 7/433, y. kolulayu sakıngu-ol 20/95, inanı y. yükünüp 20/236.*

yint- arayıp bulmak: *y.-ip kamag şimnularıg utmuş at almışıg 13/26.*

yintem sürekli, daimi, daima: *y. tutçı yintsikü 7/90, y. ayıgda yaratınțaçılarıg tidıñız 7/155, y. nırbanta tugsunlar 7/416, y. arıg öz köñülüg burhan tıp tuygıl 12/11, yapa yertinçüg bir y. éder tuymayur 12/41, öçme amrılma y. bir tözin tutsar 12/44, y. süzük köñül üze ötügçi bulalım 13/28, y. arıg bodiçit tıp ulug külüg 14/19, y. ermez nomlamakı nomlamazı 15/73, y. ...P... sumır tag ... 16/12, y.*

sekiz kırları 20/35, y. körgeli küseser 20/91, bir y. montag sakingu-ol 20/127, y. lènhua çeçekler 20/135.

yintsik- bulunmak, ortaya çıkartılmak, keşfedilmek: *y.-medin şimnularka nizvanig utgıl 12/10, y.-meksiz yæg menjike yëtgürgü için 9/62, yintem tutçı y.-ü 7/90.*

yistim durmadan: *tutçı y. erter keçer étiglig nomlar 9/34.*

yiti keskin, sert, kuvvetli, sağlam: *bilegüsüz y. vajir tøyür 3/5, bilegüsüz y. vajir tøyür 3/6.*

yittürün- kaybetmek (krş. UW NB I. 2): *başın y.-miş yadyadatı teg 10/148.*

yoçan < Skr. *yojana*, yaklaşık 23 km. lik uzunluk ölçüsü birimi: *kurşatılı yüz miñ kolti sanınça y. 9/19, eñeyü yüz y. yarutur 20/11, yëgirmişer y. kën alkıg 20/134, eliger y. ulugin 20/180.*

yod- silmek, yok etmek: *çama ton üze y.-gu+ol 11/108.*

yogaçari < Skr. *yogācāra*, yoga yapan: *y.+larka alku üdlerte 10/4.*

yogi Buddha felsefesini uygulayan kimse: *tuyuntum têmek y.+ka ol ulug tıdıg 12/31.*

yogun kaba, kalın, yoğun: *kimniñ tamırı y. bolsar kanagı yëñil 34/3.*

yogur- yoğurmak: *asanké kalplıg taloyug y.-u kēçeyin 16/20.*

yok yok, var olmayan: *tutyaklanguluk yapşinguluk öz tözi y. tēp 9/36, bar y. têmeklig éki uçug tutup 10/147, tuyunguluki y. erser tuyunmak bolmaz 12/34, öñi körki oğsatıgı anıñ y. erip 12/36, yasımukça bodi intın anta y. erip 12/42, üç uguşda monısız neñ bir nom oron y. erür 12/47, ujik akşar sav söz intın y. erip monta 12/52, odguratı busuşı y. meñi ök teginü 13/78, uç kıdıg y. ulsuz tüpsüz taloylar kēçelim 13/116, uç kıdıg y. yæg buyanın evirür-men 16/106, sakınsar erti kim me y. 17/6, idi saçılmakı y. erser 20/62, koço tagınta kaplan y. 34/7, kudug*

suvinta balık y. 34/7, tagda öz y. 34/8, say yazıda bel y. 34/8, ayıglı savıññıñ adırtı y. 35/60, közüñ içinte kg y. 35/99, köñülüñ içinte kadgu y. 35/99, kop işiñ tapıñça kori y. ... 35/101, éltin hantın töli y. 35/138, igiñe agrıgıña emi y. 35/138, kopdın sıñar yana adın yol y.+ıntın 15/67.

yokad- yok olmak, ortadan kalkmak, kaybolmak: *birle yana törçimeksiz itzün y.-zun 18/45.*

yokadtur- yok etmek, ortadan kaldırmak, ‘öldürmek, katletmek, cana kıymak’: *artayu y.-urta 7/58.*

yol yol, sefer: *kutrulgu y. yıñaklarig tileyü 7/129, ozgu kutrulgu y. yıñakig 7/135, tenri yeriñe bargu köni y. körkitdiñiz 7/152, bir tek köni y. körkitü bėrip 10/76, barguluk orton y. yañılmıñlarnıñ 10/149, altı kapıgça içdin körgil közüñgey yėg y. 12/58, kopdın sıñar yana adın y. yokıntın 15/67, yėg ...K’P/’K yid tütüğü y. ... 16/10, y. azsar ev tapmaz 35/26, at y. tilemekde içangu-ol 35/136, aryamarg y.+ça uduzdaçı 10/83, madyamarg y.+ça uz başladaçı 10/245, uzun ırak kalp üze ol y.+ça baralım 13/88, çok soka biz bodi y.+ça yoriyur tuşinta 13/89, ünüş y.+ça bargu evriş üzdümüz kesdimiz 13/152, tamu y.+ı tuduñuz 7/29, kutrulmaknıñ yalañuz y.+ı siz bolmakdın 15/66, üküş az ma sav söz y.+ı üzülmėdin 15/75, ayaguluk tolpi tözün y.+ı üze 16/23, asıl tözi atı y.+ı körki ... 16/89, şandapur y.+ın körkitü bėrmeklig 10/12, abipiray y.+ın azıp angaru umadın 13/143, üzeliksiz erenler y.+ın bulgalı 16/47, edgü kişiler y.+ın kese katıglanur 35/20, kutlug ... y.+ınça yoriğalı 7/362, étye uduzu kölüñgüler y.+ınça éltür 9/64, niyaya yörüg y.+ınça barıp 10/99, köçer barır yėrtinçünün y.+ıntın ozalım 13/68, bo iş üçün bodisatav y.+ıña kirgü erür 13/121, üç yavlak y.+ka ... 7/43, üç yavlak y.+ka korkınçın 7/366, öñin öñin paramitlig y.+larça yoriyu 13/35, arıg y.+larta yorıp 7/410, altı y.+larta tegzinü turur 10/43, yügürü kaça bėş y.+larta yük yüde yalkıkıp 13/126, asurı başlap tört y.+larta barıp tugguluk 18/51, körkitür köni y.+nı 32/6, yavlak y.+nuñ emgekintin ...lur 16/77, kėninte üç yavlak y.+ta ... 7/378, ozup üzeliksiz y.+ta ornanıp turup 9/50, altı y.+ta ög kañ kadaş ogul kız bolmış 18/1, burhanlar uluşıña bargu y.+ug körkitdiñiz 7/118, bargu y.+ug bilmedin 7/333, y.+uñ*

orukun közünmez 35/16, asıglıg bolguluk y.+uñ belgürmez 35/47, kişi ara edgülüg y.+uñ alp 35/108.

yolçı rehber, kılavuz: *azmışlarka y. yërçi boltuñuz 7/147, sartavahi y. yërçi azuça yime 9/27, umug inag y. yërçi bahşi tutunu 18/36.*

yolı defa, kez, kere: *bir êkinti üçünç y. kşanti bolzun 18/46.*

yollug yol: *üküş kara ayıg y. urugug saçar 12/2.*

yoluk- buluşmak, görüşmek: *'R... bo kut kolunç y.-mışda 16/74, utmışlartın ogadmayu uzatı y.-up 13/85.*

yoñag iftira: *çaşut y. tikileşür 35/55.*

yoñla- dağıtmak: *üküş ed tavar y.-gıl 35/72.*

yori- yürümek, (belli bir inanış doğrultusunda) davranmak, yaşamak: *tamgañ yarlıgıñ y.-dı 35/7, akıp kelir sogık suv agtarılıp yanturu y.-dı 35/74, kutlug ... yolınça y.-galı 7/362, ulug kölüngü nomda y.-galı taplıg 10/3, pudgil arıg kooş y.-glı samadi kutrulmak 13/187, tınlıg udu barmakların ötkünü y.-lım 13/40, ötüg savka y.-ma 35/27, edlig sanlıg bolup y.-makıñ sarıp 35/62, beg bolgalı kılınıñ yarlıgıñ y.-maz 35/28, ol samantabadiriniñ y.-mış yëg yorık 13/41, öñreki ol burhanlarnıñ öritmiş y.-mış 13/193, adakın y.-p sizni atayu 7/197, arıg yollarta y.-p 7/410, ürgüt y.-p yëg yorıkda erinmeksiz 14/27, iduk samantabadiri bodisatavnıñ y.-r kut 16/109, on kat kas oyun yanıkusı eşidilir y.-sar 35/70, öñin öñin paramitlig yollarça y.-yu 13/35, kök ayaznıñ kün ayı teg alınçsız y.-yu 13/66, ülgülençsiz yorıklarta özüm y.-yu 16/37, çok soka biz bodi yolça y.-yur tuşınta 13/89.*

yorık gidiş, davranış, yaşayış, usul, yöntem: *ol samantabadiriniñ yorımış yëg y. 13/41, körkitgülik kın küü kelig kölüngü yëg y. 13/105, körşi y. samadilig küç küsünler üze 13/107, tutçı istim bodilig yëg y. üze 14/23, ünüş y. edgü adruk içinte turup 16/39, egri y. kemişgil 35/79, ürgüt yorıp yëg y.+da erinmeksiz*

14/27, arıg bodi y.+da küsüşi tursar 16/75, ... ol köni y.+dakiça 18/12, uganlarnıñ on kut kolunç y.+ı bo nomug 13/3, umugumuz samantabdiriniñ y.+ı tolgu üçün 13/54, ulug bodisatavlar y.+ı tıp 20/151, ulug tuyunmış y.+ıg yaltritgu üçün 13/87, yarp odgurak bo y.+ıg tavrak bütürür 16/80, bışrunğu tolptı tözüin y.+ın bérteçi 13/82, tolptı tözüin y.+ın yime tolgurup toşgurup 13/119, tolptı tözüin iduknuñ y.+ın arıtp 16/33, sakınu yitınçsız y.+ın 20/229, buşıda ulatı y.+lar üze 10/178, alku üç üdki utmışlarnıñ y.+ları 16/21, adruk yég y.+larım törüğü uluşum 16/30, tutgu bodi y.+ların adruk kut kolunçın 13/118, ülgülençsiz y.+larta özüm yoriyu 16/37.

yorıklıg davranışlı, yöntemli: *brahmaçari arıg y.* 10/126, *içdin sıñarkı köni y.* 10/236, *umugumuz ülgülençsiz y.+nıñ* 16/59.

yorıt- yürütmek: *kara bodun başlaguluk törü y.-ıp* 9/84.

yölek destek: *saña yaraglıg y.* 11/92.

yörüg açıklama, yorum, izah, tefsir, anlam: *niyaya y. yolınça barıp* 10/99, *paramarta yég y. töziñe karşı* 10/146, *körser sizni yég y.+çek örmeksizin* 15/8, *yég y.+li yılayulı dört üç kértüler* 9/58.

yörüglüg açıklamalı, anlamlı, yorumlu: *edgü adruklar at y.* 10/29, *parmaarta çın yég y.* 10/200.

yöründek ilaç, çare: *aña y. kılınız* 7/60, *amtı monuñ y.+ın kılğalı tavrarıp* 13/153, *emin y.+ın anutgil* 35/78.

yu- yıkamak, temizlemek, yumak: *suv üze y.-mıñ kerek* 33/10, *söz kiri kêtmez y.-sa* 33/11.

yuk- yapışmak, ilişmek: *töleç kunup ogurlap boltum sañgikka y.-mıñ* 18/8.

yuklun- yapıştırılmak, iliştilmek: *bag kusuk tégli kkir y.-maksız* 10/202, *küden nizvanılıg kkir y.-maksız* 10/274, *kök kalık teg y.-maksız azsıs suksuz* 15/6.

yuklunsuz yapışmaz, ilişmez: *köl suvinuñ lénhuası teg y. arıyu* 13/65.

yula meşale, ışık, kandil: *yértinçünñ y.+ları yañırtı tamtulmuş* 13/25, *kayu ol kénki yértinçünñ y.+ları* 21/5, *ol yértinçü y.+larıña arıg süzülü* 18/37, *bir uluşda yértinçünñ yaruk y.+sı* 9/41, *tünerig sansarnıñ yaruk y.+sı* 10/270, *kén keligme üdlerteki yértinçü y.+sı* 13/181.

yultuz yıldız: *ay y.+dın adromış teg ertükintin* 15/31.

yulun- çalınmak, yağmalanmak: *bağıñ çugun y.-tı* 35/7.

yum- yummak, kapamak: *közüg y.-up açgınça* 7/383.

yumki büsbütün, bütün, hepsi: *tuyu y. bir kalısız tuyar ötgürür* 9/40, *birgerü (?) y. bo yanlıg taplayur-men* 16/5, *alku kılınçlıg tıdıglarım y. tarıkıp* 16/50, *adınlarka y. ülemiş* 22/15, *yalañuklar arslanıña y.+ka kalısız* 13/6, *özirkentiñiz y.+nı* 7/206.

yumkıgu hepsi: *adın yime partağçannıñ y.+nuñ* 14/14.

yumuşak yumuşak: *yılıg y. bolgıl* 35/118.

yun- yıkamak, yıkanmak: *yégülük aş y.-gu suvdın kılıp ...* 16/11.

yurt ev, mülk, ikamet yeri: *olurtuk sayu oron y. ögünçe* 35/85.

yuul akarsu: *amrançıg köl y.+lar içinte* 20/129, *yég sokançıg y.+larta* 20/133.

yuvul- toplanmak: *ediñ tavarıñ y.-tı* 35/39.

yüü- yüklenmek: *y.-e éltinü töpöde urup utlı kılğusuz ...* 9/99, *yügürü kaç a bësh yollarta yük y.-e yalkıkıp* 13/126, *ayıg kılınçlar ağır yük y.-mekim üze* 18/17.

yügerü şu anki, şimdi, şimdiki:, hazır: *y. ...* 7/12, *amitaaba burhan yüüzin y. biz körüp* 13/51, *y. kén umuğıña yüküñgü törü erip* 13/128, *amitaayusi burhan*

maņa y. közüniüp 16/51, kamağ él uluşlar tapığı y. kelti öskünđe 35/2, kadır katkı katığ sav y. kelti öskünđe 35/12, y.+de sizni körgü küsüşüm kanzun 9/104, amtı mona y.+ki bo ok etözde 18/55.

yügür- koşmak: *y.-ü kaça beş yollarta yük yüde yalkıkıp 13/126.*

yügürük koşu: *olurup körünçlegil inçge y. atlarığ 35/87.*

yük yük: *yügürü kaça beş yollarta y. yüde yalkıkıp 13/126, ayığ kılınçlar ağır y. yüdmekim üze18/17.*

yükün- secde etmek, sayđı ile eğilmek, hürmet etmek: *asra köñülin y.-geli 7/6, ayançañ köñülin y.-gü 7/3, yügerü kên umuđıña y.-gü törü erip 13/128, burhanlarka yükünç y.-mek atlığ 10/6, vandami y.-mek kim kılmasar 11/31, yaratingu yañı üze y.-mek kılalım 13/8, y.-miş sayu arızun 7/11, öge y.-miş buyanımız tüşinte 7/421, öge y.-miş buyanımın evirer-men 9/105, otuz beş burhanlarka y.-miş üçün 10/292, yinçürü y.-ü teginür-biz 7/433, şarırığ ayayu şakimunika y.-ü 11/145, ugan arjilar öksüklerinte töpön y.-ü 18/38, inanu yinçürü y.-üp 20/236, y.-ür+biz siziğe 7/9, yinçürü töpin y.-ür+biz 7/413, ayançañ köñüliđ y.-ür+biz 7/417, y.-ür+men kop köñülin alu yarlıkañ 9/103, şanta bahşika y.-ür+men 10/15, yalınlığ çoğluğka y.-ür+men 10/23, edgün barmışka y.-ür+men 10/31, küürt ünlüğke y.-ür+men 10/39, alpagut erke y.-ür+men 10/47, öğirteçike y.-ür+men 10/55, tolpdä çavıkışka y.-ür+men 10/63, idi iğeke y.-ür+men 10/71, bilgin yérçike y.-ür+men 10/79, arığın kelmişke y.-ür+men 10/87, raşmi yarukluğka y.-ür+men 10/95, nirmala kirsizke y.-ür+men 10/103, öz tözi arığka y.-ür+men 10/111, tartınçlığ kañımka y.-ür+men 10/119, brahmani atlığ y.-ür+men 10/127, suv teñrisiđe y.-ür+men 10/143, bahşım siziğe y.-ür+men 10/151, çavıkış küülüğke y.-ür+men 10/159, teñrim siziğe y.-ür+men 10/167, yarutdaçika y.-ür+men 10/175, burhan kutığa y.-ür+men 10/183, nayaka yérçike y.-ür+men 10/191, köni tuyunmışka y.-ür+men 10/199, başçı idisiğe y.-ür+men 10/207, daқsınake dëntarka y.-ür+men 10/215, uganlar kañıđa y.-ür+men 10/223, sorukmış bilginke y.-ür+men 10/231, ıduğ éliđke y.-ür+men 10/239, mañgalım siziğe y.-ür+men 10/247, üzeliksiz erke y.-ür+men 10/255, ataçım siziğe y.-ür+men*

10/263, *tüpgerü tuymışka y.-ür+men* 10/271, *kötitmiş çoğlugka y.-ür+men* 10/279, *çın şala söğütke y.-ür+men* 10/287, *y.-ür+men bilge bilig paramit kutıña* 15/1, *kurug bilge bilig saña y.-ür+men* 15/5.

yükünç tapınma, ibadet etme: *y. ayag tapıg udug yanıg bulgusuz* 9/98, *burhanlarka y. yükünmek atlıg* 10/6, *ögdi y. yaratgalı kim titingey* 15/77, *alkunuñ barça y.+in* 7/8, ... *yéti y.+üg ...* 7/375, *amtı muna bo y.+üg arıg kut kolunçug* 13/169.

yümçigsiz kırpmayan: *y.+in tétrü baka körüp kangusuz* 9/97.

yürek yürek, kalp: *y. bagır üzülgü emgek teginür tınlıñıñ* 13/127, *sarılma y.+im sakınu köreyin* 11/91, *y.+imde içdin barmış kértgünçüm üze* 9/102.

yürüñ ak, beyaz: *y. arıg edgü nomlar ağılıgıña* 9/101, *y. bulıt ünüp yagmur yagdı* 35/4.

yüüz (1) yüz (organ), çehre: *amitaaba burhan y.+in yügerü biz körüp* 13/51, *könül tözilig akaş y.+inte* 10/32, *yér y.+inte seviglig* 20/93, *çark ok y.+iñe sudgu-ol* 11/106.

yüüz (2) yüz (sayı): *sekiz y.+inte yüzer öñi* 20/37.

yüz (1) yüz, çehre; yüzey: *yagız yér y.+i yaşartı körkledi* 35/3, *bar ililig kök kalık y.+inte* 7/335.

yüz (2) yüz (sayı): *y. yüzegüdin berü kértgünçin* 7/10, *kurşatılı y. miñ kolti sanınça yoçan* 9/19, *sanı y. miñ kolti nayut yıl ay yaşayur* 9/28, *y. miñ sansız kalp üd üze ögüp ertgüsüz* 9/100, *turkaru üdüñ y. miñ kolti ridı taşgarıp* 13/62, *turum ara y. kolti etöz belgürtüp* 16/62, *eñeyü y. yoçan yaratur* 20/11, *bêşer y. kolti erdinilig* 20/167, ... *y. 20/179, ayayu y. on küün yakturup* 22/14, *artuç söğüt butıkı y. türlügin ırgalır* 35/111, *sekiz yüüzinte y.-+er öñi* 20/37.

yüz- yüzmek: *yüz.-e bata bo sansarta yüzerü talıkıp* 13/125.

yüz yüzegü on binlerce: *yüz y.+din berü ketgünçin 7/10.*

yüzerü yüzerek: *yüze bata bo sansarta y. talıkp 13/125.*

Tablo 1: Farklı Okuduğumuz Kelimeler

Kelimenin Arat'taki Okunuşu	Kelimenin Buradaki Okunuşu
<i>açarı</i>	<i>açari</i>
<i>adur-</i>	<i>adro-</i>
<i>akşobı</i>	<i>akşobi</i>
<i>amida-ayusı</i>	<i>amita-ayuşé</i>
<i>amitaaba</i>	<i>amitaaba</i>
<i>amugatarşını</i>	<i>amogadarşi</i>
<i>amvardışn</i>	<i>amvardışn</i>
<i>amvardışnlig</i>	<i>amvardışnlig</i>
<i>antırnı</i>	<i>antiray</i>
<i>antırnısız</i>	<i>antiraysız</i>
<i>arşı</i>	<i>arji</i>
<i>asankı</i>	<i>asanke</i>
<i>aşuka şiri</i>	<i>aşoke şiri</i>
<i>atakımsın-</i>	<i>atikımsın-</i>
<i>atkak</i>	<i>adkag</i>
<i>atkaklig</i>	<i>adkaglig</i>
<i>atkaksız</i>	<i>adkagsız</i>
<i>atkan-</i>	<i>adkan-</i>
<i>atkangu</i>	<i>adkangu</i>
<i>atkaş</i>	<i>adkaş</i>
<i>atsañ</i>	<i>antsañ</i>
<i>avangluun</i>	<i>evang(e)lyon</i>
<i>aviş</i>	<i>aviş</i>
<i>avrakıt</i>	<i>avyakirt</i>
<i>ayıbsız</i>	<i>ayıpsız</i>
<i>ayıbsızlık</i>	<i>ayıpsızlık</i>
<i>ayraklig</i>	<i>nayraglig</i>
<i>ayturul-</i>	<i>adrol-</i>
<i>azrua</i>	<i>ezrua</i>
<i>badıra</i>	<i>badira</i>
<i>bagsal</i>	<i>bagşal</i>
<i>bak-</i>	<i>bok-</i>
<i>bakdilig</i>	<i>baktilig</i>
<i>bakşı</i>	<i>bahşi</i>
<i>bakşilig</i>	<i>bahşilig</i>
<i>barı-vışuti</i>	<i>parivişudi</i>
<i>bavagr</i>	<i>bavagir</i>
<i>bel</i>	<i>bél</i>
<i>berge</i>	<i>bérge</i>
<i>beş</i>	<i>bêş</i>
<i>biratyaşiri</i>	<i>piratyaşiri</i>
<i>bir-</i>	<i>bêr-</i>
<i>birim</i>	<i>bêrim</i>
<i>birimlig</i>	<i>bêrimlig</i>
<i>birkerü</i>	<i>birgerü</i>

<i>birökçi</i>	<i>bêrökçi</i>
<i>biş</i>	<i>bêş</i>
<i>bişinç</i>	<i>bêşinç</i>
<i>bodı</i>	<i>bodi</i>
<i>bodiçit</i>	<i>bodiçit</i>
<i>bodilig</i>	<i>bodilig</i>
<i>bodımand</i>	<i>bodimant</i>
<i>bodısatav</i>	<i>bodısatav</i>
<i>bodısatavlig</i>	<i>bodısatavlig</i>
<i>bogdam</i>	<i>bokdam</i>
<i>bozul-</i>	<i>buzul-</i>
<i>brahmaçarı</i>	<i>brahmaçarı</i>
<i>brahmadatı</i>	<i>brahmadati</i>
<i>brahmamanı</i>	<i>brahmamani</i>
<i>brahmanı</i>	<i>brahmani</i>
<i>brahmı</i>	<i>brahmi</i>
<i>budgil</i>	<i>pudgala</i>
<i>burkan</i>	<i>burhan</i>
<i>burkanlig</i>	<i>burhanlig</i>
<i>buşı</i>	<i>buşi</i>
<i>bütker-</i>	<i>bütger-</i>
<i>bütkerlig</i>	<i>bütgerlig</i>
<i>çadısmarı</i>	<i>çatisimari</i>
<i>çahşapud</i>	<i>çahşaput</i>
<i>çambudıvıv</i>	<i>çambudıvıv</i>
<i>çandık</i>	<i>çandik</i>
<i>çantıg</i>	<i>çantik</i>
<i>çaramabavıkı</i>	<i>çaramabaviki</i>
<i>çarıt</i>	<i>çarit</i>
<i>çarıtsız</i>	<i>çarıtsız</i>
<i>çıbık</i>	<i>çıpık</i>
<i>çınkaru</i>	<i>çınkaru</i>
<i>çıntamanı</i>	<i>çıntamani</i>
<i>çıntan</i>	<i>çıntan</i>
<i>çiu</i>	<i>çeü</i>
<i>dakşınakı</i>	<i>dakşınake</i>
<i>danışırıştı</i>	<i>danışirişti</i>
<i>dantırvid</i>	<i>tantırvid</i>
<i>daranı</i>	<i>darani</i>
<i>dardavaçıra</i>	<i>dardavaçıra</i>
<i>dıram</i>	<i>dıram</i>
<i>dintar</i>	<i>déntar</i>
<i>ıdturun-</i>	<i>yittürün-</i>
<i>ingur-</i>	<i>éntür-</i>
<i>erviş</i>	<i>evriş</i>
<i>esringü</i>	<i>esriñü</i>
<i>eş</i>	<i>êş</i>
<i>eşid-</i>	<i>êşid-</i>

<i>eşidil-</i>	<i>èşidil-</i>
<i>eşidüt</i>	<i>èşidüt</i>
<i>eşsiz</i>	<i>èşsiz</i>
<i>ever-</i>	<i>evir-</i>
<i>futsı</i>	<i>futsi</i>
<i>gandahastı</i>	<i>gandahasti</i>
<i>imaşiri</i>	<i>imaşiri</i>
<i>inyanakıtu</i>	<i>inyanakıtu</i>
<i>içi</i>	<i>èçi</i>
<i>idil-</i>	<i>ètil-</i>
<i>idiz</i>	<i>èdiz</i>
<i>iüş</i>	<i>èşi</i>
<i>iki</i>	<i>èki</i>
<i>ikigü</i>	<i>èkigü</i>
<i>ikileyü</i>	<i>èkileyü</i>
<i>ikili</i>	<i>èkili</i>
<i>ikinti</i>	<i>èkinti</i>
<i>ikirçgü</i>	<i>èkirçgü</i>
<i>ikisiz</i>	<i>èkisiz</i>
<i>il</i>	<i>èl</i>
<i>ilig(1)</i>	<i>elig</i>
<i>ilig(2)</i>	<i>èlig</i>
<i>ilkevsüklen-</i>	<i>elgeysüklen-</i>
<i>ilkey</i>	<i>ilgey</i>
<i>ilt-</i>	<i>èlt-</i>
<i>302tlin-</i>	<i>èltin-</i>
<i>iltiş-</i>	<i>èltiş-</i>
<i>in-</i>	<i>èn-</i>
<i>inç</i>	<i>ènç</i>
<i>inçkü</i>	<i>ènçgü</i>
<i>inçkülüg</i>	<i>ènçgülüg</i>
<i>inçsiret-</i>	<i>ènçsiret-</i>
<i>inçsiz</i>	<i>ènçsiz</i>
<i>inil-</i>	<i>ènil-</i>
<i>iniş</i>	<i>èniş</i>
<i>intür-</i>	<i>èntür-</i>
<i>ir</i>	<i>èrteki</i>
<i>irgür-</i>	<i>èrgür-</i>
<i>irinç</i>	<i>èrinç</i>
<i>irinçke-</i>	<i>èrinçke-</i>
<i>irinçü</i>	<i>èrinçü</i>
<i>irinçülüg</i>	<i>èrinçülüg</i>
<i>irinügsüz</i>	<i>èrinügsüz</i>
<i>irinz</i>	<i>irinç</i>
<i>irklet-</i>	<i>èrket-</i>
<i>iriş-</i>	<i>èriş-</i>
<i>isilgü</i>	<i>èsilgü</i>
<i>iş</i>	<i>èş</i>

<i>işi</i>	<i>ëşi</i>
<i>it</i>	<i>ut</i>
<i>it-</i>	<i>ët-</i>
<i>iter-</i>	<i>éter-</i>
<i>itig</i>	<i>étig</i>
<i>itiglig</i>	<i>étiglig</i>
<i>itüg</i>	<i>ötüg</i>
<i>iv-</i>	<i>év-</i>
<i>iyin</i>	<i>éyin</i>
<i>kan</i>	<i>han</i>
<i>kapuñ</i>	<i>kedgün</i>
<i>karañku</i>	<i>karañgu</i>
<i>katğı</i>	<i>katkı</i>
<i>katun</i>	<i>hatun</i>
<i>kayalık</i>	<i>kayalıg</i>
<i>keken</i>	<i>kegen</i>
<i>keklen-</i>	<i>kekle-</i>
<i>kelgin</i>	<i>kelkin</i>
<i>kınşuk</i>	<i>kınzuk</i>
<i>kıvırkak</i>	<i>kıvırgak</i>
<i>kızıg</i>	<i>kısıg</i>
<i>kiç</i>	<i>kêç</i>
<i>kiç-</i>	<i>kêç-</i>
<i>kidin</i>	<i>kêdin</i>
<i>kidirti</i>	<i>kêdirti</i>
<i>kiken</i>	<i>kegen</i>
<i>kilin</i>	<i>kelin</i>
<i>kin</i>	<i>kên</i>
<i>kinet-</i>	<i>kêned-</i>
<i>kiñ</i>	<i>kêñ</i>
<i>kiñürü</i>	<i>kêñürü</i>
<i>kip</i>	<i>kêp</i>
<i>kirtgün-</i>	<i>kêrtgün-</i>
<i>kirtgünç</i>	<i>kêrtgünç</i>
<i>kirtgünçlüg</i>	<i>kêrtgünçlüg</i>
<i>kirtü</i>	<i>kêrtü</i>
<i>kit-</i>	<i>kêt-</i>
<i>kiter-</i>	<i>kéter-</i>
<i>koçu</i>	<i>koço</i>
<i>koltı</i>	<i>kolti</i>
<i>kögüz</i>	<i>köküz</i>
<i>körüg</i>	<i>körk</i>
<i>közet-</i>	<i>küzet-</i>
<i>kşanti</i>	<i>kşanti</i>
<i>kumbandı</i>	<i>kumbandi</i>
<i>kusuma</i>	<i>kuşuma</i>
<i>kuşatrı</i>	<i>kuşatri</i>
<i>kutadur-</i>	<i>kutatur-</i>

<i>kuy şıpkanlıg</i>	<i>kuy şıpkanlıg</i>
<i>kürlüg</i>	<i>körlüg</i>
<i>küt-</i>	<i>küd-</i>
<i>kütüg</i>	<i>küdüg</i>
<i>lakışmanı</i>	<i>lakşimani</i>
<i>lañkeşvari</i>	<i>lañkaşvari</i>
<i>linhua</i>	<i>lènhua</i>
<i>linhualıg</i>	<i>lènhualıg</i>
<i>manı</i>	<i>mani</i>
<i>manılıg</i>	<i>manılıg</i>
<i>manısdan</i>	<i>manıstan</i>
<i>manuçap rıdı</i>	<i>manuçapridi</i>
<i>maytrı</i>	<i>maytri</i>
<i>mini</i>	<i>mèni</i>
<i>mintin</i>	<i>mèntin</i>
<i>mive</i>	<i>mève</i>
<i>monkul</i>	<i>munğkul</i>
<i>munçakıa</i>	<i>monçakıya</i>
<i>munçuk</i>	<i>monçuk</i>
<i>nagarçunu</i>	<i>nagarçuni</i>
<i>nandımukdı</i>	<i>nandimukti</i>
<i>nantı</i>	<i>nandè</i>
<i>narasınha</i>	<i>narasinha</i>
<i>nasvahu</i>	<i>nasvahi</i>
<i>neçük</i>	<i>neçök</i>
<i>nırban</i>	<i>nirban</i>
<i>nırmala</i>	<i>nirmala</i>
<i>nurvan</i>	<i>nirvan</i>
<i>nırvana kidu</i>	<i>ınyanakıtu</i>
<i>nırvanlıg</i>	<i>nirvanlıg</i>
<i>nırvikalpa</i>	<i>nirvikalpa</i>
<i>nısdı</i>	<i>nısta</i>
<i>nıtya</i>	<i>nıtya</i>
<i>nıyaya</i>	<i>nıyaya</i>
<i>nızvanı</i>	<i>nızvani</i>
<i>nışvanılıg</i>	<i>nızvanılıg</i>
<i>ogat-</i>	<i>ogad-</i>
<i>ograk</i>	<i>ugrag</i>
<i>okı-</i>	<i>ukı-</i>
<i>okıd-</i>	<i>ukıt-</i>
<i>oksuz</i>	<i>ogsuz</i>
<i>olur-</i>	<i>olor-</i>
<i>ordu</i>	<i>ordo</i>
<i>orun</i>	<i>oron</i>
<i>otun</i>	<i>utun</i>
<i>öd</i>	<i>üd</i>
<i>öd</i>	<i>üt</i>
<i>ödikle-</i>	<i>üdikle-</i>

<i>ödle-</i>	<i>ütle-</i>
<i>ödün</i>	<i>üdüñ</i>
<i>ögüz</i>	<i>ügüz</i>
<i>öñdünlög</i>	<i>öñlög</i>
<i>ördüg</i>	<i>ürtüg</i>
<i>örüg</i>	<i>ürüg</i>
<i>ört-</i>	<i>ürt-</i>
<i>örtüglög</i>	<i>ürtüglög</i>
<i>paramit</i>	<i>paramit</i>
<i>paramitlig</i>	<i>paramitlig</i>
<i>pınpuñ</i>	<i>pinpuñ</i>
<i>pırıştı</i>	<i>pirişti</i>
<i>praçapadı</i>	<i>praçapati</i>
<i>pradıban</i>	<i>pratapan</i>
<i>prakartı</i>	<i>prakarti</i>
<i>pradıya</i>	<i>pratya</i>
<i>pravişı</i>	<i>pravişi</i>
<i>raçabadıratayzı</i>	<i>raçabadıratayzi</i>
<i>raşmı</i>	<i>raşmi</i>
<i>ratnaçantıra</i>	<i>ratnaçandıra</i>
<i>rıdı</i>	<i>ridi</i>
<i>samadı</i>	<i>samadi</i>
<i>samadılıg</i>	<i>samadilig</i>
<i>samantabadıra</i>	<i>samantabadiri</i>
<i>samantabadırđ</i>	<i>samantabadiri</i>
<i>sañgadiz</i>	<i>sañadas</i>
<i>sañgadı</i>	<i>sañgati</i>
<i>sañgık</i>	<i>sañgik</i>
<i>sartavahı</i>	<i>sartavahé</i>
<i>sarvaartasıdı</i>	<i>sarvaaratasidi</i>
<i>satkisiz</i>	<i>satgısız</i>
<i>segir-</i>	<i>sekir-</i>
<i>sıdam</i>	<i>sidam</i>
<i>sımartı şiri</i>	<i>simarti şiri</i>
<i>simek</i>	<i>sémek</i>
<i>simeksiz</i>	<i>sémeksiz</i>
<i>sini</i>	<i>séni</i>
<i>sinide</i>	<i>sénide</i>
<i>sinte</i>	<i>sénte</i>
<i>sit ibala</i>	<i>sidipala</i>
<i>sizik</i>	<i>sézik</i>
<i>siziksiz</i>	<i>séziksiz</i>
<i>sizin-</i>	<i>sézin-</i>
<i>sogançıg</i>	<i>sokançıg</i>
<i>soklun-</i>	<i>suklun-</i>
<i>suçantırabudı</i>	<i>suçandırabodi</i>
<i>sudanı</i>	<i>sudani</i>
<i>sukavatı</i>	<i>sukavati</i>

<i>suksuz</i>	<i>suksız</i>
<i>sumır</i>	<i>sumer</i>
<i>sumur</i>	<i>sumer</i>
<i>suryagarbı</i>	<i>suryagarbi</i>
<i>suu</i>	<i>süü</i>
<i>suuparikirtidanamatiya</i>	<i>suuparikirtitanamadiya</i>
<i>suuvikirandaşiri</i>	<i>suuvikirantaşiri</i>
<i>suvatsı</i>	<i>suvasti</i>
<i>suyurka-</i>	<i>soyurka-</i>
<i>şabilig</i>	<i>şabilig</i>
<i>şakdilig</i>	<i>şaktilig</i>
<i>şakılıg</i>	<i>şakilig</i>
<i>şakımuni</i>	<i>şakimuni</i>
<i>şanķı</i>	<i>şanķe</i>
<i>şardulı</i>	<i>şardulê</i>
<i>şasın</i>	<i>şazin</i>
<i>şaşmaksız</i>	<i>saşmaksız</i>
<i>şat paramit</i>	<i>şat paramit</i>
<i>şat parişkar</i>	<i>şat parişkar</i>
<i>şatvargı</i>	<i>şatvargi</i>
<i>şazınlıg</i>	<i>şazınlıg</i>
<i>şimnu</i>	<i>şimnu</i>
<i>şimnulug</i>	<i>şimnulug</i>
<i>talay</i>	<i>taloy</i>
<i>taluy</i>	<i>taloy</i>
<i>taşkar-</i>	<i>taşgar-</i>
<i>tatut-</i>	<i>tatur-</i>
<i>tay pay lin şı</i>	<i>tay pan lin şı</i>
<i>tayşıcı</i>	<i>tayşıcı</i>
<i>tayşın</i>	<i>tayşên</i>
<i>tayzı</i>	<i>tayzi</i>
<i>te-</i>	<i>tê-</i>
<i>tegirmileyük</i>	<i>tegirmileyü</i>
<i>teltük</i>	<i>teltök</i>
<i>teñker-</i>	<i>teñger-</i>
<i>tetrü</i>	<i>têtrü</i>
<i>tıyalıg</i>	<i>dévalıg</i>
<i>ti-</i>	<i>tê-</i>
<i>tigin</i>	<i>têgin</i>
<i>tilve</i>	<i>têlve</i>
<i>timin</i>	<i>têmin</i>
<i>tiril-</i>	<i>têril-</i>
<i>tirin</i>	<i>têrin</i>
<i>tirinlik</i>	<i>têrinlik</i>
<i>tit-</i>	<i>têt-</i>
<i>titsi</i>	<i>têtsé</i>
<i>toda-</i>	<i>tuta-</i>
<i>tog-</i>	<i>tug-</i>

<i>toga</i>	<i>tuga</i>
<i>togum</i>	<i>tugum</i>
<i>togur-</i>	<i>tugur-</i>
<i>tölük</i>	<i>tülük</i>
<i>töpü</i>	<i>töpö</i>
<i>törü</i>	<i>törö</i>
<i>töşker-</i>	<i>tözger-</i>
<i>tözkerinçsiz</i>	<i>tözgerinçsiz</i>
<i>tözüg</i>	<i>tözük</i>
<i>tsuy</i>	<i>tsoy</i>
<i>tudrug</i>	<i>tutruk</i>
<i>tug</i>	<i>tog</i>
<i>tuğ</i>	<i>tog</i>
<i>tusu</i>	<i>tuso</i>
<i>tükün</i>	<i>tügün</i>
<i>tültekler</i>	<i>tölteglig</i>
<i>tümek</i>	<i>tümeg</i>
<i>tümke</i>	<i>tümge</i>
<i>tüpker-</i>	<i>tüpger-</i>
<i>tüzün</i>	<i>tözün</i>
<i>uçuzkia</i>	<i>uçuzkıya</i>
<i>ujik</i>	<i>ujik</i>
<i>ulıg</i>	<i>ulug</i>
<i>ulinçig</i>	<i>olinçig</i>
<i>upalı</i>	<i>upali</i>
<i>utgurak</i>	<i>odgurak</i>
<i>utguradı</i>	<i>odguratı</i>
<i>uşikle-</i>	<i>ujiklayu</i>
<i>uzkia</i>	<i>uzkıya</i>
<i>üks</i>	<i>öskt</i>
<i>üksük</i>	<i>öksük</i>
<i>ürlük</i>	<i>ürlüg</i>
<i>ürlüklüg</i>	<i>ürlüglüg</i>
<i>ürlüksüz</i>	<i>ürlügsüz</i>
<i>üsk</i>	<i>ösk</i>
<i>vaçıratuvaça</i>	<i>vaçiraduvaça</i>
<i>vajır</i>	<i>vajir</i>
<i>vajirlig</i>	<i>vajirlig</i>
<i>vakşik</i>	<i>vahşik</i>
<i>vandamı</i>	<i>vandami</i>
<i>varkşı</i>	<i>varkşi</i>
<i>varskandı</i>	<i>varskandi</i>
<i>vasavı</i>	<i>vasave</i>
<i>vasundarı</i>	<i>vasundaré</i>
<i>vayduri</i>	<i>vayduri</i>
<i>vaynikilig</i>	<i>vaynikilig</i>
<i>vaytthı</i>	<i>vaydihi</i>
<i>vayturilig</i>	<i>vaydurilig</i>

<i>viçidıramal</i>	<i>viçitiramal</i>
<i>vimala</i>	<i>vimala</i>
<i>vinay</i>	<i>vinay</i>
<i>vinçura</i>	<i>vinçura</i>
<i>vişaylıg</i>	<i>vişaylıg</i>
<i>vikirandagamini</i>	<i>vikirantagamini</i>
<i>vitis</i>	<i>vidiş</i>
<i>vrhar</i>	<i>vihar</i>
<i>vyakrit</i>	<i>vyakrit</i>
<i>yaba</i>	<i>yapa</i>
<i>yabın-</i>	<i>yapın-</i>
<i>yadgur-</i>	<i>yatgur-</i>
<i>yangı</i>	<i>yanıg</i>
<i>yarsmalaş-</i>	<i>yarşmalaş-</i>
<i>ye-</i>	<i>yè-</i>
<i>yene</i>	<i>yana</i>
<i>yetinç</i>	<i>yétinç</i>
<i>yi-</i>	<i>yè-</i>
<i>yid-</i>	<i>yèt-</i>
<i>yidinçsiz</i>	<i>yétinçsiz</i>
<i>yidkür-</i>	<i>yétgür-</i>
<i>yig</i>	<i>yèg</i>
<i>yiged-</i>	<i>yèged-</i>
<i>yigen</i>	<i>yègen</i>
<i>yigirmi</i>	<i>yègirmi</i>
<i>yigirminç</i>	<i>yègirminç</i>
<i>yiil</i>	<i>yèl</i>
<i>yiltir-</i>	<i>yéltir-</i>
<i>yivli</i>	<i>yélvi</i>
<i>yim</i>	<i>yèm</i>
<i>yinik</i>	<i>yènik</i>
<i>yinil</i>	<i>yènil</i>
<i>yir</i>	<i>yèr</i>
<i>yirçi</i>	<i>yèrçi</i>
<i>yirçile-</i>	<i>yèrçile-</i>
<i>yirtinçü</i>	<i>yértinçü</i>
<i>yiter-</i>	<i>yéter-</i>
<i>yiti</i>	<i>yéti</i>
<i>yitiken</i>	<i>yétiken</i>
<i>yitinç</i>	<i>yétinç</i>
<i>yitvi</i>	<i>yétvi</i>
<i>yivik</i>	<i>yèvik</i>
<i>yolat-</i>	<i>yuklun-</i>
<i>yolun-</i>	<i>yulun-</i>
<i>yorig</i>	<i>yorık</i>
<i>yoriglıg</i>	<i>yorıklıg</i>
<i>yuñla-</i>	<i>yoñla-</i>
<i>yürünteg</i>	<i>yöründek</i>

3. SONUÇ

Çalışmamızda, Reşit Rahmeti Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı eseri esas alınarak bu eserdeki şiirlerin içerisinde geçen kelimelerin yer aldığı bir sözlüğe yer verilmiştir.

Çalışmamız üç bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde eski Uygur Türkçesi, eski Türk şiiri ile ilgili parçaların ortaya çıkarılması, bu şiirlerle ilgili yapılmış bazı çalışmalar ve bu çalışmalarda bulunan 172 kelimedeki okuyuş farklılıkları ile ilgili kısa bilgiler verilerek giriş bölümü tamamlanmıştır.

Çalışmamızın ikinci bölümünde, Reşit Rahmeti Arat'ın *Eski Türk Şiiri* adlı kitabında yer alan şiirler için 640'ı eylem ve 1654'ü ad olmak üzere toplam 2294 kelimededen oluşan bir sözlüğe yer verilmiştir.

Her kültürdeki insanın duygularını etkili bir şekilde ifade etmek için kullandığı manzum yazılar, aynı zamanda o kültürün söz varlığının da ilmek ilmek işlendiği eserlerdir. Arat'ın bir araya getirerek yayımladığı bu şiirler, Eski Uygurca'daki söz varlığı hakkında bilgi edinebilmek için büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmada, Eski Uygurca alanında çalışma yapanlar için, sadece Uygurca'da nazım çalışanlar için değil Uygurca'da nesir çalışanlar için de, hazırladığımız sözlükle araştırmalarında kolaylık sağlamak ve eserdeki söz varlığını net bir şekilde gözler önüne sermek hedeflenmiştir.

Çalışmamızda güncel okuyuşlar temel alınarak kelimelerin okuyuşları yeniden verilmiş, kelimelerin geçtiği her şiir ve satır sayısı belirtilmiştir. Birçoğunun dini nitelikte kelimeler olduğu ve yabancı dillerden alınmış olduğu tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Arat, R. Rahmeti. 1959. İlâhi (Tan Tanrı). **Türk Yurdu**. s. 274: 45-46.
- _____. 1960. Aprın Çor Tigin'in Bir Şiiri. **Türk Yurdu**. s. 281: 41-42.
- _____. 1960. Edebiyatımızda İlk Lirik Şiir. **Türk Yurdu**. s. 284: 37-38.
- _____. 1960. Öyle Yerlerde. **Türk Yurdu**. s. 289: 33-34.
- _____. 1965. **Eski Türk Şiiri**. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Ayazlı, Özlem. 2012. **Altun Yaruk Sudur-VI. Kitap**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- _____. 2016. **Eski Uygurca Din Dışı Metinlerde Karşılaştırmalı Söz Varlığı**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Bang, Willy. Annemarie von Gabain. 1930. **Türkische Turfantexte III**. Berlin.
- Barutçu, F. Sema. 1991. Manihesist ve Buddhist Çevrelerde Türk Şiiri. **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten**. c. 39: 69-87.
- Clauson, Sir Gerard. 1972. **An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish**. Oxford: Oxford University Press.
- Devellioğlu, Ferit. 2012. **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Doerfer, Gerhard. 1996. **Formen der älteren türkischen Lyrik**. Szeged.
- Edgerton, Franklin. 1953. **Buddhist Hybrid Sanskrit Grammar and Dictionary**. c. II: Dictionary. New Haven: Yale University Press.
- Elmalı, Murat. 2016. **Daśakarmapathāvadānamālā**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- _____. 2017. **Eski Uygurca Gramer Terimleri Vibakti-Samaz**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Erdal, Marcel. 1991. **Old Turkic Word Formation**, a functional approach to the lexicon. vol. 1-2. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.
- Kılıç, Ayşe. 2012. Budist Dönemi Türk Şiiri Üzerine İncelemeler: An-Tsang'a Ait Bir Şiir Metni (Metin, Tercüme, Notlar, Dizin, Tıpkıbasım). Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Le Coq, Albert von. 1919. **Türkische Manichaica aus Chotscho, II**. Berlin.

- _____. 1992. **Türkische Manichaica aus Chotscho, III.** Nebst einem christlichen Bruchstück aus Bulayıq. Berlin.
- Nadelyayev, Vladimir M., Dmitriy Mihayloviç Nasilov, Edhem Rahimoğlu Tenişev, Aleksandr Mihayloviç Şçerbak. 1969. **Drevnetyurskiy Slovar’.** Leningrad: Izdat. Nauka, Leningradskoe Otd.
- Ölmez, Mehmet. 1991. **Altun Yaruk III. Kitap (5. Bölüm).** Ankara. (Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi 1.)
- _____. 2001. Eski Türk Şiirine Kısa Bir Bakış. **Hece Dergisi.** Türk Şiiri Özel Sayısı. s. 53-54-55: 7-14.
- _____. 2017. **Köktürkçe ve Eski Uygurca Dersleri.** İstanbul: Kesit Yayınları.
- Özbay, Betül. 2014. **Huastuanift: Maniheist Uygurların Tövbe Duası.** Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Röhrborn, Klaus. 1977-1998. **Uigurisches Wörterbuch. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien. Lieferung 1-6: a-ärñäk.** Wiesbaden: Steiner.
- _____. 2010. **Uigurisches Wörterbuch. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien. Neubearbeitung. I. Verban. Band 1: ab- äzüglä-.** [Uygurca Sözlük. İslam Öncesi Orta Asya Türkçe Metinlerinin Dil Malzemesi. Yeniden düzenlenmiş baskı I. Fiiller. 1. Cilt: ab-äzüglä-]. Stuttgart: Steiner.
- _____. 2015. **Uigurisches Wörterbuch. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien. Neubearbeitung. II. Nomina-Pronomina-Partikel. Band 1: a-asvık.** [Uygurca Sözlük. İslam Öncesi Orta Asya Türkçe Metinlerinin Dil Malzemesi. Yeniden düzenlenmiş baskı I. İsimler-Zamirler-Edatlar. 1. Cilt: a-asvık]. Stuttgart: Steiner.
- _____. 2017. **Uigurisches Wörterbuch. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien. Neubearbeitung. II. Nomina-Pronomina-Partikeln. Band 2: aş-äzüük.** [Uygurca Sözlük. İslam Öncesi Orta Asya Türkçe Metinlerinin Dil Malzemesi. Yeniden düzenlenmiş baskı II. İsimler-Zamirler-Edatlar. 2. Cilt: aş-äzüük]. Stuttgart: Steiner.
- Sertkaya, Osman Fikri. 1986. Eski Türk Şiirinin Kaynaklarına Toplu Bir Bakış. **Türk Dili.** c. 51. no. 409: 43-80.
- _____. 1988. Eski Türk Şiirinin Kaynaklarına Toplu Bir Bakış. **Türk Dili.** c. 56. no. 440: 99-109.
- _____. 1988. Eski Türk Şiirinin Kaynaklarına Toplu Bir Bakış. **Türk Dili.** c. 56. no. 441: 149-160.
- _____. Eski Türk Şiirinin Kaynaklarına Toplu Bir Bakış. **Türk Dili.** c. 56. no. 443: 262-271.
- Şen, Serkan. **Körüm Bitig:** 2017. Eski Uygurca Fal Kitabı. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Tekin, Şinasi. 1965. Uygur Edebiyatının Meseleleri (Şekiller-Vezinler). **Türk Kültürü Araştırmaları.** s.1-2: 26-67.
- Tekin, Talat. 1986. İslâm Öncesi Türk Şiiri. **Türk Dili** c. 51. no. 409: 3-42.

- Tezcan, Semih. 1978. En Eski Türk Dili ve Yazını. **Bilim Kültür ve Öğretim Dili Olarak Türkçe**. Ankara: 271-323.
- Tokyürek, Hacer. 2019. **Eski Uygur Türkçesinde Budizm ve Maniheizm Terimleri**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uçar, Erdem. 2017. Serkan ŞEN. Körüm Bitig: Eski Uygurca Fal Kitabı. Kesit Yayınları. İstanbul. 2017. ss. 166. **Journal of Old Turkic Studies** c. 1. s. 2: 232-244.
- Zieme, Peter. 1981. A new fragment of the Uigur Guanwuliangshoujing. Bukkyōbunka Kenkyūjo Kiyō [**Buddhizm Kültürü Araştırmaları Enstitüsü Belleten**]. Kyoto: 20-29.
- _____. 1985. **Guanwuliangshoujing in Uigur**. Kyoto: Nagata Bunshōdō.
- _____. 1985. **Buddhistische Stabreimdichtungen der Uiguren**. Berlin: Akademie-Verlag. (Adw der DDR. ZAGA. SGKAO. BT. 13.)
- _____. 1991. **Die Stabreimtexte der uiguren von Turfan und Dunhuang**. Budapest: Akadémiai Kiado.

ÖZ GEÇMİŞ

Kübra Özçelik, 26.01.1993 tarihinde Ordu'da doğdu. 2016 yılının Mayıs ayında İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden 3.05 (4'lük sistemde) genel not ortalaması ile mezun oldu. 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılında İstanbul Üniversitesi'nde Pedagojik Formasyon eğitimini de tamamlayarak "Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği" niteliğine sahip oldu. 2017 yılında başladığı Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Dili Tezli Yüksek Lisans Programı'na devam etmektedir. Ayrıca, 2018 yılından bu yana yabancılara Türkçe öğretmenliği yapmaktadır.